

СТИВЪН
КИНГ

ДЪЛГАТА
РАЗХОДКА

СТИВЪН КИНГ ДЪЛГАТА РАЗХОДКА

Превод: Юлиян Стойнов

chitanka.info

Играта е за момчета. Играта е зрелищна. Играта е проста: всички ходим без да спираме. Който спре — умира, който падне — умира, който иска да се откаже — умира. Последният оцелял обира оваците на публиката и прибира солидна награда. Но ще има ли такъв? Дългата разходка започва...

ПЪРВА ЧАСТ СТАРТЪТ Е ДАДЕН

„За мен Вселената беше лишена от Живот, от Смисъл, от Воля, дори от Враждебност; тя беше като огромна, безчувствена и безразлична Парна машина, която изпълнява своя безкраен и вечно повтарящ се ритуал. О, ти огромна, мрачна и самотна Голгота, Мелница на Смъртта! Защо Животът ти е гръб обърнал? Не е ли това на Дявола работа, или пък Дяволът ще да е твоят Господ Бог?“

Томас Керлайл

„Бих препоръчал на всички американци да се разхождат колкото се може по-често. Разходката е не само здраве, тя е и забавление.“

Джон Ф.
Кенеди(1962)

*„Помпата не щеше да припали,
вандали бяха ръчката прибрали.“*

Боб Дилан

ПЪРВА ГЛАВА

„Който познае тайната думичка печели сто долара. Е, Джордж, кои са първите? Джордж? Къде си, Джордж?“

Гручо   Маркс,
„Залагай живота си“

Раздрънкан син Форд сви към охраняемия паркинг през тази сутрин, приличаше на дребно, изтощено от дългия бяг псе. Един от пазачите, млад мъж с безизразно лице, облечен във военна униформа и препасан с широк кожен колан поиска да види пропуска. Момчето от задната седалка го подаде на майка си. Тя, от своя страна го протегна към войника. Войникът го взе и го пхна в процепа на компютърния терминал, който изглеждаше някак не на място сред този провинциален покой. Терминалът съдвка картата и на екрана блесна надпис:

ГАРАТИ РЕЙМЪНД ДЕЙВИС
У-ЦА 1 ПОУНАЛ МЕЙН
ОБЛАСТ ЕНДРОСГГОГИН
РЕГИСТРАЦИОНЕН НОМЕР 49-801-89
ОКЕЙ ОКЕЙ ОКЕЙ ОКЕЙ

Войникът натисна друг клавиш и посланието изчезна, оставяйки след себе си нежнозеленото сияние на опразнения екран. Той им махна да продължат.

— Няма ли да ни върнат пропуска? — попита мисис Гарати. — Няма ли...

— Не, мамо — отвърна с равен глас Гарати.

— Е, никак не ми харесва тази работа — рече тя и паркира в празното място между две коли. Все това повтаряше, откакто бяха

потеглили в два сутринта. Приличаше на хленчене.

— Не се безпокой — отвърна почти машинално той. Мислите му бяха някъде другаде, потънал бе в собствените си тревоги и страхове. Изхвърча от колата още преди двигателят да издаде своят финален, астматичен акорд. Беше едро, добре сложено момче, носеше позахабено бледозелено войнишко яке.

Майка му също беше висока, но слаба. Почти нямаше гърди, по-скоро две щръкнали пъпки. Очите ѝ бродеха разтревожено наоколо, изглеждаха шокирани. Лицето ѝ беше като лице на инвалид. Посивели коси, сред които в безпорядък стърчаха фиби. Роклята ѝ висеше, сякаш съвсем наскоро бе отслабнала.

— Рей — промълви заговорнически тя и той потрепери при този звук. — Рей, слушай...

Той наведе глава и се престори, че е зает да си оправя ризата. Един от войниците нагъваше лакомо от метално канче без да изпуска от очи подпрения пред него комикс. Гарати впи поглед в лицето на войника и си помисли за хиляден път: „Всичко това е реално.“ Но сякаш едва сега тази мисъл започна да се изпълва със съдържание.

— Все още не е късно да промениш решението си...

И с това нахлу страхът и тревогата.

— Не, вече не мога да го направя. Последният срок беше вчера.

И отново този заговорнически тон, който така ненавиждаше:

— Но те ще те разберат, знам че ще те разберат. Майорът...

— Майорът ще... — понечи да заговори Гарати, но в същия миг майка му се разтрепери. — Знаеш какво ще направи Майорът, мамо.

Още една кола премина през тържествения ритуал на вратата и паркира наблизо. Отвътре излезе дребничко чернокосо момче. Родителите му го последваха и за миг заприличаха на групичка разтревожени бейзболни състезатели. Подобно на всички останали момчето носеше малка раница. Гарати се зачуди дали не сбърка като също не си взе.

— Няма ли да промениш решението си?

В нея говореше вината, вината с разтревожено лице. Макар да бе едва на шестнадесет Рей Гарати знаеше нещичко за вината. Майка му усещаше, че е твърде изтощена, буквално смазана от ежедневните проблеми, за да успее да спре в зародиш лудостта на сина си — да го спре преди да го сграбчи в желязната си хватка машината наречена

Държава, със своите войници и компютърни терминали, която с всеки изминат ден все повече го отдалечаваше от нея, докато вчера не падна с оглушителен трясък и последната бариера.

Той сложи ръка на рамото ѝ.

— Идеята е моя, мамо. Ти нямаш нищо общо. Аз... — той се огледа. Никой не им обръщаше внимание. — Аз те обичам, но така е най-добре, друг начин няма.

— Не е — прекъсна го тя, готова да се разплаче. — Рей, знаеш че не е така, ако баща ти беше тук, той щеше да те спре...

— Да, но го няма, нали? — прозвуча грубо, но се надяваше, че така ще спре сълзите... ами ако я отведат насила? Чувал бе, че и това се случвало понякога. Тази мисъл го накара да потрепери. Продължи с по-мек глас:

— Безсмислено е да се съпротивляваш, мамо — той се усмихна насила. — Нали? Така си е — отвърна вместо нея.

Брадичката ѝ продължаваше да трепери, но тя намери сили да кимне. Не беше прав, просто бе твърде късно. Вече никой нищо не можеше да направи.

Откъм боровата гора повя слаб ветрец. Небето беше яркосиньо. На пътя пред тях масивен бял камък маркираше границата между Канада и Съединените щати. Изведнъж тревогата надделя над страха и му се прииска час по-скоро да тръгне, да поеме по дългия път.

— Аз ги направих. Можеш да ги вземеш, нали? Не са никак тежки — тя пхна в ръцете му увити в хартия курабийки.

— Аха — той ги пое и после я сграбчи несръчно, мъчейки се да ѝ даде онова, от което най-много се нуждаеше в момента. Целуна я нежно по бузата. Кожата ѝ беше като стар, ухабен от употреба плат. Едва не се разплака и той. Но изведнъж си помисли за ухиленото, мустакато лице на Майора и отстъпи назад, като напъха пакета в един от джобовете на якето.

— Сбогом, мамо.

— Сбогом, Рей. Бъди добро момче.

Тя се спря и за миг му се стори, че е ужасно лека, сякаш дори утринният ветрец би могъл да я понесе като разпръснато глухарче. След това влезе в колата и запали. Гарати стоеше като вцепенен. Тя вдигна ръка и му помахала. От очите ѝ течаха сълзи. Виждаше ги съвсем ясно. Той също ѝ помахала и докато колата бавно се отдалечаваше остана

с вдигната ръка, като съзнаваше колко храбър и красив изглежда така. Но щом колата се скри зад портала, отново го завладя предишната слабост и той почувства, че е само едно шестнадесет годишно момче, объркано и самотно сред непознати.

Той се извърна към пътя. Другото момче, с черната коса, тъкмо изпращаше родителите си. Лицето му бе разсечено от ужасен белег. Гарати се приближи към него и го поздрави.

— Здравсти — отвърна чернокосият и го огледа.

— Аз съм Рей Гарати.

— Питър Макврайс.

— Готов ли си? — запита Гарати.

— Малко съм трескав — отвърна момчето и сви рамене. — Това е най-лошото.

Гарати кимна.

Двамата се отправиха към пътя и каменния знак. Зад тях продължаваха да пристигат коли. Една жена внезапно започна да крещи. Несъзнателно Гарати и Макврайс допряха рамене. Никой от двамата не посмя да погледне назад. Пред тях се простираше пътят — широк и черен.

— Към обед настилката яко ще напече — рече ненадейно Макврайс. — Смятам да се придържам към единия край.

Гарати кимна. Макврайс го погледна замислено.

— Колко тежиш?

— Сто и шейсет.

— Аз сто шейсет и седем. Казват, че по-тежките се уморявали по-рано, но аз съм в доста добра форма.

На Гарати Макврайс му изглеждаше в много повече от добра форма — всъщност, изглеждаше направо страхотно. Зачуди се, кои ли са тези, дето казват, че по-тежките се уморявали по-рано. За малко да попита, но се отказа. Разходката бе едно от онези неща, за които се разказваха легенди, митове.

Макврайс приседна на сянка недалеч от група непознати момчета и след кратко колебание Гарати последва примера му. Но Макврайс изглежда не го забелязваше. Гарати погледна часовника си. Беше осем и пет. До старта оставаха петдесет и пет минути. Отново го завладяха нетърпението и тревогата и той яростно се помъчи да ги

отблъсне, като си каза, че ще е най-добре да се наслаждава, докато все още може на седенето.

Всички момчета седяха. На групи и поединично. Едно от тях се бе покатерило на най-ниския клон на един бор и оглеждаше замислено пътя, като бавно предъвкваше сандвич. Беше слабо, с руса коса, носеше оранжеви панталони и светлосиня риза под една стара жилетка с цип и дупки на лактите. Гарати се зачуди дали слабите издържат най-много или изгарят първи.

Изведнъж осъзна, че момчетата до които бяха седнали с Макврайс водеха оживен разговор.

— Няма да бързам — рече едно от тях. — Защо да бързам? Какво като ме предупредят? Ще знам как най-точно да наглася крачката. А това е най-важното. Помнете кой ви го е казал пръв.

Момчето се огледа и забеляза Гарати и Макврайс.

— Ето още агънца дошли за заколението. Хенк Олсон ме наричат. Краченцата бързо ми тичат — лицето му остана сериозно през цялото време.

Гарати кимна и си каза името. Макврайс също каза своето, но остана замислен и не откъсваше очи от пътя.

— Арт Бейкър — обади се другото момче. Говореше с едва доловим южняшки акцент. Четиримата си стиснаха ръце.

За миг настъпи тишина и после Макврайс рече:

— Страшничко е, а?

Всички кимнаха с изключение на Хенк Олсон, който сви рамене и се ухили. Гарати проследи с поглед как момчето на клона довърши сандвича, сви хартията на топка и я хвърли през рамо. „Този ще изгори рано“ — помисли си той. И от това му стана по-добре.

— Виждате ли онова петно точно до камъка? — запита ненадейно Олсон.

Всички вдигнаха очи. Вятърът караше сенките на дърветата да танцуват по тъмната настилка. Гарати не знаеше, дали всъщност вижда нещо или не.

— От по-миналогодишната Дълга разходка е — обясни с мрачно задоволство Олсон. — Едно от децата е било толкова уплашено, че когато часовникът показал девет направо замръзнало.

Останалите го слушаха ужасени.

— Просто не можело да помръдне. Получило полагащите му се три предупреждения и в 9:02 му показали червен картон. Точно там, на старта.

Гарати си помисли дали и неговите крака няма да замръзнат. Съмняваше се, но все пак това бе нещо, в което ще може да се увери едва след като дадат старт, и тази мисъл го ужасяваше. Зачуди се защо ли му трябва на Хенк Олсон да им разказва такива страхотии.

Изведнъж Арт Бейкър подскочи.

— Ето го — идва.

Сивкавокафяв джип спря пред каменната колона. Зад него бавно се приближи странно на вид превозно средство, отзад с широка платформа и стъпенки. Мънички радарни чинии бяха монтирани отпред и отзад на чудатата камионетка. На платформата се бяха изправили двама войници и още щом ги зърна Гарати почувства, че го побиват тръпки. В ръцете си стискаха армейски тежкокалибрени карабини.

Някои от момчетата се изправиха, но Гарати не помръдна. До него останаха да седят Олсон и Бейкър, а Макврайс отново бе потънал в собствените си мисли. Слабичкото момче от клона люлееше крака и зяпаше наоколо с празен поглед.

Майорът слезе от джипа. Беше висок мъж, с изпъната фигура, лицето му имаше загорял цвят, което си вървеше с военната униформа. Носеше огледални очила, а на колана му се полюшваше тежък армейски пистолет. Говореше се, че очите му били силно чувствителни към светлината и затова никога не се разделял с очилата си.

— Сядайте, момчета — рече той. — Не забравяйте за Препоръка 13.

Препоръка 13 гласеше: „Пести си силите винаги когато можеш“.

Онези, които се бяха надигнали отново приседнаха. Гарати погледна часовника си. Показваше 8:16 и той реши, че избързва с една минута. Майорът винаги идваше точно навреме. Помисли си, че няма да е зле да върне часовника с една минута, но в следващия миг забрави за това.

— Нямам намерение да държа реч — заговори Майорът и плъзна по редиците блестящите рефлектори на очилата. — Искам само да поздравя бъдещия победител и да изразя съчувствието си на всички загубили.

Той се извърна към джипа. Настъпи гробна тишина. Гарати пое дълбоко дъх. Денят обещавахе да е топъл. Хубав ден за разходка.

Майорът отново се обърна към тях. В ръцете си държеше бележник.

— Моля, всеки от вас щом си чуе името да пристъпва напред за да получи своя номер. След това се връщайте на мястото си и там ще чакате да бъде даден старта.

— Вече си в армията — прошепна ухилено Олсон, но Гарати се престори, че не го чува. Човек не можеше да не се възхищава от Майора. Преди да го отведат Бригадите, бащата на Гарати обичаше да нарича Майора „най-опасното чудовище, което би могла да създаде една нация, издигнат от самото общество социопат“. Но той никога не бе се срещал с Майора на живо.

— Аронсон.

Русокос дребосък с обгорял от слънцето врат излезе напред, погледна объркано Майора и пое пластмасовата значка с номер едно. Той я закачи на ризата си и Майорът го потупа одобрително.

— Ейбръхам.

Червенокосо, стройно момче, облечено с джинси и фланелка без ръкави. Завързал бе якето си около кръста и то се спускаше до коленете като пола. Олсон се изкикоти.

— Бейкър, Артур.

— Аз съм — рече Бейкър и се изправи. Той закрачи без да бърза към Майора и Гарати усети, че спокойствието му го изнервя. Бейкър очевидно не беше от лесните. Бейкър щеше да издържи дълго.

Бейкър пое обратно. На гърдите му висеше номер 3.

— Каза ли ти нещо? — попита Гарати.

— Запита ме дали съм горд, че съм тук днес — отвърна някак засрамено Бейкър. Да, той... Майорът говори с мен.

— Като ни припари под краката ще видим кой е горд и кой не е — изграчи Олсон.

— Бейкър, Джеймс — произнесе Майорът.

Така продължи до 8:40, когато церемонията приключи. Никой не отсъстваше. На паркинга зад тях потеглиха десетина коли — тръгнаха си момчетата от резервния списък, които бързаха да не изпуснат директното предаване на Дългата разходка по телевизията.

„Започва се — помисли Гарати — връщане назад няма“.

„Успех“ — беше му пожелал Майорът, когато дойде неговият ред, подавайки му 47 номер. Отблизо изглеждаше ужасно мъжествен. Гарати едва се сдържа да не го докосне, за да се убеди, че е истински.

Питър Макврайс беше номер 61. Хенк Олсон — 70. Той остана по-дълго при Майора. Майорът се разсмя на нещо, което Олсон му каза и после го потупа по гърба.

— Казах му да заложи каквото има на мен — рече Олсон като се върна. — А той ми поръча да ви покажа на какво съм способен. Каза още, че обича хора, които са готови да се разкъсат за победата. „Покажи им на какво си способен, момче“ — така ми рече.

— Много добре — отвърна Макврайс и после смигна на Гарати. Гарати се зачуди какво ли има предвид като му намигна. Дали не се подиграва на Олсон?

Хърбавото момче от дървото се казваше Стебинс. Получи номера си с наведена глава, без да поглежда Майора, после се върна и седна до дървото. Гарати го загледа с повишен интерес.

Номер 100 беше едър червенокос и червендалест здравеняк. Името му беше Зак. След като получи значката си всички седнаха и зачакаха какво ще последва.

От камионетката се приближиха трима войници и раздадоха на всички широки кожени колани, покрити с множество джобове. Джобовете бяха натъпкани с тубички висококалоричен концентрат. Дойдоха още войници, които раздадоха манерки. Войниците им помогнаха да поставят коланите и да окачат манерките. Олсон отпусна колана си да увисне като каубойски, след това измъкна от джоба един шоколад и го сдъвка.

— Не е лошо — рече ухилено. Той надигна манерката и жадно отпи. Гарати се зачуди, дали само се преструва на наперен или наистина знае нещо повече от останалите.

Майорът ги огледа с присвити очи. Часовникът на Гарати показваше 8:56 — кога бе минало това време? Стомахът му болезнено се сви.

— Е, добре, момчета. Строй се в колона по десет. Редът няма значение. Всеки може да остане при приятелите си.

Гарати стана. Чувстваше се изтръпнал и нереален. Сякаш тялото му принадлежеше на някой друг.

— Дойде време да потегляме — сръга го Макврайс. — Успех на всички.

— Успех и на теб — отвърна изненадан Гарати.

— Трябваше да ида на психиатър — произнесе тихо Макврайс. Изглеждаше ужасно бледен, лицето му лъщеше от пот — нищо не бе останало от предишния му самоуверен вид. Мъчеше се безуспешно да се усмихне. Белегът се беше зачервил като от удар с камшик.

Стебинс бавно стана и се присламчи към опашката на групата. Олсон, Бейкър, Макврайс и Гарати бяха в третия ред. Устата на Гарати беше суха. Не знаеше дали да не отпие от манерката. Така и не посмя. Никога през живота си не бе възприемал толкова осезателно краката си. Изведнъж се уплаши, че може да се вцепени и да получи червен картон още на старта. Помисли си, че Стебинс ще е от първите, които отпаднат — Стебинс, с неговите оранжеви панталони и раница, пълна със сандвичи. После му дойде наум, че може той, да е от първите отпаднали. Зачуди се, какво ли е това, да...

Часовникът му показваше 8:59.

Майорът не отделяше очи от своя хромиран джобен хронометър. Той бавно разпери пръсти и сякаш времето спря при този жест. Стоте момчета го гледаха напрегнато, тишината беше направо осезателна. Тишината беше всичко.

Часовникът на Гарати показваше 9:00, но вдигнатата ръка остана неподвижна.

Хайде! Направи го! Какво чакаш? — крещеше нещо в него.

Едва сега си спомни, че часовникът му избързва с една минута. Човек би могъл да си сверява часовникът по Майора, но Гарати бе забравил.

Майорът спусна ръка.

— Успех на всички — каза той. Лицето му беше безизразно, очите му останаха скрити зад тъмните очила. Групата пое в равен ход, никой не изостана.

Гарати вървеше с другите. Не беше се вцепенил. Никой не се бе вцепенил. Краката му прекрачиха отвъд каменната колона и продължиха с парадна стъпка. Отляво крачеше Макврайс, отдясно — Олсон. Шумът от стъпките беше доста силен.

Започва се, започва се, започва се.

Неочаквано го завладя лудото желание да спре. Само за да пробва, дали намеренията им са сериозни. Той отхвърли тази мисъл с негодувание и донякъде със страх.

Излязоха от сянката на дърветата и над тях грейна топлото пролетно слънце. Усещането беше приятно. Гарати се отпусна, пъкна ръце в джобове и закрачи редом с Макврайс. Групата започна да се разтегля, докато всеки се нагаждаше към собствения си ход. Някъде отстрани бръмчеше камионетката, вдигайки зад себе си прахоляк. Мъничките чинии на радарите пъргаво се въртяха, като отчитаха скоростта на всеки Участник с помощта на бордови компютър. Четири мили в час беше най-ниската позволена скорост.

— Предупреждение! Предупреждение за 88!

Гарати се огледа изненадан. Беше Стебинс. Стебинс беше номер 88. Изведнъж си помисли, че ей сегичка Стебинс ще получи картон, още тук, само на няколко метра от старта.

— Хитро — рече Олсон.

— Какво? — попита Гарати, раздвижвайки с мъка уста.

— Използва това, че още е свеж за да види къде е границата. Сега вече има представа с каква скорост трябва да ходи без да се пресилва, а само след час предупреждението ще отпадне, стига да не получи ново. Нали знаеш условията.

— Разбира се, че ги знам — отвърна Гарати. Имаше ги в Правилника. Имаш право на три предупреждения. Четвъртият път в който намалиш под четири мили на час ще означава че... е, че отпадаш от Разходката. Но ако имаш три предупреждения и успееш в продължение на три часа да поддържаш по-висока скорост, считай че си чист.

— Значи сега той знае — каза Олсон. — И в 10:02 отново ще е чист.

Гарати продължаваше да крачи бодро. Чувстваше се чудесно. Каменната колона изчезна далеч зад тях, групата изкачи един хълм и се спусна в обрасла с борова гора долина. Тук-там се виждаха малки, прясно разорани ниви.

— Картофи — обади се Макврайс.

— Най-добрите в света — отвърна машинално Гарати.

— Ти да не си от Мейн? — запита Бейкър.

— Да, от южните области — той погледна напред. Няколко момчета се бяха откъснали от основната група, сигурно се движеха поне с шест мили в час. Две от тях носеха еднакви кожени якета, с избродирани на гърбовете орли. Гарати подтисна обзелото го желание да ги настигне.

— „Пести си силите винаги когато можеш“ — Препоръка 13.

— Пътят минава ли близо до родния ти град? — попита Макврайс.

— На около седем мили. Предполагам, че мама и приятелката ми ще дойдат да ме видят — той замълча и после добави: — Ако все още вървя, разбира се.

— Ами, едва ли ще отпаднат повече от една четвърт до края на щата — каза Олсон.

След тия думи настъпи тишина. Гарати знаеше, че Олсон греши. Всъщност, сигурно и Олсон го знаеше.

Още две момчета получиха предупреждения и независимо от обяснението на Олсон сърцето на Гарати подскочи. Той се обърна и потърси с очи Стебинс. Беше си все така най-отзад и ядеше поредния сандвич. Още един увит в хартия сандвич се подаваше от джоба на жилетката му. Гарати се зачуди дали ги е направила майка му, после се сети за курабийките, които неговата собствена майка го бе насилила да вземе, сякаш за да го предпази от зли духове.

— Защо не позволяват на хората да присъстват на старта на Дългата разходка? — попита Гарати.

— Нарушава се концентрацията на Участниците — отвърна нечий рязък глас. Гарати извърна глава. Гласът принадлежеше на мургаво момче с остри черти и номер 5 на гърдите. Гарати не можеше да си спомни името му.

— Концентрацията ли?

— Да — момчето се приближи до него. — Майорът смята, че е много важно участниците да се концентрират и да запазят душевно равновесие в началото на Дългата разходка — почти машинално момчето натисна носа си с палец. На кожата се появи червено петно. — И аз смятам, че е абсолютно прав. Вълнение, тълпи, телевизионни камери. В момента не ни е необходимо нищо друго освен фокусиране — той втренчи кафявите си очи в Гарати и повтори: — Фокусиране.

— Аз пък съм се фокусирал върху това да ги вдигам и спускам — обади се Олсон.

Номер 5 го погледна обидено.

— Трябва да постигнеш душевен мир. Трябва да се фокусираш вътре в себе си. Трябва да имаш План. Между другото — казвам се Гари Баркович. Идвам от Вашингтон.

— Аз съм Джон Картър — отвърна Олсон. — И идвам от Барсум на Марс^[1].

Баркович сви устни и бавно отстъпи назад.

— Във всяко гнездо има и по една кукувица — рече Олсон.

Но Гарати не беше съгласен с него — Баркович разсъждаваше съвсем разумно. Ала не след дълго зад гърба му се разнесе:

— Предупреждение! Предупреждение, номер 5!

— Имам камъче в обувката! — оправда се Баркович.

Войникът не отговори. Той скочи от камионетката и се спря до Баркович. В ръката си държеше хромиран хронометър — също като на Майора. Баркович се наведе и свали обувката си. Отвътре изпадна мъничко камъче. Мургавото му лице беше напрегнато и лъщеше от пот. Той не обърна внимание, когато войникът произнесе отчетливо:

— Второ предупреждение, номер 5!

Вместо да се разтревожи, Баркович спокойно опъна чорапа си.

— Оле-ле — обади се Олсон. Всички останали се бяха обърнали и крачеха заднешком.

Стебинс, който все още беше на опашката, мина покрай Баркович без да го поглежда. Изведнъж Баркович остана сам, малко вдясно от осевата линия на пътя. Той спокойно си завързваше връзката на обувката.

— Трето предупреждение, номер 5. Последно предупреждение.

Гарати почувства, че в стомаха му се гърчи лигава топка. Не искаше да гледа, но не можеше да откъсне очи. Не че като ходеше назад си пазеше силите, но чувстваше, че това което става е по-силно от всякакви препоръки. Почти физически усещаше как изтичат последните секунди на Баркович.

— О, Божичко — възкликна Олсон. — Това тъпо лайно всеки момент ще получи картон.

Но в същия миг Баркович се изправи. Той спря за миг да изтупа праха от коленете си, след това се понесе в ситен бяг, застигна групата

и зае мястото си. И този път Стебинс не му обърна никакво внимание, когато минаваше покрай него.

Баркович им се ухили победоносно, очите му блестяха.

— Видяхте ли? Току-що си спечелих една почивчица. Всичко е част от Плана.

— Май само така си мислиш — каза Олсон с по-висок от обикновено глас. — А аз видях, че спечели три предупреждения. Заради една скапана минута и половина ще трябва да ходиш три шибани... часа. И защо, по дяволите, ти трябваше тази почивка? За Бога, та нали току-що тръгнахме?

Баркович го гледаше обидено. Очите му направо изгаряха Олсон.

— Ще видим кой пръв ще получи картон — ти или аз — рече той. — Всичко е в Плана.

— Твоят план и онова, което излиза от задника ми са лика-прилика — отвърна Олсон.

Баркович ускори крачка и ги остави зад себе си.

Олсон не можа да се сдържи, да не го изпроводи с поредната любезност.

— Само внимавай да не се спънеш, приятелче. Този път няма да те предупреждават. Направо ще те...

Баркович дори не се обърна и Олсон млъкна, отвратен.

В девет и тринадесет според часовника на Гарати (той дори си направи труда да го върне с една минута назад) джипът на Майора се появи на хълма, по който се спускаха. После бавно ги задмина по насрещното платно. Майорът бе вдигнал пред устата си мегафон.

— Щастлив съм да ви уведомя, че току-що преминахте първата миля от пътешествието, момчета. Освен това, бих искал да ви напомня, че най-дългата дистанция, изминавана от пълен комплект Участници е седем и три-четвърти мили. Надявам се да подобрите този рекорд.

Джипът даде газ. Олсон го проследи с втрещено, дори уплашено изражение. „Няма дори осем мили“ — помисли си Гарати. Никога не би могъл да предположи. Не беше си и помислял дори, че някой ще получи картон — пък дори и Стебинс — преди здрач. Сети се за Баркович. Всичко, което трябваше да направи, за да отпадне, бе да намали само за миг скоростта си, през следващите няколко часа.

— Рей? — беше Арт Бейкър. Свалил бе якето си и го бе метнал небрежно през рамо. — Имаш ли някаква конкретна причина за да се

включиш в Дългата разходка?

Гарати откачи манерката и жадно отпи. Водата беше прохладна и приятна. Няколко капчици влага останаха на горната му устна и той ги обра с език. Беше приятно, ужасно приятно да усещаш такива неща.

— Не зная — отвърна откровено той.

— Аз също. Но предполагам това няма значение, нали? Вече няма.

— Не, сега вече няма.

Разговорът затихна. Минаха покрай малко селце, с магазин в центъра и бензиностанция на отсрещния край. Двама дъртаци се бяха изтегнали на шезлонги пред бензиностанцията и ги проследиха с хищни, присвити очи. Млада жена се покачи на стълбите пред магазина и вдигна своя мъничък син за да вижда по-добре. Група деца почти на тяхна възраст ги изпратиха със завистливи погледи.

Няколко момчета подеха спор за това, колко мили са изминали досега. После се разнесе слухът, че отнякъде се появила още една камионетка, за да може да наблюдава откъснатата се напред групичка... която вече се бе изгубила от погледа. Едно момче подхвърли, че се движат поне със седем мили в час. Друг смяташе, че може и да са десет. Момче с нисък, авторитетен глас, им разказа, че един от Участниците отпред едвам кретал и получил две предупреждения. Гарати се питаше защо, ако е вярно, вече не са го застигнали.

Олсон най-сетне дояде шоколада, който бе започнал още на старта и отпи няколко глътки вода. И други бяха започнали да се хранят, но Гарати реши да се възползва от запасите едва когато наистина огладнее. Чувал бе, че концентрираните храни си ги бива. Давали ги дори на астронавтите.

Малко след десет часа подминаха крайпътен надпис: ЛАЙМСТОУН 10 МИЛИ. Гарати се замисли за единствената Дълга разходка, която бяха ходили да гледат с баща му. Отидоха до Фрипорт и там посрещнаха колоната. И майка му дойде с тях. Участниците имаха ужасно изтощен вид, гледаха с подпухнали, невиждащи очи право пред себе си и по всичко изглежда нито виждаха, нито чуваха ревящата наоколо тълпа, която се мъчеше да окуражи своите любимци, или тези, на които беше заложила. Баща му каза, че тълпата през този ден стигала чак до Бангор. Но по-нагоре нямало хора, или поради

незаинтересуваност, или пък — както бе предположил Баркович — за да не им пречат да се концентрират.

За да стигнат през онази година до Фрипорт, Участниците вече бяха вървели над седемдесет и два часа. Макар едва на десет години, Гарати бе направо поразен от гледката. Когато момчетата наближиха на около пет мили от града, Майорът произнесе реч пред събралото се множество. Започна с Конкуренцията, мина през Патриотизма и приключи с нещо, което нарече Съвкупен Национален Продукт — и което страшно разсмя Гарати, защото думата „съвкупен“ му се стори мръсна като „сопол“. Докато чакаше, изяде шест хотдога и когато най-сетне зърна Участниците, мигом подмокри гащите.

Едно от момчетата пищеше. Това си спомняше най-ясно. Пищеше всеки път щом стъпеше на земята. НЕ МОГА. НЕ МОГА. НЕ МОГА. НЕ МОГА. Но продължаваше да върви. Всички продължаваха да вървят и не след дълго се изгубиха по пътя към Шосе №1. Гарати беше леко разочарован, че не успя да види как някой частник получава картон. Това беше първата и последна Дълга разходка, на която присъства като зрител. По-късно през същата нощ, той чу баща му да крещи на някой по телефона — както когато е пиян или разгневен — и майка му нейде отзад да шепти с разтревожен глас, молейки го да спре, преди да са го чули.

Гарати отпи няколко глътки вода и се огледа за Баркович.

Край пътя се виждаха къщи. На тревата бяха приседнали цели семейства и усмихнато ги поздравяваха, махаха им, или се наливаха с „Кока-кола“.

— Гарати, — рече Макврайс. — Я, я виж там какво те чака.

Хубавичко шестнадесетгодишно момиче, облечено в снежнобяла блуза и яркочервени гащета възторжено размахваше над главата си огромен блестящ надпис: ДАВАЙ ДАВАЙ ГАРАТИ НОМЕР 47. Обичаме те Рей. „Гордостта на Мейн“.

Гарати почувства, че сърцето му спира. Изведнъж разбра, че ще победи. Доказало го бе непознатото момиче.

Олсон подсвирна похотливо и започна да пъха и да вади среден пръст в стиснатата си шепа. Гарати си помисли, че е ужасно вулгарно.

По дяволите с Препоръка 13. Гарати се втурна към банката. Момичето зърна познатия номер и изпищя радостно. После се хвърли насреща му и го целуна страстно. Гарати усети внезапна възбуда. Той я

притисна и отвърна със задъхана целувка. Момичето пъхна език между зъбите му и нежно го размърда. Почти без да осъзнава какво върши той спусна ръка към добре оформения ѝ задник и я стисна.

— Предупреждение! Предупреждение 47!

Гарати отстъпи, ухили се и рече:

— Благодаря.

— О... о... о, няма нищо! — очите ѝ блестяха възбудено.

Опита се да измисли нещо подходящо за момента, но в същия миг видя, че войникът се готви да му отправи второ предупреждение. Той се извърна рязко и затича към мястото си, задъхан и усмихнат. Изпитваше леко угризение пред Препоръка 13.

Олсон го посрещна ухилен.

— За това съм готов и на три предупреждения.

Гарати не отговори. Обърна се и закри обратно като махаше на момичето. Едва след като се изгуби от погледа му пое бодро напред. След час предупреждението ще загуби стойност. Но трябва да внимава да не получи ново. Чувстваше се великолепно. Във форма. Чувстваше се готов да извърви целия път до Флорида. Неусетно ускори крачка.

— Рей — каза Макврайс като все още се усмихваше. — За къде си се забързал?

Да, прав беше. Препоръка номер 6: „Върви бавно и леко и ще успееш“.

— Благодаря.

Макврайс продължи да го гледа усмихнато.

— Няма за какво да ми благодариш. И аз съм дошъл тук за да победея.

Гарати се опули в него, леко объркан.

— Искам да кажа — безсмислено е да въвеждаме тук мускетарски принципи. Харесвам те, а и вече няма съмнение, че хубавичките момичета са луди по теб. Но паднеш ли, да знаеш че няма да ти помогна.

— Така е — отвърна той с побледняла усмивка.

— От друга страна, — намеси се Бейкър — така и така всички сме в купа, бихме могли поне да се поразвлечем.

— Защо не? — отвърна Макврайс.

Пътят започна да се изкачва и всички затаиха дъх пред внезапно появилото се препятствие. Някъде към средата на хълма Гарати

съблече якето си и го метна през рамо. Не след дълго подминаха нечий безгрижно захвърлен пуловер. „Тази нощ, — помисли си Гарати — някой ще съжалява горчиво за този пуловер“. Групата постепенно настигаше откъсналите се по-рано Участници.

Гарати се концентрира върху краката си. Все още се чувстваше чудесно. Чувстваше се силен.

---

[1] Измислен град от марсианската серия романи на Едгар Райз Бъроуз — Бел. прев. ↑

ВТОРА ГЛАВА

*„Ето че получи парите си, Елен
и можеш да правиш каквото поискаш с тях
Освен ако, разбира се, не би искала да ги
смениш за онова,
което се крие зад завесата“.*

Монти Хол, „Да
сключим сделка“

— Аз съм Харкнес. Номер 49. Ти си Гарати. Номер 47. Нали така?

Гарати огледа събеседника си. Беше късо подстриган, носеше очила.

— Точно така.

Харкнес стискаше в ръката си бележник. Той записа вътре Гарати и неговия номер. Почеркът му беше странен и малко разкراчен, от периодичното подскaчане на писалката при ходене. Докато пишеше той се сблъска с едно момче на име Коли Паркър и момчето му кресна да внимава къде ходи. Гарати едва прикри усмивката си.

— Записвам имената и номерата на всички Участници — обясни Харкнес. Когато вдигна глава лъчите на утринното слънце блеснаха в стъклата на очилата му и Гарати трябваше да присвие очи, за да може да гледа в него. Часът беше 10:30, Лаймстоун беше на 8 мили зад тях, оставаше им да изминат само 1.75 миля за да счупят рекорда за най-дълго разстояние, преминато от пълен комплект Участници.

— Предполагам, че се питаш защо записвам имената и номерата на всички Участници — рече Харкнес.

— Ами сигурно си от Бригадите — подхвърли през рамо Олсон.

— Не. Смятам да напиша книга — отвърна вежливо Харкнес. — Когато всичко приключи ще напиша книга.

Гарати се ухили.

— Искаш да кажеш, че ще напишеш книга ако спечелиш.

Харкнес сви рамене.

— Да, предполагам. Това, което искам да кажа е, че една книга за Дългата разходка, написана от Участник в нея, може да ме направи богат.

Макврайс избухна в смях.

— Ако спечелиш няма да ти е необходима книга за да станеш богат, така ли е?

— Мисля... струва ми се, че не е така — Харкнес сбърчи вежди. — Но така или иначе — това ще е една ужасно интересна книга.

Продължиха напред, а Харкнес изостана, за да запише другите Участници. Почти всички се записваха охотно, като не пропускаха да подхвърлят по някоя подигравателна забележка за книгата.

Изминали бяха шест мили. Преобладаващото мнение бе, че предстоящото счупване на рекорда е добър признак. Гарати се замисли доколко това е необходимо. Колкото по-скоро отпадне конкуренцията, толкова по-добри ще бъдат шансовете на останалите. Най-накрая реши, че въпросът е на чест. Не след дълго се разнесе слухът, че следобед се очаквала буря с гръмотевици — някой очевидно бе взел със себе си транзистор. Новината беше неприятна, стига разбира се да се окажеше вярна. Ранните пролетни бури бяха доста студени.

Продължиха да вървят.

Макврайс крачеше уверено, вперил поглед напред. Известно време опита да върви по банкета, но почвата беше хлъзгава и той се отказа. Още не беше получил предупреждение и ако раницата му създаваше някакви проблеми, той с нищо не го издаваше. Очите му не се откъсваха от хоризонта. Когато преминаваха покрай малки групички хора, той им махаше и се усмихваше с тънките си устни. Въобще не му личеше да е уморен.

Отстрани се поклащаше Бейкър. Краката му се сгъваха някак странно от коленете надолу и сякаш поглъщаха асфалта. Той размахваше якето си в ръка, хилеше се, сочеше с пръст зяпачите и от време на време си подсвирваше някаква неясна мелодия. Изглеждаше сякаш би могъл да върви вечно.

Олсон вече не бърбореше и от време на време присвиваше коляно. Ставите му пукаха при всяко присвиване. Вървеше малко вдървено и Гарати си помисли, че шестте мили не са му се отразили

много добре. Манерката му се поклащаше празна и Гарати реши, че не след дълго ще му се наложи да пикае.

Малко пред основната група подскачаше Баркович, като ту се отдалечаваше напред към водачите, ту изоставаше към опашката, където се влачеше Стебинс. Едно от трите му предупреждения бе загубило сила, но само пет минути по-късно той си спечели ново. Гарати стигна до извода, че той е от ония, дето обичат да живеят на ръба на нищото.

Стебинс продължаваше да крачи самотен най-отзад. Никой не го заговори и той не говореше с никого. Гарати беше любопитен дали Стебинс е особняк или просто е уморен. Все още беше на мнение, че Стебинс ще е от първите отпаднали — може би дори ще е първият — макар да не знаеше какво го кара да мисли така. Стебинс бе съблякъл своя изтъркан пуловер и носеше последния сандвич в ръка. Гледаше надолу. Лицето му бе като каменна маска.

Разходката продължаваше.

Пътят се пресичаше от друг път и на кръстовището няколко полицаия отбиваха движението. Те отдадоха чест на преминаващите Участници и момчетата — възползвайки се от имунитета си — им отвърнаха с подигравателни знаци. На Гарати това хич не му се понрави. Той се усмихна и помахаше дружелюбно на полицаите, като се питаше дали не ги смятат за смахнати.

Шофьорите натиснаха клаксони и в същия миг някаква жена започна да вика сина си. Паркирала бе досами пътя, очевидна с намерение да зърне детето си сред Участниците.

— Пърси! Пърси!

Пърси беше номер 31. Той й помахаше с почервеняло от срам лице и после забърза напред, привел глава. Жената направи опит да изтича на пътя. Войниците от камионетката замръзнаха, но един от полицаите успя да я сграбчи за ръката. После пътят изви и сцената се скри зад завоя.

Минаха по някакъв мост с дървени подпори. Отдолу шумеше поточе. Гарати се приближи към перилата и надзърна — за да види разкривеното си отражение във водата.

След това минаха покрай табела с надпис: ЛАЙМСТОУН 7 МИЛИ, а малко по-късно над главите им се развя плакат, на който пишеше:

ЛАЙМСТОУН Е ГОРД ДА ПРИВЕТСТВУВА УЧАСТНИЦИТЕ В ДЪЛГАТА РАЗХОДКА.

Гарати прецени, че остава по-малко от миля докато счупят рекорда.

После се разнесе поредния слух — този път за момче на име Кърли, номер 7. Кърли имал схванат мускул и вече получил едно предупреждение. Гарати ускори крачка и се изравни с Макврайс и Олсон.

— Къде е той?

Олсон посочи с ръка едно хърбаво момче, обуто с дънки. Кърли очевидно се мъчеше да си пусне бакенбарди. Безуспешно. Страхотно напрежение бе изписано на лицето му и той не откъсваше очи от десния си крак. Гледаше го с безпокойство. Губеше скорост и това още повече го подтискаше.

— Предупреждение! Предупреждение 7!

Кърли с мъка ускори крачка. Дишаше неравномерно — както от умора, така и от завладелия го страх. Гарати загуби представа за времето. Забрави всичко освен Кърли. Следеше напрегнато тази страшна борба, сякаш осъзнаваше, че след час или ден същото може би чака и него.

Никога досега не бе виждал подобно нещо.

Кърли започна отново да изостава и едва след няколко поредни предупреждения групата осъзна, че несъзнателно се нагажда към неговата скорост. Което означаваше, че Кърли е съвсем близо до границата.

— Предупреждение! Предупреждение 7! Трето предупреждение, 7!

— Имам схванат мускул! — извика пресипнало Кърли. — Не е честно! Имам схванат мускул!

Беше само на няколко крачки от Гарати. Ясно се виждаше тревожния бяг на адамовата му ябълка. Кърли отчаяно масажираше крака си. Гарати почти подушваше вълните от паника, които извираха от него, бяха като миризмата на прясно разрязан лимон.

В мига в който го подминаваше Кърли възкликна облекчено:

— Слава Богу, отпуска ме!

Никой не отговори. Гарати почувства някакво неясно, злобно разочарование. Разбираше, че е неморално, неспортсменско, но същевременно никак не искаше той да е първият, получил червен картон. А и кой ли би искал, всъщност?

Часовникът показваше единадесет и пет. Вероятно вече бяха счупили досегашния рекорд, което означаваше че са поддържали минимум четири мили в час средна скорост. Скоро ще пристигнат в Лаймстоун. Видя как Олсон присвива първо едното и после другото коляно. Заинтригуван, реши да опита и той. Ставите му изпукаха отчетливо и Гарати с изненада осъзна, че са леко вдървени. Но краката все още не го боляха. Това поне бе нещо.

Минаха покрай камион за мляко, спрян на кръстовището с някакъв черен селски път. Млекарят бе приседнал на капака и им махаше усмихнато.

— Давайте, момчета!

Гарати почувства, че в него се надига гняв. Едва се сдържа да не се разкрещи: „Защо не вдигнеш дебелия си задник и да походиш малко с нас?“ Но млекарят бе надхвърлил осемнадесет. Всъщност, изглеждаше сякаш е надхвърлил тридесет. Беше си направо дъртак.

— Окей, а сега всички за почест — изкряка Олсон и другите се разсмяха.

Камионът се изгуби зад тях. Стигнаха нова пресечка — по-оживена, на която имаше полицаи и няколко спрели коли, които ги посрещнаха с надути клаксони. Някой хвърли конфети. Гарати се почувства ужасно важен. Та в края на краищата нали той бе: „Гордостта на Мейн“?

Внезапно Кърли изпищя. Гарати погледна назад през рамо. Кърли се бе превил надве и пищеше неистово, стиснал крака си с ръце. По някакъв невероятен начин той продължаваше да се придвижва напред, но много по-бавно от преди. Ужасно бавно.

Всички останали също забавиха ход, сякаш да се нагласят с движенията на Кърли. Войниците от платформата на камионетката вдигнаха бавно пушки. Тълпата затаи дъх, сякаш едва сега осъзнала какво предстои, Участниците също затаиха дъх, сякаш и те не знаеха досега, затаи дъх и Гарати, макар че знаеше — всички знаеха, че всеки миг Кърли ще получи картон.

Изщракаха предпазители. Пространството около Кърли изведнъж опустя. Той остана сам на огрения от слънце асфалт.

— Не е честно! — изпищя Кърли. — Това не е честно!

Групата пред него навлезе в сянката на дърветата, някой поглеждаха през рамо, други пък не смееха да се обърнат. Гарати беше от онези, които гледаха. Трябваше да гледа. Зяпачите край пътя мълчаха, сякаш някой им бе изключил звука.

— Не е ч...

Четиристе карабини изтрещяха. Звукът беше оглушителен. Ехото прокъртя чак в отсрещните възвишения.

Ъгловатата, неравно подстригана глава на Кърли в миг се превърна в кърваво желе от мозък и тъкани, наоколо се разхвърчаха парченца от черепа. Това, което остана от него се претърколи на пътя като пощенски чувал.

„Вече сме 99 — помисли си ужасен Гарати. Деветдесет и девет бутилки бира наредени на стената и ако само една от тях падне... о, Боже... о, Боже...“

Стебинс прекрачи през мъртвото тяло. Кракът му се подхлъзна в малка локва кръв и остави след себе си кървава следа, като снимка в списание „Детектив“. Стебинс не погледна към онова, което бе останало от Кърли. Лицето му остана безизразно. „Стебинс, копеле мръсно, — помисли си Гарати — май ти първи трябваше да получиш картон, а?“ Гарати извърна поглед. С мъка подтисна гаденето. Не искаше да повръща.

До паркирания наблизо „Фолксваген“ микробус една жена сви лицето си в шепа. От гърлото ѝ се надигнаха някакви странни, нечовешки звуци и в същия миг Гарати забеляза, че без да иска жената е вдигнала роклята си. Виждаха се мъничките ѝ, небесносини пликчета. Гарати почувства, че се възбужда. Едър и възпълен мъж с плешива глава се беше втренчил в трупа на Кърли и замислено се почесваше зад ухото. Той бавно облиза тлъстите си устни и продължи да се чеше. Така си остана загледан доста след като Гарати го подмина.

Разходката продължаваше. Гарати осъзна, че отново се движи в една група с Олсон, Макврайс и Бейкър. Всички гледаха право напред, лицата им бяха безизразни. Ехото от изстрелите сякаш висеше във въздуха около тях. Пред очите на Гарати аленееше кървавата следа от обувката на Стебинс. Зачуди се дали Стебинс все още оставя след себе

си следи и за малко да се обърне за да провери, но се сдържа. Ала мисълта за окървавената обувка не го напускаше. Интересно му беше, дали Кърли е почувствал нещо. Дали е усетил как оловните куршуми се впиват в мозъка му един след друг, или може би е почувствал само първия?

Сигурно го е боляло. Всъщност болката трябва да е била най-силна в последните мигове преди изстрела, когато най-силно осъзнаваш, че ей сегичка вече няма да те има, а вселената ще продължава своя ход, сякаш нищо не се е случило.

Разнесе се слухът, че са изминали почти девет мили преди Кърли да получи червен картон. Майорът бил ужасно доволен от постижението. Гарати се зачуди откъде би могъл някой да знае дали Майорът е доволен или не.

Внезапно обърна глава, нетърпелив да научи какво са направили с тялото на Кърли, но вече бяха завили в поредния завой.

— Какво носиш в тая раница, бе? — обърна се неочаквано Бейкър към Макврайс. Очевидно с мъка запазваше спокойствие, лицето му бе зачервено — сякаш всеки миг щеше да избухне.

— Чиста риза — рече Макврайс. — И няколко хамбургера с шунка.

— Хамбургер с шунка — повтори с отвращение Олсон.

— Хамбургерът с шунка е най-добрия източник на лесноусвоима енергия — обясни Макврайс.

— Нещо ти хлопа дъската. Ще го изповръщаш целия.

Макврайс само се усмихна.

Изведнъж Гарати ужасно съжали, че не си е взел няколко сурови сандвича. Нищо не знаеше по въпроса за лесноусвоимата енергия, но затова пък обичаше хамбургери. Бяха по-добри от шоколадите и концентрираните храни. Сети се за курабийките в джоба си, но след случилото се с Кърли бе изгубил апетит. А и как би могъл да яде човек хамбургер с шунка след историята с Кърли?

Слухът, че един от Участниците е получил картон се разнесе сред тълпата и оттам до ушите им достигнаха шумни възгласи. Някои дори изръкопляскаха — сякаш чуваха звукът на подскачащи пуканки. Гарати се замисли дали е срамно да бъдеш застрелян пред толкова много хора, но после реши, че ако стигне дотам, едва ли ще му е до срам. Във всеки случай Кърли не изглеждаше никак засрамен. По-

трудно ще е обаче с естествените нужди. Гарати реши засега да не мисли за това.

Часовникът му показваше точно дванадесет. Минаха по някакъв ръждясал железен мост над тясна, скалиста клисура и на отсрещния бряг ги посрещна надпис:

„НАВЛИЗАТЕ В ГРАДСКАТА ЗОНА НА
ЛАЙМСТОУН — ДОБРЕ ДОШЛИ УЧАСТНИЦИ В
ДЪЛГАТА РАЗХОДКА!“

Някои от момчетата нададоха радостни възгласи, но Гарати сметна, че ще е по-добре да си пести дъха.

Пътят се разшири и Участниците се пръснаха, оформяйки малки групички. Пък и в края на краищата — от Кърли ги дяляха близо три мили.

Гарати извади пакета с курабийките и втренчи празен поглед в него. Замисли се с тъга за майка си, но след това се постара да прогони тъжните мисли. Ще я види заедно с Джен във Фрипорт. Така им бе обещал. Изяде една курабийка и се почувства по-добре.

— Знаеш ли какво? — рече Макврайс.

Гарати поклати глава. Той отпи от манерката и помахна на една възрастна двойка, седнала край пътя до надпис ГАРАТИ.

— Нямам никаква представа какво да поискам, ако спечеля — продължи Макврайс. — Не мога да се сетя за нещо, което толкова много да желая. Искам да кажа — нямам болна майка вкъщи, или пък баща на хемодиализа, или нещо подобно. Дори нямам по-малко братче, което да умира от левкемия — той се изсмя и надигна манерката.

— Ами май си прав — съгласи се Гарати.

— Така е. Цялата тая работа ми се струва абсолютно безсмислена.

— Сериозно ли говориш? — учуди се Гарати. — Искаш да кажеш, че ако трябва повторно да решаваш...

— Пак така ще постъпя, но...

— Ей! — извика момчето пред тях и посочи с ръка. — Тротоари!

Най-сетне влизаха в града. Наоколо се издигаха красиви къщи, просторни дворове се зеленееха пред тях. Дворовете бяха претъпкани с

хора, които размахваха ръце и викаха. На Гарати му се струваше, че всички са насядали където намерят. Седяха по земята, на столове и шезлонги — като старците от бензиностанцията, някои дори седяха на масички за пикник. Имаше и такива, които се полюшваха на детски люлки, или стърчаха над разноцветните пързалки. Гарати почувства, че в него отново се надига гняв.

„Махайте докато ви се сцепят задниците. Проклет да съм ако ви помахам. Препоръка 13. Пести си силите винаги когато можеш.“

Но не след дълго сметна, че се държи глупаво. Хората могат да си помислят, че е гроги. Та нали в края на краищата той беше „Гордостта на Мейн“. Няма нищо лошо в това да помахна на онези, които държат надпис ГАРАТИ. И на всички хубави момичета.

Край тях се нижеха странични улици и пресечни улици. Улица „Сайкамор“, „Кларк“ авеню, улица „Иксчейндж“, след нея „Джунипър“. Минаха покрай една бирария с изрисуван на витрината кон, стените ѝ бяха облепени с портрети на Майора.

Тротоарите бяха изпълнени със зяпачи, но не повече от два реда в дълбочина. Гарати беше разочарован. Знаеше, че към центъра тълпата ще стане по-голяма, но въпреки това се чувстваше измамен. Бедният Кърли, не можа да доживее дори това.

Неочаквано от една странична уличка изскочи джипът на Майора и се изравни с основната група. Далеч напред се виждаше откъсналия се авангард.

Тълпата нададе възторжен рев. Майорът кимаше, усмихваше се и махаше с ръка. След това се обърна, изпъна се и отдаде чест на Участниците. Гарати почувства че го побиват тръпки. Очилата на Майора блестяха на следобедното слънце.

Майорът вдигна мегафона и извика:

— ГОРДЕЯ СЕ С ВАС, МОМЧЕТА! ГОРДЕЯ СЕ!

Зад гърба на Гарати, нечий глас изговори тихо, но отчетливо:

— Натруфено лайно!

Гарати обърна глава, но крачещите зад него не откъсваха напрегнати погледи от Майора (един от тях дори несъзнателно отдаваше чест, но се усети и свали ръка). Сред тях беше и Стебинс. Стебинс единствен не поглеждаше към Майора.

Джипът избръмча напред. Не след дълго Майорът се изгуби от погледите им.

Към дванадесет и половина навлязоха в центъра на Лаймстоун. Сега вече Гарати беше истински разочарован. Нищо особено нямаше в този град. Търговски квартал, три гаража за продажба на коли, „Макдоналд“, „Царят на Хамбургерите“, „Пицария“, след това индустриален район и ето че Лаймстоун свърши.

В един часа от Лаймстоун бе останал само споменът. Дребничко момче, обуто в изтърган дънков гащеризон се присламчи към тях за около една миля, след това приседна и ги изпроводи с поглед.

Околността ставаше все по-хълмиста. За първи път през този ден Гарати усети, че се изпотява. Ризата бе прилепнала към гърба му. Черни, буреносни облаци се задаваха отдясно, но все още бяха много далеч. Приятно подухваше слаб ветрец.

— Кой е следващият голям град, Гарати? — попита Макврайс.

— Карибу, струва ми се — тъкмо в този момент се чудеше дали Стебинс е изял последния си сандвич. Стебинс му беше влязъл в главата като досаден припев от песен, който се върти и навива, докато те подлуди напълно. Беше 1:30. Дългата разходка продължаваше вече осемнадесет мили.

— И колко има до там?

Гарати беше заинтригуван дали случайно няма рекорд за най-дълго разстояние, изминато само с един отпаднал Участник. Осемнадесет мили му изглеждаха значително постижение. Приличаха му на нещо, с което човек би могъл да се гордее. Изминах осемнадесет мили. Осемнадесет.

— Попитах... — повтори с раздражение Макврайс.

— Около тридесет мили от тук.

— Тридесет — възкликна Пиърсън. — Божичко!

— Градът е доста по-голям от Лаймстоун — каза Гарати, сякаш се оправдаваше. Дали защото този път ще е последен за толкова много момчета, може би за всички? Сигурно за всички. Само шест от всички досегашни Дълги разходки бяха завършвали отвъд щатската граница на Ню Хемпшир и само една бе стигнала до Масачузетс и според експертите, това бил рекорд, който едва ли някога ще бъде подобрен. Може би и той щеше да умре тук. Може би точно така ще стане. Но за него ще е различно. На родна земя. Помисли си, че това ще се понарави на Майора. „Той умря на родна земя“.

Гарати надигна манерката и осъзна, че е празна.

— Манерка! — извика той. — 47 иска манерка!

Един от войниците скочи от камионетката и му донесе пълна манерка. Докато се обръщаше Гарати докосна с ръка затвора на карабината. Направи го крадешком. Но Макврайс го видя.

— Защо го направи?

Гарати се усмихна смутено.

— Не знам. Нещо като да почукаш на дърво.

— Ти си симпатяга, Рей — каза Макврайс и после се изравни с крачещия пред тях Олсон, оставяйки Гарати да върви сам и по-объркан от всякога.

Номер 93 — Гарати не му знаеше името — се изравни с него отдясно. Гледаше надолу и устните му помръдваха беззвучно, сякаш четеше молитви. Тялото му се полюшваше неуверено.

— Здравсти — заговори го Гарати.

93 подскочи уплашено. В очите му имаше някаква празнота, също като празнотата в очите на Кърли, докато се бореше с вдървения си крак. „Сигурно е уморен“ — помисли си Гарати. „Разбира го и от това е още по-уплашен“. Гарати внезапно почувства, че стомахът му се свива.

Сенките им вече крачеха редом с тях. Беше два без петнадесет. Девет сутринта, прохладата и всички те, приседнали на тревата — това беше преди месеци.

Малко преди два се разнесе следващия слух. Гарати получи поредния нагледен урок за психологията на масите. Някой открива нещо и то мигом става обществено достояние. Слуховете се рояха със скоростта на задъханото им дишане. Очаквало се да завали. Всъщност, вероятността била доста голяма. И то съвсем скоро. Момчето с радиото казало, че дори не е изключено да ги застигне градушка. Най-смешното бе, че слуховете почти винаги се оказваха верни. И когато се разнесе поредния слух — че някой е започнал да изостава, че някой го е закъсал — никой от тях не се усъмни.

Този път беше номер 9, Еуинг, на който му бяха излезли пришки на краката и вече бе получил две предупреждения. И други бяха получили предупреждения, така че дотук нямаше нищо необичайно. Но в слухът твърдеше с увереност, че на Еуинг работата му е спукана.

Гарати предаде наученото на Бейкър и той го погледна изненадано.

— Да не е оня, черния? — попита той. — Дето е толкова черен, че чак синее?

Гарати отвърна, че не знае дали Еуинг е черен или бял.

— Ами да, черен е — обади се Пиърсън и посочи към Еуинг. Гарати можеше да види спускащите се по врата му ручейчета пот. Той с ужас забеляза, че Еуинг носи гуменки.

Препоръка 3: „Никога, повтарям, никога не носете гуменки. Няма по-бърз начин да получите пришки на краката, по време на Дългата разходка“.

— Той пристигна с мен — обясни Бейкър. — Идва от Тексас.

Бейкър ускори крачка и застигна Еуинг. Известно време двамата разговаряха, после Бейкър изостана, като внимаваше да не получи предупреждение. Лицето му бе побледняло.

— Излезли са му пришки още на втората миля. При Лаймстоун са се спукали. Сега стъпва направо в гнойта, която изтекла от мехурите.

Останалите го слушаха мълчаливо. Гарати отново си спомни за Стебинс. Стебинс беше обул маратонки. Може би той също се бореше с пришки в момента.

— Предупреждение! Предупреждение 9! Трето предупреждение, 9!

Войниците не откъсваха зорки погледи от Еуинг. Също и Участниците. Еуинг бе погълнал вниманието на всички. Едри петна пот покриваха снежнобелия му потник, който рязко контрастираше с черната кожа. Гарати виждаше съвсем ясно как при всяка крачка изпъкваха неговите мощни, гъвкави мускули. Мускули, с които би могъл да върви още много дни, но Бейкър бе казал, че стъпва в гной. Пришки и схванати мускули. Гарати потръпна. Внезапна смърт. Колкото и да си силен, колкото и да си подготвен, нищо не можеше да те предпази от пришки и скъсани мускулни влакна. Какво, по дяволите, си е мислил Еуинг, когато е обувал тия скапани гуменки?

Към тях се присъедини и Баркович. Не откъсваше поглед от Еуинг.

— Пришки! — гласът му прозвуча сякаш току-що бе обявил за курва майката на Еуинг. — Какво друго, по дяволите, можеш да очакваш от един тъп негър? Питам ви?

— Разкарай се — рече с равен глас Бейкър — или ще ти прасна един.

— Не е по правилата — отвърна Баркович и смръкна. — Запомни го, побойнико.

Но въпреки това се отдръпна. Сякаш носеше със себе си облак отровен газ.

Изтърколи се още половин час. Сенките им ставаха все по-дълги. Най-сетне изкачиха хълма и пред тях се разкри панорама от ниски планини, забулени в обедна мараня. Буреносните облаци на запад бяха станали още по-мрачни, ветрецът съвсем изчезна и Гарати почувства, че се облива в пот.

Няколко мъже струпани пред един „Форд“ пикап ги посрещнаха с възторжени възгласи. Всички бяха пияни. Момчетата им помахаха с ръце, дори Еуинг. Това бяха първите зрители откакто се бяха разделили с малчугана с дънковия гащеризон.

Гарати отвори една тубичка с хранителен концентрат и без дори да поглежда към етикета я погълна на един дъх. Имаше възкисел вкус. Сети се за хамбургерите на Макврайс. Представи си голяма шоколадова торта с черешово сладко отгоре. Представи си ароматна палачинка. Кой знае защо, му се прииска студена палачинка, пълна с ябълково желе. Студените закуски, които майка му приготвяше, когато излизаха с баща му на лов през ноември.

Десетина минути по-късно Еуинг получи дупка в черепа.

Движеше се в една доста плътна група, когато внезапно намали ход. Сигурно е смятал, че момчетата ще го прикрият. Но войниците изпълняваха задълженията си безупречно. Войниците бяха експерти. Те разблъскаха момчетата настрани. После сграбчиха Еуинг и го дръпнаха на банкета. Еуинг направи безуспешен опит да се съпротивлява. Един от войниците му изви ръцете зад гърба, докато другият допря дулото на карабината към челото му и го застреля. При изстрела краката на Еуинг се сгърчиха конвулсивно.

— Кръвта му е като на всички останали — рече изведнъж Макврайс. В настъпилата след изстрела тишина гласът му прозвуча отчетливо. Той преглътна мъчително и нещо в гърлото му изклокочи.

Още един си бе отишъл. С това шансовете на останалите само се увеличаваха. Разговорите постепенно се възобновиха. Гарати си мислеше за това какво ли правят с телата.

„Прекалено много мислиш!“ — извика той на себе си.
И тогава осъзна, че е уморен.

**ВТОРА ЧАСТ
НАДОЛУ ПО ПЪТЯ**

ТРЕТА ГЛАВА

„Имате тридесет секунди и моля, не забравяйте, че отговорът ви трябва да е под формата на въпрос.“

Арт Флеминг, „В
опасност“

Точно в три часа започнаха да падат първите капки дъжд, големи и невероятно красиви. Небето над тях беше смръщено и потъмняло и също така невероятно красиво. Някъде над облаците гръмотевици пляскаха с шепи. Далеч напред в простора се разцепи ослепителна светкавица.

Гарати беше наметнал якето си малко след като застреляха Еуинг и сега закопча ципа и вдигна яка. Харкнес — бъдещият велик писател, грижливо прибра бележника си в непромокаем плик. Баркович беше нахлузил яркожълта найлонова шапка против дъжд. Тя променяше до неузнаваемост лицето му, но по някакъв неуловим начин. Гледаше изпод козирката ѝ като някакъв опърничав пазач на фар.

Оглушително изтрещя светкавица.

— Започва се! — извика Олсон.

Пороят рукна внезапно. В първите няколко минути беше толкова тежък, че Гарати се оказа изолиран зад гъста дъждовна завеса. Само за секунди беше мокър до кости. От косата му шуртеше вода. Той вдигна лице нагоре и се усмихна. Зачуди се дали войниците още могат да го видят. Дали не би могъл...

Още докато се чудеше пороят отслабна и видимостта се подобри. Гарати погледна назад към Стебинс. Стебинс крачеше превит, с ръце свити на корема и в първия миг Гарати помисли, че има колики. В него се надигна паника, далеч по-страшна от тази за Кърли и Еуинг. Не искаше толкова бързо да се разделя със Стебинс.

После видя, че всъщност Стебинс се мъчи да запази сух последния си сандвич и облекчен се обърна напред. Мина му през ума,

че майката на Стебинс трябва да е доста глупава след като не се е сетила да увие сандвичите в найлон.

Гръмотевиците трещяха една след друга, като артилерийска канонада на небето. Гарати почувства въодушевление, сякаш част от умората му се бе отмила с пороя. Дъждът отново се усили, едри капки зашибаха по асфалта, после пак намаля и накрая се превърна в ръмеж. Облаците над тях започнаха да се разсейват.

Сега до него крачеше Пиърсън. От време на време придръпваше натежалите си панталони. Носеше тъмни, подгизнали от дъжда и явно малко по-големи от необходимото дънки. Очилата му бяха с кръгли рамки, като дъното на бутилка Кока-кола, той ги свали и започна да ги трие с края на ризата си. Очите му се присвиваха късогледо, имаше оня беззащитен вид, характерен за хората с лошо зрение, когато си свалят очилата.

— Хареса ли ти банята, Гарати?

Гарати кимна. Недалеч от тях Макврайс пикаеше. Беше се обърнал и крачеше заднишком, като се стараеше да насочва струята встрани от пътя и другите.

Гарати хвърли поглед към войниците. Униформите им бяха мокри, но дори това да ги притесняваше, стараеха се да не го покажат. Лицата им бяха като издялани от камък. „Интересно, какво ли чувстват, когато трябва да застрелят някой от нас? — мислеше си Гарати. — Дали се чувстват по-силни?“ След това си спомни за момичето с табелата, спомни си как я целуна, как притисна задника ѝ. Как опипваше гащичките ѝ, под възтесните панталони. Тези вълнуващи спомени му вляха свежи сили.

— Тоя там отзад май не е от приказливите, а? — обади се ненадейно Бейкър. Той посочи с пръст Стебинс. Оранжевите панталони на Стебинс бяха почти черни от пропилата се влага.

— Не, не е.

Макврайс получи предупреждение, задето се забави докато си вдигаше ципа. Останалите се изравниха с него и Бейкър повтори казаното за Стебинс.

— Особняк е и какво? — отвърна Макврайс и сви рамене. — Мисля, че...

— Ей — прекъсна го Олсон. Това беше първото му обаждане от доста време насам и гласът му прозвуча дрезгаво. — Имам странно

усещане в крака.

Гарати внимателно погледна Олсон и съзря зрънцата на зараждащата се паника в погледа му. Беше загубил нафукания си вид.

— Какво странно? — попита той.

— Ами, сякаш мускулите ми... увисват.

— Успокой се — рече Макврайс. — С мен се случи още преди няколко часа. После ми мина.

— Наистина ли? — Олсон го погледна с облекчение.

— Ами да, щом ти казвам.

Олсон не отговори, но устните му продължаваха да помръдват. В първия момент Гарати си помисли, че сигурно шепти молитва, но после разбра, че просто брои крачките.

Внезапно прогърмяха два изстрела. Разнесе се ужасен вик, после още един изстрел.

Вдигнаха погледи за да видят, че едно момче със син пуловер и окаляни бели обувки лежи проснато в локва вода. Едната обувка се бе изула. Гарати видя, че отдолу момчето е носило бели хавлиени чорапи. Препоръка 12 ги сочеше като най-удачни.

Гарати прекрачи трупа, като завъртя глава за да не гледа. После се разнесе слуха, че са застреляли момчето защото се е забавило твърде много. Никакви пришки, никакви схванати мускули, просто се беше забавило повече от необходимото и затова бе получило картон.

Гарати не знаеше нито името му, нито номера. Очакваше да го научи от слуховете, но така и не стана. Може би никой не го знаеше. Може би и то е било особняк, като Стебинс.

Бяха изминали близо двадесет и пет мили от началото на Дългата разходка. Наоколо се сменяха гори и поля, от време на време пресичаха някой изоставен път, мяркаха се самотни ферми и малки групички зяпачи, които ги чакаха търпеливо за да ги посрещнат с възторжени възгласи, независимо от упорития ръмеж. Една старица ги гледаше без да мига, под големия си черен чадър, не им помаха, дори не ги поздрави. Просто ги следеше с воднистите си очи как минават край нея. Стоеше съвършено неподвижно, с развети от вятъра поли и не даваше никакви признаци на живот. На средния пръст на дясната ѝ ръка се виждаше масивен пръстен с пурпурен камък.

Пресякоха някакъв изоставен прелез — релсите бяха ръждясали и обрасли с трева. Някой се препъна, падна, получи предупреждение,

после се изправи и закрачи с окървавено коляно.

До Карибу оставаха само тринадесет мили, но тъмнината щеше да настъпи преди да стигнат града. „Не знае що е отдих злото“ — помисли си Гарати. Тази мисъл му се стори смешна и той се разсмя.

Макврайс го погледна внимателно.

— Започваш да се изморяваш, а?

— Не — рече Гарати, — вече съм уморен. — Той изгледа с любопитство Макврайс. — Да не искаш да кажеш, че ти не си?

— Можеш да танцуваш с мене вечно този танц, Гарати, и аз никога не ще се уморя — отвърна Макврайс. — Ще си изтрием обувките в пътека от звезди и ще крачим с главите надолу по Луната.

Той прати на Гарати въздушна целувка и избърза напред.

Към четири без петнадесет небето се проясни напълно и на запад се издигна разноцветна дъга, а слънцето грейна изпод облаци с позлатен край. Косите му лъчи оцветиха прясно разораните ниви, покрай които минаваха, черната земя рязко контрастираше със зелените хълмове отзад.

Шумът на камионетката беше едва доловим, почти успокояващ. Гарати отпусна глава на гърдите си и без да забавя ход се унесе в дрямка. Някъде далеч напред ги очакваше Фрипорт. Нямаше да го зърне нито тази нощ, нито утре. Неизброимо много крачки. Дълъг път. Главата му бе пълна с прекалено много въпроси и прекалено малко отговори. Цялата Разходка не беше нищо друго освен една огромна въпросителна. Помисли си, че в това сигурно има някакво дълбоко значение. Така трябва да е. Тук, може би се криеха отговорите на всички въпроси, трябва само да продължава да върви и да внимава да не изостане. Само да можеше...

Кракът му шляпна в локва, той се сепна и се пробуди. Пиърсън го погледна с любопитство и намести очилата на носа си.

— Видя ли го онова момче, дето се спъна и си обели коляното, когато пресичахме прелеза?

— Да. Не беше ли Зак?

— Точно така. Току-що чух, че раната му продължавала да кърви.

— Колко още има до Карибу, маниак? — запита го някой.

Гарати се огледа. Беше Баркович. Пъхнал бе смешната си шапка за дъжд в задния джоб, където се поклащаше предизвикателно.

— Откъде, по дяволите, да знам?

— Ами нали си оттук, бе?

— Около седемнадесет мили — рече му Макврайс. — Айде, вдигай си чуковете, дребосък такъв.

Баркович го погледна обидено и се отдалечи.

— Ама и тоя си го бива — рече Гарати.

— Не му позволявай да ти влезе под кожата — отвърна Макврайс. — Съсредоточи се върху ходенето и ще го удариш в земята.

— Разбрано, тренер.

Макврайс потупа Гарати по рамото.

— Победата ти е в кърпа вързана, момчето ми.

— Сякаш вървим вечно, не ти ли се струва?

— Да.

Гарати облиза устни, искаше му се да каже още нещо, но не знаеше точно какво.

— Чувал ли си, че пред очите на удавника преминава целия му живот?

— Мисля, че съм чел някъде за това. Или съм го гледал в някой филм.

— Как мислиш, дали същото може да стане и с нас? Тук, на Разходката?

Макврайс се престори, че потреперва.

— Боже, надявам се, че не.

Гарати замълча за миг, после рече:

— А мислиш ли... няма значение. По дяволите.

— Не, кажи. Какво да мисля?

— Мислиш ли, че бихме могли да прекараме остатъка от живота си на този път? Този остатък, който ще имаме ако не... е, знаеш.

Макврайс пхна ръка в джоба и извади пакет цигари „Мелоу“.

— Пушиш ли?

— Не.

— Аз също — рече Макврайс и пхна една цигара в устата. После извади кибрит, с рецепта за доматиен сос на кутийката. Запали, пое дълбоко дима и го изкашля. Гарати си спомни за препоръка 10: „Пази дъха си. Ако пушиш, откажи се по време на Дългата разходка“.

— Надявах се, да се науча — опита се да се оправдае Макврайс.

— Гадост, нали? — отбеляза тъжно Гарати.

Макврайс го погледна изненадано и след това захвърли цигарата.
— Да — отвърна той. — Мисля, че е точно така.

Към четири дъгата се загуби. Дейвидсън, 8, изостана и закрачи с тях. Беше хубаво на вид момче, ако не се смята акнето, покрито челото му.

— Този Зак, хич не е добре — каза Дейвидсън. Предишния път, когато Гарати го бе видял носеше малка раница, но очевидно я бе хвърлил някъде.

— Още ли кръви? — попита Макврайс.

— Като заклано прасе — Дейвидсън поклати глава. — Смешно, как понякога нещата се преобръщат, нали? Човек се спъне, падне и само се одраска. А той има нужда от шев — Дейвидсън посочи надолу. — Вижте това.

Гарати погледна. Тук-там по настилката се виждаха тъмнокафяви петна.

— Кръв?

— Ами не е меласа — отвърна мрачно Дейвидсън.

— Уплашен ли е? — попита дрезгаво Олсон.

— Каза, че не му пука — изръмжа Дейвидсън. — Но аз съм уплашен — очите му бяха големи и сиви. — Страх ме е за всички нас.

Продължиха да вървят. Бейкър посочи още една табела с надпис ГАРАТИ.

— Майната им — каза Гарати без да вдига глава. Не откъсваше очи от капките кръв, сякаш бе някой бледолик ловец по стъпките на ранен индианец. Следите се виеха около бялата осева линия.

— Макврайс — проговори Олсон. През последните няколко часа гласът му ставаше все по-тих. Гарати реши, че харесва Олсон независимо от надутото му изражение. Хич не му се искаше Олсон да се поддаде на страха, но изглежда точно това бе станало.

— Какво? — отвърна Макврайс.

— Не ми минава. Това за отпускането на мускулите, дето ти казах по-рано. Не ми минава.

Макврайс мълчеше замислено. Огрян от лъчите на залязващото слънце, белегът на лицето му изглеждаше по-бял от всякога.

— Имам чувството, че всеки миг краката ми ще се подкосят. Сякаш губя равновесие. Нали това няма да стане? Нали? Нали? — гласът на Олсон постепенно се повиши.

Макврайс продължаваше да мълчи.

— Ще ми дадеш ли една цигара? — попита Олсон с малко по-спокоен тон.

— Да. Задръж целия пакет.

С обиграна ловкост Олсон запали цигара, като сви клечка в шепа и после се опули на един от войниците, които го наблюдаваха от платформата.

— Близо час вече как ме държат под око. Мисля, че имат шесто чувство за тази работа — той повиши глас. — Харесва ви, нали, а момчета? Харесва ви? И това е самата проклета истина, нали?

Няколко Участника се извърнаха, погледнаха го учудено и после продължиха напред. Гарати също не искаше да гледа. В гласа на Олсон се долавяше истерия. Войниците бяха впили в него безстрастни погледи. Гарати се зачуди дали вече се е разнесъл слухът за Олсон и тази мисъл го накара да потрепери.

Към четири и половина бяха изминали тридесет мили. Скрито наполовина зад хоризонта, слънцето ги гледаше с едничкото си огненочервено око. Облаците се бяха преместили на изток и небето над тях беше тъмносиньо. Гарати отново се върна към мисълта за неговия хипотетичен удавник. Всъщност, не чак толкова хипотетичен. Спускащата се нощ беше като мътна вода, която скоро щеше да ги залее.

Внезапно в душата му започна да се надига паника. Като в желязна прегръдка го стегна ужасяващата увереност, че това е последния ден от живота му. Искаше му се денят никога да не свършва. Да продължи вечно. Искаше му се здрачът да няма край.

— Предупреждение! Предупреждение 100! Трето предупреждение 100!

Зак се огледа. Очите му бяха мътни, замаяни. Десният му крачол бе подгизнал от кръв. Изведнъж той се втурна напред. Премина през Участниците като футболен нападател стиснал топка в ръка. Бягаше със същото замаяно изражение на лицето.

Камионетката пое след него. Зак чу че го приближава и побягна още по-бързо. Имаше нещо уродливо и мъчително в това бягане. Раната на крака му се отвори отново. Миг преди Зак да премине през основната група отпред, Гарати видя, че по крака му се стича свежа кръв, която пръскаше всичко наоколо при всяка крачка. Зак изкатери

насрещния склон и за миг се очерта на върха като черна врана, разперила крила на фона на аленото небе. После изчезна и камионетката го последва. Двамата войници, които бяха скочили от камионетката, закрачиха редом с тях, гледайки безизразно напред.

Никой не проговори. Всички слушаха напрегнато. Известно време не се чуваше нищо. Ужасно дълга им се стори тази пауза. Само птичките в полето тихичко пееха и някъде високо над тях бръмчеше самолет.

Изведнъж се разнесе изстрел и след кратка пауза втори.

— За по-сигурно — обади се някой.

Когато изкачиха хълма видяха, че камионетката е спряла на банката на около половин миля пред тях. От ауспуха излизаше синкав дим. Нямаше никаква следа от Зак. Абсолютно никаква.

— Къде е Майора? — изкрещя някой. В гласът се долавяше зараждащата се паника. Викаше момче с изострена като куршум глава на име Грибъл, 48. — Искам да видя Майора, за Бога! Къде е той?

Войниците не отговориха и продължиха да крачат от двете страни на пътя. Никой не отговори.

— Да не би да произнася поредната си реч? — продължи гневно Грибъл. — Това ли прави сега? Е, добре, той е убиец! Аз... аз ще му го кажа! Мислите, че няма, така ли? Ще му го кажа право в очите! — в гнева си той забави ход, почти спря и войниците за пръв път го погледнаха с интерес.

— Предупреждение! Предупреждение 48!

Грибъл ги погледна изненадано и после ускори крачка. Сведе глава и загледа краката си. Не след дълго застигнаха спрялата камионетка и тя отново запъпли редом с тях.

В 4:45 Гарати реши да обядва — нагълта една туба с рибен концентрат и няколко бисквити със сирене и ги поля с вода от манерката. Наложил си с воля да спре. Манерка можеш да получиш по всяко време, но нови концентрирани храни ще раздадат едва утре в девет... а през нощта ще има нужда от подкрепление. По дяволите, сигурно ще има страхотна нужда!

— Може да е въпрос на живот и смърт — рече Бейкър, — но както гледам хич не си загубил апетит.

— Не мога да си позволя този лукс — отвърна Гарати. — Хич не ми харесва идеята, че бих могъл да припадна от умора или глад към

два часа сутринта.

Това наистина бе ужасно неприятна възможност. Вървиш и не усещаш какво става. И нищо няма да почувстваш. Просто се събуждаш във вечността.

— Каква мисъл само, а? — попита тихо Бейкър.

Гарати го погледна. Огряно от меките лъчи на залязващото слънце, лицето на Бейкър имаше нежен, детински изглед.

— Да. За какво ли не си мислиш тук.

— И за какво например?

— Ами, например за него — Гарати посочи с пръст към вървящия недалеч зад тях Стебинс. Панталоните му вече бяха изсъхнали. Лицето му имаше мрачен изглед. Още не бе изял последния си сандвич.

— И какво за него?

— Чудя се какво търси тук и защо не говори. И дали ще живее, или ще умре.

— Гарати, ние всички ще умрем.

— Но, надявам се, не тази нощ — рече Гарати. Продължаваше да говори тихо, но усети, че потреперва. Не знаеше дали Бейкър го е видял. Бъбреците му се свиха в болезнен спазъм. Обърна се, разкопча ципа и закрачи заднешком.

— А какво мислиш за Наградата? — попита Бейкър.

— Не виждам много смисъл да мисля отсега за нея — отвърна Гарати и продължи да уринира. Не след дълго привърши, вдигна си ципа и се обърна, доволен че е изпълнил операцията без да получи нито едно предупреждение.

— Аз си мисля за нея — каза със замечтан глас Бейкър. — Не толкова за самата Награда, колкото за парите. За всичките тези пари.

— Богатите не ги пускат в Небесното царство — произнесе Гарати. Гледаше краката си — единствено те стояха между него и възможността да открие дали има такова нещо като Небесно царство.

— Алилуя — рече Олсон. — След службата ще има закуски. — Ти да не си вярващ? — запита той Гарати.

— Не, не съвсем. Но не съм и сребролюбец.

— Би могъл да станеш, ако беше израснал на доматена супа и огризки — каза Бейкър. — И месо само когато баща ти намери някоя временна работа.

— Сигурно ще има разлика — съгласи се Гарати и млъкна, чудейки се дали да продължи разговора. — Но това не винаги е най-важното — видя че Бейкър го гледа неразбиращо и дори малко презрително.

— Не можеш да го вземеш с теб, това ли ще кажеш сега? — намеси се Макврайс.

Гарати погледна към него. На лицето на Макврайс отново бе изписана онази дразнеща, подигравателна усмивка.

— Не е ли така? — попита той. — Нищо не носим с нас, когато идваме на този свят и нищо не можем да вземем, когато си отиваме.

— Да, но периодът между тези две събития би бил по-приятен ако бъде прекаран в охолство, не мислиш ли? — каза Макврайс.

— О, охолство, по дяволите — пресече го Гарати. — Ако някой от главорезите, дето се подрусват горе на камионетката ти тегли куршума, на този свят не ще има лекар, който да успее да ти върне живота с преливане на двайсетачки и петдесетачки.

— Още не съм умрял — рече тихо Бейкър.

— Да, но скоро може да бъдеш — изведнъж на Гарати му се стори, че е много важно да им обясни какво има предвид. — Какво ще стане ако спечелиш? Представи си, че прекараш следващите шест месеца в обмисляне какво да правиш с парите — майната ѝ на Наградата — и първият път, когато излезеш да си купиш онова което си намислил, някоя кола те прегази?

Харкнес се бе приближил към тях и вървеше редом с Олсон.

— Не и аз, момчето ми — намеси се той. — Първото нещо, като спечеля ще бъде да си купя цяла флотилия „Шевролети“. Спечеля ли, никога вече няма да ходя.

— Ти не ме разбра — отвърна Гарати, по-изтощен от всякога. — Дали ядеш доматиена супа, или филе от жираф, дали живееш в бордей или в замък — теглят ли ти куршума това вече няма никакво значение за теб. Пъхат те в охладителна камера като Зак или Еуинг и край. Това, което искам да кажа е, че трябва да живееш докато можеш. Ако хората можеха да живеят така, ден за ден, щяха да са далеч по-щастливи.

— О, какъв златен потоп от тъпотии — възкликна Макврайс.

— Така ли? — ядоса се Гарати. — А ти колко време се отдаде на планиране?

— Е, сега, когато вече си пооправих възгледите, истина е че...

— Истина е, разбира се — прекъсна го мрачно Гарати. — Единствената разлика е, че в момента всички умираме.

След думите му настъпи гробна тишина. Харкнес свали очилата си и започна да ги бърше. Олсон имаше още по-блед вид. Гарати съжали, че беше така прям, но го бяха ядосали.

После някой отзад извика:

— Чуйте се само какви ги дрънкате!

Гарати се обърна, уверен че е извикал Стебинс, макар никога да не бе чувал гласа му. Но Стебинс мълчеше. Погледът му бе сведен към пътя.

— Май се отнесох нещо — промърмори си Гарати, макар че не той бе отнесен. Отнесоха Зак. — Някой да иска курабийка?

Той раздаде на околните курабийки. Наближаваше пет. Слънцето сякаш се бе подпряло наполовина зад хоризонта. Или Земята бе спряла да се върти. Тримата или четирима бързаци, които в началото се откъснаха сега бяха изостанали и се намираха само на петдесетина ярда от основната група.

На Гарати му се струваше, че пътят е непрестанен низ от стръмнини, без никакви спускания между тях. Тъкмо си мислеше, че ако продължават да се изкачват все така, току-виж им потрябвали кислородни апарати и изведнъж кракът му се заплете в захвърлен на пътя колан с концентрати. Той се огледа изненадано. Коланът беше на Олсон. Подпрял ръце на кръста той се оглеждаше с изненадано изражение.

— Аз го изпуснах — рече той. — Искях да извадя нещо за ядене и изведнъж го изпуснах — Олсон се разсмя, сякаш да покаже колко глупава е цялата случка. После смехът му секна. — Гладен съм — каза той.

Майорът обича хора, които са готови да се разкъсат за победата — нали това им бе казал Олсон, след като получи номера си? Олсон вече нямаше вид, че е готов да се разкъса за победата. Гарати огледа джобовете на неговия колан. Останали му бяха три тубички с концентрирана храна, плюс бисквитите и сиренето. Сиренето беше доста изсъхнало.

— Вземи — каза той и подаде на Олсон парче сирене.

Олсон не отговори, но взе сиренето и го изяде.

— Мускетар — това бе отново Макврайс с подигравателната си усмивка.

Около пет и половина здрачът вече бе осезаем. Няколко ранобудни светулки закръжиха над тях. В полето се бе спуснала ниска мъгла, която се стелеше сред храстите. Някой отпред попита какво ще стане ако в мъглата се заблуди и излезе от пътя.

Отнякъде му отвърна неповторимият и неприятен глас на Баркович:

— А ти как мислиш, тъпчо?

„Четирима вече ги няма“ — мислеше си Гарати. Близко осем часа и половина са на път и само четирима отпаднали. Нещо се размърда в стомаха му. „Няма да успея да надживея всички. ВСИЧКИ няма да мога. Макар че, от друга страна, защо да не успея? Все някой ще успее.“

С настъпване на тъмнината разговорите притихнаха. Тишината беше подтискаща. Обвиващия ги мрак, стелещата се ниско по земята мъгла... всичко това изглеждаше невероятно реално и същевременно някак странно, чуждо, искаше му се до него да е Джен, или майка му или коя да е жена и той непрестанно се питаше какво всъщност прави тук. Дори не би могъл да се пошегува, че трябва да е търпелив и ще научи, защото това беше самата горчива истина. А и не беше сам в тая бъркотия. Имаше още деветдесет и пет участника в този глупав парад.

Отново в стомаха му се надигна лигавата топка и той преглътна мъчително. Изведнъж осъзна, че някой пред него тихичко плаче. Плачът се чуваше от известно време насам, но никой не му бе обърнал внимание — сякаш винаги е бил с тях.

До Карибу оставаха още десет мили — там поне ще има светлини. Тази мисъл малко го поободри. В края на краищата — какво толкова? Жив е и няма никакъв смисъл да си блъска главата какво ще стане. Както бе казал Макврайс, всичко е въпрос на гледна точка.

В шест без петнадесет се разнесе поредния слух — за момче на име Тревин — един от водачите, който през последните часове все повече забавял ход докато най-сетне основната група го застигна. Тревин имал диария. Когато чу това Гарати направо не можа да повярва, но в мига, в който зърна Тревин разбра, че е истина. Момчето вървеше здраво стиснало с ръце колана на панталона си. При всеки опит да клекне получаваше предупреждение и Гарати се зачуди, защо

просто не остави лайната да потекат както си върви. По-добре мръсен, отколкото мъртъв.

Тревин вървеше превит одве — почти както Стебинс, когато си пазеше сандвича от дъжда — и всеки път когато се свиваше, Гарати се досещаше че го разкъсва поредния болезнен спазъм. Гарати почувства отвращение. Нищо привлекателно нямаше в тази гледка, никаква тайнственост. Нищо повече от едно обикновено момче с болен корем. Беше невъзможно да се изпита каквото и да било освен отвращение и някакъв странен животински ужас. Усети, че и неговия стомах се раздвижва.

Войниците внимателно наблюдаваха Тревин. Наблюдаваха и чакаха. Най-накрая Тревин приклезна, после падна и те го застреляха със свалени панталони. Тревин се претърколи и се втренчи намръщено в небето, лицето му беше грозно и някак тъжно. Някой повърна шумно и получи предупреждение. Звукът бе остър и неприятен, сякаш му се късаше стомаха.

— Следващият ще е тоя — отбеляза с делови тон Харкнес.

— Млъквай — почти се задави Гарати. — Не можеш ли просто да млъкнеш?

Никой не отговори. Харкнес имаше засрамен вид, той отново започна да трие очилата си. Момчето, което повръщаше не беше застреляно.

Минаха покрай шумна група тинейджъри, които седяха на банкета и се наливаха с Кола. В мига, в който зърнаха Гарати всички станаха и го поздравиха гръмогласно. Гарати се почувства неудобно. Едно от момичетата имаше доста големи гърди. Докато подскачаше и махаше с ръка нейният приятел се бе вторачил в тях и ги гледаше как се друсат. Гарати реши, че е започнал да става секс манияк.

— Боже мой — възкликна Пиърсън. — Вижте само какви зелки!

Гарати се чудеше дали е девствена, като него.

Минаха покрай една малко, почти кръгло езеро, забулено в мъгла. Приличаше на замъглено огледало, откъм тайнствените тръстики на отвъдния край тревожно се обади патица. За Гарати езерото беше едно от най-хубавите неща, които бе виждал през живота си.

— Абе много голям тоя щат бе — обади се отпред Баркович.

— Тоя направо ми ходи по нервите — рече замислено Макврайс.
— Единствената ми цел в живота ще е да го надживея.

Олсон тихо шепнеше вечерна молитва.

Гарати го погледна с разтревожен вид.

— Колко предупреждения има? — попита Пиърсън.

— Не знам въобще да има — рече Бейкър.

— Да, но хич не изглежда добре.

— В този момент едва ли някой от нас изглежда добре — каза Макврайс.

Отново настъпи тишина. За пръв път Гарати почувства болка в краката. И не толкова в краката, колкото в стъпалата. Забеляза, че несъзнателно е почнал да стъпва на външния край на ходилата си, но от време на време отпускате цяло стъпало на пътя и тогава потръпваше от болка. Той вдигна ципа на якето и обърна яката. Въздухът беше влажен и хладен.

— Ей! Вижте там! — извика с весел глас Макврайс.

Всички обърнаха глави на ляво. Минаваха покрай гробище на върха на затревен хълм. Обградено бе с ниска, каменна ограда и вътре мъглата се стелеше сред надгробните камъни. Един ангел с прекършено крило ги гледаше с празен поглед. На стария ръждясал пилон, останал кой знае откога, беше кацнала врана.

— Ето го и първото гробище — каза Макврайс. — От твоята страна е, Рей, значи губиш по точки. Спомняш ли си тази игра?

— Прекалено много говориш — пресече го Олсон.

— Какво, не ти ли харесват гробищата, Хенри, стари приятелю? Тихо и уютно местенце, както бе казал поетът. Един чудесен, непромокаем ковчег...

— Я млъквай!

— Ах немирник такъв — отвърна Макврайс. Белегът му отново бе побледнял. — Хич не ти харесва мисълта, че можеш да умреш, а? Така ли е, Олсон? Или както бе казал поетът: „не смъртта, а забравата вечна в гроба е страшна“. Това ли те тревожи, малкия? — Макврайс поде с приповдигнат глас. — По-весело, момчета! Ще грейнат отново слънчеви дни...

— Остави го на мира — каза тихо Бейкър.

— Защо? Заел се е да се убеди, че няма нищо лошо в това да приседне за малко. И че няма нищо лошо в това да легнеш и да умреш.

Е, няма да му позволя да се измъкне така лесно.

— Ако той не умре, ще трябва да умреш ти — каза Гарати.

— Да, спомням си — отвърна Макврайс и отново надари Гарати с подигравателната си усмивчица. После изражението му се промени, лицето му пламна от гняв и Гарати се отдръпна, почти уплашен. — Той е този, който го забравя непрестанно. Е този глупак.

— Не искам повече да участвам — проплака Олсон. — До гуша ми дойде.

— Да си скъсаш задника — обърна се към него Макврайс. — Нали така го каза? Майната му! Защо тогава просто не легнеш и не умреш?

— Остави го на мира — повтори Гарати.

— Слушай, Рей...

— Не, ти слушай. Стига ми един Баркович. Остави го да се оправя сам. Спомни си, никакви мускетари.

Макврайс го гледаше усмихнат.

— Добре, Гарати. Печелиш.

Олсон мълчеше. Беше концентрирал вниманието си да ги вдига и да ги спуска.

В шест и половина настъпи пълен мрак. Карибу, само на шест мили от тях, се виждаше като слабо сияние на хоризонта. Тук-там се срещаха нетърпеливи зяпачи, които бяха излезли да ги посрещнат пред града. Останалите изглежда се бяха прибрали за вечеря. Студената мъгла неприятно щипеше краката на Гарати. Провиснала бе между хълмовете като отпуснати гирлянди. В небето над тях звездите блестяха все по-ярко, Венера, Голямата мечка. Открай време го биваше да разпознава съзвездията. Посочи на Пиърсън Касиопея, но той изръмжа нечленоразделно.

Замисли се за Джен — неговото гадже — и после се почувства виновен, задето бе целунал момичето на пътя. Вече не можеше да си спомни как изглежда, но тогава го бе развълнувала. Най-вълнуващо бе, когато я притисна отзад — какво ли щеше да стане, ако бе пхнал ръка между краката ѝ? При тази мисъл усети напрежение в слабините си, което го накара да потръпне.

Джен имаше дълга почти до пояса коса. Беше на шестнадесет. Гърдите ѝ не бяха така развити като на момичето, което бе целунал. Доста често си бе играл с тях. Това го побъркваше. Не му позволяваше

да прави любов с нея и той не знаеше как да я накара. Искаше ѝ се, но не му даваше. Гарати знаеше, че някои момчета ги бива за това, знаят как да накарат едно момиче да им даде, но той като че ли не умееше да го прави — нямаше достатъчно воля за да я убеди. Зачуди се колко ли от Участниците са девствени. Грибъл бе нарекъл Майора убиец. Дали Грибъл беше девствен? Реши, че сигурно е.

Навлязоха в границите на Карибу. Посрещна ги огромна тълпа, виждаше се и микробуса на една телевизионна компания. Пътят бе огрян от мощни светлини. Сякаш изведнъж бяха пристъпили в лагуна от топла слънчева светлина.

Един възпълен репортер облечен с костюм се присламчи към тях и започна да пъха издължения си микрофон ту в един, ту в друг Участник. Зад него притичваха двама техници, развивайки дългия кабел.

— Как се чувствате?

— Добре. Мисля, че се чувствам добре.

— Чувствате ли умора?

— Е, да, нали знаете. Да. Но все пак се чувствам добре.

— Как преценявате шансовете си на този етап?

— Ами, не знам... добри, мисля. Чувствам се доста силен.

После репортерът запита едно едро, яко момче на име Скрам какво мисли за Голямата разходка. Скрам се ухили и рече, че това било най-шибаното нещо, което някога е виждал. Репортерът се намръщи и даде знак на техниците да прекъснат. Един от тях му кимна уморено.

Не след дълго кабелът свърши и репортерът пое обратно към микробуса. Тълпата, привлечена както от телевизионния екип, така и от Участниците в Дългата разходка, ревеше ентусиазирано. Тук-там се издигаха портрети на Майора с още незасъхнало печатарско мастило. От време на време камерите показваха тълпата и тогава зяпачите ревяха още по-ентусиазирано и махаха на леля Бети или чичо Фред.

Завиха зад един ъгъл и минаха покрай малък магазин. Собственикът, дребен мъж с бели панталони бе извадил отпред хладилна витрина с разхладителни напитки, над която висеше надпис:

УЧАСТНИЦИ В ДЪЛГАТА РАЗХОДКА,
ПОЧЕРПЕТЕ СЕ ЗА НАША СМЕТКА!

ЗА ВАС СЕ ГРИЖИ МАГАЗИН „ИВ“!

Наблизо бе спряла полицейска кола и двама полицаи обясняваха търпеливо на Ив — нещо което вероятно често им се налагаше, че правилата не позволяват зрителите да подпомагат по какъвто и да било начин — включително с разхладителни напитки Участниците.

Минаха покрай печатницата на Карибу, масивна мрачна сграда, издигната на брега на река с мътни води. Работниците се бяха наредили покрай оградата и ги поздравяваха окуражаващо. Когато край тях минаваше последния Участник — Стебинс — зазвуча свирка и всички се втурнаха към работните си места.

— Тебе пита ли те? — изръмжа нечий глас до Гарати. Той се обърна уморено и погледна към Гари Баркович.

— Кой и какво да ме е питал?

— Репортерът бе, тъпчо. Пита ли те как се чувстваш?

— Не, не стигна до мен — искаше му се час по-скоро Баркович да се махне. Искаше му се час по-скоро да изчезне болката в ходилата.

— А мене ме попита — каза Баркович. — И знаеш ли какво му казах?

— Хм.

— Казах му, че се чувствам страхотно — рече предизвикателно Баркович. Шапката продължаваше да се поклаща от задния му джоб. — Казах му, че се чувствам силен. Казах му, че съм готов да крача вечно. И знаеш ли какво още му казах?

— О, що не млъкнеш? — изпъшка Пиърсън.

— Кой те пита пък тебе, грозен дългуч такъв? — отвърна Баркович.

— Махай се — намеси се Макврайс. — Боли ме главата от теб.

Баркович се отдръпна с обидено изражение, избърза напред и сграбчи Коли Паркър.

— Пита ли те как...

— Разкарай се оттук преди да откъсна сополивия ти нос и да те накарам да го изядеш — озъби се Коли Паркър. Баркович бързо се отдалечи от него. За Коли Паркър се говореше, че е гадно копеле.

— Като го слушам и ми избиват чивиите — каза Пиърсън.

— Драго ще му е да го научи — отвърна Макврайс. — Това му доставя удоволствие. Освен това е казал на репортера, че смята да танцува на гробовете ни. Сигурен съм че така ще стане. Тази мисъл му дава сили да ходи.

— Следващият път, когато се приближи към мен ще му подложка крак — намеси се с отпаднал глас Олсон.

— Тц-тц — каза Макврайс. — Правило номер 8: „Не пречи на другите Участници.“

— Знаеш какво можеш да направиш с твоето Правило — отвърна с немошна усмивка Олсон.

— Внимавай — ухили се на свой ред Макврайс — че нещо взе да ставаш опасен.

Около седем темпото, което бе спаднало почти до долната граница, отново започна да се покачва. Беше студено и бързия вървеж загряваше тялото. Пътят сви към широк надлез, по който минаваше магистралата и няколко зяпачи, седнали под голям стъклен навес ги посрещнаха с радостни викове, прекъсвани от лакомо хрупкане на пуканки.

— Няма ли да се присъединим към магистралата някъде по-нататък? — попита Бейкър.

— В Олдтаун — каза Гарати. — След около сто и двадесет мили. Харкнес подсвирна със стиснати зъби.

Не след дълго стигнаха центъра на Карибу. От старта ги деляха четиридесет и четири мили.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

„Най-вълнуваща ще е онази телевизионна игра, в която загубилият губи живота си“

Чък Барис, създател
на телевизионни игри,
автор и водещ на
програмата „Гонг-шоу“

Всички бяха разочаровани от Карибу.

По нищо не се отличаваше от Лаймстоун.

Тълпата беше по-голяма, но иначе това беше поредното малко провинциално градче — няколко магазина, една-две бензиностанции, търговски център, в който, ако се съдеше по разлепените навсякъде обяви вървеше „НАШАТА СЕЗОННА РАЗПРОДАЖБА С НАМАЛЕНИ ЦЕНИ“, и парк, с някакъв военен мемориал. Миниатюрен училищен духов оркестър ги посрещна с Националния химн, после злобно изсвири няколко марша и завърши програмата с едно бойко изпълнение на „Напред към Претория“.

Отново се появи жената, която бе вдигнала шум на кръстопътя по-рано през деня. Продължаваше да търси своя Пърси. Този път дори успя да се промъкне през полицейския кордон и затича по пътя. Разблъска вървящата наблизко група момчета и без да иска събори едно от тях. Ревеше с цяло гърло на Пърси да се върне у дома. Войниците вдигнаха карабини и за миг всички си помислиха, че майката на Пърси ще получи своя картон за намеса. Но едно от ченгетата я сграбчи отзад и успя да я извлече сред тълпата. Приседнал на варел с надпис „ПАЗЕТЕ ЧИСТ МЕЙН!“, един малчуган дъвчеше замислено хотдог и гледаше как полицаите натикват майката на Пърси в патрулната кола. Всъщност, майката на Пърси си остана единственото знаменателно събитие докато преминаваха Карибу.

— Какво следва след Олдтаун, Рей? — попита Макврайс.

— Да не съм ти ходеща карта — рече раздранено Гарати. — Бангор, струва ми се. После Оугюста... После Китъри и щатската граница, на около триста и тридесет мили оттук. Приблизително. Е? Ще ме оставиш ли на мира?

— Триста и тридесет мили! — подсвирна някой.

— Направо не е за вярване — отбеляза помръкнало Харкнес.

— Цялата тая история не е за вярване — каза Макврайс. — Чудя се, къде ли се е скрил Майора?

— Ударил го е на живот в Оугюста.

Всички се разсмяха и Гарати отбеляза с изненада, че само за десет часа Майорът се е превърнал от Бог в мамон^[1].

Останали бяха деветдесет и пет. Но дори и това не бе най-лошото. Най-лошото беше, когато неволно си представяше, че Макврайс или Бейкър получават картон. Или Харкнес, с неговата глупава фиксидея да напише книга. Той се постара да прогони от ума си тези опасни мисли.

Веднага щом отминаха Карибу пътят опустя. От време на време подминаваха някое празно кръстовище и после дълго крачеха в мигащата светлина на светофарите. Далеч в полето изсвири влак. Луната осветяваше с меко сияние обвитото в мъгла поле и му придаваше тайнствен и загадъчен вид.

Гарати отпи глътка вода.

— Предупреждение! Предупреждение 12! Последно предупреждение 12!

Номер 12 беше момче на име Фентър, което носеше сувенирна фланелка с надпис: „АЗ СЕ ВОЗИХ НА ЛИФТА ДО ПЛАНИНА ВАШИНГТОН“. Фентър нервно облизваше устни. Някой им обясни, че преди известно време му се схванал крака. Гарати не почувства почти нищо, когато десетина минути по-късно го застреляха. Беше прекалено уморен. Когато заобикаляше трупа на момчето видя нещо да проблясва в шепата му. Беше медал „Сейнт Кристофър“.

— Ако се измъкна жив оттук, — поде неочаквано Макврайс — знаеш ли какво съм намислил да направя?

— Какво? — попита Бейкър.

— Ще лъскам пръчката докато ми посинее оная работа. Никога през живота си не съм се чувствал по-възбуден.

— Наистина ли? — попита Гарати.

— Абсолютно — увери го Макврайс. — Сигурно и на теб щях да съм ти навит, Рей, ако не беше толкова брадясал.

Гарати се изсмя.

— Красивият принц, ето кой съм аз — продължи Макврайс. Той бавно вдигна ръка и докосна белега на лицето си. — Липсва ми само Спящата красавица. Готов съм да я събудя с най-страстната целувка на света и после двамата ще препускаме до края на света. Или поне до следващия „Холидей ин“.

— Ще вървите — поправи го беззвучно Олсон.

— А?

— Ще вървите до края на света.

— Добре де, ще вървим до края на света — съгласи се Макврайс. — И в двата случая любовта ни ще бъде истинска. Вярваш ли в истинската любов, скъпи Хенк?

— Вярвам в здравето чукане — рече Олсон и Арт Бейкър избухна в смях.

— Аз вярвам в истинската любов — каза Гарати и в същия миг съжали за думите си. Прозвучаха наивно.

— А искаш ли да научиш защо аз не вярвам? — попита Олсон. Той погледна към Гарати и му се ухили измъчено. — Попитай Фентър. Попитай Зак. Те ще ти отговорят.

— Никак не ми харесва това отношение — порица го Пиърсн. Изскочил бе ненадейно от тъмнината и сега крачеше с тях. Пиърсн накуцваше, не тежко, но все пак се забелязваше.

— Защо не? — каза Макврайс. Той помисли и добави с тайнствен глас: — Никой не обича мъртвите.

— Едгар Алън По ги е обичал — рече Бейкър. — В училище писах доклад за него и в материалите, които използвах се казваше, че имал склонност към некро...

— Некрофилия — довърши Гарати.

— Да. Точно така.

— Това пък какво е? — попита Пиърсн.

— Това означава, че изпитваш желание да спиш с умряла жена — обясни Бейкър. — Или умрял мъж, ако си жена.

— Или ако си плод — подхвърли Макврайс.

— Как, по дяволите, стигнахме дотук? — изпъшка Олсон. — Някой може ли да ми каже как стана така, че вземем да си говорим за

чукане с мъртъвци? Това е ужасно гадно.

— Защо не? — рече нечий бодър, басов глас. Принадлежеше на Ейбръхам, номер 2. Беше едро на вид момче, като ходеше се поклащаше сякаш всеки миг ще му се разкачат ставите. — Мисля, че няма нищо лошо в това да си поговорим за сексуалния живот в отвъдния свят.

— Аз избирам Мерлин Монро — съобщи Макврайс. — А ти, стари приятелю, можеш да вземеш Елиънър Рузвелт.

Ейбръхъм му показа среден пръст. Някъде напред един от войниците отправи предупреждение.

— Само за миг. Почакайте само за миг — заговори с тих глас Олсон, сякаш с мъка подбираще изразите си. — Всички непрестанно излизате извън темата. Ама съвсем.

— „Трансцедентния смисъл на любовта“ — лекция от видния професор и специалист по етиопска полова култура Хенри Олсон — обяви Макврайс. — Автор на прочутото произведение „Като разцъфнала в ръката ми праскова“ и редица други...

— Спри! — извика Олсон. Гласът му режеше като строщено стъкло. — Спри за секунда, проклет да си! Любовта е измама! Любовта е нищо! Една голяма, тлъста нула! Ясно ли ти е?

Никой не отговори. Гарати гледаше напред, където черните като въглен хълмове се издигаха към обсипаното със звезди небе. Чудеше се дали не долавя първите симптоми за схващане на мускул в арката на лявото си стъпало. „Искам да седна“ — помисли си с раздражение той. „По дяволите всичко! Искам да седна!“

— Любовта е една голяма фалшификация! — продължаваше да настоява Олсон. — Има три големи истини на този свят и те са — яко хапване, яко чукане и яко сране и това е всичко! Когато отидете при Фентър и Зак...

— Млъквай — обади се някой с уморен глас. Гарати знаеше, че е Стебинс. Но когато погледна назад Стебинс все така гледаше надолу и крачеше по левия край на шосето.

Високо над тях прелетя реактивен самолет и разпори нощното небе с дълга переста линия. Достатъчно ниско беше за да видят светлините, едната мигаше в жълто, другата — зелено. Бейкър отново си подсвиркваше. Гарати отпусна уморено клепачи. Краката му като че ли вървяха от само себе си.

Стори му се, че започва да губи контрол над своя унесен в дрямка ум. Откъслечни мисли си играеха на гоненица в главата му. Спомни си за приспивната ирландска песничка, която му пееше мама, когато беше съвсем малък... нещо за брънки и миди... Лицето ѝ, голямо и красиво, като лице на актриса от екрана. Завладя го желание да целува това лице, да го обича — завинаги. Когато порасне ще се ожени за нея.

После пред очите му изплува усмихнатото славянско лице на Джен, с черна, спусната свободно надолу коса. Под късата плажна рокля носеше бански, отиваха да се къпят на Рейд бич. Гарати носеше къси дънкови панталонки.

После Джен изчезна и на нейно място се появи Джими Оуенс, момчето от съседния двор. Гарати беше на пет и Джими също беше на пет и майката на Джими тъкмо ги бе хванала че играят на чичо Доктор в пясъчника зад тяхната къща. Бяха сгафили — така им казаха, че са сгафили. Майката на Джими повика неговата и майка му дойде, отведе го в нейната спалня и после го попита дали ще му хареса, ако го накара да мине гол по улицата. Целият трепереше от срам, ужасен срам. После започна да плаче и да я моли да не го изкарва на улицата гол... и да не казва на баща му.

Вече е на седем. Двамата с Джими се взират през мръсния прозорец на един склад за строителни материали — на стената вътре има окачен календар с голи жени. И двамата знаят какво гледат, макар още да не разбират защо, телата им се напрягат от някаква неясна, мъчителна болка. Болка по нещо. Една от жените е русокоса хубавица, заметнала прозрачен воал около голите си бедра и двамата дълго време не откъсват очи от този воал. Спорят какво се крие под него. Джими казва, че е виждал майка си гола. Казва, че знае какво се крие отдолу. Джими казва, че е космато и сцепено по средата. Но той не иска да вярва на Джими, защото това, което Джими казва, е отвратително.

И двамата са съгласни в едно, че жените са различни от мъжете в тази област и прекарват следобеда в обсъждане на този въпрос, докато се борят с досадните комари. Гарати усеща, буквално усеща в дрямката-полусън, че има болезнено силна ерекция.

На следващата година, докато си играеха на стражари и апаши Гарати удари Джими Оуенс в устата с приклада на въздушната си пушка и в болницата му сложиха четири шева на горната устна. Година

по-късно се преместиха. Не искаше да удря Джими в устата. Беше случайно. Абсолютно сигурен беше, че е така, макар че вече знаеше, че Джими е бил прав, защото бе видял майка си гола (това също беше станало съвсем случайно). Долу наистина бяха космати. Космати и с цепка.

Шшшшт, не е тигър, мили мой, само твоя мечо пух, не виждаш ли?... Брънки и мидички... мама те обича, момчето ми... шшшт... заспивай...

— Предупреждение! Предупреждение 47!

Някой заби лакът в ребрата му.

— За тебе става дума, момче. Събуди се — насреща му се хилеше Макврайс.

— Колко е часът? — попита пресипнало Гарати.

— Осем и половина.

— Но значи съм...

— Задрямал преди часове — довърши Макврайс. — Познато ми е това чувство.

— Да, май е така.

— Всичко е от умът ти — обясни Макврайс. — Дава си почивка. Де да можеха и краката ни, а?

Гарати си помисли, че спомените са като начертана в прахта линия. Колкото по-назад се връщаш, толкова по-трудно е да се различи тази линия. Докато най-накрая остане само равен пясък и черната дупка, от която си се появил. Донякъде спомените са като пътя. Тук, в този момент всичко е реално и истинско, но пътят от девет тази сутрин е някъде далеч назад и съвсем незначителен.

Дългата разходка продължаваше вече близо петдесет мили. Разнесе се слухът, че точно на петдесетата миля ги чакал Майорът със своя неизменен джип, за да произнесе тържествена реч. Гарати реши, че това е поредната конска фъшкия.

Заизкачваха се по дълъг и доста стръмен склон и Гарати се изкуши дали да си свали якето. Реши да не го сваля. Вместо това го разкопча, обърна се и близо минута крачи заднешком. Зад тях мъждукаха светлините на Карибу и той си спомни за жената на Лот, която погледнала назад и после се превърнала в стълб от сол.

— Предупреждение! Предупреждение 47! Второ предупреждение 47!

На Гарати му трябваша няколко секунди за да осъзнае, че става дума за него. Изведнъж отново започна да изпитва страх. Сети се за безименното момче, което умряло защото твърде често забавяло. Дали и с него не ставаше същото?

Огледа се. Маквайс, Харкнес, Бейкър и Олсон се бяха втренчили в него. Олсон направо се беше опулил. В мрака съвсем ясно се виждаше напрегнатото му лице. Олсон беше надживял вече шестима. Искаше да превърне Гарати в щастливият седми. Искаше Гарати да умре.

— Какво си се оцъклил, бе? — попита го раздражено Гарати.

— Нищо — отвърна Олсон и плъзна поглед встрани. — Няма нищо.

Гарати закрачи уверено, като размахваше ръце. Беше девет без двайсет. В единадесет без двайсет — на около осем мили по-надолу по пътя — отново ще е чист. Изпитваше налудничавото желание да се развика, че може да го направи, че няма нужда да се разнася слухът за него, че няма да им достави удоволствието да получи картон... поне засега.

Ниската мъгла започна да се стеле и по пътя. Очертанията на момчетата плуваха из нея като тъмни острови. На петдесетата миля от началото на Разходката преминаха покрай един малък, изоставен гараж с ръждясала бензинова помпа отпред. Не беше нищо повече от едно неясно очертание в мъглата. Единствената светлина идваше от флуоресцентните лампи на телефонната будка наблизо. Майорът не се появи. Никой не се появи.

Пътят направи широк завой и пред тях изникна голяма жълта табела. Още преди да стигнат до нея, вече се бе разнесъл слухът, но Гарати можа да прочете сам какво пише:

СТРЪМЕН СКЛОН. КАМИОНИТЕ ДА ПРЕМИНАТ
НА ПО-НИСКА ПРЕДАВКА.

Разнесоха се охкания и пъшкания. Някъде напред се чу веселият глас на Баркович:

— Дай газ, момчета! Кой иска да се надпреварва с мен до върха?

— Затваряй си мръсната уста, смахнат дребосък — промълви някой заплашително.

— Затвори ми я ти, тъпчо! — изкрещя Баркович. — Ела тука и ми я затвори!

— Побъркал се е — каза Бейкър.

— Не — отвърна Макврайс. — Просто загарява. Такива като него бавно загаряват, но загреят ли веднъж...

— Мисля, че няма да мога да изкача този хълм — рече Олсон с ледено спокойствие в гласа. — Не при четири мили на час.

Хълмът се издигаше пред тях. Почти бяха стигнали в основата му. Върхът не се виждаше — беше забулен в мъгла. „Може да се издига безкрайно, кой знае?“ — помисли си Гарати.

Всички гледаха нагоре.

Гарати откри, че ако не откъсваш поглед от краката за известно време, положението не изглежда чак толкова тежко. Вперваш очи в едно тясно пространство на пътя между обувките си и тогава започва да ти се струва, че крачиш по равна местност. Разбира се, няма никакъв начин да се излъжеш, че не се задъхваш мъчително и гърлото ти не пресъхва от напрежение, защото точно това става.

Колкото и странно да бе, отново се разнасяха слухове — изглежда на някои им стигаше дъхът за това. Говореше се, че хълмът се издигал на четвърт миля височина и че досега не е имало случай, някой Участник да получи картон на този хълм. После се разнесе нов слух — че само последния път трима Участници са получили картон тук. След това слуховете пресъхнаха.

— Не мога да го направя — промърмори с монотонен глас Олсон. — Не мога повече да вървя — дишаше често и на пресекулки като куче. Но въпреки това продължаваше да върви — всички продължаваха да вървят. Все по-ясно се чуваха мъчителни пъшкания и задавено пуфтене. Заедно с тях — монотонното дрънкане на Олсон, шумът от стотици влачеци се крака и тихото бръмчене на камионетката.

Гарати почувства, как стомахът му се свива от страх. Направо може да си умре тук. Никак нямаше да е трудно. Вече имаше две предупреждения — за глупаво невнимание. Съвсем малко го дели от границата. Стига му само да се подхлъзне за миг и край — трето, последно предупреждение. И после...

— Предупреждение! Предупреждение 70!

— Тия пеят твоята песен, Олсон — задъхано изрече Макврайс.
— Ускори крачка. Искам да те видя как танцуваш като Фред Астер нагоре по хълма.

— Какво си се загрижил? — запита злобно Олсон.

Макврайс не отговори. Олсон обаче намери още малко сили и ускори темпото. Гарати се зачуди, дали това не са последните резерви на Олсон. После се сети за Стебинс, който продължаваше да крачи най-отзад. Как си, Стебинс? Не се ли поумори?

Съвсем неочаквано, едно момче на име Ларсън, 60, което вървеше пред тях, седна на пътя. Веднага получи предупреждение. Останалите момчета се разделиха, за да го заобиколят, както Червено море се е разтворило пред израилтяните.

— Смятам малко да си почина — каза Ларсън, със замръзнала на лицето усмивка. — Точно сега не мога да продължа — усмивката му стана още по-широка. Той се обърна и загледа войника, който бе скочил от камионетката с хронометър в ръка и готова за стрелба пушка.

— Предупреждение, 60 — каза войникът. — Второ предупреждение.

— Слушай, ще ви настигна — побърза да го увери Ларсън. — Просто си почивам. Човек не може да върви непрестанно. Не през цялото време. Нали така, момчета? — Олсон измънка нещо неразбрано, докато минаваше покрай него и се отдръпна, когато Ларсън се опита да го сграбчи за крачола.

Гарати почувства, че кръвта пулсира в слепоочията му. „Ларсън получи трето предупреждение... сега ще разбере — мислеше си Гарати — ще стане и ще продължи да върви“.

И Ларсън наистина най-сетне разбра. Сякаш изведнъж прозря какво го очаква.

— Ей! — извика той отзад. Гласът му беше тънък и разтревожен.
— Ей, почакай малко, не го прави, веднага ставам! Ей, недей, не...

Изстрел. Останалите продължиха нагоре по хълма.

— Деветдесет и три бутилки бира останали на рафта — рече с тих глас Макврайс.

Гарати не отговори. Гледаше надолу в краката си, събрал всички сили да не получи трето предупреждение до върха. Едва ли имаше още

много от този чудовищен хълм. Сигурно нямаше.

Далеч пред тях се разнесе предсмъртен вик и после пушките изгърмяха в унисон.

— Баркович — обяви с дрезгав глас Бейкър. — Това беше Баркович. Сигурен съм.

— Грещиш, селянин такъв! — извика от тъмнината Баркович. — Не можеш да си представиш, колко грещиш!

Така и не видяха момчето, което бе застреляно след Ларсън. Сигурно е било сред първите и са го изтеглили извън пътя, докато стигнат до мястото. Гарати вдигна за миг поглед и веднага съжали, че го е направил. Върхът на хълма се виждаше — но далеч пред тях. Дотам имаше поне едно футболно игрище път. Изглеждаше му като сто мили. Никой не говореше. Всеки се бе затворил в своя свят от кошмари и болка. Секундите сякаш се бяха проточили в часове.

Близо до върха на хълма се отделяше черен, криволичещ път и на самата отбивка се бяха спрели фермер и семейството му. Гледаха минаващите край тях Участници — мъжът беше възрастен, с напукано от бръчки лице, жената беше слаба, носеше захабена рокля, до тях стояха трите им деца, които също имаха недохранен вид.

— Всичко, от което има нужда... е една вила — каза задъхано Макврайс. Лицето му беше обляно от пот. — И... Великата гора... да го увековечи.

— Здравсти, чичо! — извика някой.

Фермерът, жената на фермера и неговите деца дори не си направиха труда да отговорят. „Сиренето остана настрана“ — помисли налудничаво Гарати. „Ей-ха, хоп-пи-да, сиренето остана настрана“. Фермерът и семейството му не се усмихваха. Не се и мръщеа. Нищо не се четеше по лицата им. Дори не помръдваха. Само гледаха. Кой знае защо Гарати си спомни за уестърните, които бе гледал като малък. В тях неизменно имаше по някой герой, загазил в пустинята и винаги край него се въртяха дузина мухи. Гарати почувства облекчение когато подминаха семейството на фермера. Сигурен бе, че фермерът, жена му и трите недохранени деца ще са пак тук точно в девет вечерта следващия първи май... и по-следващия... и по-по-следващия. Колко ли пъти са виждали да застрелват някое момче? Дузина? Две дузини? Никак не му хареса тази мисъл. Пое глътка от манерката и после изплакна устата си с вода, за да отмие засъхналата слюнка.

Пътят продължи нагоре. Не след дълго припадна Толанд, един войник остана край проснатото в безсъзнание тяло и след неизменните три предупреждения го застреля в главата. На Гарати му се струваше, че вече цял месец изкачват този хълм. Да, сигурно ще е вече месец и това не е нищо, като се има предвид, че вървят вече трета година. Той се изкикоти, отпи още вода, изплакна си устата и преглътна. Никакви мускулни крампи. Получи ли крампа — свършен е. Не че не може да се случи. Всъщност, повече от възможно е, защото изглежда, че някой е натопил обувките му в нагорещено олово, докато е зяпал встрани.

Девет от момчетата вече не са сред тях и трима от тези девет получиха картони тук, на този хълм. Майорът бе казал на Олсон, че трябва да се спукат от ходене и изглежда, че точно това ставаше. Съвсем точно...

О, Боже...

Изведнъж Гарати почувства, че краката му омекват и всеки момент ще припадне. Вдигна ръка и се зашлеви през лицето, веднъж, два пъти, с всичка сила.

— Наред ли си? — попита го Макврайс.

— Чувствам отпадналост.

— Бедничкият... — след това със задъхан глас: — Бързо, излей си манерката на главата.

Гарати го послуша. Кръщавам те, Реймънд Дейвис Гарати, *rah vobiscum*. Водата беше студена. Но веднага се почувства по-добре. Известна част мина под ризата и се спусна на хладни ручейчета по гърба му.

— Манерка! 47! — извика той. Това сякаш изчерпа и последните му сили. Съжали, че не бе почакал малко.

Един от войниците скочи от камионетката и дотича при него с пълна манерка. Гарати видя, че го оглежда с някакво неприятно внимание.

— Махай се — грубо изръмжа той и дръпна манерката. — Плащат ти да ме застреляш, не да ме гледаш.

Войникът се отдръпна с безстрастно лице. Гарати с мъка ускори крачка.

Продължиха да се катерят и до върха никой повече не получи картон. Горестигнаха в девет. Вече дванадесет часа вървяха по пътя. Не че това имаше някакво значение. Единственото нещо, което имаше

значение беше хладния ветрец, който ги посрещна горе. И песента на птиците. И усещането, че ризата е залепнала за гърба му. И спомените в главата му. Всички тези неща имаха значение и Гарати отчаяно се вкопчи в тях. Тези неща бяха негови, те все още му принадлежаха.

— Пит?

— Да?

— Човече, ако знаеш колко съм щастлив, че съм жив.

Макврайс не отговори. Спускаха се надолу по хълма. Крачеха с лекота.

— Смятам да направя всичко възможно, за да остана жив — продължи сякаш се извиняваше Гарати.

Пътят направи широк завой. До Олдтаун и относително равната магистрала все още ставаха сто и петдесет мили.

— Това е смисълът, нали? — най-сетне отвърна Макврайс. Гласът му прозвуча дрезгаво и глухо, сякаш се чуваше от прашна тъмница.

Известно време и двамата мълчаха. Никой не говореше. Бейкър крачеше недалеч от тях — досега не бе получил предупреждение — бръкнал с ръце в джобове, с поклащаща се в такт с крачките глава. Олсон отново шептеше молитви. Лицето му беше като бяло петно в мрака. Харкнес дъвчеше.

— Гарати — каза Макврайс.

— Тук съм.

— Виждал ли си някога края на Дългата разходка?

— Не, а ти?

— По дяволите, не. Просто си помислих, че след като си от този край...

— Баща ми ги ненавиждаше. Веднъж ме заведе на — как му казват — демонстративен урок. Но това беше единствения път.

— Аз съм виждал.

Гарати подскочи при този глас. Беше Стебинс. Почти се бе изравнил с тях, главата му — все така наведена надолу, с полюшваща се над очите руса коса.

— И как беше? — попита Макврайс. Звучеше сякаш се бе подмладил.

— По-добре да не ви казвам — отвърна Стебинс.

— Нали те попитах?

Стебинс не отговори. Гарати почувства, че го завладява любопитство, по-силно от всякога. Стебинс не се предаваше. Нямаше никакви признаци, че се готви да се предаде. Продължаваше да върви, без да се оплаква и до момента не бе получил нито едно предупреждение.

— Е, и как беше? — чу собствения си глас Гарати.

— Беше преди четири години — поде Стебинс. — Тогава бях на тринадесет. Краят беше на шестнадесет мили от границата на Ню Хемпшир. Изкарали бяха Националната гвардия и Шестнадесета Федерална Бригада за да помагат на Щатската полиция. Хората се бяха подредили в гъста тълпа от двете страни на пътя на протежение от близо петдесет мили. Над двадесет човека бяха премазани до смърт преди още да се започне. Стана така защото хората искаха да вървят успоредно с Участниците, за да не изпуснат края. Аз бях на първия ред. Благодарение на тате.

— Баща ти какво работи? — попита Гарати.

— Служи в Бригадите. И знаеше точно къде трябва да застанем. Дори не трябваше да се местим. Разходката свърши точно пред нас.

— Какво стана? — попита Гарати.

— Далеч преди да ги видя, ги чух, че идват. Всички ги чухме. Беше като някаква огромна звукова вълна, която се приближаваше бавно. Въпреки че бяха на един час път от нас. Дори не поглеждаха тълпата — последните двама, които бяха останали. Като че ли не подозираха за съществуването ѝ. Гледаха право в пътя. И двамата залитаха. Сякаш са били разпънати на кръста, а после някой ги е свалил и ги е накарал да вървят със забити в краката пирони.

Сега вече всички слушаха разказа на Стебинс. Наоколо се бе възцарила някаква ужасена тишина.

— Тълпата ревеше по тях, но те изглежда не я чуваха. Някой крещяха името на единия Участник, други на другия, но единственото, което вероятно стигаше до тях беше това постоянно: Давай... давай... давай. Блъскаха ме и ме люлееха сякаш съм чувал с картофи. Момчето, което седеше до мен се напика, или се насра, не можах да разбера, но миришеше ужасно. Минаха на една крачка от мен. Единият Участник беше едро, русо момче, с разкопчана риза. Подметката на обувката му се бе разлепила или скъсала и хлопаше на всяка крачка. А другият дори не носеше обувки. Вървеше по чорапи. Всъщност, беше бос,

чорапите му се бяха изтрили от глезените надолу. Надолу... просто се бяха износили, разбирате ли? Краката му бяха морави. Ясно се виждаха разкъсаните кръвоносни съдове. Но мисля, че той не ги усещаше. Може би след това са успели да ги оправят, тези изранени крака. Не знам. Може би.

— Спри. За Бога, спри! — беше Макврайс. Гласът му звучеше объркано.

— Исканте да знаете — оправда се Стебинс. — Нали така беше?

Никакъв отговор. Камионетката тихо се плъзгаше зад тях, някъде отпред някой получи предупреждение.

— Русото момче — то загуби двубоя. Тъкмо минаха край мен и той разпери ръце, сякаш е Супермен. Но вместо да полети, той се просна лице и след тридесет секунди получи картон, защото вече имаше три предупреждения. И двамата имаха по три предупреждения. После тълпата започна да реве. Ревът продължи дълго, докато най-сетне всички видяха, че момчето се опитва да каже нещо. Всички млъкнаха. Момчето бе паднало на колене — сякаш се молеше — само че не се молеше, а плачеше. И после допълзя до другото момче и зарови лице в ризата му. След това се опита да каже това, което се мъчеше да каже, но нищо не се чуваше. Говореше с лице заровено в ризата на мъртвото момче. После дотичаха войниците и му съобщиха, че е спечелил Наградата. Попитаха го с какво би искал да започне.

— И той какво им каза? — запита Гарати. Струваше му се, че сега това е най-важният въпрос в неговия живот.

— Нищо не им каза, поне в този момент — отвърна Стебинс. — Продължи да говори на мъртвото момче. Казваше му нещо, повтаряше го, но не можехме да чуем какво.

— И после какво стана? — рече Пиърсън.

— Не си спомням — отвърна замислено Стебинс.

Никой не проговори. Гарати чувстваше някаква неясна паника, сякаш са го набутали в тясна, подземна тръба и той не знае как да излезе оттам. Някъде пред тях беше отправено трето предупреждение, в отговор на което се чу измъчен, отчаян вик, като предсмъртен писък на врана. „Моля те, Боже, не им позволявай да застрелят някой — помисли си Гарати. Ще полудея, ако започнат да стрелят точно сега. Моля те, Боже. Моля те, Боже!“

Само след няколко секунди пушките пропяха своята желязна песен в нощта. Този път картон бе получило дребно момче с широк спортен пуловер. В първия миг Гарати реши, че майката на Пърси вече не ще търси сина си, но не беше Пърси, момчето се казваше Куинси, или Куентин, нещо такова.

Гарати не полудя. Извърна се за да каже няколко гневни думи на Стебинс — за да го попита, дали му е доставило удоволствие да разказва с такова хладно спокойствие за последните минути от живота на онова момче — но Стебинс се бе върнал на обичайното си място и Гарати отново бе сам.

Така и продължиха да вървят, вече деветдесет на брой.

---

[1] Зъл дух олицетворяващ сребролюбието и алчността — бел.прев. ↑

ПЕТА ГЛАВА

„Ти не ми каза истината и затова ще трябва да си понесеш последствията.“

Боб Бейкър, „За истината и последствията“

Вечерта в десет без двадесет на този безкраен първи май Гарати изчисти първото от двете предупреждения. Още двамина Участници получиха картони след момчето със спортния пуловер. Но Гарати почти не им обърна внимание. Тъкмо се беше концентрирал върху оценката на собственото си състояние.

Глава един брой, малко замаяна и не на себе си, но иначе все още добре. Две подпухнали очи. Ужасно схванат врат. Две ръце — тук проблеми нямаше. Тяло — също почти без проблеми, ако изключим периодично присвиващия го корем, но там концентрацията не помагаше. Два крака — изтощени до предел. Болки в мускулите. Зачуди се още колко ще го носят краката му от само себе си — и кога ще се наложи командата над тях да поеме неговият мозък, да ги заставя да пристъпят отвъд всякакви разумни граници на издръжливост, само и само да го отдалечат от мига, в който куршумът ще се заби в черепа му. Колко ли оставаше до онзи момент, когато краката му ще започнат да се влачат, после ще се схванат и най-накрая ще се вцепенят окончателно в пълна неподвижност.

Краката му бяха уморени, но доколкото можеше да прецени — все още във форма.

И две ходила. Боляха го ужасно — нямаше никакъв смисъл да отрича. Вече е голямо момче. При всяка крачка върху тях се стоварваше тежест от сто и шейсет фунта. Стъпалата му горяха. От време на време го пронизваха остри болки нагоре. Палецът на левия крак беше пробил чорапа (спомни си с ужас за разказа на Стебинс) и болезнено се търкаше в предната стена на обувката. Но краката му

продължаваха да пристъпват, все още по тях нямаше пришки и най-важното — чувстваше ги във форма.

„Гарати, — рече си той наум — бива, те момче. Дванадесет убити, два пъти по толкова в тежко състояние, но все още в движение, но ти си във форма. Движиш се чудесно. Страхотен си. Жив си.“

Разговорите, които бяха замрели от само себе си, докато разказваше Стебинс, сега отново се оживиха. Разговорите са признак, че хората са живи. Яник, 98, обсъждаше на висок глас с Уейман, 97, произходът на войниците от камионетката. И двамата бяха на мнение, че са от смесена раса с цветни добавки, висока степен на окосменост и елементи на копелдащина.

В същото време Пиърсън неочаквано заговори Гарати:

— Правили ли са ти някога клизма?

— Клизма ли? — повтори учудено Гарати. Той се замисли. — Не, доколкото си спомням.

— А на някой от вас, момчета? — извика Пиърсън. — Само че говорете истината.

— На мен са ми правили — обади се Харкнес. — Мама ми прави веднъж, след празника на Все светии, когато бях съвсем малък. Бях изял почти цял куп сладкиши.

— И хареса ли ти? — продължи да настоява Пиърсън.

— По дяволите, не, разбира се! На кой би му харесало да му набутат половин литър топла вода в...

— По-малкият ми брат — прекъсна го тъжно Пиърсън. — Запитах малката гадинка дали му е мъчно, че отивам на Разходката и той отвърна, че не му било мъчно, защото мама му обещава да му направи клизма ако е послушен и не плаче. Той обожава клизмите.

— Това е отвратително — обяви на висок глас Харкнес.

Пиърсън покрусено наведе глава.

— Да. И аз мисля така.

Няколко минути по-късно към групата се присъедини Дейвидсън. Той им разказа как веднъж се напил на Стюбънвилския панаир, пропълзъл в палатката с голи жени и една възпълна, разгневена мамичка, оскъдно препасана с колан за чорапи го халосала по главата. Едва след като казал на възпълничката мама, че всъщност търсел палатката за татуировки тя се успокоила и дори му позволила да я

поопипа тук-там. А той ѝ обяснил, че иска да си татуира на шкембето звездното знаме.

Арт Бейкър им разказа как като деца се надпреварвали да си палят пръдните и едно доста космато момче на име Дейви Попхем си подпалило не само космите на задника, но и на гърба. Според твърденията на Бейкър миришело като при горски пожар. Харкнес толкова много се смя при тези думи, че получи предупреждение.

И след това се започна. История след история, разказ след разказ, докато накрая настъпи пълно безредие. Още някой получи предупреждение и малко след това показаха картон на Бейкър (Джеймс). Доброто настроение напусна групата. Някои започнаха да разказват за приятелките си, постепенно разговорите се накъсаха и локализираха. Гарати не искаше да говори за Джен, но когато към десет ги обви плътен воал от непрогледен мрак, той си помисли, че тя е най-хубавото нещо в живота му.

Минаха под няколко изгорели улични лампи на един изоставен град и разговорите утихнаха още повече. На другия край на града, край пътя бе приседнала млада влюбена двойка, момчето и момичето спяха, подпрели глави един на друг. Над тях се полюшваше някаква табела, но в тъмното никой не може да я разчете. Момичето беше съвсем малко — изглеждаше на не повече от четиринадесет. Приятелят ѝ носеше спортна фланелка, която от честото пране съвсем бе загубила спортния си вид. Сянката на двамата беше легнала на пътя, по който Участниците преминаха, колкото се може по-тихо.

Гарати погледна през рамо, уверен че шумът от камионетката ще ги пробуди. Но двамата продължаваха да спят, без да подозират, че Събитието което са очаквали минава в този миг край тях. Гарати се зачуди, дали на момичето няма да му се карат вкъщи, че е закъсняло. Толкова малко изглеждаше. Интересно, дали табелата над тях беше за него, „Давай, Гарати!“, „Гордостта на Мейн“. Кой знае защо му се искаше да не е. Самата идея му се струваше отвратителна.

Той изяде последната тубичка с концентрирана храна и се почувства по-добре. Вече нямаше какво да даде на Олсон. Странна бе тая история с Олсон. Само преди шест часа, Гарати бе готов да се обзаложи, че с Олсон е свършено. Но той продължаваше да върви и вече не получаваше предупреждения. Гарати реши, че човек е в

състояние да извърши невероятни неща, когато животът му е изложен на риск. Бяха изминали близо петдесет и четири мили.

След безименния град разговорите замряха напълно. През следващия час вървяха мълчаливо и Гарати почувства, че нощния студ прониква през дрехите му. Изяде последната курабийка, смачка торбичката и я запрати в близките храсти. Още един боклук в голямата доматена плантация на живота.

Макврайс разрови малката си раница, извади четка за зъби и се зае да си търка зъбите. „Животът продължава“ — помисли си Гарати. „Оригваш се и казваш «извинете». Махаш с ръка на хора, които те поздравяват, защото така трябва. Никой не се кара с никого (с изключение на Баркович), също защото така трябва. Животът си тече както винаги.“

Така ли е наистина? Спомни си как Макврайс се сопна на Стебинс да млъкне. Как Олсон прие сиренето с чувство за наранена гордост, сякаш е бито куче. Всичко това сега придобиваше нова оцветка, рязък контраст от цветовете, светлини и сенки.

Точно в единадесет едновременно се случиха няколко неща. Първо се разнесе слухът, че недалеч пред тях, малък дървен мост бил отнесен от придошлата вода. А щом го нямаше моста, значи Разходката щеше временно да бъде прекратена. Радостни викове огласиха нощния мрак, а Олсон промърмори с тих, но ясен глас: „Благодаря ти, Боже“.

Само след няколко секунди Баркович започна да сипе ругатни по своя съсед, ниско на ръст, грозновато момче на име Ранк. Ранк замахна да удари Баркович — нещо, което бе абсолютно забранено от правилата — и получи предупреждение. Баркович дори не си наруши крачката. Той само приведе глава за да избегне удара и продължи да крещи.

— Хайде, копелдак такъв! Ще танцувам на гроба ти, да знаеш! Хайде, тъпчо, ускори крачка! Поне малко не можеш ли да ме затрудниш?

Ранк повторно замахна. Баркович ловко отскочи, но се препъна в крака на момчето зад него. Сега и двамата получиха предупреждения от войниците, които следяха внимателно, но безстрастно развоя на събитията. „Сякаш гледат как мравки се дърпат за трохичка хляб“ — помисли си горчиво Гарати.

Ранк ускори крачка, като се мъчеше да не обръща внимание на Баркович. Самият Баркович беше вбесен, че е получил предупреждение (момчето, в което се препъна бе Грибъл, който искаше да каже на Майора, че е убиец) и закрепя с цяло гърло:

— Майка ти смуче на 42 улица, Ранк!

Щом чу това Ранк мигом се обърна и се нахвърли върху Баркович.

Въздухът се изпълни с викове като: „Престанете!“ и „Стига с тия глупости!“, но Ранк не им обърна никакво внимание. Той летеше към Баркович привел глава и с разперени ръце.

Баркович отстъпи встрани. Ранк се препъна в него, претърколи се в прахта край пътя и остана да седи, с разкрасени крака. Там получи и своето трето предупреждение.

— Хайде бе, тъпанар такъв! — напъваше се Баркович. — Ставай!

Ранк стана. След това се подхлъзна и падна по гръб. Имаше замаян и объркан вид.

И така третото събитие, което стана в единадесет беше смъртта на Ранк. Настъпи тишина, когато всички видяха, че карабините замръзват в целта и тогава се чу ясният глас на Бейкър:

— Е, Баркович, вече не си само един досаден паразит. Сега вече си убиец.

Прокънтяха изстрели. Тялото на Ранк подскочи нагоре от ударите на куршумите. След това се просна безжизнено в прахта, с една ръка на пътя.

— Той си е виновен! — изкрещя Баркович. — Нали видяхте, пръв замахна! Правило 8! Правило 8!

Никой не отговори.

— Майната ви на всички! На всички!

Макврайс произнесе с безгрижен глас:

— Хайде иди и потанцувай на трупа му, Баркович. Позабавлявай ни малко. Изкарай някое буги отгоре му, Баркович.

— Майка ти смуче на 42 улица, белязана гадино — пресипнало изръмжа Баркович.

— Нямам търпение да видя мозъка ти пръснат по асфалта — тихо отвърна Макврайс. Ръката му неволно се бе вдигнала към белега. — Аз пръв ще изръкопляскам, когато това стане, копеле кръвожодно.

Баркович промърмори нещо под носа си. Останалите се бяха отдръпнали от него, сякаш е чумав и той вървеше съвсем сам.

В единайсет и десет преминаха шейсетата миля. Никъде не се виждаше срутен мост. Гарати тъкмо бе решил, че този път слухът е бил неверен, когато групата прехвърли един невисок хълм и под тях се разкри озарена от електрическа светлина площадка, на която кипеше напрегната работа.

Светлината идваше от няколко спрени пред малък дървен мост камиони, отдолу бушуваше планинска река.

— Ама страшно обичам мостовете — рече Олсон и се почерпи от цигарите на Макврайс. — Страшно.

Но щом приближиха, Олсон издаде кратко, гърлено възклицание и захвърли цигарата в храстите. Една от подпорите на моста беше отнесена заедно с масивните греди на свода, но работната група правеше всичко възможно да отстрани повредата. В средата на буйния поток беше забит телефонен стълб, привързан за бетонна тежест. На мястото на отнесенния свод бяха поставили задна платформа от товарен камион. Макар и скалъпен набързо, импровизираният мост щеше да свърши работа.

— Мостът на Сан Луис Рей^[1] — каза Ейбръхам. — Може би отново ще падне, ако тези отпред подскочат върху него.

— Не се надявай — отвърна Пиърсън и после продължи с отчаян, почти разплакан глас: — О, по дяволите!

Предният отряд, който бе намалял до три-четири момчета стъпи на моста. Стъпките им кънтяха, докато пресичаха платформата. Само след минута бяха на отвъдната страна и продължиха без да се оглеждат назад. Камионетката спря. Двама от войниците скочиха и закрачиха редом с момчетата. Още двама имаше от другата страна, те продължиха с предната група. Отдолу бушуваше реката.

До един опръскан с асфалт камион с надпис: ПЪТНО СТРОИТЕЛСТВО И РЕМОНТ се бяха подпряли двама мъже в светлоотразително облекло. И двамата пушеха. Носеха зелени гумени ботуши. Очите им не се откъсваха от минаващите край тях Участници. Покрай тях преминаха Дейвидсън, Макврайс, Олсон, Пиърсън, Бейкър и когато приближи Гарати, единият от мъжете захвърли цигарата си в потока и рече:

— Това е той. Това е Гарати.

— Продължавай все така, момче — извика другият. — Заложил съм десет долара на теб, при дванадесет към едно!

Гарати зърна навит на руло телефонен кабел в каросерията на камиона. Значи те бяха тези, които се грижеха да не спира нито за миг. Той им махна с ръка и стъпи на моста. Платформата, която бяха сложили на мястото на отнесените греди избумка под краката му и мостът остана зад него. Пътят рязко сви и светлината зад тях изчезна.

— Случвало ли се е някога да спират някоя Дълга разходка? — попита Харкнес.

— Не мисля — отвърна Гарати. — Още материал за книгата ли събираш?

— Не — рече Харкнес. Гласът му звучеше уморено. — За лична информация.

— Всяка година спира — намеси се Стебинс зад тях. — Веднъж. Никой не отговори на това.

Половин час по-късно Макврайс се изравни с Гарати и известно време вървя мълчаливо до него. След това попита с тих глас:

— Мислиш ли, че ще победиш, Рей?

Гарати потъна в дълги размисли.

— Не — отвърна най-сетне той. — Не, аз... не.

Откровеното признание сякаш го уплаши. Представи си как получава картон, не, получава куршум, представи си онези последни, безкрайно дълги секунди на ясно съзнание за предстоящото, смразяващия мрак в дулата на карабините. Застинали крака. Изтичащи навън черва. Мускули, гениталии, мозък, всичко размесено в безформената, кървава каша на забравата.

Той преглътна мъчително.

— А ти какво мислиш?

— Ами... и аз мисля, че няма да победа — отвърна Макврайс. — Тази вечер към девет престанах да мисля, че имам някакъв шанс. Виждаш ли, аз... — той прочисти гърло. — Не знам как да го кажа, но... аз дойдох тук с отворени очи, разбираш ли? — той махна с ръка към другите момчета. — Много от останалите обаче не са, съгласен ли си? Знаех какви са шансовете. Но не бях помислил за хората. Нямах си и най-малка представа за действителността тук. Сигурно съм си мислел, че като дойде ред на първия да получи картон войниците ще насочат пушките си към него, ще натиснат спусъци и от дулата ще

изскочат нагънати хартиени хармоники с надписи: „БАМ!“ После... Майорът... Майорът ще каже, че е било Първоаприлска шега и всички ще се разотидат по домовете си. Разбираш ли въобще какво искам да кажа?

Гарати си спомни за ужаса, който изпита когато застреляха Кърли и мозъкът му се пръсна по асфалта и осевата линия.

— Да — каза той. — Разбирам.

— Доста време ми отне да обмисля тия неща, но щом оставих зад себе си психологическата бариера, вече беше лесно. Или вървиш, или умираш — това е моралът тук. Всичко е много просто. Въобще не става дума за оцеляване на най-приспособените, както погрешно смятах в самото начало. Ако беше така, то тогава шансовете ми щяха да са доста добри. Но чувал съм, че слабаци са вдигали цели коли, под които са били притиснати децата им. Умът, Гарати — гласът на Макврайс премина в дрезгав шепот. — Това няма нищо общо с дилемата човек или Бог. Всичко се крие... в ума.

В мрака се чу крясък на сова. Мъглата се вдигаше.

— Някои от тези момчета ще продължават да вървят много след като законите на биохимията и механиката са се изчерпали напълно. Миналата година едно от момчетата пълзя цели две мили със скорост четири мили в час, след като и двата му крака се бяха схванали едновременно, спомняш ли си? Погледни Олсон, изтощен е до край, но продължава да върви. Ами онзи проклетник Баркович, който хвърчи на крилете на омразата и е свеж като репичка? Не мисля, че ще мога като тях. Не съм уморен — поне още не. Но скоро ще бъда — той извърна лице и белегът се мярна в мрака. — И мисля си че... когато наистина се уморя... мисля, че тогава просто ще седна.

Гарати не отговори, но усещаше тревога. Силна тревога.

— Но в едно съм сигурен — че ще надживея Баркович — рече почти на себе си Макврайс. — Все още мога да го сторя, Бога ми.

Гарати погледна часовника си — показваше 11:30. Пресякоха едно опустяло извънградско кръстовище, на което бе спряла полицейска кола. Очевидно не се бяха оправдали нечии предположения за оживен трафик и полицаят кротко дремеше в колата. Минаха покрай него, в тесния кръг светлина от единствената улична лампа. Тъмнината отново ги обгърна като черен воал.

— Бихме могли да се прокраднем в гората без да ни види никой — рече замислено Гарати.

— Опитай де — отвърна Олсон. — Имат инфрачервени прибори за нощно виждане и още куп апарати за следене, включително свръхмощен микрофон. Могат да чуят всичко, което си говорим. Сигурно чуват дори как ни туптят сърцата. И те виждат като през деня, Рей.

Сякаш за доказателство на тези думи едно момче зад тях получи второ предупреждение.

— Направо ми отне кефа да живея — чу се тихия глас на Бейкър. Кой знае защо Гарати остана подрастен от мекия му, южняшки акцент.

Макврайс продължаваше да крачи встрани от тях. Тъмнината сякаш ги изолира един от друг и Гарати се почувства самотен. Всеки път, когато в гората над тях изшумоляваше нещо, по редиците се понасяше разтревожен шепот и Гарати осъзна с изненада, че тази късна разходка из мейнските гори съвсем не прилича на излет за изнежените градски момчета. Някъде отляво се разнесе тайнствения зов на бухала. Нещо се разшава от другата страна на пътя, притаи се за миг и после се втурна в шубраците.

— Какво беше това? — разнесе се нечий уплашен вик.

В небето над тях отново започнаха да се скупчват пролетни облаци — обещание за нов дъжд. Гарати вдигна яка и се заслуша в стъпките си по асфалта. В това имаше някакъв трик, някаква неуловима психична нагласа, като с нощното виждане, което ставаше все по-добре, колкото по-дълго гледаш в мрака. През деня шумът на стъпките се губеше в общата глъчка на още деветдесет и девет Участника като него, ако не се брои шумът от двигателя на камионетката. Но сега ги чуваше ясно. Неговата собствена, индивидуална походка, характерното провлачване на левия крак от време на време. Струваше му се, че шумът от стъпките толкова се е усилил, че скоро ще заглуши туптенето на сърцето му. Звукът бе станал важен като живота — той бе последна бариера преди смъртта.

Очите му бяха подпухнали, неподвижни. Клепачите натежаваха. Запасите от енергия сякаш се топяха в някаква отходна тръба, вътре в него. Войниците с монотонна последователност извикваха предупреждения, но никой не получи картон. Дори Баркович беше

замлъкнал. Стебинс отново се бе превърнал в призрак, невидим някъде отзад.

Стрелките на часовника показваха 11:30.

„Наближава часът на вещиците“ — помисли си той. Когато църковните гробища се прозяват и от тъмната паст изпълзват трупове. Когато малките деца ги отнася Торбалан. Когато съпруги и любовници се впускат във вихъра на похотливи игри. Когато пътниците се размърдват неспокойно в нощния влак от Грейхаунд за Ню-Йорк. Когато по радиото пускат Глен Милър, а келнерите се готвят да обърнат столовете на масите и...

Изведнъж пред очите му се появи лицето на Джен. Спомни си как я целуна на Коледа, точно преди половин година, под лъскавите гирлянди, които майка му бе окачила в кухнята. Детски работи. Внимавай къде стъпваш. Устните ѝ бяха изненадани, нежни, податливи. Една хубава целувка. Целувка, за която можеш да мечтаеш. Първата му истинска целувка. По-късно, когато я изпрати до вкъщи той я целуна повторно. Стояха пред тяхната врата, в занемялата белота на стелестия се коледен сняг. Беше нещо повече от една хубава целувка. Ръцете му бяха обвили кръста ѝ. Нейните — склучени зад врата му, очите ѝ затворени (но той тайно я поглеждаше), нежния допир на гърдите ѝ, които се очертаваха под мекия пуловер. Почти бе готов да ѝ каже, че я обича, но... щеше да е прекалено бързо.

Всеки от тях научи по нещо от другия. Тя го научи, че книгите са нещо, което се чете, но не се събира (той бе свикнал да се вкопчва във всяка книга, което забавляваше неимоверно Джен и в началото това го дразнеше, но благодарение на нея видя смешната страна на този навик). А Гарати я научи да плете. Не беше ли странно? Баща му го бе научил да плете... преди да го отведат Бригадите. Той на свой ред се беше научил от баща си. Беше нещо като мъжка традиция в клана Гарати. От самото начало Джен бе очарована от новия стил на плетене и доста бързо го остави зад себе си и докато той плетеше покривки и шалове, тя се прехвърли на пуловери, правеше изкусни шарки на жилетки и толкова напредна, че дори плетеше цели кукли от разноцветни конци.

Освен това Гарати я научи да играе румба и ча-ча-ча, танци, които владееше добре благодарение на придобитите умения от честите посещения на Клуба по модерни танци, който мисис Амелия Доргенс

организираше всяка събота вечер... майка му бе настоявала да ходи там и той упорито се бе противил на тази идея. Но в края на краищата майка му се наложи и слава Богу.

Представи си бягащите по лицето ѝ сенки, начина, по който върви, нежните извивки на нейният глас, стройната ѝ снага и изведнъж се запита ужасен какво търси тук и накъде е тръгнал по тези тъмни пътища. Искаше тя да е до него сега. Искаше я, искаше да го правят отново и отново и всеки път по различен начин. После изведнъж си представи Майора, представи си загорялото му от слънцето лице, мъжествените мустаци, огледалните очила и ужасът сякаш се утрои и го удари в петите. Краката му омекнаха. „Какво търся тук“ — питаше се отчаяно той, но отговор нямаше и Гарати повтаряше въпроса отново и отново: „Защо съм...“

Карабините изгърмяха в мрака и след това нечие тяло се строполи на пътя. Отново го завладя познатия страх, гърлото му се сви, прииска му се да побегне, да се шмугне в храсталака и да тича, докато намери Джен и се озове в безопасност.

Макврайс вървеше заради Баркович. Той реши да се съсредоточи върху Джен. Да върви заради нея. На първия ред винаги се пазеха места за роднини и близки на Участниците. Там ще я види.

Спомни си за момичето, което бе целунал през деня и се изчерви от срам.

„Откъде си толкова сигурен, че ще успееш? Крампи... пришки... рани... охлузвания... някой безкраен хълм... дори един разбит нос и си свършен. Откъде си толкова сигурен, че ще успееш?“

Ще успея, ще успея.

— Поздравления — изненадващо проговори над рамото му Макврайс и той подскочи.

— А?

— Полунощ е. Доживяхме да започнем новия ден на борба, Гарати.

— И още много други — додаде Ейбръхам. — Поне за мен. Не че ви подценявам, разбира се.

— Ако ви интересува, до Олдтаун има сто и пет мили — отбеляза уморено Олсон.

— Кой го е еня за Олдтаун? — скастри го Макврайс. — Някога бил ли си там, Гарати?

— Не.

— Ами Оугюста? Божичко, винаги съм си мислел, че е в Джорджия.

— Да, бил съм в Оугюста. Това е столицата на щата...

— На района — прекъсна го Ейбръхам.

— Седалище на Губернатора на щата, железопътен възел, има кина...

— Вие в Мейн имате ли ги тия работи? — попита Макврайс.

— Ами, това все пак е една малка столица, макар и на щат — отвърна с усмивка Гарати.

— Почакай само да видиш Бостън — заяви Макврайс.

Някой изпъшка отегчено. Далеч напред се разнесоха викове, чуваха се възторжени възгласи и дюдюкания. Гарати с тревога осъзна, че викат неговото име. На около половин миля пред тях се виждаше някаква изоставена ферма. Някой бе закачал отпреде ѝ петромаксова лампа, под която се поклащаше огромен надпис, по дължината на цялата къща:

ДЪЛГАТА РАЗХОДКА ГАРАТИ Е НАШАТА ГОРДОСТ

Асоциация на родителите от Аруустук

— Ей, Гарати, а къде са родителите? — извика някой.

— Вкъщи, правят деца — отвърна засрамен Гарати. Нямаше никакво съмнение, че в Мейн всички са за него, но той намираще цялата тази шумотевица за малко изморителна и досадна. Между многото други неща, които научи за себе си през последните петнадесет часа, Гарати откри, че не си пада да бъде в центъра на внимание. Мисълта, че милиони жители на щата говорят за него, залагат на него (при дванадесет към едно, както бе споменал строителният работник... дали това означаваше, че шансовете му са добри, или лоши?), тази мисъл направо го плашеше.

— Човек би си помислил, че някъде наоколо са засадили дузина пухкави, сочни родителчета, а? — попита Дейвидсън.

— Като нов сорт картофи, нали? — намеси се и Ейбръхам.

Задявките бяха с половин уста и не продължиха дълго. Пътят бе в състояние да убие всякакво желание за задявки. Преминаха още един мост, този път железобетонен, над доста по-голяма река. Долу под тях, водата се поклащаше сякаш е черна коприна. В тревата зад реката пропяха щурци и не след дълго, някъде към дванадесет и петнадесет, отново заваля.

В предните редици някой засвири на хармоника. Не свири дълго (Препоръка 6: Пази си дъха), но беше ужасно приятно. Мелодията малко приличаше на „Стария негър Джо“ — „Чуй таз тъжна песен, що над полята се носи, черните всички оплакват, на Еуинг жестоката участ, че хладната пръст го прие“.

Не, не беше „Стария негър Джо“, по-скоро някоя от расистките песни на Стивън Фостър. Добрият стар Стивън Фостър. Алкохолът го вкара в гроба. Също и По, както се оказа. По некрофилът, който се оженил за четиринадесет годишната си племенничка. Кое то значи, че на всичко отгоре е и педофил. Съвсем пропаднали типове и той и Фостър. „Ако само бяха доживели да видят Дългата разходка“ — помисли си Гарати. „Сигурно щяха да са сред организаторите на първия по рода си «Гробарски мюзикъл». Песнички, като: «Надолу по студения, мрачен път», или «Легендарната крачка», или...“

Отпред някой започна да крещи и Гарати почувства, че кръвта му се смразява. Гласът бе съвсем детски. Дори не крещеше нещо конкретно. Просто крещеше. От групата се отдели тъмна фигура, пресече банкетата точно пред камионетката (Гарати дори не бе забелязал кога камионетката се бе присъединила към тях след като спря на полуразрушения мост) и побягна към гората. Екнаха няколко изстрела. С оглушителен трясък мъртвото тяло прелетя през изсъхналите храсти и се стовари на земята. Един от войниците скочи от камионетката и изтегли трупа към пътя. Гарати проследи цялата тази сцена с безразличие и си помисли, че дори запасите от страх могат да се изчерпят, когато смъртта е в изобилие.

Не без чувство за хумор, хармониката засвири „Отбой“ и после някой — ако се съди по гласа беше Коли Паркър — изрева на музиканта да млъкне. Стебинс се изсмя. Гарати внезапно почувства злоба към него, идеше му да се обърне и да го попита на висок глас, как би се чувствал, ако някой се смее на неговата собствена смърт. Тази постъпка повече прилягаше на Баркович. Нали той бе заявил, че

ще танцува на гробовете на другите и вече имаше шестнадесет гроба, на които би могъл да изпълни заканата си.

„Съмнявам се, че ще има сили да го направи“ — помисли си Гарати. Изведнъж го прониза остра болка в стъпалото на десния крак. Мускулът в свода на стъпалото започна да се свива и Гарати имаше чувството, че сърцето ще му се пръсне от ужас. Кракът го отпусна, но той не бе уверен, дали спазъмът няма да се повтори. Болката тогава ще е непоносима. После кракът му ще се превърне в безполезно парче дърво. Но този път му се размина.

— Няма да мога да вървя още много — изстена Олсон. Лицето му се белееше в мрака. Никой не отговори.

Мракът. Проклет да е този мрак. На Гарати му се струваше, че са погребани живи в тъмнината. Че са заточени в страната на мрака. От зората ги дяляха векове. Много от тях не ще посрещнат изгрева на слънцето. Не ще видят небето. Ще си останат вечно в страната мрака и всичко, което ще получат ще е едно монотонно опело, приглушено от спусналата се тъмнина, зад която в полукръг са се наредили опечалените. От своя страна опечалените никога не ще могат да осъзнаят че са тук, че са живи, че зад тънкия слой въздух, който ги огражда привидно, всъщност ги дебне гробищен мрак, че този слой изтънява все повече, въздухът постепенно се превръща в отровен газ, надеждата се топи, докато самата надежда бъде погълната от мрака и над всичко това продължава да се извисява тъжния глас на свещеника, а опечалените потропват нетърпеливо с крака и жадуват час по-скоро да излязат навън, в слънчевия майски ден. Защото наоколо са затаили дъх, в очакване да настъпи техния миг буболечки и паяци.

„Направо ще полудея“ — помисли си Гарати. „Имам чувството, че всеки миг ще изкукам“.

Откъм боровата гора повя слаб ветреца.

Гарати закрачи заднишком и се изпика. Стебинс се премести встрани, Харкнес се закашля мъчително. Вървеше полузаспал.

Гарати внимателно се заслуша в тези дребни звуци на живота — някой се изсекна и после се изплю, друг подсмърчаше, а недалеч пред тях се чуваше шумно мяскане. Едно от момчетата попита тихо съседа си как се чувства. Отговорът беше почти недоловим. Яник си пееше шепнешком и доста фалшиво.

Съзнанието. Всичко това бе функция на съзнанието. Но тази функция не беше безкрайна.

— Защо се забърках в това? — внезапно и с отчаяние в гласа попита Олсон, сякаш бе прочел мислите на Гарати отпреди малко. — Защо се забърках в тази история?

Никой не му отговори. От доста време вече никой не отговаряше на въпросите му. „Сякаш — помисли си Гарати — вече го мислят за умрял.“

Отново започна да вали. Минаха покрай още едно гробище, с малка църква отпред и веднага след това навлязоха в типично за Ню Ингленд селце, със спретнати, прясно боядисани къщи. В центъра, пред миниатюрния търговски квартал се бе събрала малочислена група посрещачи. Щом ги зърнаха, среднощните запалянковци нададоха приглушен вик, сякаш се притесняваха да не събудят заспалите си съседни. Бяха все хора на възраст, както забеляза Гарати. Най-младият от тях бе поне на тридесет и пет години. Носеше кръгли очила без рамки и се бе загърнал в едно доста широко шушляково яке. Косата му бе разчорлена и Гарати забеляза изненадан, че дюкянът му е разкопчан.

— Давай! Страхотни сте! Давай! Давай! — подвикваше им той, като размахваше неуморно пухкавата си ръка. Очите му жадно се впиваха във всеки, минаващ покрай него Участник.

На другия край на селото, един сънен полицай се бе изпречил пред раздрънкан камион с ремарке. Имаше само още четири улични светлини, после една изоставена, порутена сграда с надпис на стената: „НАПРЕД ГРЕЙНДЖ НОМЕР 81“ и селцето свърши. Без някаква конкретна причина Гарати размахна пръст назад — чувстваше се като персонаж от разказ на Шърли Джексън.

Макврайс го сръга.

— Погледни го този тъпак — рече той.

„Този тъпак“ беше едно високо момче облечено в тъмнозелена канадка, която му стигаше чак до коленете. Вървеше стиснал главата си с ръце и приличаше на гигантска гъба. Тялото му се полюшваше несигурно. Гарати впери очи в него с нещо като академичен интерес. Не си спомняше досега да е виждал този Участник... но, разбира се тъмнината променяше лицата.

Момчето се препъна в собствения си крак и едва не падна. После продължи напред. В следващите десетина минути Гарати и Макврайс не откъсваха очи от него като омагьосани, забравили напълно за собствената си умора. Момчето с канадката не издаде нито звук по време на мъчителната си борба, дори не изстена.

Най-накрая падна и веднага получи предупреждение. Гарати мислеше, че момчето няма да може да стане, но то се надигна. Сега се озова в тяхната група. Беше ужасно грозно, на гърдите му се поклащаше номер 45.

— Какво става с теб? — прошепна му Олсон, но момчето изглежда не го чу. „С всички става така накрая“ — помисли си Гарати. „Вгльбяват се в себе си, не забелязват никого и нищо наоколо. Нищо освен пътя. Впиват очи в пътя, сякаш ги е хипнотизирал, сякаш вървят по опънато въже над бездната.“

— Как ти е името? — попита той момчето, но не получи отговор. Изведнъж откри, че като идиот повтаря отново и отново въпроса си, като че ли с това може да го спаси от обгърналите го ръце на мрака: — Как ти е името, а? Как ти е името, бе? Как ти е...

— Рей — Макврайс го дръпна за ръката.

— Не иска да ми каже, Пит, накарай го да ми каже, моля те, накарай го да ми каже името си...

— Остави го на мира — каза Макврайс. — Не виждаш ли че умира? Остави го на мира.

Момчето с номер 45 на гърдите падна напред, този път по лице. Когато се изправи всички видяха, че от челото му тече кръв. Беше изостанал доста от групата на Гарати, но чуха ясно, когато получи последно предупреждение.

Навлязоха в някаква дупка от още по-гъст мрак, която се оказва железопътен надлез. Беше като гигантско каменно гърло, в което неизвестно откъде прокапваше дъжд. Миришеше на влага. После отново излязоха навън и Гарати забеляза с известно облекчение, че ги чака относително прав и равен участък.

Четиридесет и пети падна отново. Момчетата около него се отдръпнаха със забързани крачки. Малко след това прогърмяха карабините. Гарати реши, че името на момчето в края на краищата няма особено значение.

[1] Заглавие на роман от амер. писател Торгън Уайдър —
Бел.прев. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

*„А сега нашите участници са в
изолационните камери“.*

Джак   Бери,
„Двадесет и едно“

Три и половина сутринта.

За Рей, сякаш бе настъпила най-дългата минута, в най-дългата нощ на неговия живот. Беше като отлив, като мъртво вълнение, като времето, в което морето се прибира, оставяйки зад себе си смачкани водорасли, парчета прогнило дърво, ръждясали консерви от бира, пластмасови тубички, счупени шишета, шамандури и полуразложени трупове, обути в бански. Часът на мъртвото вълнение.

Още седем Участника получиха червени картони след момчето със зелената канадка. Някъде около два сутринта, едновременно се строполиха трима — като изсъхнали царевични стъбла при първия есенен полъх. От началото на Разходката бяха изминали седемдесет и пет мили и двайсет и пет от Участниците вече бяха отпаднали.

Но това нямаше никакво значение. Единственото нещо, което имаше значение беше мъртвото вълнение. Три и половина — часът на мъртвото вълнение. Още едно предупреждение и малко след това — изстрели. Този път познато лице. Беше номер 8, Дейвидсън, който твърдеше, че успял да се промъкне в палатката с голи жени на Стюбънвилския панаир.

Гарати за миг плъзна очи по мраморно бялото, опръскано с кръв лице и после отново се загледа в пътя. Напоследък все повече гледаше в пътя. Бялата осева линия ту прекъсваше, ту беше непрекъснатата, от време на време ставаше двойна, като следа от трамвай. Зачуди се, как е възможно през цялата година по пътя да минават най-различни хора и никой да не забелязва, че бялата боя всъщност е нарисувала символите на живота и смъртта. А може би пък ги виждат?

Пътната настилка го очароваше. Колко приятно, колко хубаво би било да се отпусне върху нея. Първо ще приклепне, капачките на коленете му ще изпукат като въздушни пистолети. След това ще положи длани на прохладната, неравна повърхност, после ще седне, усещайки как от краката се вдига ужасяващото тегло от сто и шестдесет фунта... и най-накрая ще полегне, просто ще се отпусне на гръб неподвижно, с разтворени крака, ще почувства как се разтяга схванатият му гръб... ще гледа нагоре към короните на дърветата и вълшебните шарки на звездите... няма да чува никакви предупреждения, просто ще си гледа в небето и ще чака... ще чака...

Да-а.

Участниците ще се разбягат, за да не попаднат пред дулата на карабините и той ще остане сам — като жертвен дар към боговете. Разтревожено шептене. „Това е Гарати, ей, Гарати ще получи картон!“ Може би ще му остане мъничко време, колкото да чуе смеха на Баркович, който ще заподскача своя въображаем танц върху гробове. Дулата на карабините ще се насочат към него и после...

Той с мъка откъсна поглед от пътя и се вгледа в крачещите край него тъмни фигури, после вдигна очи към хоризонта, с надежда да зърне поне мъничък признак на задаващата се зора. Но, разбира се, не видя. Нощният мрак беше все така непрогледен.

Преминаха през още няколко селца, но всички те бяха тъмни и изоставени. От полунощ насам не бяха срещнали повече от три дузини сънливи зяпачи, от най-упоритите, дето всяка Нова година дремят пред телевизора до края на програмата. Останалото от тези три и половина часа, беше като някакъв кошмарен филмов монтаж, като нощните бълнувания на някой инсомниак^[1].

Гарати се вгледа по-внимателно в лицата около него, но нито едно не му беше познато. Завладя го някаква ирационална паника. Той потупа по рамото крачещия пред него Участник.

— Пит? Пит, ти ли си?

Тъмната фигура раздражено изръмжа и се отдръпна от него. Отляво преди крачеше Олсон, отдясно — Бейкър, но сега отляво нямаше никой, а момчето отдясно бе доста по-слабо от Арт Бейкър.

Може би е задрямал, напуснал е пътя и е попаднал в заблуден отряд на скаути. Сигурно вече го търсят. Преследват го. С кучета и пушки и Бригадите — с радари и инфрачервени датчици...

Изведнъж почувства облекчение. Там, недалеч от него крачеше Ейбръхам. Само трябваше малко да завърти глава и го виждаше. Няма съмнение — той беше.

— Ейбръхам! — настойчиво прошепна той. — Ейбръхам, буден ли си?

Ейбръхъм промърмори нещо неразбрано.

— Казвам, буден ли си?

— Да, по дяволите, Гарати, остави ме на мира!

Поне не беше се загубил. Чувството за тотална дезориентация го напусна.

Някъде отпред някой получи трето предупреждение и Гарати си помисли: „А аз вече нямам нито едно! Мога да поседна за минута, минута и половина. Мога дори...“

Но седне ли веднъж — няма да стане.

„Ще стана — уверяваше се той. — Разбира се, че ще мога, само за малко...“

За малко и ще умре. Спомни си, че обеща на майка си, да я види с Джен във Фрипорт. Чак сега разбираше колко лекомислено е дал това обещание. В девет часа вчера, пристигането във Фрипорт му се струваше решен въпрос. Но сега играта бе свършила, той живееше в триизмерна реалност и възможността да пристигне във Фрипорт на чифт окървавени чуканчета изглеждаше ужасяваща, но далеч по-възможна.

Застреляха още някой... този път зад него. Първият изстрел не беше достатъчно точен и следващите няколко секунди, които им се сториха като вечност, жертвата продължи да оглася околностите с отчаяния си писък, докато най-сетне я довършиха. Без никаква конкретна причина Гарати си помисли за яйца с бекон и изведнъж устата му се напълни със слюнка, от която едва не се задави. Гарати се зачуди дали двадесет и шест убити за седемдесет и пет мили са много, или малко за една Дълга разходка.

Главата му клюмна напред и краката му отново го понесоха от само себе си. Спомни си за едно погребение, на което бе присъствал като момче. Погребението на Фрики Д'Алесио. Не че истинското му име беше Фрики^[2], истинското му име бе Джордж, но всички деца в околността го наричаха Фрики, защото почти не можеше да мига с очи...

Спомняше си добре Фрики, все чакаше да го повикат за бейзбол, винаги закъсняваше, очите му се щураха с надежда от единия капитан на отбора към другия, сякаш следеше тенис мач. Винаги играеше в дълбока защита, където рядко попадеше топка и нямаше опасност да навреди на отбора, почти не виждаше с едното око и това значително затрудняваше преценката му за високите топки. Веднъж се втурна да хване една, но не прецени добре разстоянието и докато махаше с ръкавица из въздуха тя го прасна по челото с едно звучно бонк! Почти цяла седмица след този случай на челото му можеше да се види отпечатъка на топката.

Фрики бе прегазен от кола на шосе номер 1 точно преди Фрипорт. Един приятел на Гарати, Еди Клипстейн, бе присъствал на инцидента. Цели шест месеца ги държа в напрежение с разказа, как колата ударила велосипеда на Фрики Д'Алесио и как Фрики се преметнал през кормилото, обувките му отхвъркнали встрани, после прелетял няколко метра във въздуха размахвайки боси крака и се блъснал в една каменна стена, а мозъкът му се размазал като червена боя по мазилката.

За малко да си изповръща стомаха, когато тръгваше на погребението, при мисълта, че ще види главата на Фрики като топка засъхнала червена боя в ковчега, но Фрики беше измит и изтупан в спортно сако, вратовръзка, и дори със значка на Главен скаут на гърдите. Изглеждаше така, сякаш всеки момент ще стане от ковчега, стига само някой да го повика за бейзбол. Очите му най-сетне бяха затворени и изобщо всичко беше наред — Гарати почувства облекчение щом го видя.

Това бе единственият мъртвец, който видя преди да попадне тук — и той бе почистен и приготвен за погребение. Нищо общо с Еуинг, или момчето с канадката, или пък Дейвидсън, с неговото окървавено, мораво и изтерзано лице.

„Каква гадост — помисли си Гарати, осъзнал къде се намира. — Каква гадост!“

В четири без двадесет получи първо предупреждение и веднага се зашлеви през лицето, за да се събуди. Беше измръзнал до кости. Усещаше болезнени спазми в бъбреците си, но въпреки това не му се уринираше. Може би си въобразяваше, но звездите на изток изглеждаха малко по-бледи. Спомни си с изненада, че вчера по това

време спеше безгрижно на задната седалка на колата, докато се приближаваха към границата. Представи си как се беше опънал на седалката, как се бе излегнал и въобще не се налагаше да помръдва. Испита непреодолимо желание да се върне назад. Да върне отново вчерашната утрин.

Четири без десет.

Огледа се наоколо, изпитваше известна гордост, че е един от малкото напълно будни и с ясно съзнание в този момент. Наистина бе просветляло, достатъчно да могат да се различат чертите на крачещите до него. Отпред вървеше Бейкър — позна го по развяната червена риза — до него крачеше Макврайс. Малко вляво от тях Олсон притичваше почти до камионетката. Това го изненада. Кой знае защо беше сигурен, че Олсон е бил една от жертвите, получили картон в малките часове на нощта. Проследи го с искрено облекчение. Трудно бе да се определи от такова разстояние в полумрака как изглежда Олсон, главата му подскачаше при всяка крачка като парцалена кукла.

Пърси, чиято майка продължаваше да се показва от време на време, вървеше най-отзад редом със Стебинс. Пърси се полюшваше наляво-надясно, като моряк, който от дълго време не е слизал на брега. Освен тях видя Грибъл, Харкнес, Уейман и Коли Паркър. Значи по-голямата част от момчетата, които познаваше, все още бяха в играта.

В четири на хоризонта вече се виждаше ярка линия и Гарати почувства, че духът му се приповдига. После погледна с ужас назад, към дългия черен тунел на отиващата си нощ и се зачуди, как е успял да издържи.

Ускори малко крачка и се приближи до Макврайс, който вървеше с клюмнала глава и безсмислен поглед, по-скоро задрямал, отколкото буден. От ъгъла на устата му се стичаше тъничка струйка слюнка и първите лъчи на зората блестяха в нея с ослепителна яркост. Гарати не можеше да откъсне очи, очарован от този странен феномен. Не искаше да събужда Макврайс от дрямката. За момента му стигаше, че е близо до някой, който харесва, до някой, който подобно на него е успял да преживее тази нощ.

Минаха покрай едно тясно, скалисто пасище, оградено с полуизгнила ограда, зад която ги наблюдаваха, преживяйки, пет крави. Едно дребно на ръст куче изскочи откъм близката ферма и започна да лае по тях задавено. Войниците на платформата вдигнаха пушки,

готови да застрелят животното, ако се опита да попречи на Участниците, но кучето продължи да тича по банкета край тях, като огласяше околността с претенциите си за територията, която охранява, без да рискува да излезе на пътя. Някой му кресна с дрезгав глас да млъква, по дяволите.

Гарати сякаш бе хипнотизиран от изгряващата зора. Не откъсваше очи от небето и земята, които от минута на минута се озаряваха от все повече светлина. Бялата линия над хоризонта първо порозовя, след това почервеня и накрая придоби златист оттенък. Преди нощта напълно да си отиде, пушките отекнаха за пореден път, но Гарати почти не ги чу. Над хоризонта се бе подало мъничко огненочервено крайче от слънцето, за миг то бе закрито от облаци и после блесна отново. Изглежда, денят щеше да е хубав и Гарати го посрещна със странната мисъл: „Господи, благодаря ти, че ми позволяваш да умра на светло!“

Отнякъде сънливо пропя птица. Минаха покрай още една ферма, откъм която им помахаша с ръка едър мъж, който буташе пред себе си количка пълна с чували и земеделски сечива.

В потъналата в сянка гора изграчи гарван. Гарати с благодарност подложи лице на първите топли лъчи на Слънцето. После се усмихна и изрева да му донесат пълна манерка.

Макврайс завъртя сънливо глава, като куче, което са събудили докато е сънувало, че преследва котка, и след това се огледа с помътнял поглед.

— Божичко, вече е ден. Вече е ден, Гарати. Колко е часът?

Гарати погледна часовника си и с изненада установи, че е пет без четвърт. Той посочи циферблата на Макврайс.

— И колко мили сме изминали? Имаш ли представа?

— Мисля, че приближаваме осемдесет. И двадесет и седем отпаднали. Една четвърт по-малко, на пътя към къщи, Пит.

— Мда — усмихна се Макврайс. — Това е горчивата истина, а?

— Точно така. Чувстваш ли се по-добре?

— С около една хилядна от процента.

— И аз така. Мисля, че е от светлината.

— Боже мой, днес ни предстои да срещнем доста хора. Между другото, попадал ли си на статията за Дългата разходка в „Уърлдс уик“?

— Хвърлих й едно око — рече Гарати. — Колкото да видя има ли го моето име.

— Там пишат, че всяка година залаганията за Дългата разходка стигат до два милиарда долара. ДВА МИЛИАРДА!

Бейкър също се бе събудил от дрямката си и се приближи до тях.

— В училището, в което учех, играехме на следната игра — каза той. — Събирахме по четвърт долар и после всеки от нас изтегляше по един трицифрен номер от шапка. Момчето, чиято комбинация беше най-близо до резултата, постигнат в миналогодишната Дълга разходка получаваше парите.

— Олсон! — неочаквано извика Макврайс. — Помисли си за купищата пари заложили на теб, момче! Помисли си за пачките долари, чиято съдба зависи единствено от здравината на твоя кокалест задник!

Олсон му отвърна с уморен, незлоблив глас, че хората заложили пачки злато на кокалестия му задник биха могли да извършат със себе си два неприлични акта, като втория произлизаше непосредствено от първия. Макврайс, Бейкър и Гарати се запревиваха от смях.

— Днеска на пътя ще видим доста момичета — рече Бейкър и погледна многозначително към Гарати.

— Не ме вълнува — отвърна Гарати. — Имам си момиче, което ме чака по-надолу. Отсега нататък ще съм добро момче.

— Безгрешен в помисли, думи и дела — изрецитира Макврайс.

Гарати сви рамене.

— Разбирай го както искаш — рече той.

— Сто към едно са шансовете, че ще имаш възможността да й помагаш отново — каза безизразно Макврайс.

— Вече са седемдесет и три към едно.

— Все още доста малки.

Но доброто настроение не изоставяше Гарати.

— Чувствам се, сякаш бих могъл да вървя вечно — произнесе надутото той. Няколко Участника край него направиха гримаси.

Минаха покрай една денонощна бензиностанция и момчето на смяна излезе да им махне с ръка. Почти всички отвърнаха на поздрава му. Момчето обърна специално внимание на Уейн, 94.

— Гарати — произнесе тихо Макврайс.

— Какво?

— Не мога да си спомня всички момчета, които получиха картони. А ти можеш ли?

— Не.

— Баркович?

— Не. Ето го отпред. Точно пред Скрам. Виждаш ли го?

Макврайс присви очи.

— Аха. Да. Мисля, че го виждам.

— И Стебинс е отзад.

— Не ме изненадва. Странен екземпляр, нали?

— Мда.

За известно време и двамата потънаха в мълчание. Макврайс въздъхна дълбоко, после свали раницата и извади отвътре шепа макарони. Той предложи на Гарати, който си взе малко.

— Ако знаеш, как ми се иска всичко да е свършило — каза Макврайс. — По един или по друг начин.

Двамата задъвкаха мълчаливо макарони.

— Сигурно вече сме на средата на пътя до Олдтаун, как мислиш? — попита Макврайс. — Осемдесет зад нас, осемдесет пред нас, а?

— Предполагам.

— Едва ли ще стигнем там до залез слънце.

При мисълта, че им предстои още поне една нощ, Гарати почувства, че кожата му настръхва.

— Не — рече той. После ненадейно добави: — Откъде имаш този белег, Пит?

Макврайс неволно вдигна ръка към лицето си.

— Това е дълга история — неохотно измърмори той.

Гарати го погледна внимателно. Косата му се бе сплъстила от пот и прах. Дрехите му бяха изпомачкани и мръсни. Лицето му беше бледо, очите — зачервени и хлътнали в орбитите.

— Приличаш на лайно — каза той и после избухна в смях.

Макврайс се ухили.

— Абе и ти не приличаш на реклама за дезодорант, Рей.

Двамата продължиха да се кискат, все по-истерично, вкопчени един в друг, като същевременно се мъчеха да не изостават от групата. Не по-лош от всеки друг начин да ударят чертата на отминалата кошмарна нощ. Това продължи докато най-накрая и двамата получиха предупреждения. После спряха да се кикотят и се заеха за работа.

„Мисленето“ — рече си Гарати. „Това ни е сега работата. Мисленето. Мисленето и изолацията, защото няма никакво значение дали си прекарал деня с някой или не — при всички случаи накрая ще останеш сам.“ Имаше чувството, че е изминал с ума си не по-малко мили, отколкото с краката си. Мислите продължаваха да го спохождат една след друга и нямаше никакъв начин да ги спре. Сигурно така се е чувствал Сократ, след като е гаврътнал предложената му чаша с отвара от бучиниш.

Малко след пет подминаха първата група зяпачи за деня. Четири малки момчета бяха седнали с кръстосани по индиански крака, пред една палатка, опъната досами пътя. Едното все още бе увито в спалния си чувал и приличаше на задрямало ескимосче. Поклащаха напред-назад ръце като метрономи. Лицата им бяха сериозни.

Не след дълго пътят се вля в друг, по-голям път. Платното беше значително по-широко, трилентово. После отляво се появи малък крайпътен ресторант и всички започнаха да махат и да подсвиркват на трите сервитьорки, седнали на стълбите пред ресторанта, за да им покажат колко са бодри. Единственият, който звучеше малко по-сериозно в заканите си беше Коли Паркър.

— Петък вечер — ревеше с цяло гърло той. — Не забравяй. Двамата с теб, петък вечер.

Гарати си помисли, че всички те се държат малко детински, но въпреки това помахаше вежливо с ръка. Така или иначе, сервитьорките изглежда нямаха нищо против. Участниците се разпръснаха по широкото шосе, вече почти всички се бяха събудили от утринните лъчи на настъпващия нов ден — втори май. Гарати зърна за миг лицето на Баркович и си помисли, че в поведението му има известна доза мъдрост — без приятели наоколо, сигурно не би имало и за кого да тъжиш.

Само след няколко минути се разнесе поредния слух и този път слухът беше шега. Брус Пастор, момчето което вървеше пред Гарати се обърна и рече:

— Чук, чук, Гарати.

— Кой е тук?

— Майорът.

— Майор кой?

— Майорът, който чука майка си преди закуска — рече Брус Пастор и избухна в гръмогласен смях. Гарати се изкиска и предаде шегата на Макврайс, който пък я разказа на Олсон. Когато шегата се върна за втори път при тях, Майорът вече чукаше своята прабаба преди закуска. При третия път пък чукаше Шейла, бедлингтонският териер, с който го показваха на една дузина рекламни плакати.

Гарати все още се кискаше на поредната шега, когато забеляза, че смехът на Макврайс ненадейно бе пресекнал. Гледаше със замръзнал поглед войниците на камионетката. Лицата им бяха все така безстрастни.

— Вие това за смешно ли го намирате? — извика внезапно той. Острият му глас проряза като нож смеха на другите и той секна. Лицето на Макврайс бе потъмняло от нахлулата кръв. По-ярко от всякога се открояваше мъртвешки бледият белег, сякаш бе дамба на позора, и за миг Гарати си помисли, че ще Макврайс ще получи удар.

— Майорът чука себе си, ето какво мисля аз! — изрева пресипнало Макврайс. — А вие момчета, вероятно се оправяте един друг. Смешно, а? Много смешно! Смейте се тогава, копелета такива! СМЕЙТЕ СЕ, КАКВО ЧАКАТЕ?

Останалите Участници погледнаха с безпокойство към Макврайс и после започнаха да се отдръпват настрани.

Изведнъж Макврайс се втурна към камионетката. Двама от тримата войници на платформата вдигнаха пушки, но Макврайс се спря на крачка от тях и размаха юмрук над главата си, като загубил ума си диригент.

— Хайде, слезте долу! Оставете проклетите си пушки и слезте! И тогава ще ви покажа кое е смешно!

— Предупреждение! — произнесе един от тях с напълно безизразен глас. — Предупреждение 61! Второ предупреждение!

„О, Божичко!“ — помисли си уморено Гарати. „Скоро ще му покажат картоната, а е толкова близко... толкова близко до тях... сигурно ще литне във въздуха като Фрики Д’Алесио.“

Макврайс отново се втурна, застигна камионетката и се изплю върху платформата. Храчката се виждаше ясно на прашната метална стена.

— Хайде! — изкрещя Макврайс — Слезте долу! Един по един или всички наведнъж, не ми пука!

— Предупреждение! Трето предупреждение 61! Последно предупреждение!

— Майната им на вашите предупреждения!

Изведнъж, без да осъзнава какво върши, Гарати се обърна и се затича обратно, получавайки на свой ред предупреждение. Само отчете този факт, почти подсъзнателно. Войниците вече насочваха карабините си към Макврайс. Гарати го сграбчи за ръката.

— Тръгвай.

— Махай се оттук, Рей! Сега ще се справя с тях!

Гарати вдигна ръце и блъсна с всичка сила Макврайс.

— Сега ще те застрелят, задник такъв!

Покрай тях мина Стебинс.

Макврайс вдигна очи към Гарати, сякаш едва сега го бе познал. Само след секунда Гарати получи трето предупреждение. Нямаше никакво съмнение, че броени мигове делят Макврайс от смъртта.

— Върви по дяволите — изръмжа безчувствено Макврайс и закрачи отново.

Гарати се изравни с него.

— Просто се уплаших, че краят ти е близо, това е всичко — рече той.

— Ама не беше, благодарение на мускетаря — мрачно отвърна Макврайс. Ръката му отново докосна несъзнателно белега. — Майната му, така или иначе всички ще си получим картона.

— Все някой ще победи. Може да си ти, или аз.

— Всичко е измама — рече с треперещ глас Макврайс. — Няма победител, няма Награда. Просто отвеждат последния Участник зад някоя плевня и там го застрелват.

— Не бъди такъв изкретенясал глупак! — извика гневно Гарати. — Нямаш и най-малката представа какви глупости дрън...

— Всички ще загубят — натърти Макврайс. Очите му надничаха от тъмните пещери на неговите хлътнали орбити като диви зверчета. Наоколо нямаше никой. Останалите Участници продължаваха да вървят на известно разстояние от тях. Поне засега. Макврайс си беше изпуснал нервите и Гарати също до известна степен — след като беше действал против собствените си интереси, когато се върна при него. Без съмнение беше спасил Макврайс от участието да бъде двадесет и осмият.

— Всички ще загубят — повтори Макврайс. — По-добре да ми повярваш.

Пресякоха един железопътен прелез. После минаха под бетонен мост. На отсрещната страна имаше закусвалня със спуснати кепенци. На входа пишеше:

ЩЕ БЪДЕ ОТВОРЕНО В НАЧАЛОТО НА СЕЗОНА
— 5 ЮЛИ.

Олсон получи предупреждение.

Някой потупа Гарати по рамото и той се обърна. Беше Стебинс. Не изглеждаше нито по-добре, нито по-зле от предишната нощ.

— Твоето приятелче май хич не обича Майора — рече той.

Макврайс се направи че не чува.

— Мисля, че да — кимна Гарати. — Аз самият също вече не бих го поканил на чай.

— Погледни назад.

Гарати погледна. Още една камионетка ги следваше, а отдолу се задаваше трета.

— Майорът идва — каза Стебинс — и всички ще го поздравят. — Той се усмихна и заприлича в лицето на гущер. — Все още не го мразят достатъчно. Още не. Само си мислят, че го мразят. Мислят си, че са минали през ада. Но чакай да настъпи нощта. Чакай да видиш утре.

Гарати го погледна объркано.

— А какво ще стане ако започнат да свиркат, да викат „у-у-у“ и да го замерят с празни консерви?

— Ти смяташ ли да свиркаш, да викаш „у-у-у“ и да хвърляш консерви?

— Не.

— Никой от нас няма да го направи. Ще видиш.

— Стебинс?

Стебинс вдигна въпросително вежди.

— Сигурен си, че ще спечелиш, нали?

— Да — съвършено спокойно. — Абсолютно сигурен съм — и той изостана назад.

В 5:25 получи червен картон Яник. А в 5:30, точно както бе предсказал Стебинс, се появи Майорът.

От начало се чу ревът на мощния двигател, после джипът изскочи иззад хълма, който току-що бяха изкачили и се понесе край тях. Майорът бе застанал мирно. Както и предния път в едната си ръка стискаше жезъла, а с другата отдаваше чест. Гарати усети, че се изпълва с някакво странно чувство на гордост.

Не всички викаха възторжено. Коли Паркър се изплю на земята. Баркович навири нос. Макврайс гледаше напред, устните му се мърдаха беззвучно. Олсон изглежда въобще не забеляза преминаването на Майора — отново се бе съсредоточил върху краката си.

Гарати беше от тези, които викаха. Също и Пърси как-му-бешетам-второто-име и Харкнес, дето искаше да напише книга и Уейман и Арт Бейкър и Ейбръхъм и Следж, който тъкмо бе получил второ предупреждение.

После Майорът изчезна някъде напред. Гарати изпита срам от себе си. В края на краищата — беше загубил доста енергия.

Не след дълго край пътя се появи гараж за стари коли, откъдето ги поздравиха със салют от двадесет и един клаксона. От високоговорителя нечий изкуствено приповдигнат глас събщи на Участниците — и на зрителите — че няма нищо по-велико на този свят от автомобил „Додж Макларен“. Гарати намери това за малко обезкуражително.

— Чувстваш ли се по-добре? — запита той Макврайс.

— Ами да — отвърна Макврайс. — Страхотно. Смятам все така да си вървя, докато всички край мен изпопадат като круши. Голяма забава ще бъде. Току-що завърших някои изчисления наум — математиката беше моя любим предмет в училище — и стигнах до заключението, че с темпото, с което намаляваме ще изминем поне още триста и двадесет мили. А това е далеч от рекордното разстояние.

— Слушай, Пит, що не земеш да се гръмнеш с тия глупави приказки — тросна се ядно Бейкър. За първи път го виждаха разгневен.

— Съжалявам, мамче — отвърна мрачно Макврайс, но все пак млъкна.

Денят ставаше все по-светъл. Гарати разкопча ципа на якето си. После го преметна през рамо. Пътят в този район беше равен. Тук-там

се виждаха самотни вили, малки фабрички и ферми. Вместо боровете, които надвисваха над пътя през нощта, сега се срещаха крайпътни закусвални, бензиностанции и от време на време по някое дървено ранчо. Почти всички носеха табела: ЗА ПРОДАН. На два прозореца Гарати зърна познатия надпис:

МОЯТ СИН СИ ДАДЕ ЖИВОТА ЗА БРИГАДИТЕ!

— Къде е океанът? — попита го Коли Паркър. — Тук страшно напомня на Илинойс.

— Продължавай да вървиш — рече му Гарати. Отново се бе замислил за Джен и Фрипорт. Фрипорт беше на океана. — Там си е. На около сто и осемдесет мили на юг.

— По дяволите — изруга Коли Паркър. — Що за лайнарски щат е тоя.

Паркър беше едро мускулесто момче, облечено с поло. Очите му гледаха дръзко и дори изминалата нощ изглежда не бе успяла да смекчи тази дързост.

— Навсякъде тия гадни дървета! Има ли въобще някакъв град в тази проклета област?

— Ние по тоя край сме странни хора — рече Гарати. — Ние смятаме, че е по-забавно да дишаш чист въздух, отколкото смог.

— Никакъв смог няма в Джойлет, лайно такова — изсъска разярено Коли Паркър. — Защо ме лъжеш?

— Може да няма смог, ама въздухът е като от фурна — отвърна Гарати. Беше разгневен.

— У дома за подобно нещо щях да ти завъртя топките.

— Стига, момчета — намеси се Макврайс. Отново се бе възстановил и на устните му играеше познатата иронична усмивка. — Защо не уредите този въпрос като джентълмени? Първият, на когото пръснат черепа ще почерпи победителят една бира.

— Ненавиждам бирата — механично отвърна Гарати.

Паркър се изкиска.

— Ама и ти си един дръвник — каза той и изостана назад.

— Изнервен е — оправда го Макврайс. — Всички сме изнервени тази сутрин. Дори и аз. А какъв хубав ден. Не мислиш ли, Олсон?

Олсон не отговори.

— И Олсон май нещо не е на себе си — изрече с поверителен глас Макврайс. — Олсон! Хей! Хенк!

— Що не го оставиш на мира? — попита Бейкър.

— Ей, Хенк! — извика Макврайс, без да обръща внимание на Бейкър. — Искаш ли малко да се поразходиш?

— Върви по дяволите — измърмори Олсон.

— Какво? — весело извика Макврайс като постави ръка на ухото. — К'во кайш, баби?

— По дяволите! По дяволите! — изкрещя Олсон. — Върви по дяволите!

— Значи това казваш — кимна с мъдър вид Макврайс.

Олсон отново сведе поглед към краката си, а Макврайс очевидно се умори да го хапе... ако това бе, което правеше.

Гарати се замисли върху думите на Паркър. Паркър беше копелдак. Паркър беше кръчмарски юначага и купонен побойник. Паркър беше герой с кожено яке. Какво знаеше той за Мейн? Гарати бе прекарал целия си живот в Мейн, в малко градче на име Портвил, недалеч от Фрипорт. Население 970, един-два светофара в центъра, но с какво повече го превъзхождаше Джойлет, „Или-ной“, по дяволите?

Бащата на Гарати обичаше да казва, че Портвил е едно от малкото градчета в щата с повече гробове, отколкото жители. Но градчето бе чисто. Вярно, имаше безработица, караха стари, изгнили коли и се бореха с немотията, но все пак — градчето бе чисто. Единственото събитие бе голямото Бинго всяка сряда в хамбара (последният печелеше дваисетфунтова пуйка и двадесет доларова банкнота), но иначе градчето бе чисто. И спокойно. Какво не му е наред на това?

Той хвърли злобен поглед през рамо към Коли Паркър. „Този път ти се размина, приятелче, така да знаеш. Можеш да си пъхнеш твоя Джойлет с вмирисаните му сладкарници и каквото има там още знаеш къде. Пъхни си ги напреко, ако влезе“.

Той отново се замисли за Джен. Имаше нужда от нея. „Обичам те, Джен“ — повтаряше си Гарати. Не беше глупак, осъзнаваше, че сега за него тя е повече от всичко на света. Беше се превърнала в символ на живота. Щит, срещу внезапната смърт, която дебнеше в

камионетката. Искаше я все повече и повече, защото тя символизираше времето, в което ще може да разполага свободно със себе си.

Наближаваше шест без четвърт. Гарати се втренчи към струпалата се на следващото кръстовище групичка жени. Една от тях носеше тесен пуловер и опънати по краката панталони. На ръцете си имаше златни гривни, които подрънкваха, докато им махаше. Гарати чуваше съвсем ясно това дрънкане. Почти несъзнателно той започна да ѝ маха. Продължаваше да си мисли за Джен, която бе дошла от Кънектикът, която изглеждаше толкова спокойна и самоуверена, със своята дълга руса коса и обувки без токове. Носеше ниски обувки, защото самата тя бе доста висока. Запозна се с нея в училище. Всичко започна бавно, но после събитията се затъркаляха. Господи, как само се затъркаляха!

— Гарати?

— А-ха?

Беше Харкнес. Имаше загрижен вид.

— Имам мускулна крампа на десния крак, човече. Не зная дали ще мога да вървя с нея — очите му сякаш молеха Гарати да направи нещо.

Гарати просто не знаеше какво да каже. Гласът на Джен, нейният смях, мекият бледорозов пуловер, вишневочервените ѝ панталони, денят, когато взеха шейната на по-малкия му брат и после започнаха да правят снежен човек (а тя му пусна няколко снежни топки във врата)... тези неща бяха живота. Харкнес беше смъртта. Гарати почти я подушваше у него.

— Не мога да ти помогна — рече Гарати. — Ще трябва да се справиш сам.

Харкнес го погледна с панически ужас, после лицето му придоби мрачен израз и той кимна бавно. Спря, коленичи и си свали обувката.

— Предупреждение! Предупреждение 49!

Харкнес започна да масажира вдървения си крак. Гарати се обърна обратно и zakрачи заднишком без да го изпуска от очи. Край пътя се бяха спрели две момчета от „Малката лига“, яхнали велосипеди. Те също не откъсваха ококорени очи от Харкнес.

— Предупреждение! Второ предупреждение, 49!

Харкнес се изправи и започна да подскача на здравия си крак, който се огъваше под двойната тежест. Той изпусна обувката, трескаво

посегна към нея, закачи я с два пръста, но при следващия скок я изпусна наново. Спря се да я вдигне, но получи трето предупреждение.

Лицето на Харкнес, което обикновено имаше розов цвят, сега бе станало пламтящо червено. Устата му беше отворена, в голямо, изтерзано „О“. Гарати усети, че подсъзнателно го насърчава.

„Хайде — мислеше си той. — Давай. Застигни ни. Можеш, Харкнес.“

Харкнес подскочаше все по-бързо. Момчетата от лигата подкараха велосипедите си край пътя, без да откъсват очи от него. Гарати се обърна напред, уплашен от онова, което би могло да стане. Гледаше право напред и се мъчеше да си припомни какво е изпитвал, когато целуна Джен и я докосна по гърдите.

Отдясно пред тях бавно изплува бензиностанция „Шел“. На бетонната площадка беше паркиран потънал в прах пикап с очукана броня. Двама мъже с червено-черни ловни ризи бяха провесили крака от задната врата и пиеха бира. По-нататък, в самото начало на един страничен, черен път се издигаше яркожълта пощенска кутия с отворен като зейнала паст капак. Отнякъде се разнасяше дрезгавия, неспирен лай на куче.

Карабините бавно се спуснаха към Харкнес.

Настъпи мъчително дълъг миг на тишина и после дулата отново се вдигнаха, точно по правилата, точно по правилника. После повторно се смъкнаха. Гарати ясно чуваше задъханото, влажно хриптене на Харкнес.

Карабините се вдигнаха нагоре, после се спуснаха, после отново бавно се вдигнаха.

Момчетата от лигата ги следваха неотстъпно.

— Разкарайте се отук! — извика им пресипнало Бейкър. — Няма какво да гледате тук! Изчезвайте!

Момчетата погледнаха с откровено любопитство Бейкър, сякаш е някакъв непознат вид риба и продължиха да ги следват. По-малкото дори стисна няколко пъти свирката на колелото и се ухили. Зъбите му бяха пристегнати в металически коректори и огряна от слънцето, усмивката му изглеждаше чудовищно механична.

Дулата отново се насочиха надолу. Беше като някакъв танц, като ритуал. Сякаш Харкнес бе яхнал ръба на пропастта.

„Да си чел някоя интересна книга напоследък — мина му на Гарати налудничавата мисъл. — Този път наистина ще те застрелят. Една-единствена по-бавна крачка до...“

Вечността.

Всичко е застинало.

Карабините отново се вдигнаха към небето.

Гарати погледна часовника. Дългата стрелка подскочи веднъж, два пъти, три пъти. Харкнес го застигна, после го задмина. Очите му гледаха право напред. Зениците му се бяха свили като топлийки. Устните му бяха побледнели, винаги розовите бузи сега бяха с цвят на сметана, с изключение на две ливидни точки на всяка от тях. Но той вече вървеше на два крака. Мускулната крампа се бе отпуснала. Босият му крак ритмично пошляпваше по асфалта. „Колко дълго може да се върви без обувки? — зачуди се Гарати.“

Почувства, че в гърдите нещо го отпуска и в същия миг чу как Бейкър въздъхва дълбоко. Глупаво бе, че се чувстваха по този начин. Колкото по-скоро Харкнес спре да върви, толкова по-скоро ще може да спре да върви. Това беше простата истина. Това беше единствената логика. Но имаше нещо по-дълбоко и по-истинско от най-истинската логика. Харкнес беше част от групата, от която и Гарати бе част, плът от плътта им. Част от един магичен кръг, към който принадлежеше и Гарати. И щом една малка частица от този кръг може да бъде унищожена, същото заплашва и всички останали.

Момчетата от лигата ги следваха още две мили, после изгубиха интерес и поеха обратно.

„По-добре така“ — помисли си Гарати. Не го дразнеше факта, че бяха погледнали на Бейкър, като на някакъв странен екземпляр в зоологическата градина. Но все пак беше по-добре, че няма да видят какво е това смърт. Той ги проследи с поглед докато се изгубиха.

Далеч напред, Харкнес сам бе образувал новия авангард, като продължаваше да крачи забързано, почти подтичваше. Не поглеждаше нито наляво, нито надясно. Гарати се зачуди за какво ли си мисли.

---

[1] болестно състояние, при което човек не може да заспи — бел.прев. ↑

[2] Чудака — бел.прев. ↑

СЕДМА ГЛАВА

„Обичам да си мисля, че не съм като другите. Хората, с които се срещам може би ме смятат за шизофреник само защото съм съвсем различен в живота отколкото пред камерите...“

Николас Парсънс,
„Продажба на века“
(Британска версия)

Скрам, 85, не можа да очарова Гарати с ослепителната си интелигентност, защото Скрам въобще не беше интелигентен. Гарати не остана очарован също така от луничавото му лице, късо подстриганата му коса, нито от телосложението му, което беше биволско. Скрам очарова Гарати, защото беше женен.

— Наистина ли? — за трети път попита Гарати. Все още не беше напълно убеден, че Скрам не го пързала. — Наистина ли си женен?

— Да — Скрам хвърли доволен поглед на утринното слънце. — Напуснах училище когато бях на четиринадесет. Нямах никакъв смисъл, поне за мен. Не бях поправяч, просто не можех да си взимам изпитите. Учителят по история веднъж ни прочете една статия, в която се твърдеше, че нашите училища били претъпкани. И аз реших, че ще е по-добре ако не заемам мястото на някой по-достоеен. Захванах се с бизнес. А и вече исках да се оженя за Кати.

— Тогава на колко беше? — попита Гарати, по-очарован от всякога. Минаваха през поредното малко градче и тротоарите бяха натъпкани със зрители и надписи, но Гарати не им обръщаше никакво внимание. Зрителите, за него бяха вече същества от някакъв друг свят, към който той не принадлежеше. Сякаш бяха зад една педя дебела стъклена стена.

— Петнадесет — отговори Скрам. Той се почеса по брадичката, на която бе оформил къса брада.

— И никой ли не се опита да те разубеди?

— Училищният съветник положи доста усилия да ме убеди, че цял живот ще копая канавки, но и той самия си имаше доста проблеми и аз не му бях единствената грижа. Мисля, най-точно ще бъде да се каже, че си изми ръцете от отговорност. Пък и все някой трябва да копае канавки, не е ли така?

Той ентусиазирано размаха ръка към група ученички, които подскачаха край пътя с развети високо над колената поли.

— Както и да е, така и не се наложи да копая канавки. Нито една не съм изкопал през цялата си работническа кариера. Започнах работа в една фабрика за чаршафи близо до Феникс, плащаха по три долара на час. Ние с Кати сме щастливци — Скрам се усмихна. — Понякога, докато дремем пред телевизора Кати изведнъж ще ме сграбчи за ръката и ще рече: „Щастлива съм с тебе, мили“. Тя е сладурче.

— Имате ли деца? — Гарати имаше чувството, че разговорът става все по-нереален.

— Ами, точно сега Кати е бременна. Тя настояваше, да изчакаме докато съберем в банката достатъчно, за да можем да си платим раждането. И когато събрахме седемстотин тя каза да почваме и ние почнахме. За нула време забременя — Скрам втренчи поглед в Гарати. — Детето ми ще завърши колеж. Казват, че на тъпанари като мен им се раждат глупави деца, но моята Кати е умна за двама. Кати е завършила гимназия. Аз я накарах да завърши. Сума ти време ходи на вечерни курсове, но накрая си взе зрелостното. Така че, стига да иска, детето ми ще ходи в колеж.

Гарати не отговори. Не знаеше какво да каже. Наблизо крачеше Макврайс, погълнат в разговор с Олсон. Бейкър и Ейбръхъм се забавляваха с някаква игра на думи наречена „Призрак“. Зачуди се къде ли се е изгубил Харкнес. Никъде не се виждаше. Същото можеше да се каже и за самия Скрам. Че се е загубил от погледа. „Ей, Скрам, мисля, че си допуснал голяма грешка! Жена ти е бременна, Скрам, но това не ти дава никакво предимство пред нас. Седемстотин в банката? Думата бременна не се измерва с трицифрени сметки, Скрам. И нито една застрахователна компания не би застраховала Участник в Дългата разходка.“

Гарати хвърли празен поглед към смешния човечец, който размахваше възторжено над главата си сламена шапка.

— Скрам, а какво ще стане ако получиш картон? — предпазливо запита той.

Тънка усмивка се плъзна по устните на Скрам.

— Не и аз. Чувствам се, сякаш мога да вървя вечно. Виж какво, мечтая да участвам в Дългата разходка откакто въобще съм способен да мечтая. Само преди две седмици извървах без никакво напрежение осемдесет мили.

— Но представи си, че се случи нещо непредвидено...

Скрам завъртя глава.

— На колко години е Кати?

— С една година е по-голяма от мен. Почти на осемнайсет. Родителите ѝ сега са с нея, във Феникс.

На Гарати това му прозвуча сякаш родителите на Кати знаят нещо, за което Скрам не се досеща.

— Сигурно много я обичаш — в гласа му се долови завист.

Скрам отново се ухили, показвайки два реда окаяни зъби.

— Откак се оженихме не съм поглеждал друга. Кати е сладурче.

— И ти се нави на тая работа?

— Ами не е ли забавно? — разсмя се Скрам.

— Не и за Харкнес — изрече кисело Гарати. — Иди го попитай дали му е забавно.

— Ти въобще замислял ли си се за възможните последствия? — намеси се в разговора Пиърсън, като се вмъкна между Гарати и Скрам. — Ами ако загубиш? Трябва да признаеш, че съществува и такава възможност.

— Правиха ми хороскоп точно преди началото и ми казаха, че всички шансове са на моя страна. На моя.

— Сигурно — Пиърсън го огледа мрачно. — А и си във форма, както гледам — самият Пиърсън изглеждаше блед, след дългата нощ на пътя. Той хвърли изпълнен с досада поглед към тълпата, събрала се на паркинга пред супермаркета, покрай който минаваха. — Всички, които не бяха във форма вече са мъртви, или почти мъртви. И все пак — остават още седемдесет и двама.

— Да, но... — Скрам набърчи чело в мъчителен опит да помисли. Гарати почти можеше да чуе как скрибуца машинката в главата му: бавно, мъчително, но в края на краищата — сигурно като

самата смърт и неумолимо като данъчен агент. Имаше нещо величествено в тази гледка.

— Момчета, не бих искал да ви обиждам — най-сетне заговори той. — Вие сте добри момчета. Но не сте дошли тук с ясната мисъл за победа и за Наградата. Повечето от вас дори не знаят за какво са дошли. Погледнете Баркович. Той не мисли за Наградата. Дошъл е за да види как умират другите. За това живее. Когато някой получи картон, Баркович получава допълнителна енергия. Но това не е достатъчно. Ще дойде миг и той ще клюмне като изсъхнал лист.

— А аз? — попита Гарати.

Скрам го погледна объркано.

— А-а, хм...

— Не, продължавай.

— Добре, както го виждам ти също не знаеш за какво си тук. И ти си като тях. Продължаваш да вървиш защото те е страх, но... това не е достатъчно. От това човек също се уморява — Скрам погледна надолу и потърка ръце. — И когато дойде умората, е... оттам до картона не е далеч, Рей.

Гарати си спомни за Маквайс, който бе казал: „Когато се изморя... наистина се изморя... е, мисля че тогава просто ще си поседна.“

— Доста ще трябва да повървиш за да ме победиш — рече Гарати, но чувстваше, че е под влиянието на последните думи на Скрам.

— Аз — каза с тържествен глас Скрам — съм готов да вървя колкото е необходимо.

Краката им се вдигаха и спускаха на асфалта, носейки ги напред към завоя, после надолу по склона и през железопътната линия, чийто релси блестяха забити в пътя. Минаха покрай една кебапчийница. После отново излязоха в полето.

— Мисля, че разбирам какво е това да умреш — изведнъж заговори Пиърсън. — Сега вече разбирам. Не самата смърт, нея все още не мога да разбера. Но умирането. Ако спра да вървя ще дойде и моят край — той преглътна мъчително. — Като празната лента в края на касетката — Пиърсън вдигна поглед към Скрам. — Може би си прав. Може би това не е достатъчно. Но... аз не искам да умра.

Скрам го гледаше с подчертано презрение.

— Мислиш си, че след като си научил какво е смъртта ще можеш да се спасиш от нея?

Пиърсън се усмихна с мъчителна, фалшива усмивка като човек, който се опитва да запази обяда в стомаха си на борда на люлееща се лодка.

— Точно в този момент това е единственото, което ме кара да вървя — в този миг Гарати почувства дълбоко облекчение, че все още не е стигнал чак до там. Поне засега.

Сякаш за да илюстрира темата, която обсъждаха, едно момче пред тях се строполи на пътя в страшни конвулсии. Тялото му се извиваше, гърчеше и подскачаше като риба на сухо. Крайниците му се мятаха в безразборни движения. От гърлото му се чуваше басово клокочене, едно странно „ааа-ааа-ааа“, едновременно животинско и лишено от какъвто и да е разум. Докато Гарати го заобикаляше, една от мятащите се ръце го докосна по крака и той едва подтисна отвращението си. Момчето го гледаше с бялото на очите. От устата му бълваше пяна, която се стичаше надолу по брадичката. Момчето получи второ предупреждение, което разбира се не бе в състояние да чуе или осъзнае и след като изтекоха още две минути, войниците го застреляха като бясно куче.

Не след дълго се изкачиха на нисък хълм, откъдето пред очите им се разкри обширна, незаселена област. Гарати с радост посрещна прохладния вятър, който нежно погали запотеното му тяло.

— Каква гледка, а? — рече Скрам.

Пътят се виждаше ясно на десетина мили напред. Той се извиваше надолу по хълма, после минаваше на зиг-заг през гората, като драсната с въглен черта върху пухкавия зелен килим. Далеч на отвъдния край пътят отново се изкачваше и се губеше в бледорозовата мъгла на утринната мараня.

— Това трябва да са „Хейнъсвилските гори“ — неуверено предположи Гарати. — Гробница за камионите. Леден ад през зимните месеци.

— Никога не съм виждал нещо подобно — каза Скрам. — В цяла Аризона няма толкова много зеленина.

— Наслаждавай се докато можеш — присъедини се към тях Бейкър. — Защото днеска ще е пек. Едва шест и половина сутринта е, а виж само колко е топло.

— Мислех, че от там откъдето идеш сте привикнали с жегата — рече Пиърсън.

— Никога не можеш да привикнеш жегата — отвърна Бейкър и праметна яке през рамо. — Просто свикваш да живееш с нея.

— Бих искал да дигна къща тук — каза Скрам. Той пое с пълни гърди, веднъж, два пъти, развълнувано и шумно като възбуден бик. — Да я вдигна тук, с двете си ръце и всяка сутрин да се наслаждавам на гледката. Двамата с Кати. Може би ще го сторя един ден, след като всичко свърши.

Никой не отговори.

Към 6:45 вече се бяха спуснали в ниското и жегата ставаше все по-осезаема. Гарати свали якето, нави го на руло и го завърза здраво около кръста. Няколко нетърпеливи ранобудници бяха паркирали коли край пътя и ги посрещаха с окуражителни подвиквания, ръкопляскания или размахваха табели.

Пред един доста разнебитен джип се бяха изправили две момичета. Носеха тесни, спортни гащета, моряшки фланелки и сандали на краката. Посрещнаха ги с аплодисменти и закачливи подсвирквания. Лицата на девойките бяха зачервени и възбудени от нещо древно, греховно и — както се стори на Гарати — еротично до безумие. Почувства, че в него се надигат животински желания, че се пробужда някакво агресивно живо същество, което кара тялото му да трепери от треската на възбудата.

Първи не издържа Грибъл — най-радикалният от всички. Той ненадейно се втурна към момичетата, изпод обувките му се вдигнаха облаци прах. Едно от момичетата се облегна на бронята на джипа, разтвори леко крака и повдигна таза си към него. Грибъл я сграбчи за гърдите. Тя не направи никакъв опит да го спре. Той получи предупреждение, поколеба се за миг и след това се вкопчи в нея и започна да я мачка с ярост и страст — обезумяла фигура с подгизнала от пот бяла риза и кадифени панталони. Девойката го притисна с глезени към себе си и обви шията му с ръце. После двамата се впиха в страстна целувка.

Грибъл получи второ предупреждение, после трето и едва след това — когато от края го дяляха не повече от петнадесет секунди — той се отскубна и се понесе в трескав, безумен бяг. Спъна се, падна,

скочи и се залюля на пътя, притиснал с ръка слабините си. Изпитото му лице бе пламнало от възбуда.

— Не можах — хлипаше той. — Нямах достатъчно време, а тя ме искаше, но аз не можах... аз... — той продължаваше да се люшка, хлипайки, стиснал с ръка подутината в слабините си. Думите излизаха от устата му като протяжен вой.

— Нищо де, нали й даде малко тръпка — рече Баркович. — Ще има за какво да разказва утре в предаването за нас по телевизията.

— Затваряй си устата! — изпищя Грибъл. Той продължаваше да чеше подутия си член. — Да знаете само как боли, сигурно съм получил схващане...

— Посинели топки — намеси се Пиърсън. — Ето какво си получил.

Грибъл го погледна през завесата от разчорлени коси, които се спускаха пред очите му. Приличаше на подплашена невестулка.

— Боли ме — промърмори отново. После падна на колене, притиснал слабините си с ръце, с приведена глава и схлупени рамене. Целият се тресеше и Гарати виждаше съвсем ясно едрите капки пот, които се стичаха по врата му, някои от тях се спряха в ситния мъх, който се подаваше изпод ризата на гърба.

След миг той беше мъртъв.

Гарати се извърна и погледна към момичетата, но те се бяха прибрали в джипа. Зад предното стъкло се виждаха само техните сенки.

Гарати се помъчи час по-скоро да ги изгони от мислите си, но те упорито се прокрадваха отново и отново. Какво ли е чувствал Грибъл, когато е стискал тази топла, податлива плът? Бедрата й тръпнеха, Боже мой, те тръпнеха, беше нещо като спазъм, като оргазъм, о, Божичко, това неконтролируемо желание да стиска, да гали... и най-вече да почувства тази топлина... тази топлина.

Гарати осъзна, че след миг ще се изпразни. Усети в слабините се познатия, топъл, неудържим фонтан на облекчението. Усети, че се подмокря. Исусе, ще му излезе петно и някой може да види! Ще забележи, ще го посочи с пръст, а после току-виж го запитал дали ще му хареса, ако излезе на улицата гол, без никакви дрехи и върви... върви... върви...

„О, Джен, обичам те, наистина те обичам“ — повтаряше си той, но мислите му бяха объркани, притеснени от случилото се.

Гарати завърза якето по-ниско и продължи напред, сякаш нищо не е станало и споменът за случилото се започна да избледнява в него като снимка от „Полароид“, извадена на слънце.

Темпото неусетно се ускори. Спускаха се надолу и склонът ставаше все по-стръмен, вече беше направо трудно да се върви бавно. Мускулите подскачаха, свиваха се и се напрягаха един срещу друг. Лееха се реки от пот. Колкото и неописуемо да бе това желание, Гарати мечтаеше отново да настъпи нощта. Той погледна любопитно Олсон, като се чудеше как се справя.

Олсон не откъсваше поглед от краката си. Вените на шията му бяха изпъкнали. Устните му се бяха дръпнали в мъчителна усмивка.

— Близо е вече — Макврайс го сръга с лакът. — Почнат ли да си мислят, че няма да е зле да им теглят куршума, за да си починат малко краката — спукана им е работата.

— Така ли? — попита Гарати. — Как, по дяволите, всички тук знаят повече от мен?

— Защото си готин — нежно изломоти Макврайс и после избърза напред, оставяйки краката си сами да се спускат по склона.

Стебинс. От доста време не бе се замислял за него. Той се обърна и го потърси с поглед. Стебинс си беше на мястото. Групата се беше разтеглила още повече надолу по склона и Стебинс беше на близо четвърт миля назад, но дори от тук ясно се виждаше смешния му екип. Стебинс продължаваше да крачи на опашката на глутницата като някакъв хърбав лешояд, който чака поредната жертва да падне...

Гарати усети, че в него се надига гняв. Испита неудържимото желание да се втурне назад и да сграбчи Стебинс за гърлото. В това нямаше никаква логика, но въпреки това едва се сдържа да не го стори.

Докато се спуснат в долината краката на Гарати бяха съвсем изтръпнали. Дългите часове на безчувствена, притъпена умора на плътта внезапно бяха сменени от мигове на остри, пронизващи болки, които извираха откъм ходилата му и заплашваха мускулите с нови, мъчителни крампи. „Боже — помисли си той — ами ако наистина ми се схванат краката?“ Вървяха вече двадесет и два часа. Двадесет и два часа неспирен ход, направо не беше за вярване.

— Как се чувстваш сега? — обърна се той към Скрам, сякаш за последен път го бе питал преди двадесет часа.

— Във форма и с прекрасно самочувствие — отвърна Скрам. Той избърса чело с опакото на ръката, подсмръкна и се изплю. — Никога не съм се чувствал в по-добра форма.

— Май си хванал хрема?

— Не. От полените е. Всяка пролет ми се случва. Сенна хрема. Дори в Аризона не ме подминава. Но никога не хващам хрема.

Гарати отвори уста да отговори, но в ушите му проехтя „буум-буум“. Идваше някъде отпред. Изстрели от карабини. После дойде и слухът. Този път бе изгорял Харкнес.

Докато предаваше мълвата назад, Гарати почувства, че нещо в стомаха му се надига. Вълшебният кръг бе разкъсан. Харкнес никога не ще напише своята книга за Дългата разходка. Сигурно вече са изтеглили трупа му нейде край пътя, или са го пъкнали в чувал и са го метнали на платформата. За Харкнес, Дългата разходка бе приключила.

— Харкнес — процеди през зъби Макврайс. — Стария Харкнес, най-сетне си купи билет за родното село.

— Що не вземеш да напишеш една поема за него? — подвикна Баркович.

— Млъкни, убицецо — отвърна Макврайс. Той поклати глава. — Стария Харкнес, копелето му недно.

— Не съм убиец! — изкрещя Баркович. — Ще танцувам на гроба ти, белязано лице! Аз...

Цял хор от гневни викове го заглушиха. Баркович продължи да мърмори под носа си, без да откъсва поглед от Макврайс. Постепенно той ускори крачка и ги подмина.

— Знаете ли с какво се занимаваше чичо ми? — попита ги неочаквано Бейкър. Минаваха през сенчест тунел от надвиснали над пътя дървета. Гарати се мъчеше да забрави за Харкнес и Грибъл и да се съсредоточи върху приятната прохлада.

— С какво? — попита Ейбръхам.

— Беше собственик на погребално бюро — отвърна Бейкър.

— Страхотна работа — без никакъв интерес отсече Ейбръхам.

— Като малък все се чудех... — поде замислено Бейкър, но изглежда се заплете в някакви свои мисли. Той погледна Гарати и се

усмихна. Усмивката му беше доста странна. — Чудех се, кой ще погребне него. Както всеки от нас се чуди кой подстригва фризьора, или пък кой оперира хирурга. Разбирате ли?

— Абе хич не е лесно да си хирург — рече лениво Макврайс.

— Разбирате какво имам предвид.

— И така, кой извърши това историческо дело, когато дойде мига? — попита Ейбръхам.

— Да — кимна Скрам. — Кой?

Бейкър погледна нагоре към надвисналите клони на дърветата и Гарати за пръв път видя колко изморен вид има.

„Сигурно всички изглеждаме така“ — помисли си той.

— Хайде — настоя Макврайс. — Не ни карай да чакаме. Кой го погребва?

— Това е най-старата шега на света — рече Ейбръхам. — И сега Бейкър ще каже: А какво ви кара да мислите, че е умрял?

— Да, ама наистина е умрял — отвърна Бейкър. — От рак на белия дроб. Преди шест години.

— Пушеше ли? — попита Ейбръхам, докато махаше на четиричленно семейство с котка. Котката имаше каишка на врата си. Беше персийска. Имаше зъл и изморен вид.

— Не, дори и лула не е пушил — каза Бейкър. — Ужасно се страхуваше, че може да хване рак.

— О, за Бога — изръмжа Макврайс, — и кой го погребва в края на краищата? Хайде казвай, та да се върнем най-сетне към световните проблеми, бейзбола, контролираната раждаемост, или каквото там още ни скимне.

— Мисля, че контролираната раждаемост е световен проблем — отбеляза със сериозен тон Гарати. — Моята приятелка е католичка и тя...

— Казвай! — изрева Макврайс. — Кой погребва дядо ти, твоята кожа?

— Чичо ми. Той ми беше чичо. Дядо ми беше адвокат в Шривпорт. Той...

— Хич не ме е еня — пенеше се Макврайс. — Не ме е еня дали дъртият джентълмен е имал три члена, просто искам да знам кой го е погребал, за да може да продължим.

— Всъщност, никой не го погребва. Той пожела да бъде кремиран.

— О, топки мои спаружени — възкликна Ейбръхъм и после започна да се смее.

— Леля ми изсипа пепелта му в една керамична ваза. Държеше я в къщи, в Бейтън Роуг. Опита се да продължи традициите на чичовия бизнес — в погребалното бюро — но хората някак не можеха да възприемат една жена за погребален агент.

— Съмнявам се това да е било причината — рече Макврайс.

— Защо?

— Мисля, че по-скоро се е заразила от кутсуза на чичо ти.

— Кутсуз ли? Какво искаш да кажеш? — Бейкър изглеждаше заинтригуван.

— Е, трябва да признаеш, че постъпката на чичо ти не е била кой знае каква реклама за фирмата.

— Кое, че умря ли?

— Не бе — Макврайс изглеждаше ядосан. — Че е поискал да бъде кремиран.

Скрам се изкиска приглушено през запушения си нос.

— Сега те пипна, приятелче — рече той.

— Така си мисли — отвърна Бейкър. Двамата с Макврайс се измерваха с погледи.

— Тая история с чичо ти — обади се с уморен глас Ейбръхъм — вече взе да ми омръзва. И ако ми позволите да отбележа...

В този миг Олсон замоли един от войниците да му позволи да си почине малко.

Той не спря да върви, нито забави ход дотолкова, че да получи предупреждение, но гласът му се издигаше и затихваше, молещ, апелиращ, един безкраен монотонен монолог, от който Гарати почувства, че му настръхва козината. Разговорите утихнаха. Всички се втренчиха с ужасени погледи в Олсон. Гарати страшно искаше Олсон да млъкне, преди да започнат да им се подиграват от публиката. Не му се умираше, но ако това стане искаше хората да не си мислят, че е страхливец. Войниците гледаха през Олсон, над него или около него, с вдървени лица, глухи и неми. Всъщност, не бяха неми — от време на време извикваха по някое предупреждение.

Наближаваше осем и до ушите им достигна мълвата, че след шест мили ще стигнат стотната миля. Гарати беше чел някъде че най-голямото количество Участници, достигнали стотната миля е

шестдесет и три. Засега имаше голям шанс да счупят рекорда — групата им все още наброяваше шестдесет и девет. Не че това имаше някакво съществено значение.

Отляво на Гарати, Олсон продължаваше да извива с тъжен глас протяжни молби и от това денят ставаше по-горещ и по-неприятен. Няколко момчета му подвикнаха да млъкне, но той или не ги чу, или не им обърна внимание.

Минаха по един покрит дървен мост, обувките им изтрополиха по тънките греди отдолу. До ушите на Гарати ясно достигаха чуруликанията на лястовиците, които си бяха свили гнезда под покрива. Лъхна ги освежителна прохлада и когато излязоха на другия бряг им се стори, че слънцето забива нагорещени игли в тях.

„Ако наистина мислиш, че е топло, почакай да видиш какво ще стане към обед — рече си той. — Почакай като слезете в полето. Тогава ще те питам, момче.“

Гарати извика за манерка и веднага един войник дотича при него. Той подаде мълчаливо манерката и побърза да се върне на платформата. Гарати чувстваше, че стомахът му се е свил от глад. Но още не беше девет. Ще трябва да почака дотогава. Проклет да е, ако си позволи да умре на празен стомах.

Бейкър изтича напред, огледа се наоколо за зрители и като не видя никой, смъкна си гащите и клекна на пътя. Веднага получи предупреждение. Гарати мина покрай него и в същия миг Бейкър получи второ предупреждение. След около двадесет секунди Бейкър ги застигна, дишайки задъхано. Все още си закопчаваше панталоните.

— Най-бързото сране в живота ми! — извика на пресекулки той.

— Трябваше да ни донесеш и цветен каталог — изръмжа Макврайс.

— Не мога да издържам дълго без да ходя по голяма нужда — продължи Бейкър. — Има хора дето серат веднъж в седмицата. Аз сера всеки ден. Дори вземам разхлабително.

— Да знаеш, че тези разхлабителни ще ти скапят червата — рече Пиърсън.

— Майната им — намръщи се Бейкър.

Макврайс ненадейно изви глава назад и се разсмя.

Ейбръхъм се приближи към тях за да се включи в разговора.

— Дядо ми никога през живота си не е използвал разхлабително, а живя...

— И ти, гледам, си си водил записки — отбеляза Пиърсън.

— Няма да поставиш под съмнение честната дума на дядо, нали?

— Опазил ме Господ! — Пиърсън завъртя очи.

— Добре. Та дядо ми...

— Виж — прекъсна го с тих глас Гарати. Въобще не го интересуваше темата за разхлабителното — гледаше с любопитство към Пърси как-му-беше-името. Направо се беше втренчил в него, без да вярва на очите си. Пърси лекичко се присламчваше към края на пътя. Вече вървеше по песъчливия банкет. От време на време хвърляше уплашен поглед към войниците на платформата, после поглеждаше крадешком към гъстия параван от дървета, само на десетина крачки от него.

— Мисля, че ще се опита да избяга — каза Гарати.

— Ще го застрелят като куче — отвърна Бейкър. Говореше почти шепнешком.

— Май точно в момента никой не гледа към него — намеси се Пиърсън.

— Тогава, за Бога, не гледайте всички на там, че ще го видят! — сопна се ядосано Макврайс. — Тъпанари такива! За Бога!

През следващите десет минути никой от тях не можа да каже нещо разумно. Разговорът лъкатушеше мъчително, всички следяха тайно Пърси и войниците на платформата. Всеки преценяваше мислено разстоянието до гъстата гора.

— Не му стиска — промърмори най-накрая Пиърсън и още преди някой от тях да успее да отговори Пърси закричи без да бърза към дърветата. Две крачки, три, четири. Още една-две и ще я стигне. Обутите му в дънки крака пристъпваха бавно. Отнякъде появя слаб вятър и разчорли потъмнялата му от слънцето руса коса. Приличаше на разузнавач-скаут, излязъл да поогледа дали наоколо има интересни птици екземпляри.

Нямаше предупреждения. В момента, в който кракът на Пърси бе пристъпил на банкета, той бе изгубил правото на предупреждения. Още от първия миг войниците го бяха забелязали. Горкият стар Пърси как-му-беше-името, така и не беше измамил никого. Екна гръм и Гарати завъртя поглед от Пърси към войника на платформата.

Войникът беше скулптура от чисти, резки линии, пушката — прилегнала в гънката на рамото, главата му — наведена към мерника.

Гарати побърза да погледне към Пърси. Там беше интересното, не беше ли така? Пърси бе спрял на самия ръб на боровата гора. Замръзнал неподвижно на място, той също приличаше на скулптура, както човека, който го бе застрелял. Гарати си помисли, че двамата биха могли да послужат за модел на Микеланджело. Пърси стоеше абсолютно неподвижно под синьото пролетно небе. Едната ръка бе притиснал към гърдите си — както би казал поетът. Очите му бяха разширени, сякаш изпълнени с възторг.

Между пръстите му се прокрадна тъничка червена струйка, в която блеснаха слънчеви лъчи. Старият Пърси как-му-беше-името. Хей, Пърси, майка ти те вика! Хей, Пърси, майка ти знае ли, че си излязъл навън? Хей, Пърси, що за скапано име е това, а? Пърси, Пърси, майка ти те търси. Пърси, трансформиран в огрян от слънцето Адонис, а срещу него злият ловец, във войнишки дрехи. Една, две, три кръгли като монети капки кръв разцъфнаха на потъналите в прах обувки на Пърси и всичко това в рамките на не повече от три секунди. Гарати объркан забави крачка, но все още не бе получил предупреждение.

„О, Пърси, какво ще каже майка ти? Кажи ми, кажи ми, стиска ли ти да умреш?“

Стискаше му. Той се люшна напред, блъсна се в ниското стъбло на едно дърво, завъртя се около него и се просна по гръб. Неповторимата грациозност, красивата симетрия — всичко това си бе отишло. Пърси беше мъртъв.

— И нека със сол бъде засята земята — изрече припряно Макврайс. — Та никога да не поникне ни царевица, ни жито. Проклети да са децата на тази земя, и чадата им да са проклети. Проклети да бъдат делата им и помислите им. Аве Мария, да се свети името ти, помогни ни да затрием от лицето на земята това прокълнато място.

Макврайс започна да се смее.

— Млъкни — дрезгаво изрече Ейбръхам. — Престани с тия глупости.

— Бог е навсякъде — продължи Макврайс като се кикотеше истерично. — Вървим върху Него, а там, назад, мухите пълзят върху Него, всъщност самите мухи са част от Него и нека бъде благословен

плодът на твоята утроба, Пърси. Амин, алелюя и филия с фъстъчено масло. Отче наш, с десница в станиол увита, да се свети името ти.

— Ще те прасна! — предупреди го Ейбръхам. Лицето му беше преbledняло. — Ще те халосам, Пит!

— Ммммммоля се, че, бе човек! — заекна Макврайс и отново се изкикоти. — О, тяло мое греховно! О, свята моя шапко!

— Ако не млъкнеш ще те ударя! — изрева Ейбръхам.

— Спрете — молеше се изплашено Гарати. — Моля ви, не се бийте! Нека... бъдем добри.

— Искаш ли да ти разкрия нещо? — попита с налудничав глас Бейкър.

— Кой те пита тебе, селска мутро?

— Мисля, че той не е достигнал необходимата възраст, за да участва в този излет — продължи с тъжен глас Бейкър. — Да пукна дано, ако въобще е навършил четиринадесет!

— Майка му го е разглезила — с треперещ глас изрече Адамс. — Личи си — той не откъсваше умоляващ поглед от Гарати и Пиърсън. — Нали си личи, а, момчета?

— Е повече и да иска няма да може да го глези — отсеке Макврайс.

Олсон отново започна да плещи нещо на войниците. Онзи, който застреля Пърси бе приседнал с повесени от платформата крака и ядеше сандвич. Наближаваше осем часа. Минаха покрай една огряна от слънцето бензиностанция, облечен в омазнени дрехи монтьор миеше с вода бетонната настилка.

— Ох, как ми се иска да лисне кофата насам — обади се Скрам. — Загрял съм се като пирограф.

— Всички сме така — рече Гарати.

— Никога не съм предполагал, че в Мейн може да става толкова горещо — каза Пиърсън. Гласът му звучеше по-изморено от всякога. — Смятах, че Мейн е от студените щати.

— Е, сега поне знаеш, че не е така — отрязва го Гарати.

— Абе, Гарати, ти си бил много забавен — отвърна Пиърсън. — Знаеш ли това? Страхотно забавен си. Божичко, как се радвам само, че се запознах с теб!

Макврайс се разсмя.

— Знаеш ли какво? — озъби се Гарати.

— Какво?

— Имаш кафяво на гащите си — това беше най-умното, което можа да измисли за толкова кратко време.

Минаха покрай поредния паркинг за камиони. Вътре бяха паркирали три автовлака, без съмнение за да сторят път на Дългата разходка. Един от шофьорите загрижено проверяваше маркучите, които се извиваха под огромната хладилна камера, заемаща цялата каросерия. Гарати си представи приятната хладнина, до която се докосва ръката на шофьора. Откъм закусвалнята се разнесе приветствения вик на няколко сервитьорки, шофьорът се обърна, погледна ги изненадано и после размаха към тях среден пръст. Беше едър мъж с изпечен от слънцето врат, който надничаше изпод отдавна непрания потник.

— Този пък защо го направи? — едва не се разплака Скрам. — Какъв гадняр!

Макврайс се разсмя.

— Това е първият искрен човек, който срещаме откакто почна тая налудничав надпревара, Скрам. Човече, ако знаеш само колко ми е мил!

— Натъпкал е хладилната камера с недълготрайни продукти за Монреал — заобяснява Гарати. — Сигурно идва чак от Бостън. А заради нас са го накарали да отбие от пътя. И сега го е страх — че ще си загуби работата, или ще му се развалят продуктите — ако е частник.

— Мръсен номер, а? — това беше Коли Паркър. — Човек никога не знае какво може да му се случи на пътя. Тръгваш и изведнъж, хоп, спирай! Ама че гаден номер!

— Ти май ги разбираш тия работи? — обърна се Ейбръхъм към Гарати.

— Донякъде — рече Гарати като гледаше Паркър. — Баща ми беше шофьор на камион преди... преди да си отиде. Много работа и малко пари. Онзи отзад сигурно се е надявал да стигне преди нас. Едва ли щеше да избере този път, ако имаше по-кратък.

— Но защо трябваше да ни показва среден пръст? — настояваше Скрам. — В това няма никакъв смисъл. Но Боже мили, съдбата на скапаните му домати едва ли може да се нарече въпрос на живот и смърт!

— Баща ти заряза майка ти, така ли? — обърна се Макврайс към Гарати.

— Баща ми го отведоха Бригадите — отсече с тих глас Гарати. Ужасно му се искаше Паркър, или някой друг да го предизвика в този момент, но никой не посмя да си отвори устата.

Стебинс продължаваше да върви най-отзад. Едва бе подминал паркинга и едрия шофьор вече скачаше в кабината на камиона. Далеч напред карабините отново пропяха своята тъжна песен. Нечие тяло подскочи, завъртя се във въздуха и се просна безжизнено на пътя. Двама от войниците го извлякоха на банкета. Третият им хвърли чувал от платформата.

— И моя чичо го отведоха Бригадите — с известно колебание заговори Уейман. Гарати забеляза, че езикът на едната му обувка се бе измъкнал изпод връзките и шляпаше напред-назад.

— Само глупците ги отвеждат Бригадите — произнесе отчетливо Коли Паркър.

Гарати погледна към него, жадуващ да го завладее безумен гняв, после сведе глава и отново загледа пътя. Е, добре, баща му беше глупак. Проклет пияница, който не можеше да задържи и два цента в шепата си, камо ли да скрие от околните своите политически възгледи. Гарати почувства че му прилява от умора.

— Затваряй си вмирисаната дупка — хладно изрече Макврайс.

— Ела ти да ми я затвор...

— Не, няма да си цапам ръцете. Просто ти казвам да млъкнеш, копеле такова!

Коли Паркър бавно се приближи към Макврайс и Гарати. Пиърсън и Ейбръхам се отдръпнаха. Дори войниците се изпънаха на платформата, сякаш готови за назряващата буря. Паркър хвърли дълъг поглед на Гарати. Широкото му лице бе обляно в пот, очите гледаха все така нагло и предизвикателно. После той потупа Гарати по рамото.

— Понякога се изпускам. Не исках да те обиждам. Окей? — Гарати кимна уморено и Паркър премести поглед върху Макврайс. — Да ти пикая в устата, Джек — рече той и избърза напред.

— Какво отвратително копеле — проговори мрачно Макврайс.

— Един дол дренки с Баркович — каза Ейбръхам. — А може би е малко по-добър.

— Освен това — заговори сякаш на себе си Пиърсът — какво значи всъщност да те отведат Бригадите? Каквото и да е, сигурно е по-добро отколкото това което нас ни чака. Не съм ли прав?

— Откъде знаеш? — попита Гарати. — Откъде бихме могли да знаем всички ние?

Баща му беше едър русоляв мъжага с топовен смях, който за Гарати звучеше сякаш се разцепват планини. След като загуби камиона си, той се прехвърли на държавни камиони, в един гараж в Брънсуик. И всичко щеше да е наред, ако Джим Гарати се бе постарал да запази за вкъщи политическите коментари. Защото, когато работиш за Държавата, тя е два пъти по-чувствителна към всяка твоя дума и винаги готова да повика Бригадите, ако нещата не вървят на добре. А Джим Гарати съвсем не беше от големите почитатели на Дългата разходка. И така един ден той получи бърза телеграма, а на следващия на вратата позвъниха двама войници и той бе отведен, а жена му затвори зад него вратата с побледняло лице и когато Гарати я попита, къде отвеждат войниците татко, тя го зашлеви през лицето толкова силно, че от устата му потече кръв и започна да крещи: „Млъквай! Млъквай! Млъквай!“ Гарати повече не видя баща си. Оттогава изминаха единадесет години. Премахнали го бяха от живота с изкусна артистичност. Безшумно, стерилно, пастьоризирано и обезпърхотено.

— Брат ми също имаше проблеми със закона — рече Бейкър. — Не с Държавата, просто със закона. Веднъж открадна кола и избяга с нея чак в Хатизбърг, Мисисипи. Дадох му две години условно. Сега вече е мъртъв.

— Мъртъв ли? — гласът бе сух, лишен от емоция. Олсон отново се бе приближил към тях. Измъченото му лице сякаш се бе отделило на миля от тялото.

— Сърдечен удар — обясни Бейкър. — Беше само с три години по-голям от мен. Мама все казваше, че той бил нейният кръст на съдбата, но това си му остана единственото прегрешение. Виж с мен не беше така. Близо три години участвах в нощни набези.

Гарати го огледа отгоре до долу. В умореното лице на Бейкър се четеше срам, но там имаше и достойнство. Слънчев лъч прониза клоните на дърветата и озари лицето му.

— Знаем, че можеха да ме отведат Бригадите, но не ми пука. Бях само на единадесет, когато се забърках в тая работа. Нищо повече от

едно момче, което излиза на нощни набези. Умни и патили глави мъдруваха, а на нас ни казваха къде да ходим и какво да правим — ако станеше нещо, Бригадите щяха да отведат нас, а не тях. Реших да се откажа след като една нощ запалихме кръст пред къщата на някакъв негър. Ужасно се изплаших. И ме беше срам. Защо, по дяволите, трябва да се палят кръстове, пред къщите на разни нещастни негри? Мили Боже, мислех че това са неща от миналото! Ами така си е, де — Бейкър поклати развълнувано глава. — Не е редно.

В този миг карабините отново изгърмяха.

— Още един си отиде — рече Скрам. Гласът му прозвуча приглушено и носово. Той изтри носа си с опакото на ръката.

— Трийсет и четири — каза Пиърсън. Той извади от джоба си дребна монета и я прехвърли в другия джоб. — Взех със себе си деветдесет и девет монети. Всеки път щом някой получи картон, прехвърлям по една в другия джоб. И когато...

— Това е отвратително! — възкликна Олсон. Той изцъкли подпухналите си очи към Пиърсън. — А къде ти е часовникът на смъртта? Къде са ти вуудуу-куклите?

Пиърсън предпочете да не отвръща. Той обърна засраменото си лице към обширното поле, през което минаваха. Най-сетне събра сили и промърмори:

— Нищо лошо не исках да кажа с това. Нося ги просто за късмет. Това е всичко.

— За мен е мръсно — изграчи Олсон. — Мръсно е, мръсно...

— О, стига вече — прекъсна го Ейбръхам. — Ходиш ми по нервите.

Гарати си погледна часовника. Беше осем и двадесет. Четиридесет минути до раздаване на храната. Той си помисли какво неописуемо удоволствие би било да отскочи до една от крайпътните закусвални, които се появяваха периодически, да преметне якето си през облегалката на стола, да вдигне крака на перилата (о, Божичко, какво облекчение!) и да си поръча пържола с лук и пържени картофи, и голяма купа с ванилов сладолед поръсен със сладко от ягоди за десерт. Или може би двойна порция спагети, кюфтета и италиански сусамени хлебчета. И мляко. Голяма кана с мляко. По дяволите всички тези туби и манерки с дестилирана вода. Мляко и пълна трапеза и място, където да се опънеш. Няма ли да е чудесно?

Точно пред тях, край пътя се бе разположило на пикник петчленно семейство — майка, баща, момче, момиче и белокоса баба. Похапваха сандвичи, а в чашите димеше топло мляко с какао. От време на време махаха на Участниците.

— Чудаци — промърмори Гарати.

— Какво каза? — попита Макврайс.

— Казах, че бих искал да седна и да похапна нещо. Погледни тези там. Гадни свине.

— И ти би правил същото — рече Макврайс. Той помахаша с ръка усмихнат — запази най-блестящата порция от усмивката си за белокосата баба, която също му махаше, дъвчейки — по-точно би било да се каже преживяйки — някакъв сандвич с яйце.

— Проклет да съм ако го направя. Да седиш и да си похапваш кротичко сандвич, докато ние тук гладуваме...

— Е, чак пък да гладуваме. Само усещаме глад.

— Гладен съм като...

— Духът над материята — изрецитира Макврайс. — Духът над материята, мой млади приятелю — приличаше на неделен проповедник.

— Върви по дяволите. Просто не искаш да го признаеш. Тези хора са животни. Дошли са, за да видят как нечий мозък се пръска по асфалта, ето защо са тук. Няма да имат нищо против, ако това е твоят мозък.

— Не в това е въпроса — спокойно продължи Макврайс. — Нали сам ми каза, че като малък си ходил да гледаш една Дълга разходка?

— Да, но тогава не знаех какво е това!

— Е, значи всичко е ясно, нали? — Макврайс се изсмя късо и зло. — Вярно е, че са животни. Да не мислиш, че току-що си открил нещо ново? Чудя се от време на време, как може да си толкова наивен. Не си ли чувал, че френските благородници, обичали да се чукат с любовниците си след като гледат някое гилотиниране. Старите римляни също си падали по половите игри по време на гладиаторски битки. Това е забавлението, Гарати. Нищо ново няма тук — той отново се разсмя. Гарати го гледаше като омагьосан.

— Продължавай — окуражи някой Макврайс. — Финалът е близо. Защо не щурмуваш?

Не се наложи Гарати да се обръща. Разбира се, беше Стебинс. Стебинс, този недохранен Буда. Краката му продължаваха механично да пристъпват, но той не обръщаше внимание, че са подпухнали и с надути сякаш от гной ходила.

— Смъртта е страхотен стимулант на всички апетити — рече Макврайс. — Какво ще кажеш за двете момичета и Грибъл? Искаха да почувстват какво е това да се чукаш с мъртвец. А сега за Нещо Съвършено Ново и Различно. Не знам, дали Грибъл получи нещо от тази история, но те със сигурност получиха. Същото е и с всички останали. Няма никакво значение, дали ядат, пият, или са се проснали на тревата. Всичко това е много по-приятно, когато го правиш докато гледаш край теб да минават мъртъвци. Но дори и това не е най-важното на тази малка експедиция, Гарати. Най-важното е, че те са умниците. Не тях хвърлят на лъвовете. Че не са тези, които се клатушкат, с надежда че няма да им се наложи да серат с две предупреждения над главите си. Ти си глупак, Гарати. И ти и аз и Пиърсън и Баркович, всички ние сме глупаци. И Скрам е глупак, защото си мисли, че разбира нещо, но всъщност нищо не разбира. И Олсон е глупак, защото твърде късно разбра нещата. Те са животни, вярно. Но защо, по дяволите си мислиш, че това ни прави човешки същества?

Той замълча задъхан.

— Това е — продължи. — Накара ме да го кажа. Проповед номер 342 в серия от шест хиляди и т.н., и т.н. Скъси ми живота най-малко с пет часа.

— Тогава защо го правиш? — попита го Гарати. — Щом знаеш толкова много, щом си толкова сигурен, защо го правиш?

— По същата причина, поради която го правят и другите — отвърна Стебинс. Усмиваше се нежно, почти любовно. Устните му бяха напукани, но лицето му изглеждаше все така спокойно, непобедимо. — Всички искаме да умрем, ето защо го правим. Защо иначе, Гарати? Защо иначе?

ОСМА ГЛАВА

*„Три-шест-едно, гъсока напи се
с вино,
Маймуна в трамвая се тъпче,
тютюн във устата си дъвче.
Трамваят назад се отплесна,
маймуната се заплесна,
и райският свод над главите им
блесна...“*

Детско
стихче

Рей Гарати затегна колана с концентратите, твърдо решен да не хапне нищо преди девет и половина сутринта. Още отсега усещаше, че ще му е трудно да спази това решение. Стомахът му се гърчеше и свиваше. Навсякъде около него прегладнели Участници шумно се тъпчеха. Вече двадесет и четири часа бяха на път.

Скрам се ухили на Гарати с уста пълна с трохи и сирене и рече нещо приятно, но нечленоразделно. Бейкър стискаше в ръка бурканче с маслини — истински маслини — и ги пъхаше една по една в устата си като картечница. Пиърсън хрускаше бисквити с крем, а Макврайс дъвчеше замислено сандвич с пилешки пастет. Очите му бяха притворени, сякаш беше погълнат от ужасна болка, или неописуемо удоволствие.

Още двама бяха отпаднали от играта между осем и половина и девет, единият от тях беше Уейн, на който бе заложил бензинаджията. Но въпреки всичко бяха успели да изминат деветдесет и девет мили само с тридесет и шест отпаднали.

„Не е ли чудесно? — мислеше си Гарати, усещайки как устата му се изпълва със слюнка докато Макврайс изстискава последните остатъци от тубичката с пилешки пастет и после я захвърля извън

пътя. — Страхотно е! Как ми се иска и останалите да тупнат, още сега.“

Един тинейджър с изтъркани дънки успя да спечели надпреварата с жена на средна възраст и пръв стигна да захвърлената от Макврайс празна туба, която за миг бе изминала историческия преход от предмет за употреба в скъпоценен сувенир. Жената беше по-близо до тубата, но момчето тичаше по-бързо и я изпревари на самия финал.

— Благодаря! — извика момчето на Макврайс, размахвайки в ръка смачканата тубичка. Той изтича обратно при приятелите си, като продължаваше да я размахва. Жената го изпроводи с кисел поглед.

— Ти няма ли да ядеш? — попита го Макврайс.

— Наложих си с воля да потърпя.

— Докога.

— До девет и половина?

Макврайс го огледа замислено.

— Практикуваме самодисциплина, а?

Гарати сви рамене, готов за нови иронични подмятания, но Макврайс го гледаше добродушно.

— Знаеш ли какво? — запитва той най-накрая.

— Какво?

— Ако имах един долар... един-единствен долар, не се чуди... бих го заложил на теб, Гарати. Струва ми се, че само ти имаш шанс да спечелиш играта.

Гарати се разсмя малко пресилено.

— Ти да не ме урочасваш?

— Какво да правя?

— Да ме урочасваш. Все едно да кажеш на център-нападателя, че в този мач гол няма да вкара.

— Ами може и така да се каже — отвърна Макврайс. Той протегна ръце пред себе си. Ръцете му леко трепереха. Макврайс ги гледаше намръщено съсредоточен. В погледа му имаше нещо налудничаво. — Надявам се, скоро да му дойде реда на Баркович — рече той.

— Пит?

— Какво?

— Ако трябва да решаващ отново... ако знаеше предварително какво ще бъде... щеше ли пак да участваш?

Маквайс свали ръце и погледна към Гарати.

— Ти шегуваш ли се? Май се шегуваш, а?

— Не, сериозно.

— Рей, не бих го направил дори Майорът да забодне пистолета си в топките ми. Това е най-близкото нещо до самоубийството и единствената разлика е, че самоубийството е далеч по-бързо.

— Вярно — обади се Олсон. — Съвършено вярно — той ги надари с изнурена, концлагеристка усмивка, от която стомахът на Гарати се преобърна наопаки.

Десет минути по-късно минаха под огромен надпис в червено и бяло, на който пишеше:

100 МИЛИ! ПОЗДРАВЛЕНИЯ ОТ ИМЕТО НА
ТЪРГОВСКА ПАЛАТА ДЖЕФЕРСЪН! ПОЗДРАВЛЕНИЯ
ЗА ТАЗГОДИШНИТЕ ЧЛЕНОВЕ НА „КЛУБ СТО“ НА
УЧАСТНИЦИТЕ В ДЪЛГАТА РАЗХОДКА!

— Имам едно местенце, където ако искат могат да се пъхнат с техния „Клуб сто“ — изръмжа Коли Паркър. — Дълго, с кафяви стени и слънцето никога не огрява вътре.

Изведнъж гъстите борови насаждения, които ограждаха от две страни пътя изчезнаха, скрити зад първата за деня истински гъста тълпа от зрители. Разнесе се оглушителен рев, последва още един и още един. Беше като разбиващ се в скалите прибой. Ослепително блеснаха светкавиците на фотоапарати. Полицайте едва удържаха напиратата напред тълпа, зад опънатите край пътя яркооранжеви възжета. Един от полицайте се вкопчи в дребно, истерично крещящо момче с отдавна немито лице. Момчето размахваше писалка в едната ръка и бележник за автографи в другата.

— Боже! — възкликна Бейкър. — Божичко, погледнете ги само!

Коли Паркър размахваше ръце усмихнат и едва когато Гарати се приближи до него, го чу да повтаря със западняшкия си акцент:

— Пр'ятно ми е да ви видя, проклети глупаци! — усмивка, помахване. — Как си, мамче МакКри, дъртофелница такава? Лицето ти

и моя задник — каква двойка биха били, а? Как си, как си?

Гарати вдигна ръка към устата си и се закикоти истерично. Един мъж от първия ред размахваше възторжено табела с името на Скрам, без да забележи, че му се е разкопчал ципа. Малко по-нататък възпълна жена подскачаше, облечена в тесен бански, а плътно зад нея трима студенти се наливаха с бира.

„Каква умопомрачителна дебелана“ — помисли си Гарати и се разсмя още по-силно.

Май те хваща истерията, О Боже, не ѝ позволявай, спомни си за Грибъл... не ѝ позволявай... недей...

Но нищо не можеше да направи. Смехът бълваше от гърдите му, докато накрая стомахът му се сви на върви и той започна да пристъпва превит одве. Някой го викаше, крещеше, мъчейки се да надсили рева на тълпата. Беше Макврайс.

— Рей! Рей! Какво има! Наред ли си?

— Смешни са! — той почти плачеше от смях. — Пит, Пит, те са толкова смешни, просто... просто... са толкова смешни!

На тревата досами пътя бе приседнало малко момиченце, със сериозно дори обидено лице и нацупени устни, облечено в отдавна непрана рокля. Тя ги гледаше намръщено, докато минаваха край нея. Гарати едва не падна от смях и получи предупреждение. Странно бе, че независимо от оглушителната шумотевица чуваше съвсем ясно предупрежденията.

„Така ще си умра — помисли си той. — Както се смее, така ще свърша, няма ли да е страхотно?“

Коли продължаваше да се хили дружелюбно, да маха с ръка и да ругае сочно зрителите и репортерите и това изглеждаше най-смешно от всичко. Гарати падна на колене и отново получи предупреждение. Той продължи да се смее на къси, задъхани пресекулки, които едвам смогнаха да изстрелват изпразнените му дробове.

— Ще повърне! — възторжено извика някой в тълпата. — Гледай внимателно, Алис, ей сега ще повърне!

— Гарати! Гарати! За Бога! — ревеше Макврайс. Той го обгърна с ръка и се вкопчи подмишницата му. Неизвестно как успя да го дръпне на крака и Гарати се запрепъва напред.

— О, Божичко — изпъшка Гарати. — Исусе Христе, тия ще ме убият. Аз... не... мога — той отново избухна в истеричен смях.

Коленете му се подгънаха. Макврайс го дръпна с последни сили. Яката на Гарати се скъса. И двамата получиха предупреждение.

„Това ми е последното предупреждение — мина му неясната мисъл. — Ей сегичка ще се отправя към ловните полета. Съжалявам, Джен, но аз...“

— Хайде, прасе такова, да не мислиш, че ще те нося — изсъска Макврайс.

— Не мога да вървя — едва прошепна Гарати. — Изкарах си въздуха...

Макврайс замахна и го зашлеви два пъти през бузата и челото с опакото на ръката си. После забърза напред, без да се обръща обратно.

Смехът най-сетне го бе напуснал, но коремът му беше като желе, белите дробове — празни и сякаш загубили способността да се напълнят отново. Той се залюля пиански, размаха ръце и направи отчаян опит да си поеме дъх. Пред очите му танцуваха черни кръгове и той някак подсъзнателно усети, че е съвсем близко до припадъка. Кракът му се препъна в другия, той се люшна напред и с последни усилия запази равновесие.

„Падна ли, мъртъв съм. Няма да успея да стана“.

Всички гледаха в него. Тълпата бе затаила дъх. Възторжените възгласи бяха преминали в тих, почти еротичен шепот. Всички очакваха мига, в който ще падне.

Той продължи да върви, съсредоточил цялото си внимание върху усилието да поставя краката си един пред друг. Когато беше в осми клас, попадна на разказ от човек на име Рей Бредбъри и там се разказваше за тълпата, която се събира на мястото на фаталните инциденти, за това че тази тълпа винаги има едно и също лице, как всички в тълпата винаги знаят дали раненият ще оживее или ще умре. „Аз съм от тези, които ще оживеят — рече им Гарати. — Аз ще живея. Ще живея поне още малко, ще видите“.

Той почти машинално вдигаше и спускаше крака, сякаш в главата му кълтеше невидим метроном. Забрави за всичко друго, дори за Джен. Не забелязваше нито жегата, нито Коли Паркър, дори вече не си спомняше Фрики Д'Алесио. Не чувстваше нарастващата болка в подпухналите ходила, нито скованите мускули в коленните сгъвки. Една и също мисъл ехтеше отново и отново в него. Като равномерните удари на сърцето. „Ще живея поне още малко. Ще живея поне още

малко. Ще живея поне още малко.“ — докато накрая тези думи загубиха всякакво значение и се сляха с нищото.

От това състояние го върнаха изстрелите на карабините.

В настъпилата сред тълпата тишина изстрелите имаха потресаващ ефект, веднага след тях се разнесе нечий остър писък. „Сега вече знаеш — помисли си той. — Живя достатъчно дълго за да чуеш тези изстрели и собствения си писък...“

Кракът му подритна дребно камъче и Гарати почувства, че го пронизва болка. Но не той, а номер 64 бе получил картон, едно приятно на вид и винаги усмихнато момче на име Френк Маргън. В момента тъкмо извличаха трупа му встрани от пътя. Очилата му подрънкваха на паважа, все още вкопчени упорито за едното ухо. Едната леща се бе счупила при падането.

— Не съм умрял — проговори замаяно Гарати. Заляха го горещите, печални вълни на шока и той почувства, че отново му се подкосяват краката.

— Да, но малко ти оставаше — обади се Макврайс.

— Ти го спаси — сякаш го прокле Олсон. — Защо го направи? Защо го направи? — очите му блестяха, но сякаш излъчваха мрак. — Де да можех, щях да те убия. Мразя те! Ти ще умреш, Макврайс. Почакай и ще видиш! Бог ще те накаже за това, което направи. Господ Бог ще те смачка като кучешко лайно! — гласът му звучеше бледо и глухо. Гарати почти долавяше дъха на обреченост откъм него. Той запуши устата си с ръка и въздъхна дълбоко и звучно. Истината беше, че дъхът на обреченост се долавяше от всички тях.

— Да ти пикая в устата — Макврайс звучеше ужасно спокойно. — Просто си платих дълга, това е всичко — той погледна към Гарати. — Сега сме квит, човече. Това е краят, ясно ли е? — той се отдалечи без да бърза и съвсем скоро беше само една от многото разноцветни ризи на двадесет ярда пред тях.

Дишането на Гарати се възстановяваше мъчително бавно, известно време дори му се струваше, че му се е скъсало нещо... но после всичко отмина. Макврайс му бе спасил живота. Беше го обхванала истерия, пристъп на налудничав смях и Макврайс го бе спасил да не тупне на земята. Сега вече сме квит, човече. Това е краят, нали? Добре.

— Господ ще го накаже — продължаваше да припява Хенк Олсон с някаква мъртвешка и неземна увереност. — Господ Бог ще го накаже.

— Млъквай, да не те накажа аз — закани се Ейбръхам.

Денят ставаше все по-горещ и тук-там започнаха да избухват като горски пожари раздразнени спорове. Откак се бяха отдалечили от телевизионните камери и репортерските коли тълпата се бе поразредила, но все още не бе се стопила напълно. Тълпата бе дошла и тълпата щеше да остане. Хората, от които бе съставена образуваха едно анонимно Лице на Тълпата, блудкав, жаден за развлечения облик, който се повтаряше миля след миля. Това лице ги гледаше от прозорци и врати, от градини, паркинги, места за пикник, площадки на бензиностанции (където предприемчивите съдържатели искаха наем за престоя), имаше го и в следващия град, който прекосиха, от двете страни на пътя и на огромния паркинг пред градския супермаркет. Лицето на Тълпата ревеше, бърбореше неразбрано, или викаше възторжено, но в края на краищата оставаше едно и също. То проследи с лаком апетит сцената, в която Уейман приклепна, за да изпразни червата си. Мъже, жени и деца — лицата им ставаха еднакви зад завесата на това Лице, от което Гарати вече се бе уморил.

Искаше да благодари на Макврайс, но кой знае защо се съмняваше, че Макврайс държи да му благодарят. Виждаше го как крачи недалеч напред, близо до Баркович. Макврайс бе втренчил замислен поглед във врата на Баркович.

Минаваше девет и половина. Тълпата сякаш екранираше жегата и Гарати разкопча ризата си чак до пояса. Замисли се дали Фрики Д'Алесио се е досетил какво го чака, миг преди да се случи инцидента. Стигна до извода, че дали човек се досеща или не, това няма никакво значение и не би могло да промени нещата.

Пътят рязко пое нагоре и тълпата моментално изчезна. Пресякоха четири прелеза с железопътни линии от изток на запад, които хвърляха наоколо металически отблясъци. На върха на хълма, докато пресичаха някакъв стар дървен мост, Гарати успя да зърне в далечината пред тях поредния пояс от гори, който се извиваше от двете страни до гъсто заселените райони, през които тъкмо бяха преминали.

Полъхна прохладен ветрец, който го накара да потрепери. Скрам подсмъркна няколко пъти.

— Май че настивам — рече разтревожено той.

— Както си почнал ще си изцедиш запасите от скорбяла — рече Пиърсън. — Тая хрема е голяма гадост.

— Изглежда, ще трябва да се позагрея малко — отвърна Скрам.

— Абе ти да не си от стомана — възкликна Пиърсън. — Ако аз бях настинал, досега да съм се проснал мъртъв. И без това почти не ми останаха сили.

— Ами просвай се и умирай! — извика през рамо Баркович. — Така ще си запазиш силите!

— Млъквай и продължавай да вървиш, убицецо! — незабавно го контрира Макврайс.

Баркович изви глава към него.

— Защо не се разкараш от гърба ми, Макврайс? Иди да се разхождаш някъде другаде.

— Това е свободен път. Ще вървя където си искам.

Баркович изхъмка, после плю на шосето и продължи напред.

Гарати отвори един от джобовете на колана с хранителни концентрати и си намаза на една бисквита сирене. Стомахът му се сви мъчително при първата хапка и той с мъка се сдържа да не погълне всичките си запаси наведнъж. Изстиска в устата си тубичка с пастет и бавно започна да го смуче. После отпи глътка вода и си наложи да спре дотук.

Минаха покрай една дърводелска работилница, откъдето им махаха подредени върху купищата дъски хора, черните им силуети на фона на небето приличаха на танцуващи странен танц индианци. После отново навлязоха в гората и тишината сякаш се стовари върху тях. Тишината, разбира се, не беше абсолютна, някои Участници разговаряха помежду си, монотонно бръмчеше отзад двигателят на камионетката, някой се оригна звучно, друг се изсмя, нечий глас зад Гарати продължаваше тихичко да стене. От двете страни на пътя все още бяха подредени зрители, но тълпата от великия „Клуб Сто“ изглежда се бе разкарала и сега всичко изглеждаше съвсем спокойно. Във високите клони на дърветата пееха птички, от време на време подухваше ветрец, който прогонваше за кратко време жегата и караше листата да шумят, сякаш оттам нашепваха с устни изгубени души. На един от горните клони, бе замръзнала в напрегнато очакване кафеникава катеричка, с разперена опашка, стиснала орех в предните

си лапички. Катеричката избърбори нещо неразбрано, след това изприпка още по-нагоре и се загуби. Самолет избърмча високо в небето като огромна муха.

На Гарати, всичко това му изглеждаше, сякаш нарочно го бяха подложили на терапия чрез мълчание. Макврайс продължаваше да ломоти в гърба на Баркович. Пиърсън и Бейкър разговаряха за шах. Ейбръхъм дъвчеше шумно и триеше омазнените си ръце в пуловера си. Скрам бе откъснал парче от ризата си и го използваше за носна кърпа. Коли Паркър разкриваше любовните си подвизи пред Уейман. А Олсон... дори не се налагаше да поглежда към него. Олсон просто се мъчеше да привлече всички за съучастници в надвисналата над главата му гибел.

И Гарати започна да изостава, много внимателно и съвсем помалко (все пак имаше три предупреждения) докато най-накрая се изравни със Стебинс. Панталоните му бяха покрити с прах. Огромни мокри петна се очертаваха под мишниците на ризата му. Каквото и да беше Стебинс, той не беше Супермен. Той погледна за миг въпросително Гарати и след това отново сведе очи към пътя. Върхът на вратния му прешлен бе щръкнал видимо.

— Защо вече не се виждат хора? — поде с колеблив глас Гарати.
— Искам да кажа — зрители.

В първия миг му се стори, че Стебинс въобще не възнамерява да отговори. Измина доста време преди той да вдигне глава, да отърси коса от челото си и да отвърне:

— Ще има. Почакай малко. Ще са наредени на три редици по покривите, само и само да ни виждат.

— Но нали някой каза, че са заложили милиарди. Чудя се защо отсега не са се наредили в три редици. А и телевизията никаква не се вижда...

— Не й позволяват.

— Защо?

— Защо мен питаш?

— Защото ти знаеш — отвърна уморено Гарати.

— Откъде знаеш?

— Божичко, понякога ми приличаш на гъсеницата от „Алиса в страната на чудесата“! — изпъшка Гарати. — Ти въобще можеш ли да говориш?

— А ти колко дълго би могъл да издържиш, ако от всички страни непрестанно ти крещат? Само миризмата на потни тела ще е напълно достатъчно да си загубиш ума не след дълго. Все едно да изминеш триста мили по „Таймз Скуер“ в новогодишната вечер.

— Но нали не им забраняват да ни гледат? Някой дори каза, че от Олдтаун нататък тълпата става монолитна.

— Нали вече разбра, че не съм гъсеницата — отвърна с тайнствена усмивка Стебинс. — Струва ми се, че по-скоро съм белия заек, не мислиш ли? Само че си забравих златния часовник у дома, а и никой не ме кани на чай. Или, доколкото знам никой не ме кани. Може би това е първото нещо, което ще поискам след като спечеля. И когато ме попитат, какво бих искал да получа за Награда, аз ще отговоря: „Ами, искам да ме поканят у дома на чай“.

— Дявол да го вземе!

Стебинс се усмихна малко повече, но все още това приличаше на тренировки по разпъване на устата.

— Мда, от Олдтаун, или някъде наблизко лудницата ще е пълна. Там вече никой няма да дава пукната пара, за това, че непреодолимо мирише на пот. Ще се излъчва непрекъснат телевизионен репортаж от Оугюста. В края на краищата, Дългата разходка е събитие с национално значение.

— А защо не отсега?

— Твърде рано е — рече Стебинс. — Твърде рано.

Изад следващия завой отново прогърмяха карабините и един подплашен фазан се надигна от близките храсти, пърхайки ужасено с криле. Гарати и Стебинс излязоха от завоя, но тялото вече бе напъхано в чувал. Бързо обслужване. Така и не видяха кой е бил този път.

— Рано или късно, — заговори Стебинс — настъпва един момент, в който тълпата престава да съществува за теб. Тя престава да бъде както стимул така и съществена част от това, което се случва. Просто изчезва. Същото, предполагам е и с осъдените на смърт, когато ги извеждат на площада за екзекуция. Те заравят глава в пясъка и спират да виждат тълпата.

— Мисля, че разбирам какво искаш да кажеш — отвърна замислено Гарати.

— Ако наистина разбираше, едва ли щеше да изпаднеш в истерия одеде, та трябваше да те спасява приятелчето ти. Но ти

изпадна.

— А ти до каква степен си заровил глава?

— А ти?

— Е, това е нещо, което ще трябва сам да откриеш. Разкрий неразкритите бездни на Гарати. Звучи почти като реклама за пътешествие, нали? Зарови се надолу, докато се блъснеш в твърдата скална основа. После започни да се ровиш в самата основа. И най-накрая ще стигнеш до дъното. А след това ще се озовеш навън. Поне аз така си представям нещата. Сега да чуем ти как си ги представяш.

Гарати не отвърна. Точно в този момент, нямаше никакви представи.

Разходката продължи. Жегата нарастваше. Слънцето увисна ниско над короните на дърветата, през които беше прорязан пътя. Сенките им се бяха смалили. Малко преди десет един от войниците хлътна във вратата под платформата и измъкна отвътре няколко рейки, към които бе прикрепено парче брезентов плат. Той разпъна рейките и пъхна най-долната в един отвор на платформата. После се протегна нагоре и завъртя нещо, нещо което тихичко изщрака. Само след миг над главите на войниците се разтвори шарен чадър. Почти цялата платформа потъна в сянка. Тримата войници се наместиха под чадъра.

— Мръсни копелета! — изкрещя някой. — Моята Награда ще бъде вашата публична кастрация!

Войниците не изглеждаха кой знае колко притеснени от тази зловеща заплаха. Те продължиха да следят с безизразни погледи Участниците, като от време на време правеха справки с екрана на компютъра.

— Сигурно после си го изкарват на жените — предположи Гарати. — Когато всичко свърши.

— Уверен съм, че е така — изсмя се Стебинс.

Гарати не искаше повече да разговаря със Стебинс. Поне не в този момент. Стебинс го караше да се чувства неспокоен. Можеше да го възприема на малки дози. Той ускори крачка и остави Стебинс зад себе си. 10:02. След двадесет и три минути ще отпадне първото от трите предупреждения. Колкото и странно да беше, не бе чак толкова уплашен от мисълта, че има три предупреждения. В него продължаваше да живее сляпата увереност, че организъмът Рей Гарати не може да умре. Другите могат, те са само фон във филма за неговия

живот, но не и Рей Гарати, главен актьор в нашумелия многосериен филм „Животът на Рей Гарати“. Може би не след дълго най-сетне ще осъзнае погрешността на тази вътрешна увереност — емоционална и интелектуална — може би именно това е онази последна степен на разбиране, за която говореше Стебинс. Тази мисъл му се стори неприятна и той потрепера.

Несъзнателно бе оставил зад гърба си три четвърти от групата. Отново крачеше недалеч зад Макврайс. Бяха се подредили тримата като в индианска нишка: най-отпред Баркович, все още наперен, но в походката му вече се долавяше известна неувереност; след него Макврайс — със сведена глава, стиснал юмруци, левия му крак все така се провлачваше и най-отзад звездата от филма „Животът на Рей Гарати“. „Как ли изглеждам аз отстрани?“ — зачуди се.

Гарати отърка опакото на ръката си в бузата и се заслуша в тихото дращене на кожата в наболата от снощи брада. Сигурно и той не изглеждаше кой знае колко блестящо.

Ускори крачка и се изравни с Макврайс, който му хвърли кос поглед и отново обърна очи към Баркович. Имаше нещо мрачно и неясно в погледа му.

Изкачиха един нисък и напечен от слънцето хълм и след това пресякоха поредния дървен мост. Минаха петнадесет, после двадесет минути. Макврайс продължаваше да мълчи. На два пъти Гарати прочисти гърло, но така и не заговори. Замисли се за това, че колкото по-дълго крачиш в мълчание, толкова по-трудно ти е да го нарушиш. Макврайс сигурно се ядеше, че му бе спасил живота. Съжаляваше, че го е сторил. При тази мисъл Гарати почувства, че стомахът му се свива. Всичко му се стори безнадеждно, глупаво и безсмислено, цялата история дори не беше достойна за съжаление. Той отвори уста, за да запознае Макврайс с мислите си, но миг преди това Макврайс го изпревари.

— Всичко е наред — при тези думи Баркович подскочи и Макврайс добави. — Не за теб, убицецо. За теб вече нищо няма да е наред. Така че, продължавай да се влачиш.

— Да ми ядеш оная работа — изръмжа Баркович.

— Предполагам, че ти създадох известни проблеми — рече с тих глас Гарати.

— Казах ти вече — сметките ни са чисти, пито-платено и толкова — отвърна с равен глас Макврайс. — Втори път няма да го направя. Искам да знаеш това.

— Ясно ми е — отвърна Гарати. — Аз само...

— Не ме убивайте! — извика някой. — Моля ви, недейте!

Беше червенокосо момче, привързало пуловера си на пояса. Момчето бе спряло по средата на пътя и хлипаше. В същия миг получи своето първо предупреждение. Изведнъж то се затича към камионетката с обляно в сълзи лице и развети, грейнали на слънцето коси.

— Недейте... не мога... моля ви... майка ми... аз не мога... повече... краката ми... — момчето се вкопчи в ръба на платформата и направи опит да се изкатери. Един от войниците стовари приклада на карабината си върху пръстите му. Момчето извика от болка и се строполи на пътя.

То продължи да крещи, звукът бе толкова висок и силен, че сякаш би могъл да изпочупи всички прозорци, ако наоколо имаше такива.

— Краката мии... —

— Божичко — прошепна Гарати. — Защо не спре? — но крясъкът продължаваше и продължаваше.

— Съмнявам се, че ще може — отвърна с циничен глас Макврайс — Задните колела на камионетката му минаха през краката.

Гарати погледна натам и почувства, че стомахът му се обръща. Вярно беше. Нищо странно, че червенокосото момче пищеше за краката си. И двата бяха премазани.

— Предупреждение! Предупреждение 38!

— ... иии... —

— Искам да си отида вкъщи — рече с тих глас някой зад Гарати.

— О, Боже, как само искам да се прибера у дома!

След няколко секунди пръснаха черепа на червенокосото момче.

— Аз пък смятам да се видя с моето момиче във Фрипорт — натърти Гарати. — Никакви предупреждения, няма дори да я целуна, Боже, как само ми липсва, Исусе, видяхте ли краката му? А те продължаваха да му отправят предупреждения, Пит, сякаш наистина мислеха, че ще може да ходи...

— Още едно момче към Сребърния град се отправи, млади момко — запя Баркович.

— Млъкни, убиецо — прекъсна го с отсъстващ глас Макврайс.
— Тя хубава ли е, Рей? Твоята мацка?

— Много е хубава. Аз я обичам.

Макврайс се усмихна.

— Ще се ожениш ли за нея?

— А-да — избърбори Гарати. — Ще станем мистър и мисис Норман Нормал, ще си имаме четири деца, куче коли, краката му, той нямаше крака, те го прегазиха, нямаха право да го газят, това не е по правилата, някой трябва да съобщи за това, някой...

— Две момчета и две момичета — това ли искаш да имаш?

— Да, тя е хубава, ако знаеш как съжалявам, че...

— И първото дете ще се казва Рей младши, а кучето ще си има чиния с написано отстрани името, нали така?

Гарати бавно вдигна глава, като боксьор след тежък удар.

— Ти подиграваш ли се с мен? Или какво?

— Не! — извика Баркович. — Направо ти се изсра в устата, момче! Не го забравяй! Но аз ще танцувам на гроба му и заради теб, не се безпокой — той се изкиска.

— Млъквай, убиецо — рече Макврайс. — Не ти се подигравам, Рей. Хайде, ела да се махнем от този мръсен убиец.

— Пъхни си го отзад! — извика след тях Баркович.

— А тя обича ли те? Твоето момиче? Джен?

— Мисля, че да — отвърна Гарати.

Макврайс бавно поклати глава.

— Всички тези романтични глупости... знаеш ли, истина са. Поне за някой, поне за малко, но е така. И с мен беше така. Чувствах се като теб — той погледна към Гарати. — Все още ли държиш да научиш за белега?

Завиха в поредния завой и отстрани с рев ги посрещна група деца.

— Да — каза Гарати.

— Защо? — той погледна към него, но Гарати бе потънал в себе си.

— Защото искам да ти помогна — рече Гарати.

Макврайс посочи левия си крак.

— Боли ме. От известно време не мога да си мърдам пръстите. Вратът ми се е схванал, а и бърбреците се обаждат. Моето момиче излезе кучка, Гарати. Попаднах на Дългата разходка точно както някой момчета постъпват в Чуждестранния легион. Или, казано с думите на един велик поет на рокендрола — аз ѝ дадох сърцето си, тя го разби, и кой дава пет пари.

Гарати мълчеше. Беше 10:30. Фрипорт бе още далеч.

— Казваше се Присила — започна Макврайс. — Мислиш, че вече всичко ти е ясно? Аз бях първият в нейния живот. Целувах върховете на пръстите ѝ. Дори ѝ четях Кийтс в плевнята, когато времето беше подходящо за това. Баща ѝ отглеждаше крави и вонята на кравешките лайна, да го кажем прозаично, по някакъв странен начин си вървеше с поезията на Джон Кийтс. Може би трябваше да ѝ чета Суайнбърн, когато времето не беше подходящо — Макврайс се изсмя.

— Играеш си с чувствата си — отбеляза Гарати.

— Ах, Гарати, ти си този, който си играе, но това няма никакво значение. Всичко, което помниш, е Големият романс, а не ония нещастни моменти, когато си се прибирал вкъщи и си лъскал пръчката само минути, след като си нашепвал в нежното ѝ ушенце за любов.

— Добре, ти си играй по твоите правила, аз ще играя по моите.

Макврайс изглежда не го чу.

— Тези неща, те дори не могат да издържат един нормален разговор — рече той. — Дж. Д. Селинджър... Джон Ноулз... дори Джеймз Къркууд и онзи там — Дон Бредз... всички те заедно унищожиха чувството да бъдеш подрастващ, Гарати. В наше време, едно шестнадесетгодишно момче не е в състояние да обсъжда с околните проблемите на любовта. Единственото, което можем, е да мучим като оня тъпанар, Рон Хауърд.

Макврайс се разсмя, в смеха му имаше нещо истерично. Гарати нямаше и най-малко понятие за какво му говори Макврайс. Верен бе в любовта си към Джен и не изпитваше и нотка на съмнение. Краката им продължиха да драцят пътната настилка. Гарати усещаше, че подметката на лявата му обувка се е разшила. Скоро шевовете ще поддадат докрай и тогава ще трябва да захвърли обувката като стара кожа. Някъде зад тях Скрам се закашля мъчително. Това, което

тревожеше Гарати беше Разходката, а не проблемите на романтичната любов.

— Но това няма никаква връзка с историята — рече Макврайс, сякаш му бе прочел мислите. — Говоря за белега. Беше през миналото лято. И двамата искахме да се разкараме от къщи, от родителите и от вонята на кравешки фъшкии, която пречеше на Големия романс да разцъфне с пълна сила. Затова се хванахме да работим в оная фабрика за пижами в Ню Джърси. Как ти се струва това, а Гарати? Фабрика за пижами в Ню Джърси. Наехме отделни апартаменти в Нюарк. Страхотен град, този Нюарк, има дни, в които сякаш всички лайна на Ню Джърси се събират в Нюарк. Родителите ни вдигнаха малко пушилка, но като видяха че живеем в отделни апартаменти и имаме добри перспективи за лятна работа, бързо омекнаха. Аз работех с още две момчета, а Прис — с три момичета. Тръгнахме на трети юни с моята кола и още по пътя се отбихме за малко в един крайпътен хотел и се справихме набързо с досадния проблем с девствеността. Чувствах се като истински мъж. Тя не гореше от кой знае какво желание да се чукаме, но искаше да ми достави удоволствие. Мотелът се казваше „Шейди Нук“. Като свършихме, измих се набързо на умивалника и после си изплакнах устата с хартиената чашка на мотел „Шейди Нук“. Всичко беше много романтично, много ефирно. После пристигнахме в Нюарк и потънахме отново във вонята на фъшкии, само дето бяхме уверени, че това са други фъшкии. Закарах я в нейния апартамент и после се прибрах в моя. Следващия понеделник започнахме и двамата в „Плимътската фабрика за нощници“. Не беше като във филмите, Гарати. Миришеше на необработена кожа, моят шеф беше копелдак, а през почивките се забавлявахме да ловим плъхове на кука. Но всичко това нямаше никакво значение за мен, защото бях влюбен. Разбираш ли? Влюбен.

Той се изкашля пресипнало, плю в прахта, отпи глътка вода и повика за нова манерка. Изкачваха се нагоре по склоновете на един полегат хълм и гласът му излизаше на пресекулки от гърлото.

— Прис работеше на първия етаж, където вкарваха онези видиотени туристи, които умираха от желание да видят как се правят пижами. Поне обстановката беше приятна. Стени в меки пастелени цветове, доста модерни машини, еър-къндишън. Прис зашиваше копчета от седем до три. Помисли си само, колко мъже в тази страна

носят пижами, на които тя е зашила копчетата. Ето една мисъл, която би могла да стопли и най-леденото сърце.

— Аз работех на петия етаж. Бях мешкаджия. Суровото платно се изсушаваше долу в мазето и после го изпращаха на петия етаж по тръбите с горещ въздух. Като свършат с поредната пратка, отдолу натискаха звънец, тогава отварях капака и отвътре се показваше цял наръч с разноцветни конци. С една вила ги изгребвах, свивах ги във вързопи от по двеста фунта и след това ги нареждах на голяма купчина пред трепачната машина. Там ги разделяха, плетачните машини изплитаха тъканта, после скрояваха пижамите, съшиваха ги и ги сваляха на първия етаж с пастелените стени, където Прис им зашиваше копчета, докато зад стъклото я зяпаха разни глупави туристи... както сега нас ни гледат. Ясно ли се изразявам, Гарати?

— Белегът — напомни Гарати.

— Непрестанно се разсейвам, а? — Макврайс избърса чело, запотен от изкачването и разкопча ризата си. От двете страни на пътя се простираха гори, чак до окичения с планински върхове хоризонт. Върховете се врязваха в небето като нащърбени зъбци на машина. На около десетина мили от тях, забулена в маранята се издигаше пожарна кула. Сребрилата лента на пътя се извиваше пред очите им като безкрайно дълга змия.

— В началото и радостите и пришките бяха съвсем като от света на Кийт. Опънах я още три пъти, все на автокиното и миризмата на кравешки фъшкии ни заливаше щедро от близкото пасище. Колкото и да се мъчех, все не можех да измия косата си от конците, които се бяха набили в нея, но най-лошото беше, че тя се отдалечаваше от мен, че се разминавахме, аз я обичах, наистина я обичах, знаех го, но нямаше как да я накарам да го разбере. Дори не успявах да го начукам в нея. Вечно между нас се изправяше тая проклета миризма на фъшкии.

— Проблемът беше в това, Гарати, че фабриката работеше на парче. А това значи, че заплатата е ниска, но прескочиш ли определена граница — получаващ процент. Не бях от най-добрите мешкаджии. На ден правех около двадесет и три бали, но нормата достигаше до тридесет. И това хич не ме правеше по-скъп в очите на другите момчета, защото им развалях работата. Долу в сушилнята Харлън непрестанно трябваше да забавя темпото, защото задържах пълна тръбата. От друга страна, Ралф, който работеше на трепачната машина

все трябваше да чака да му подам бали. И всичко това никак не беше приятно. И те се постараха да ми покажат, че не им е приятно. Разбираш ли?

— Да — кимна Гарати. Той изтри с ръка потния си врат и после се избърса в панталоните. Остана мокро петно.

— А, междувременно, долу в шивалнята Прис не си губеше времето. Случвало се е по цели ноци да ми говори за приятелките ѝ и все едно и също. Колко изкарвала тази. Колко онази. И колко изкарвала тя. А тя изкарваше доста. С други думи, открих какво значи да се съревноваваш с момичето, за което искаш да се ожениш. В края на седмицата се прибрах вкъщи с чек за 64.40 и си намазах пришките с одеколон. Тя изкарваше близо деветдесет на месец и ги влагаше в банката със скоростта, с която успяваше да дотича до нея. И когато от време на време предлагаш да отидем някъде да се повеселим, както се досещаш, все едно че ѝ предлагаш да извършим ритуално убийство.

Не след дълго дори спрях да я чукам. Не бих имал нищо против да казвам, че съм спрял да лягам с нея в леглото, но нито веднъж не си легнахме в свястно легло. Не можех да я заведа в моя апартамент, където обикновено минимум петнадесет пияндета се наливах с бира, а в нейния също винаги имаше разни досадници — или поне така казваше тя. Не можех да си позволя и повече мотелски стаи, камо ли да ѝ предложа подобни разходи, така че не ни оставаше нищо друго, освен да се чукаме на задната седалка на таратайката. И тя не криеше отвращението си. Виждах го, това ме караше да я мразя... и да я обичам и за това реших да ѝ предложа да се оженим. Точно там. Тя започна да се гърчи под мен, мъчеше се да ме отблъсне, но аз продължавах да настоявам, да или не.

— И отговорът беше не.

— Разбира се, че беше не. „Пит, не можем да си го позволим. Какво ще каже мама. Пит, трябва да почакаме“. Пит това и Пит онова и през цялото време истинската причина бяха нейните пари, парите, които бе изкарала от шиене на копчета.

— Е, не си постъпил честно.

— Разбира се, че не постъпих честно! — отвърна ядосано Макврайс. — Знаех го още тогава. Искан да я накарам да се почувства като една малка, алчна, егоистична кучка защото тя ме караше да се чувствам некадърник.

Ръката му неволно се вдигна към белега.

— Само дето не се налагаше тя да ме кара да се чувствам като некадърник, защото аз си бях некадърник. С нищо не я превъзхождах, освен с една пишка, дето я завирах от време на време в нея, но дори и тогава не се чувствах мъж, благодарение на нежеланието ѝ да ми откаже по свестен начин.

Зад тях прогърмяха изстрели.

— Олсон? — попита Макврайс.

— Не. Виждам го отзад.

— Ох...

— Белегът — напомни му Гарати.

— Защо не ме оставиш на мира?

— Ти ми спаси живота.

— Майната ти.

— Белегът.

— Сбих се — заговори най-накрая Макврайс след дълга пауза.
— С Ралф, момчето от трепачната. Той ми насини окото и после ми каза да се разкарам от фабриката, преди да ми е счупил ръцете. Още същата нощ казах на Прис, че напускам. Тя и сама виждаше на какво приличах. И разбра. Каза, че може би така ще е най-добре. Аз ѝ казах, че се връщам вкъщи и я помолих да дойде с мен. Тя отказа. Тогава ѝ рекох, че не е нищо друго, освен робиня на любимите си копчета и че съжалявам, че съм се срещнал с нея. Направо се задавах от жлъч, Гарати. Казах ѝ, че е глупачка и безчувствена кучка и че не вижда подалеч от проклетата си спестовна книжка, която стиска в чантата си. Знам, че не беше честно... но във всичко това имаше истина. Много истина. Бяхме в нейния апартамент. За първи път двамата бяхме сами, съквартирантките ѝ бяха излезли. Отишли бяха на кино. Опитах се да я сваля на леглото, но тя ми срязва бузата с ножа за отваряне на писма. Имаше го подарък, от някакъв неин приятел от Англия. Дръжката бе като глава на мечка. Срязва ме сякаш се опитвах да я изнася. Сякаш съм някакъв бацил и ще я заразя. Ясен ли съм, Рей?

— Да, напълно — рече Гарати. Далеч напред край пътя бе спрял огромен фургон с надпис „НЮСМОБИЛ“ на едната страна. Щом приближиха, от покрива започна да ги снима мъж с масивна на вид, професионална кинокамера. Пиърсън, Ейбръхъм и Дженсен мигом се хванаха за топките и започнаха да вирят носове към камерата.

Направиха го с такъв невероятен синхрон, че Гарати ги загледа с увиснало чене.

— Плаках — продължи Макврайс. — Плаках като дете. Паднах на колене, сграбчих я за полата и започнах да я моля да ми прости, а кръвта се стичаше на пода. Сцената беше направо отвратителна, Гарати. Тя се задави и избяга в банята. Там повърна. Чувах я съвсем ясно как се напъва. Когато излезе, ми подаде кърпа да си избърша лицето. Заяви, че не иска повече да ме вижда. Плачеше. Попита ме защо съм постъпил така с нея, защо съм я наранил. Каза ми, че нямам право да постъпвам така с нея. Представи си, Рей, аз седях на колене пред нея с разпрано лице, а тя ме питаше защо съм я наранил!

— М-да.

— Излязох навън без да свалям кърпата от лицето си. После ми сложиха дванадесет шева и с това свърши тайнствената история на белега. Доволен ли си?

— И от тогава не си ли я виждал?

— Не — рече Макврайс. — Нямах никакво желание. Изглеждаше ми ужасно малка, ужасно далечна. В този момент, за мене Прис не е нищо повече от пращинка на хоризонта. Тя наистина не беше в ред, Рей. Имаше нещо... може би от майка ѝ, тя също беше побъркана на тема пари. Ужасно неприятна персона. Е, нищо, казват, че разстоянието стеснява перспективата. Вчера сутринта Прис все още бе нещо важно за мен. Сега е нищо. Тази история, която току-що ти разказах, мислех че ще ме боли. Но не ме боля. Освен това, мисля, че тя няма нищо общо с въпроса какво търся тук. Просто в един момент ми се стори подходящо извинение.

— Какво искаш да кажеш?

— Защо си тук, Гарати?

— Не знам — гласът му беше механичен, като на кукла. Фрики Д'Алесио не можеше да вижда идвацата към него топка — нещо не беше наред с очите, нарушена бе дълбочината на възприятието — и топката го удари по челото. После се наложи да го шият. А при друг случай (но кога бе това — всичко му изглеждаше толкова объркано) удари най-добрия си приятел с приклада на пушката. Може би и той носи белег, също като Макврайс. Джими. Двамата с Джими си играеха на доктор.

— Не знаеш — рече Макврайс. — Умиращ, а не знаеш защо.

— Няма никакво значение, след като си умрял.

— Да, може би — отвърна Макврайс. — Но има още едно нещо, което трябва да знаеш, Гарати, за да не ти се стори безсмислено всичко.

— Какво е то?

— Как, че са те измамили. Да не искаш да кажеш, че не знаеш, Рей? Наистина ли?

ДЕВЕТА ГЛАВА

„Много добре, Нортвестърн, а сега идва ред на най-трудния въпрос, който носи десет точки“.

Алън Лудън,
„Колежанска викторина“

В един часа на обед Гарати направи поредната равносметка.

Изминати сто и петнадесет мили. Намираха се на четиридесет и пет мили северно от Олдтаун, на сто двадесет и пет мили от столицата на щата — Оугюста, на сто и петдесет мили от Фрипорт (или повече... Гарати изведнъж се уплаши, че между Оугюста и Фрипорт са повече от двадесет и пет мили) и вероятно на двеста и тридесет мили от границата с Ню Хемпшир. Поне до момента, преобладаващото мнение бе, че Разходката ще стигне дотам.

За известно време — приблизително час и половина — никой не получи картон. Всички вървяха, без да чуват възторжените възгласи на подредените край пътя зрители, вперили погледи в проточилата се чак до хоризонта гора. Гарати откри свеж извор на болка в левия си прасец, който бързо се сля с нестихващата болезненост в колената и паренето на ходилата.

Някъде към обед, когато горещината започна да става непоносима, карабините отново напомниха за себе си. Момче на име Треслър, 92, получи слънчев удар и беше застрелян докато лежеше в несвяст на пътя. Друго момче получи конвулсии и картон, докато се влачеше по асфалта с отеъкъл език, издавайки мъчителни звуци. Аронсон, 1, получи схващане и на двата крака и беше застрелян застанал на осевата линия, с лице обърнато към слънцето. В един без пет още едно момче, което Гарати не познаваше получи слънчев удар.

„Ето докъде стигнах — замисли се Гарати. — Влача се с подпухнали крака, под прицела на пушките и гледам как се стичат

едри капки пот по врата на някоя предстояща жертва. Ето докъде я докарах, само че вече няма връщане назад.“

Прогърмяха изстрели и групичка ученици, издигнали сенник край пътя, за да посрещнат шествието, изръкопляскаха развълнувано.

— Искам при нас да дойде Майорът — занарежда с отпаднал глас Бейкър. — Искам да се срещна с Майорът.

— Какво? — попита почти механично Ейбръхам. Само за няколко часа бе придобил ужасно измършавял вид. Очите му бяха хлътнали навътре в орбитите. Някакво неясно подобие на брада допълваше общата мрачна картина.

— Искам да се изпиякя върху него — рече Бейкър.

— Успокой се — каза Гарати. — Просто трябва да се успокоиш.

И трите му предупреждения вече бяха отпаднали.

— Ти се успокой — натърти Бейкър. — Виж какво щеше да стане одеде.

— Нямах право да мразиш Майора. Да не те е накарал на сила.

— Да ме е накарал насила? НАСИЛА? Той ме УБИВА, ето какво прави!

— Но това не значи...

— Млъквай — отсече рязко Бейкър и Гарати млъкна. Той се почеса замислено по врата и вдигна поглед в небето. Сянката му се бе смалила и се губеше някъде под краката. Гарати надигна третата манерка за деня и я пресуши.

— Съжалявам — обади се Бейкър. — Не исках да прозвучи грубо. Краката ми...

— Разбирам — рече Гарати.

— Всички вървим натам — продължи Бейкър. — Мисля си, че най-лошото е точно сега.

Гарати затвори очи. Спеше му се.

— Знаете ли какво ми се иска да направя? — рече Пиърсън. Вървеше между Гарати и Бейкър.

— Да пикаеш на Майора — предположи Гарати. — Всички искат да пикаят на Майора. Ако въобще посмее да се появи отново, предполагам, че всички участници ще го наобиколят, ще си смъкнат циповете и ще го удавят...

— Не, не искам това — Пиърсън вървеше като човек, в последния съзнателен стадий на пианството. Главата му се поклащаше

надолу при всяка крачка. Клепачите му се развяваха като кепенци. — Това, което искам няма нищо общо с Майора. Искам да отбия в полето, да легна и да затворя очи. Просто да се излегна по гръб сред житата...

— В Мейн няма жита — рече Гарати. — Тука косим сено.

— Добре де, в сеното. И да напиша поема. Докато заспя.

Гарати затършува из джобовете на колана, за да открие, че повечето са вече празни. Най-накрая напипа едно пакетче солени и ги изяде, като ги размекваше с вода.

— Чувствам се като сито — рече той. — Пия вода и само след няколко минути тя избива по кожата ми.

Отново проехтяха изстрели и поредната фигура се строполи като захвърлена кукла.

— Шедирийсед и пфет — каза присъединилия се към тях Скрам. — Срува ми се, ше фри такова темпо няма да штигнем и до Портленд.

— Нещо не ми звучиш добре — отвърна Пиърсън като го гледаше внимателно.

— Топре, ше съм много страв физически — отвърна жизнерадостно Скрам. — Инаше треската да ме е сфалила досега.

— Божичко, как въобще успяваш да се задържиш на крака? — възкликна Ейбръхъм и в гласа му се долови нещо като религиозно страхопочитание.

— Ас ли? За мен ли кофоришш? — попита Скрам. — Покледни ко само! Как той се търши на краката си? Тофа искам да зная? — той посочи с пръст Олсон.

От два часа насам Олсон не беше промълвил нито дума. Дори не бе докоснал с пръст новата си манерка. Помътнелия му поглед беше фиксиран някъде напред. Лицето му с набола рядка брада имаше ужасно болнав вид. Към общата картина се прибавяше и косата — сплъстена отзад и разчорлена на челото. Устните му бяха напукани и изпръхнали. Езикът му се подаваше от ъгъла на устата, като умряла змия от дупка. Вместо розов, той бе придобил тъмно ливидно оцветяване и по него бе полепнал прах.

„Той е там — помисли си Гарати. — Там е. Там, където Стебинс каза, че ще идем всички рано или късно. Колко навътре в себе си е отишъл? Фатоми^[1]? Мили? Светлинни години? Колко навътре и колко тъмно е там?“ И отговорът сякаш дойде от само себе си: Достатъчно

навътре, за да можеш да погледнеш навън. Там някъде е сега и Олсон, но мракът му пречи да види светлината отвън.

— Олсон? — повика го тихо той. — Олсон?

Олсон не отговори. Нищо не помръдваше в него, освен краката.

— Ако знаете само как ми се иска да си прибере най-сетне езика — нервно прошепна Пиърсън.

А Разходката продължаваше.

Гората отстъпи встрани и пътят навлезе в поредното открито пространство. От двете страни на пътя бяха подредени в гъста редица зрители. Тук-там се виждаха табели с името на Гарати. После гората се върна. Но дори и тя не можеше да обезкуражи зяпачите. Все по-често са оказваше запълнен и банкетата на пътя. Хубави момиченца с къси поли и блузки. Момчета със спортни гащета и фланелки без ръкави.

„Щастлива ваканция“ — помисли си Гарати.

Вече нямаше сили да съжалява, че е стигнал дотук, прекалено уморен бе, за да съжалява за каквото и да било. Каквото станало, станало. Нямаше сила на този свят, която да промени нещата. „Съвсем скоро, — помисли си той — дори няма да имам сили да говоря с приятелите си“. Искаше му се да може да се скрие вътре в себе си, както малките деца се крият от тревогите си вечер под юргана. Тогава всичко щеше да е много по-просто.

От доста време не му даваха мира думите на Макврайс. Че всички те са били измамани, подлъгани. „Но това не може да е вярно — повтаряше си упорито той.“ Поне един от тях не е бил измамен. Един от тях щеше да измами всички останали... не е ли така?

Той облиза устни и отпи глътка вода.

Минаха покрай огромна зелена табела, която ги уведомяваше, че до главната магистрала остават 45 мили.

— Това е то — рече той, без да се обръща специално към някой. — До Олдтаун остават четиридесет и пет мили.

Никой не отговори и Гарати тъкмо обмисляше дали да не забави ход, за да се изравни с Макврайс, когато достигнаха поредния кръстопът и някаква жена започна да пици. Цялото движение беше отбито и тълпата се притискаше към поставените от полицията прегради. Тълпата размахваше ръце, окуражителни надписи и туби с лосион против изгаряне.

Жената, която пицеше имаше едро, червендалесто лице. Тя се хвърли към една от преградите и я помете, повличайки след себе си дълго, яркожълто вѐже. В следващия миг жената се вкопчи в яростна битка с полицаите, които се опитваха да я задържат. Хапеше ги със зѐби и ги дращеше с нокти. Полицаите пѐшкаха от усилие.

„Познавам я — помисли си Гарати. — Не я ли познавам отнякъде?“

Тази синя забрадка. Тези опустошени от мѐка очи. Дори роклята в морскосиньо и подаващия се отдолу комбинезон. Всичко това му бе странно познато. Жената продължаваше да пици неразбрано. Тя вкопчи рѐка в лицето на полицаия, който я държеше — опитваше се да я задържи — и изпод прѐстите ѝ останаха кървави дири.

Гарати мина само на десетина крачки от нея. Докато минаваше покрай нея внезапно се сети къде я е виждал — нямаше никакво съмнение, че това бе майката на Пърси. Пърси, който се опита да се промѐкне незабележимо в гората и вместо това попадна в отвѐдния свят.

— Искам си момчето! — реवेशе тя. — Искам си момчето!

Тѐлпата я подкрепяше ентузиазирано и я окуражаваше да продължи. Едно малко момче се изплю отзад на крака ѝ и после се скри в мелето.

„Джен — помисли си Гарати. — Вървя заради теб, Джен. Майната им на всички тия лайна. Кѐлна се в Бога, ще дойда при теб.“ Но може би Макврайс бе прав. Джен не искаше да отиде при нея. Тя плачеше. Молеше го да промени решението си. „Това може да почака, не искам да те загубя, моля те, Рей, не бѐди глупав, Дѐлгата разходка е само един вид убийство...“

Седяха на една пейка зад естрадата. Беше преди един месец, през април. Гарати бе преметнал рѐка през раменете ѝ. Тя си беше сложила от парфюма, дето ѝ подари за рождения ден. Полѐхваше го някаква тайнствена, момичешка миризма, вълнуваща и незабравима. „Трябва да отида — рече ѝ той тогава, — трябва, не разбираш ли, трябва“.

„Рей, ти не разбираш с какво си се захванал. Рей, моля те, недей. Обичам те“.

„Е — мислеше си той, докато крачеше надолу по пѐтя — тя се оказа права. Май наистина не знаех с какво съм се захванал“.

„Но и сега не знам. Това е най-лошото. Това е чистата и неподправена истина“.

— Гарати?

Той подскочи стреснат от този глас. Изглежда беше задрямал. Макврайс отново вървеше редом с него.

— Как се чувстваш?

— Чувствам? — повтори предпазливо Гарати. — Мисля, че добре. Мисля, че се чувствам добре.

— Баркович всеки миг ще свърши — рече Макврайс с едва прикрита радост. — Сигурен съм. Вече си говори сам. И куца.

— Ти също куцаш — каза Гарати. — И Пиърсън. И аз.

— Кракът ме наболява, нищо сериозно. Но Баркович... той непрестанно си разтрива краката. Мисля, че е разтегнал някой мускул.

— Защо го мразиш толкова много? Защо не Коли Паркър? Или Олсон? Или пък всички нас?

— Защото само Баркович осъзнава какво върши.

— Знае, че е дошъл за да победи, това ли искаш да кажеш?

— Въобще не си разбрал, Рей.

— Чудя се, дали ти си наясно — отвърна Гарати. — Съгласен съм, че е копелдак. Може би точно копелдакът има най-голям шанс да победи.

— Добрите винаги са последни?

— Откъде, по дяволите, да знам?

Минаха покрай мъничко училище, състоящо се от една класна стая. Децата бяха излезли на двора и махаха. Няколко момчета се бяха покатерили на гимнастическите уреди и това напомни на Гарати за мъжете, които им махаха от купищата с трупи.

— Гарати! — извика едно от тях. — Рей Гарати! Гарати-и-и-и! — едно дребничко момче с разчорлена руса коса му махаше най-отгоре. Гарати му помахаше развълнуван. Момчето се преметна, увисна на крака и продължи да маха. Гарати изпита известно облекчение, когато училищния двор се загуби зад тях. Кой знае защо цялата сцена му поддържа подтискащо.

Пиърсън се присъедини към тях.

— Мислих за някои неща.

— Пази си силите — пресече го Макврайс.

— Слабостта, човече. По-скоро е слабост.

— И за какво си мисли? — попита Гарати.

— За това колко ще е трудно за предпоследното момче.

— Защо да е трудно? — попита Макврайс.

— Ами... — Пиърсън разтърка очи и после се загледа в един катурнат преди време от гръмотевица бор. — Представи си, да надвървиш всички, всички, с изключение на последния. Редно си е да има Награда за втория, ето какво си мисля.

— Каква? — попита с безизразен глас Макврайс.

— Не знам.

— Може би да му дарят живота? — предложи Гарати.

— Кой ще бие толкова път за това?

— Никой, може би, преди да започне Разходката. Но в този момент, ще съм щастлив да получа и това, по дяволите Наградата, по дяволите „всичко каквото ти се прииска“. А ти?

Пиърсън се замисли за доста дълго време.

— Просто не виждам смисъл във всичко това — заключи той, сякаш се извиняваше.

— Кажи му, Пит — рече Гарати.

— Какво да му кажа? Той е прав. Или целият банан, или никакъв банан.

— Ти си луд — рече без особена увереност Гарати. Беше му ужасно горещо, чувстваше се разнебитен от умора и някъде дълбоко зад очите му вече се зараждаше неприятна тъпа болка. Помисли си, че може би така започва слънчевия удар. Може би така е по-добре. Изпадаш в някакво странно полусънно състояние и после се събуждаш умрял.

— Прав си — отвърна миролюбиво Макврайс. — Всички ние сме луди, иначе нямаше да сме тук. Но мисля, че това го изяснихме доста отдавна. Ние искаме да умрем, Гарати. Не си ли го проумял още с дебелията си, луда глава. Погледни Олсон. Череп върху пръчка. Как ще ме убедиш, че не иска да умре. Не можеш. Второ място ли? Стига му и на първият, че ще трябва да преживее целия този ужас преди да се измъкне.

— Не ме интересува твоята шибана психоистория — произнесе с печален глас Пиърсън. — Просто си мислех каква трагедия ще е за втория.

Гарати избухна в смях.

— Какъв глупак си само! — рече той.

Макврайс също се разсмя.

— Сега вече започваш да виждаш нещата от моята гледна точка. Попечи се още малко на слънце, поизпържи си мозъчето в кутийката и тогава вече от теб ще направим истински вярващ.

Разходката продължи.

Слънцето сякаш бе залепнало на небосвода. Живакът се покачи до седемдесет и девет градуса^[2] (едно от момчетата носеше джобен термометър) и само след няколко минути удари осемдесет.

„Осемдесет — помисли си Гарати. — Осемдесет. Не е чак толкова топло. През юли температурата достига с десет градуса повече. Осемдесет. Чудесна температура да се изтегнеш на шезлонг в градината под някое дърво и да похапваш салатка с маруля. Осемдесет. Идеално време да се буфнеш в реката, о, Божичко, какво неописуемо удоволствие! Водата отгоре е топла, но надолу към краката става хладна, усещаш течението как те дърпа, има и пиявици, но те се вадят лесно, стига да не си някое шубе. Такова изобилие от вода, която залива тялото ти. При тази мисъл кожата му настръхна. Осемдесет. Чудесна температура да се съблечеш по бански и да се изтегнеш в хамака на двора с някоя книжка в ръка. И после да задремеш. Веднъж се излегнаха в хамака двамата с Джен и се люшкаха докато оная работа му се надърви и той я усещаше като горещ патладжан опрян в корема си. Тя изглежда нямаше нищо против. Осемдесет. Да летиш с «Шевролет» по магистралата.“

Осемдесет. Осемдесетосемдесетосемдесет. Звучеше като налудничава песничка.

— Нихога досега не ми е било толкова корещо — избоботи през запушения си нос Скрам. Лицето му беше зачервено и обляно в пот. Той бе съблякъл ризата си и сега вече беше гол до кръста. Потта се стичаше надолу по гърдите му на малки ручейчета.

— По-добре си сложи ризата — рече Бейкър. — Привечер може да се простудиш. И тогава наистина ще си хванеш белята.

— Проклетата гжега — рече Скрам. — Напрафо искарям.

— Ще вали — Бейкър вдигна глава и огледа небето, на което не се виждаше никакво облаче. — Трябва да завали.

— Това на кого го казваш — намеси се Коли Паркър. — Никога през живота си не съм попадал в по-скапан щат от тоя.

— Щом не ти харесва защо не си идеш у дома? — попита Гарати и се изкиска с глупава усмивка.

— Напъхай си го отзад.

Гарати се насили да отпие само няколко глътки от манерката. Страх го беше да не получи водни крампи. Това ще е ужасно неприятен начин да напусне играта. Веднъж вече бе получавал и това му стигаше да ги запомни за цял живот. Случи се докато помагаше на съседите — Еулсови — да си приберат сеното. В плевнята беше непоносимо горещо, бяха се подредили в индианска нишка и си подхвърляха един на друг седемдесет и петфунтовите бали слама. Гарати допусна тактическа грешка като изпи близо три кани леденостудена вода, която мисис Еул бе донесла. Последва остра пронизваща болка в гърдите, главата и корема, краката му се подгънаха, той се строполи върху купищата слама и оттам тупна в каросерията на камиона. Мистър Еул го придържаше за раменете, докато Гарати повръщаше от каросерията долу на земята. Чувстваше страхотна слабост, всичко го болеше. После го изпратиха у дома — момче, което не бе издържало на първия тест за мъжественост. Прибра се целия покрит със слама. Докато вървеше към къщи, усещаше как слънцето блъска в оголения му врат като десетфунтов чук.

Той потрепера конвулсивно и почувства, че го заливат горещи вълни. Болката зад очите рязко се увеличи... колко малко го делеше от ръба на пропастта.

Гарати хвърли поглед на Олсон. Олсон беше тук. Езикът му изглеждаше направо черен. Лицето му беше мръсно. Очите му се вираха невиждащо. Поне не съм като него. Мили Боже, поне не съм като него. Моля те, не искам да си отивам по този начин.

— Тая жега ще ни довърши — обяви мрачно Бейкър. — Няма да стигнем до Ню Хемпшир. Готов съм да се обзаложа.

— Преди две години имаше суграшица — рече Ейбръхам. — Тогава стигнаха чак отвъд границата. При това четирима.

— Да, но с жегата е по-друго — обясни Дженсън. — Когато ти е студено можеш да вървиш по-бързо и да се стоплиш. Но когато ти е горещо и вървиш по-бавно... най-много съвсем да изстинеш. Нали е така?

— Няма справедливост — гневеше се Коли Паркър. — Защо, по дяволите, не преместят маршрута на Разходката през Илинойс, където

е по-равно?

— Аз мпредмпочитам Мбейн — избоботи Скрам. — Сашто кълнеш толкофа мноко, Паргър?

— А ти защо непрестанно си бършеш мръсния нос? — попита го Паркър. — Защото съм си такъв, ето защо. Някакви възражения?

Гарати погледна часовника си — беше спрял на 10:16. Изглежда бе забравил да го навие.

— Някой да има точно време? — попита той.

— Чакай аз — Пиърсън примижа към часовника си. — Единадупи се без петнагъзи се, Гарати.

Всички се разсмяха.

— Хайде, казвай — повтори Гарати. — Часовникът ми е спрял.

Пиърсън погледна отново.

— Два и две минути — той вдигна поглед в небето. — Още дълго няма да залезе слънцето.

Слънцето беше увиснало безжалостно над гористия хоризонт. Все още беше далече оня час, в който лъчите му ще почнат да хвърлят дълги сенки на пътя. На Гарати му се стори че далеч на юг небето е посивяло, сякаш се задаваше буря, но после реши че е сметнал желаемото за действително. Ейбръхам и Коли Паркър обсъждаха апатично предимствата и недостатъците на четирицилиндровите карбуратори. Никой от останалите не беше предразположен за приказки и затова Гарати отстъпи към края на пътя, като помахваше от време на време на ентузиазираниите зяпачи.

Участниците вече не бяха така пръснати на пътя, както в началото. Авангардът се виждаше съвсем ясно — най-отпред вървяха две високи момчета, привързали кожените си якета на кръста. В слуховете, за тях се казваше, че двамата били любовници, но Гарати вече вярваше на слуховете, колкото вярваше, че Луната е направена от зелено сирене. Момчетата нямаха оня преднамерено женствен вид и по нищо не се отличаваха от останалите... всъщност, едва ли това имаше някакво отношение по споменатия въпрос. Нито пък му влизаше в работата. И все пак...

Точно зад двете момчета вървеше Баркович. По петите го следваше Макврайс, без да го изпуска от очи. Жълтата шапка се полюшваше все така предизвикателно от задния джоб на Баркович и той с нищо не показваше, че е на път да свърши скоро. Гарати си

помисли, че от двамата Макврайс изглеждаше доста по-близо до края на силите си.

Зад Макврайс и Баркович крачеше рехава групичка от седем-осем момчета, една от ония групи, които непрестанно се образуваха и разпадаха по време на Дългата разходка. После идваше една съвсем малка група и след това бяха Скрам, Пиърсън, Бейкър, Ейбръхам, Паркър и Дженсън. Неговата група. В началото имаше и други, но сега вече с мъка си спомняше имената им.

Зад тях се бяха оформили две групи, а между отделните групи се бяха разпръснали в безпорядък самотниците. Някои от тях, подобно на Олсон, бяха потънали в себе си, сякаш вървяха в кататонен ступор. Други, между тях и Стебинс, просто предпочитаха собствената си компания. Но почти всички имаха едно и също, болезнено напрегнато изражение на лицето. Гарати вече добре познаваше това изражение.

Дулата на карабините се насочиха към един от самотниците, който Гарати по случайност разглеждаше в този момент. Беше дребно на ръст, но добре развито момче, облечено с пропит от пот зелен потник. Гарати имаше чувството, че същото момче получи последно предупреждение преди около половин час. Момчето хвърли ужасен поглед на войниците и ускори крачка. Карабините изгубиха злокобния си интерес към него, поне за момента.

Внезапно Гарати почувства съвсем безпричинно повдигане на духа. Едва ли им оставаха повече от четиридесет мили до Олдтаун и цивилизацията — ако въобще можеше да се каже, че четиридесет мили са малко, или че Олдтаун е цивилизация. Вероятно ще са там късно тази нощ, за да излязат на главната магистрала. В сравнение с този път магистралата ще е направо летище. На магистралата можеш да си вървиш бос по тревистата ивица по средата, стига да искаш, разбира се. Да чувстваш хладината под краката си. Исусе мили, това ще е направо чудесно! Той обърса чело с опакото на ръката си. Може би все пак нещата ще се уредят. Оловносивата стена сякаш беше по-близо и наистина приличаше на буреносни облаци.

Карабините се насочиха надолу и Гарати дори не можа да подскочи от изненада. Момчето със зеления копринен потник получи картон и сега лежеше с очи вперени в слънцето. Дори смъртта не беше чак толкова лоша — може би. Всички, дори и Майорът, рано или късно ще се изправят лице в лице с нея. Така че, в края на краищата — кой

кого е измамил? Той си отбеляза наум, да използва този довод при следващия разговор с Макврайс.

Гарати застъпва малко по-бодро и си обеща да помахна на първото хубаво момиче, което види край пътя. Но преди да се покаже първото хубаво момиче, край пътя се появи дребният италианец.

Беше направо като карикатура на италианец, с ниския си ръст, смачканата шапка и засуканите мустаци. Махаше възторжено с ръце, ухилен широко, с блеснали на слънцето невероятно бели и невероятно квадратни зъби.

Точно до пътя беше спрял фургон с вдигнати отстрани кепенци и спуснат на крака плот. Плотът беше гъсто посипан с едри буци лед и между тях като разцъфнали петунии надзъртаха яркорозови резани диня.

Гарати усети, как стомахът му направи двойно салто, като някой цирков скачач. Отгоре на фургона пишеше с едри букви:

ДОМ Л'АНТИО ОБИЧА ВСИЧКИ УЧАСТНИЦИ В
ДЪЛГАТА РАЗХОДКА.
ДА ВИ Е СЛАДКО МОМЧЕТА!

Няколко от Участниците, между които Ейбръхам и Коли Паркър се втурнаха към фургона. Всички получиха предупреждения. Движеха се с повече от четири мили в час, но в неправилна посока. Дом Л'Антио ги видя че идват и се разсмя с чист, жизнерадостен смях. Той плесна с ръце, загреба в шепи парчета лед и резани диня и заобиколи плота за да посрещне Участниците. Гарати почувства, че устата му пресъхва от желание. „Няма да му позволят — повтаряше си той. Както не позволиха на продавача на безалкохолни напитки“. И след това: „О, Божичко, колко ли е вкусно само! Защо поне този път не ни оставят? Откъде ли е намерил дини по това време на годината?“

Участниците се прилепиха към жълтите възета, които ограждаха пътя и тълпата от двете страни на фургона пощуря от радост. Чуха се втори предупреждения и миг по-късно изникнаха сякаш от земята трима щатски полицаи за да попречат на Дом в замисленото дело. Гласът на Дом надви шума на тълпата:

— Какво значи това? Защо да не мога? Това са си мои пъпеши бе, ченге просто! Ще ги давам на когото си искам, ясно ли ти е? Хей! Какво правиш? Разкарай се оттук, задник вмирисан!

Един от полицаите се пресегна да бутне парчетата диня в ръцете на Дом. Другият го заобиколи и блъсна вдигнатите кепенци на фургона.

— Копелета мръсни! — изкрещя с цяло гърло Гарати. Викът му полетя в ясения ден като стъклено копие, един от полицаите се извърна изненадан към него и се изцъкли като куче, което го душат.

— Вонящи копелета! — продължи да крещи Гарати. — Бих искал и досега да гниете в утробите на майките си, курвенски синове!

— Давай, Гарати! — извика някой и това разбира се беше Баркович, ухилен като сцепена зелка и размахващ заплашително юмручетата си към щатските полицаи. — Кажим им...

И в този миг всички започнаха да крещат, а полицаите съвсем не бяха подготвени като войниците от Дългата разходка, които зад гърба си имаха дългогодишна служба в Националните Бригади. Лицата им пламнаха от срам, но въпреки това те продължиха да избутват Дом встрани от пътя.

Дом или забрави познанията си по английски, или реши че не си заслужава усилието. Той започна да ниже сочни италиански псувни. Тълпата освиркваше полицаите. Една жена с голяма сламена шапка на главата запрати транзистора си по тях. Транзисторът прасна един от полицаите по главата и му катурна фуражката. Гарати внезапно изпита съжаление към него, но въпреки това продължи да крещи. Просто вече не можеше да спре. Зачуди се откъде му е дошла на ум думата „курвенски синове“, не можеше да си спомни да я е срещал преди където и да било.

И тъкмо когато изглеждаше, че Дом Л'Антио ще се изгуби от погледите им зад фургона, дребният италианец внезапно се провря между полицаите и се втурна назад. Тълпата се разтвори пред него и после мигновено се затвори — за да попречи на преследвачите му. Един от полицаите го препъна с крак, после се хвърли напред, сграбчи го за краката и го събори. В последния миг преди да загуби равновесие Дом хвърли напред стиснатите в ръка резани диня.

— ДОМ Л'АНТИО ВИ ОБИЧА ВСИЧКИ!

Тълпата ревеше като обезумяла. Дом се просна в прахта и миг по-късно ръцете му бяха оковани в белезници. Резанчетата диня полетяха във въздуха над главите им, Гарати вдигна триумфално ръце и извика радостно, когато видя как Ейбръхам сграбчва едно от тях.

Някои от останалите получиха трето предупреждение докато се навеждаха да вдигнат разхвърляните по шосето резанчета, но колкото и странно да бе — никой не беше застрелян, въпреки че поне пет-шест момчета успяха да докопат парчета диня. Всички Участници ръкопляскаха възторжено за умелия пробив, единодушно проклинаха войниците и се уверяваха един друг, че са зърнали макар и мимолетно огорчение на иначе каменните им лица.

— Обичам ви всички! — извика Ейбръхам. Ухиленото му лице бе изпоцапано със сок от диня. Той изплю няколко динени семки.

— Проклет да съм — щастливо подскачаше Коли Паркър. — Проклет да съм, ако не го сторя — той заби нос в парчето диня, загриза го лакомо и изведнъж го счупи на две. После хвърли половината на Гарати, който от изненада щеше да падне.

— Ето и на теб, селски хитрецо! — извика Коли. — Да не кажеш после, че съм бил стиснат!

Гарати се разсмя.

— Майната ти! — отвърна той. Динята беше толкова студена, студена. Част от сока му влезе в носа, друга част потече по брадата, но, сладки небеса, какво удоволствие беше да се стича този нектар в гърлото! С мъка се спря на половината. — Пит! — Гарати му подхвърли остатъка.

Макврайс го сграбчи с ловкостта на опитен, закален в десетки междуколежански съревнования бейзболист. Той се ухили на Гарати и сдъвка парчето.

Гарати се огледа и почувства как в гърдите му се надига някаква буйна, необузdana радост, която го караше да подскача, да вика и да тича в кръг наоколо. Почти всеки от тях бе получил по парченце диня, пък макар и съвсем малко да бе то.

Стебинс, както обикновено правеше изключение. Той гледаше надолу към пътя. Нямаше нищо в ръцете му, на лицето му не се виждаше усмивка.

„Майната му“ — помисли си Гарати. Но въпреки това, радостта му понамаля. Отново почувства познатата тежест в краката. Не беше

въпросът в това, че Стебинс не е получил нищо. Нито дали е искал да получи. Въпросът беше в това че Стебинс не се нуждаеше.

2:30 следобед. Бяха изминали сто двадесет и една миля. Оловносивите облаци изглеждаха по-близо. Отнякъде подухна хладен ветреца, който за нагорещената му кожа бе като вледеняващ полъх. „Скоро ще вали — помисли си Гарати. — Чудесно“.

От двете страни на пътя хората събираха спални чували, прибираха си багажа и се готвеха да посрещнат дъжда. Бурята настъпваше неумолимо към тях, температурата рязко спадна, сякаш ненадейно бе дошла есента. Гарати побърза да закопчае ризата си.

— Ето че приближава — обърна се той към Скрам. — По-добре си облечи ризата.

— А'е ти да не се шекуфаш? — ухили се Скрам. — През целия ден не съм се чуфсфал по-топре!

— Задава се юнашка буря — извика с ликуващ глас Паркър.

Намираха се в най-високата част на полегатото плато и ясно виждаха приближаващата се към тях дъждовна завеса, която шибаше яростно короните на дърветата. Точно над тях небето бе придобило мръсносив цвят. „Като при торнадо“ — помисли си Гарати. Дали това няма да е краят? Какво ще правят, ако изведнъж върху тях се стовари някое разбесняло се торнадо и ги понесе направо към Оз, сред облак от прах, изпокъсани обувки и семена от диня?

Той се разсмя. Вятърът издуха смеха от устата му.

— Макврайс!

Макврайс сви за да го пресрещне. Беше се превил срещу вятъра, дрехите му бяха прилепнали плътно, ризата се вееше зад гърба му. Черната коса и белегът, който прорязваше изпеченото му от слънцето лице му придаваха вид на обезумял морски капитан, изправен на мостика на своя кораб.

— Какво? — извика той.

— Предвидено ли е нещо в Правилата по въпроса за Божествената намеса?

Макврайс се замисли.

— Не, не мисля — той си закопча якето.

— И какво ще стане ако върху нас падне светкавица?

Макврайс изви назад глава и се изкиска.

— Ще умрем!

Гарати изхъмка и се отдалечи от него. Момчетата наоколо поглеждаха тревожно към небето. Това, което се задаваше, едва ли щеше да е като приятния дъждец от вчерашния следобед, който ги поразхлади. Как го беше нарекъл Паркър? Юнашка буря. Да, май наистина щеше да е юнашка.

Една бейзболна шапка се изтъркаля между краката му, Гарати погледна през рамо и видя, че някакъв дребосък я проследява с тъжен поглед. Скрам сграбчи шапката и направи опит да я хвърли назад към дребосъка, но вятърът я завъртя обратно като бумеранг и тя се заплете в клоните на едно разлюляно дърво.

Удари гръм. Ослепително бялата лента на светкавицата разцепи хоризонта. Успокояващото нашепване на вятъра в клоните на дърветата се бе превърнало в хор от хиляди обезумели призрачни гласове, които виеха и крещяха неразбрано.

Карабините изтрещяха, но звукът бе приглушен и слаб като детски тапешник, на фона на воя на вятъра и бумтенето на гръмотевиците. Гарати подскочи и завъртя глава, дълбоко уверен, че най-сетне е дошъл и редът на Олсон да си получи куршума. Но Олсон си беше на мястото, дрехите му се усукваха от поривите на вятъра около силно измършавялото му тяло. Олсон беше загубил якето си някъде, ръцете, които се подаваха от късите ръкави на ризата бяха изтънели като писалки.

Нечие друго тяло извличаха край пътя. Лицето беше дребно, имаше измъчен вид и изглеждаше мъртвешки бледо, под покривалото на разпилените коси.

— Ако вятърът беше попътен към четири и половина щяхме да стигнем Олдтаун! — подхвърли жизнерадостно Баркович. Беше нахлупил шапката до ушите, лицето му имаше щастливо-дементен израз. Гарати изведнъж разбра. Отбеляза си на ум, да каже и на Макврайс. Баркович беше луд.

Само след няколко минути вятърът внезапно намаля. Гръмотевиците се чуваха някъде отдалече. Жегата отново се нахвърли върху тях, лепкава и още по-непоносима след ледената прохлада на вятъра.

— Какво стана? — изрева като обидено магаре Коли Паркър. — Гарати! Абе във вашия проклет щат да не би да гоните и гръмотевичните бури?

— Мисля, че не след дълго ще получиш, каквото искаш — отвърна Гарати. — Само че, не съм сигурен, че тогава ще ти се иска да го получиш.

— Йо-хо-оо! Реймънд! Реймънд Гарати!

Гарати вдигна глава. За секунда си помисли, че го вика майка му и пред очите му затанцува образа на Пърси. Но това бе само някаква доста възрастна и приятна на вид госпожа, която го стрелкаше с очи, изпод един разтворен брой на „Вог“, който използваше за чадър.

— Дъртофелница — промърмори до него Арт Бейкър.

— Приятна е нали? Познаваш ли я?

— Познавам този тип — рече презрително Бейкър. — Изглежда точно като леля ми Хети. Леля ми обожава погребенията, любимите ѝ песни са заупокойните молитви и тъжните резове на околните, които посреща със също такава усмивка. Като котка, която е настъпила собствените си лайна.

— Като я гледам сигурно е майка на Майора — предположи Гарати. Каза го за да ги разсмее, но се получи глупаво. Лицето на Бейкър изглеждаше бледо и изтерзано в отслабналата светлина на потъмнялото небе.

— Леля ми Хети има девет деца. Девет, Гарати. Четири от тях е погребала със същото изражение на лицето. Така е погребала и младостта си. Има хора, които се радват на смъртта на другите. Не мога да го разбера това, а ти?

— Не — поклати глава Гарати. Бейкър внасяше в него душевен смут. Бурята търкаляше шумно своите воденични камъни по небето.

— А тази твоя леля Хети още ли е жива?

— А-ха — Бейкър погледна нагоре. — Сега е у дома. Сигурно се полюшва в стола си на верандата. Напоследък не ходи много. Само седи, люлее се и слуша новините по радиото. И се усмихва с тази нейна усмивка — Бейкър отри ръката си в лакътя. — Някога да си виждал как котката изяжда малките си, Гарати?

Гарати не отговори. Във въздуха се усещаше електрическо напрежение, бурята беше надвиснала над тях, но имаше и още нещо неуловимо. Гарати не можеше да определи какво. Затвореше ли очи, от мрака го гледаше с немигащ поглед не друг, а Фрики Д'Алесио.

Най-накрая той рече на Бейкър:

— Във вашата ферма всички ли се занимавате с учението за смъртта?

Бейкър отвърна с бледа усмивка.

— Да ти призная, от малък мечтая да постъпя в училище за погребални агенти. Добра професия, погребалните агенти се хранят добре дори по време на криза.

— Аз пък от малък мечтая да се заема с производството на подлоги — рече Гарати. — И да завържа контакти с кина, старчески домове и прочее. Сигурна работа. Как мислиш, колко фабрики за подлоги има в страната?

— Не мисля, че още ми се иска да стана погребален агент — продължи Бейкър. — Но това няма значение.

Небето се разцепи от ослепително ярка светкавица. Последва оглушителен гръм. Вятърът ги блъсна в лицата. По небето заплуваха облаци като пощурели корсари в ебонитовото море на кошмара.

— Идва — рече Гарати. — Идва, Арт.

— Някои хора казват, че не им пука — каза неочаквано Бейкър. — „Аз искам да е нещо простичко, Дон.“ Ето какво му казват. На чичо ми. Но на повечето от тях им пука. Чичо обичаше да ми го повтаря. Те казват: „Един обикновен дъбов ковчег ми стига“. Но накрая винаги избират луксозния модел... с оловни стени, ако могат да си ги позволят. Много от тях дори включват каталожния номер на избрания модел в завещанието си.

— Но защо? — попита Гарати.

— По нашия край почти всички мечтаят да ги погребат в мавзолей. Над земята. Не искат да са под земята защото при нас подпочвената вода е много плитко. Влажно е и всичко гние ужасно бързо. Но пък погребат ли те над земята, не те оставят на мира плъховете. Охранени луизиански плъхове. Гробищни плъхове. Прояждат дървения ковчег сякаш е шоколадова пръчица.

Вятърът ги спираше с невидими длани. На Гарати му се искаше бурята да е вече отминала. Чувстваше се като в някаква умопобъркана въртележка. С който и да заговори, накрая стигаха до една и съща тема.

— Проклет да съм ако го направя — заяви той. — Да хвърля петнадесет хиляди долара само за да държа плъховете на разстояние когато пукна.

— Не знам — рече Бейкър. Очите му бяха притворени, имаше заспал вид. — Винаги първо се насочват към най-меките части, ето какво ме притеснява. Почти ги виждам как прокопават дупка в моя ковчег, все по-голяма и по-голяма докато накрая се проврат през нея. И веднага след това се насочват право към очите, като пчели към мед. Изяждат ми очите и аз ставам част от плъховете. Не е ли така?

— Не знам — Гарати беше отвратен.

— Не, благодаря. Предпочитам онзи ковчег с оловните стени. И никой друг.

— Е, този избор се прави само веднъж в живота — Гарати избухна в смразяващ кривот.

— Съвършено вярно — съгласи се надутото Бейкър.

Съвсем наблизко блесна още една светкавица и във въздуха се разнесе мириса на озон. След миг бурята налетя върху тях. Но този път не беше дъжд. Беше градушка.

За не повече от няколко секунди върху им се изсипаха тонове градушка, ледените парчета бяха с големина на дребни камъчета. Разнесоха се болезнени викове, Гарати побърза да прикрие лицето си с ръце. Вятърът виеше подивял в ушите им. Градушката блъскаше по асфалта, по лицата и телата им.

Обхванат от паника, стиснал ужасено очи, Дженсън се понесе в безумен бяг, като се препъваше, блъскаше се в околните и се въртеше постоянно в кръг. Най-накрая излезе извън пътя и войниците от камионетката изстреляха поне една дузина куршуми през градушката — за по-сигурно. „Сбогом, Дженсън — помисли си Гарати. — Искрено съжалявам, човече“.

После градушката постепенно се разреди от гъсти порои дъжд, които пронизваха хълма, по който се катереха, късовете лед под краката им се топяха в ручейчетата. Още една вълна от ледени късове се стовари върху тях и след това градушката отново премина в дъжд, а небето продължаваше да се раздира от гръмотевици.

— Дявол да го вземе! — изрева Паркър, като застигаше с широки крачки Гарати. Лицето му беше покрито с червени петна, приличаше на удавен воден плъх. — Гарати, за мен вече няма съмнение...

— ... да, че това е най-шибания щат от всичките петдесет и един — довърши Гарати. — Хайде, иди си намокри главата.

Паркър изви глава назад, отвори широко устата си и остави дъжда да вали вътре.

— Това и правя, човече, проклет да съм!

Гарати се преви срещу вятъра и застигна Макврайс.

— Как ти се струва, а? — попита той.

Макврайс потрепера и обвини тялото си с ръце.

— Че победата е още по-далеч. Как ми се иска само да се покаже слънцето.

— Няма да е за дълго — отвърна Гарати, но грешеше. В четири часа следобед още продължаваше да вали.

---

[1] *Фатом* — мярка за дължина равна на 6 фута или 1,83 метра.
— Бел. moosehead ↑

[2] по Фаренхайт — Бел.прев.; 26,1°C — Бел. moosehead ↑

ДЕСЕТА ГЛАВА

*„Знаете ли защо ме наричат Графа?
Защото съм графоман! Ха-ха-ха!*

Графът,   Улица
Сезам“

Нямаше залез, докато навлизаха в своята втора нощ на пътя. Към четири и половина проливният дъжд намаля до лек, хладен ръмеж. Ръмежът продължи до осем часа. После облаците започнаха да се вдигат и над тях се показаха ярки, студени, трепкащи звезди.

Гарати се загърна по-плътно в подгизналите си дрехи и си помисли, че не се нуждае от ветропоказател за да определи посоката на вятъра. Капризната пролет им бе отнела натрупаната през деня топлина, сякаш бе издърпала някой стар килим изпод краката им.

Може би тълпата също отдаваше топлина. Излъчена топлина или нещо подобно. Все повече хора се виждаха от двете страни на пътя. Присвити в дрехите си за да се посгреят, те бяха доста по-необщителни. Проследяваха мълчаливо минаващите покрай тях Участници и после бързаха към следващия наблюдателен пункт. Ако жадуваха да видят кръв, очакванията им останаха излъгани. След Дженсън отпаднаха само две момчета, като и двете направо се строполиха в несвяст. С това броя им се намали наполовина. Не... всъщност, малко повече от половина. Петдесет отпаднали, оставаха още четиридесет и девет.

Гарати вървеше сам. Прекалено студено му беше, за да му се доспи. Стиснал бе здраво устни, за да не губи топлина през устата си. Олсон също беше някъде отзад, тук-там имаше залагания, че Олсон ще е петдесетата жертва получила картон. Не познаха. Честта да стане юбилейна жертва получи номер 13, Роджър Фенъм. Нещастният номер 13. Гарати вече смяташе, че Олсон ще върви безкрайно. Беше се скрил на безопасно място, далеч от всякаква болка. Имаше някаква поетична

правда в идеята да победи Олсон. Дори вече си представяше заглавията във вестниците:

ДЪЛГАТА РАЗХОДКА СПЕЧЕЛЕНА ОТ МЪРТВЕЦ!

Пръстите на краката му бяха изтръпнали. Той ги раздвижи в тясното пространство на обувките, но не почувства нищо. Истинската болка вече не беше в пръстите. Болката се бе преместила в дъгите на ходилата. При всяка стъпка сякаш в глезените му се забиваха нагорещени клинове. Спомни си за един разказ, който обичаше да му чете майка му като беше малък. Там се разказваше за една морска сирена, която искала да стане жена. Обаче имала опашка и една добра фея, или някой друг ѝ казал, че ако наистина поиска, ама страшно много, ще ѝ порастат крака. Всяка стъпка по твърдата земя ще е като да ходи по наострени ножове, но затова пък ще си има крака. И тя казала: „Да, съгласна съм“ и така започнала Дългата разходка. В една черупка от лешник...

— Предупреждение! Предупреждение 47!

— Чух ви — сопна се раздражено Гарати и ускори крачка.

Гората тук беше по-рядка. Северните райони на щата вече бяха зад тях. Минаха през две притихнали градчета, пътят ги прорязваше от край до край, хората ги гледаха мълчаливо от тротоарите, под разсеяната от слабия дъжд светлина на уличните лампи. Никой не викаше. Гарати реши, че е от студа. Твърде студено и твърде влажно е, да не забравя че, Исусе Христе, над главата му отново виси предупреждение и ако това не е шибана работа, то какво е.

Краката му отново започнаха да забавят своя ход и той с мъка си наложи да ускори крачка. Някъде далеч пред него Баркович каза нещо и после се разсмя със своя дрезгав, неприятен смях. Почти веднага се чу отговора на Макврайс: „Млъквай, убицецо“. Баркович каза на Макврайс да върви по дяволите и после потъна в подтиснато мълчание. Гарати се усмихна отпаднало в мрака.

Беше изостанал почти на опашката на колоната и с неохота осъзна, че отново върви близо до Стебинс. Имаше нещо в Стебинс, което силно го заинтригуваше. Но Гарати реши, че не му пука чак толкова за това нещо. Време беше да престане да се чуди за разни

неща. В това нямаше никакъв смисъл. Шибана работа, като всичко останало.

В мрака пред тях грееше огромна, луминесцентна стрела. Сияние като от зъл дух. Изведнъж някакъв духов оркестър засвири марш. Съдейки по звука, оркестърът беше доста голям. Последваха шумни овации. Въздухът се изпълни с летящи предмети и за миг на Гарати му мина налудничавата мисъл, че е завалял сняг. Но не беше сняг. Летяха конфети. Тук сменяха шосетата. Старият и новият път се пресичаха под прав ъгъл и огромен пътен знак съобщаваше, че до Олдтаун остават само шестнадесет мили. Гарати почувства как в него се надига вълнение, дори гордост. Познаваше добре пътя след Олдтаун. Като дланите на ръцете си.

— Изглежда че това е твоят край. Не съм сигурен, но май е така.

Гарати подскочи. Беше Стебинс, сякаш бе повдигнал покривалото на мислите му и бе надникнал вътре.

— Какво?

— Ти не си ли от този край?

— Не съвсем. Никога преди не съм стъпвал на север от Грийнбъш, тук съм за пръв път. Рядко идваме насам.

Духовия оркестър остана назад, фанфарите и кларинетите продължаваха да хвърлят меки отблясъци в мократа нощ.

— Но все пак ще минем през твоя роден град, нали?

— Не. Но ще минем наблизно.

Стебинс изсумтя. Гарати погледна към краката му и с изненада установи, че Стебинс е свалил своите тенис маратонки и сега носи чифт мокасини от мека кожа. Беше затъкнал маратонките в пояса си.

— Нося ги за всеки случай — рече Стебинс. — Но мисля, че мокасините ще ми свършат работа до края.

— Аха.

Минаха покрай една радиотранслационна кула, която стърчеше самотно на сред полето. На върха пулсираше като сърце мъничка червена светлинка.

— Очакваш скоро да видиш любимата, а?

— Да, така е — отвърна Гарати.

— И после какво?

— Какво ли? — Гарати сви рамене. — Предполагам, ще продължа нататък. Освен ако всички останали не сте така любезни да

си получите картоните, до този момент.

— О, не мисля — отвърна със замечтана усмивка Стебинс. — Откъде си толкова сигурен, че няма да отпаднеш? След като ги видиш?

— Човече, вече в нищо не съм сигурен — рече Гарати. — Не знаех много като почнахме, но сега знам още по-малко.

— Мислиш ли, че все още имаш шанс?

— И това не знам. Не знам дори защо си губя времето да приказвам с теб. Все едно да говориш с облак дим.

Далеч напред полицейски сирени завиха в нощта.

— Някой е успял да премине през полицейския кордон, който нататък става по-рехав — обясни Стебинс. — Тукашните зяпачи започват да стават неспокойни, Гарати. Помисли си само колко хора там напред чакат да те зърнат.

— И тебе също.

— И мене също — съгласи се Стебинс и потъна в продължително мълчание. Яката на ризата му бе увиснала и се полюшваше. — Удивителен е начина по който ума управлява тялото — най-сетне проговори той. — Удивително е как взема всичко в свои ръце, как поема командването. Да вземем за пример една домакиня — на ден тя изминава средно шестнадесет мили, като почне от хладилните витрини в супермаркета и свърши с щандовете за дрехи, дрънкулки и прочее. С удоволствие си вдига краката на масата в края на работния ден, но в никакъв случай не е изтощена. Предприемачите, дето звънят по вратите на хората със сигурност достигат до двадесет мили на ден. Учениците от гимназията по време на тренировки за футболното първенство могат да изминат двадесет — двадесет и пет мили... и то само за един ден — от закуска до вечеря. Всички те се уморяват, но никой не е изтощен.

— Аха.

— Но представи си, че кажем на същата тази домакиня — „Днес трябва да изминеш шестнадесет мили и тогава ще получиш обяд“.

Гарати кимна разбиращо.

— И вместо да е уморена, тя ще е изтощена.

Стебинс не отговори. Гарати бе завладян от перверзното чувство, че Стебинс е останал разочарован от отговора му.

— Е... няма ли да е?

— Аз мисля, че тя ще се втурне да ги навърти час по-скоро, само да не изпусне следобедната развлекателна програма по телевизията. Уморен ли си, Гарати?

— Да — кимна Гарати. — Уморен съм.

— Изтощен?

— Е, натам отивам.

— Не, все още не си тръгнал натам, Гарати — той посочи с пръст към Олсон. — Това значи да си изтощен. Той вече е съвсем близо до края.

Гарати хвърли заинтригуван поглед към Олсон, сякаш очакваше да тупне на земята след думите на Стебинс.

— Какво искаш да кажеш?

— Попитай твоя шантав приятел Арт Бейкър. Магарето не обича да тегли каруцата. Но то обича моркови. Окачваме един морков пред носа му. Магарето без морков се изтощава бързо. Магарето с морков остава дълго време изморено. Схващаш ли?

— Не.

Стебинс се усмихна отново.

— Има време. Наблюдавай Олсон. Той вече загуби апетита си към моркова. Още не го е осъзнал, но е така. Наблюдавай Олсон, Гарати. Можеш да научиш много от него.

Гарати втренчи поглед в Стебинс, без да е сигурен доколко сериозно да възприема думите му. Стебинс се разсмя гръмко. Смехът му бе плътен и звучен — изненадващ звук, който накара другите Участници да се огледат учудени.

— Хайде. Иди и си поговори с него, Гарати. И ако той не ти отговори, приближи се до него и го разгледай внимателно. Никога не е късно човек да научи нещо.

Гарати преглътна мъчително.

— И ти казваш, че това е един важен урок, така ли?

Стебинс престана да се смее. Той сграбчи Гарати за китката и стисна здраво.

— Може би най-важният урок, който някога си получавал. Тайната за живота и смъртта. Научиш ли това, вече можеш да умреш спокойно, Гарати. Или да прекараш остатъка от живота си в безгрижно пиянство.

Стебинс най-сетне го пусна. Гарати започна да масажира бавно китката си. Стебинс изглежда напълно бе забравил за него. Гарати се отдалечи с нервна стъпка и пое към Олсон.

Струваше му се, че някаква невидима нишка го тегли към Олсон. Приблужи се отляво и се опита да надникне в лицето му.

Веднъж като малък Гарати не можа да заспи цяла нощ от един страшен филм. В главната роля играеше — кой? Трябва да е бил Робърт Митчъм. Играеше ролята на свещеник от някаква южняшка секта, който същевременно бе и психопат-убиец. Нещо в силуета на Олсон напомняше за него. Фигурата му се бе изтънила и същевременно издължила. От масивната дехидратация кожата му се бе напукала. Очите му бяха хлътнали навътре в орбитите. Косата му се развяваше, като подухвана от вятъра царевица.

„Той не е нищо повече от един робот, от един автомат. Възможно ли е все още някъде вътре да се е скрил истинския Олсон? Не. Няма го. Сигурен съм, че оня Олсон, който седеше с нас на тревата, шегуваше се и ни разказваше за момчета, дето се вцепенило на старта и още там получило картон, този Олсон вече го няма. Това тук е само една безжизнена материя.“

— Олсон? — прошепна той.

Олсон продължаваше да върви. Приличаше на призрачна къща на два крака. Олсон се беше замърсил. От него миришеше лошо.

— Олсон, можеш ли да говориш?

Олсон продължаваше да върви. Лицето му бе потънало в мрак, но той се движеше, да, той се движеше. Имаше нещо вътре, нещо продължаваше да тиктака, отново и отново, но...

Нещо, да, там имаше нещо, но какво?

Започнаха да изкачват поредния хълм. Гарати дишаше все почувствено и измъчено, като запъхтяно куче. От мокрите му дрехи се надигаха тънки струйки пара. Долу под тях се виждаше река, която се извиваше в мрака като сребриста змия. Той си помисли, че може би това е Стилуютър. Стилуютър минаваше наблизо край Олдтаун. Край пътя се разнесоха няколко лишени от ентусиазъм подвиквания. Оттатък, на отвъдната страна на речната долина (а може би това бе река Пенъбскот?) се гушеха мънички светлинки. Олдтаун. Още по-нататък други светлинки вероятно обозначаваха Милфорд и Бредли. Олдтаун. Значи все пак стигнаха до Олдтаун.

— Олсон — рече той. — Това е Олдтаун. Тези светлини са на Олдтаун. Вече сме близо, приятелю.

Олсон не отговори. И изведнъж Гарати се сети, какво бе онова подсъзнателно нещо, което през цялото време му се изплъзваше. Не беше кой знае колко важно. Само дето Олсон му приличаше на Летящия холандец, който продължава да се носи по вълните дълго след като останалия екипаж е изчезнал.

Спуснаха се с бърза крачка надолу по дългия склон, последва низ от остри завои и след това пресякоха някакъв мост, под който ако се съди по табелата минаваше река „Мийдоу“. На отвъдната страна на моста зърнаха поредния надпис:

СТРЪМЕН СКЛОН! КАМИОНИТЕ ДА ПРЕМИНАТ НА ПО-НИСКА ПРЕДАВКА!

Наоколо се разнесоха измъчени стенания.

Хълмът наистина беше стръмен. Издигаше се високо над тях като писта за бобслей. Върхът не беше далеч — дори в мрака се виждаше ясно. Но склоновете на хълма бяха ужасно стръмни.

Поеха нагоре.

Гарати наведе тяло напред и почувства, че все по-трудно контролира ритъма на дишането си. „Горе на върха ще дишам като побесняло куче — помисли си той — ... ако стигна до върха.“ Чувстваше, че в краката му се надига шумен протест. Започваше някъде от бедрата му и се спускаше надолу. Краката му направо крещяха, че повече няма да вършат тази лайнарска работа.

„Ще я вършите — рече им Гарати. — Или ще я вършите, или ще умрете“.

„Не ни пука — отвърнаха краката. — Не ни пука ако умрем, умрем, умрем“.

Мускулите му постепенно се размекваха и отпускаха, като изхвърлена на пясъка медуза. Трепереха от безпомощност. Гърчеха се, като изгубили контрол кукли на конци.

Отляво и отдясно заваляха предупреждения и Гарати осъзна, че не след дълго и той ще получи. Не откъсваше втренчен поглед от Олсон, мъчейки се да нагоди ритъма си към неговия. Двамата заедно

ще се изкачат на върха и тогава ще накара Олсон да му издаде тайната си. После всичко ще е като на шега и няма да се налага да се притеснява за Стебинс, Макврайс, за Джен и баща й, не, дори няма да се тревожи за Фрики Д'Алесио, дето си размаза черепа като шоколадова паста на шосе номер 1.

Колко ли оставаха? Сто крачки? Петдесет?

Дишаше все по-задъхано.

Разнесоха се първите изстрели. Последва дълъг, болезнен писък, който бе заглушен от нови изстрели. В подножието на върха падна още една жертва. Гарати не можеше да види нищо в тъмното. Усещаше как пулсът блъска лудо в слепоочията му. Пет пари не даваше вече кой е поредната жертва. Това нямаше никакво значение. Единственото, което имаше значение беше болката, раздиращата болка в краката и гърдите.

Склонът стана по-полегат, после равен и накрая започна да се спуска под краката му. Пътят надолу съвсем не бе така стръмен. Наклонът бе подходящ за възстановяване на дишането. Но не го напускаше неприятната мековатост в мускулите. „Краката ми всеки миг ще колабират — помисли си равнодушно Гарати. — Никога не ще успеят да ме отведат до Фрипорт. Мисля, че дори няма да стигна до Олдтаун. Май вече е време да умра“.

В този миг някакъв звук започна да пулсира в нощта, дивашки и необуздан. Това беше глас, много гласове, които повтаряха отново и отново:

Гарати! Гарати! Гарати! Гарати! Гарати!

Гласът принадлежеше на Господ Бог, или на баща му, дошъл да го погуби, преди да научи тайната, тайната, тайната на...

Като гръмотевица: ГАРАТИ! ГАРАТИ! ГАРАТИ!

Не беше баща му, нито Господ Бог. Това, което викаше името му в пълен синхрон бе целият личен състав на олдтаунската гимназия. В мига, в който зърнаха бледото му, изтощено лице, учениците спряха да скандират и избухнаха във възторжени възгласи. Вееха се знамена и надписи. Момчетата свиреха оглушително и целуваха възхитени своите момичета. Гарати вдигна ръце, махаше, кимаше усмихнат и незабелязано се прокрадваше все по-близо до Олсон.

— Олсон — прошепна той. — Олсон.

В очите на Олсон сякаш проблесна нещо. Някакъв далечен и слаб признак на живот, като последна искра в отдавна изтощен

акумулатор.

— Кажи ми как, Олсон — прошепна той. — Кажи ми, какво да направя.

Момичетата и момчетата от гимназията (Божичко, нима някога и аз съм ходил на училище, не беше ли това сън?) бяха останали зад тях, но продължаваха да крещат екзалтирано.

Очите на Олсон се завъртяха бавно в орбитите, сякаш бяха ръждясали и се нуждаеха от смазване. Устата му се разтвори с пукот.

— Това е — прошепна ентусиазирано Гарати. — Говори. Говори с мен, Олсон. Кажи ми. Кажи ми.

— Ах — произнесе Олсон. — Ах. Ах.

Гарати се приближи по-близко. Той постави ръка на раменете му и се потопи в аромата на пот, урина и фецес.

— Моля те — настоя той. — Помъчи се.

— Гра. Бо. Бог. Градината на Бога...

— Градината на Бога — повтори объркан Гарати. — Какво искаш да кажеш за Божествената градина, Олсон?

— Пълна е. С бурени — довърши с печален глас Олсон. Главата му клюмна на гърдите. — Аз.

Гарати мълчеше. Не можеше да говори. Изкачваха поредния хълм и дишането му отново се затрудни. Олсон сякаш въобще не дишаше.

— Аз. Не. Искам. Да. Умра — завърши Олсон.

Гарати не отделяше поглед от изтерзаното лице на Олсон. С неимоверна мъка Олсон завъртя очи към него.

— А? — той бавно вдигна глава. — Га. Га. Гарати?

— Да, аз съм.

— Колко е часът?

Гарати бе навил и сверил часовника си по-рано. Един Господ знае защо.

— Девет без четвърт.

— То. Тол. Толкова рано? — на опустошеното лице на Олсон се изписа бледа изненада.

— Олсон... — той го разтърси за рамото и цялото тяло на Олсон се разлюля като пране на вятър. — За какво е всичко това? — Гарати се задави от ненадейно завладялото го безумие. — За какво е всичко това, Алфи?

Олсон хвърли на Гарати замислен поглед.

— Гарати — прошепна той. Дъхът му бе като полъх от клоака.

— Какво?

— Колко е часът?

— По дяволите! — изкрещя му Гарати. Той бързо се огледа, но Стебинс не вдигаше поглед от земята. Дори и да се присмиваше на Гарати, беше прекалено тъмно за да види.

— Гарати?

— Какво? — отвърна с тих глас Гарати.

— Го. Господ да ни е на помощ.

Олсон вдигна високо глава. Той пое встрани от пътя. Вече вървеше по допълнителното платно.

— Предупреждение! Предупреждение 70!

Олсон дори не забави. В походката му имаше някакво отчаяно достойнство. Тълпата притихна. Гледаха го с широко отворени очи.

Олсон продължи все така уверено. Той стигна на отвъдния край на платното и впи ръце в каросерията на камионетката. След това започна да се набира мъчително нагоре.

— Олсон! — извика Ейбръхам, изумен. — Хей, това е Хенк Олсон!

Войниците вдигнаха пушки в перфектна квартетна хармония. Олсон сграбчи дулото на най-близката карабина и го дръпна сякаш е клечка на сладолед. Пушката изтрака на пътя. Момчетата отскочиха ужасени, като че ли бяха видели гърмяща змия.

В следния миг една от останалите три карабини изгърмя. Гарати съвсем ясно видя пламъка, който излезе от дулото. Ризата на гърба на Олсон подскочи за миг — куршумът бе пробил гърдите и бе излязъл на другата страна.

Олсон не спря. Той се покатери на платформата и сграбчи пушката, от която току-що го бяха простреляли. Насочи я в небето миг преди да гръмне повторно.

— Дръж ги, Олсон! — изкрещя с подивял глас Макврайс. — Дръж ги, Олсон! Убий ги! Убий ги!

Едновременно гръмнаха две карабини и от страшния удар на едрокалибрениите куршуми Олсон отхвърча назад. Той се просна по гръб с разперени ръце, като разпънат на кръст. Огромно черно петно зееше на корема му. Още три куршума се забиха в него. Войникът,

който Олсон бе разоръжил (напразно), извади нова карабина някъде отвътре.

Олсон се надигна. Той притисна корема си с ръце и впери спокоен поглед в застиналите срещу него войници. Войниците също не откъсваха очи от него.

— Копелета такива! — изхлипа Макврайс. — Мръсни копелета!

Олсон направи опит да стане. Още един залп от куршуми го прикова на пътя.

Зад гърба на Гарати се разнесе странен звук. Не се налагаше да поглежда, за да разбере че това е Стебинс. Стебинс се смееше тихо.

Олсон отново се надигна. Карабините бяха насочени към него, но войниците не стреляха. Силуетите им върху платформата бяха почти като огромни питанки.

Бавно, мъчително Олсон се изправи на крака, притиснал корема си с ръце. Спря се за миг, сякаш душеше с нос за да определи посоката и после се залюля накъдето вървяха останалите.

— Махнете го! — дрезгаво изкрещя нечий ужасен глас. — За Бога, махнете го отгук!

Подобно на лигави зеленикави влечуги се точеха червата на Олсон между здраво стиснатите му пръсти. Те се полюшваха надолу между краката му като кренвирши и звучно пошляпваха на всяка крачка. Той се спря, наведе се, сякаш да ги прибере (да ги прибере, Божичко — мислеше си Гарати обхванат от ужас и почуда) и после повърна водопад от жлъчка и кръв. След това закрачи отново, превит одве. Лицето му изглеждаше призрачно спокойно.

— О, мили Боже! — възкликна Ейбръхъм и се извърна към Гарати, притиснал устата си с ръка. Лицето му беше мъртвешки бледо, очите му изцъклени и пълни с ужас и страх. — О, Божичко, Рей, колко е ужасно всичко! — Ейбръхъм повърна. От устата му му сякаш бликна помия.

„Добрият стар Ейб се раздели с хранителните си запаси — помисли си Гарати. — Не спазваш препоръка 13, Ейб“.

— Простреляха го в корема — обади се отзад Стебинс. — Нарочно го направиха. Искат да обезкуражат всякакви по-нататъшни опити за фронтална кавалерийска атака.

— Разкарай се отгук — изсъска Гарати. — Иначе ще ти избия зъбите!

Стебинс побърза да се отдръпне назад.

— Предупреждение! Предупреждение 88!

Смехът на Стебинс го заля като леден душ.

Олсон падна на колене. Главата му се залюля между опрениите в асфалта ръце.

Разнесе се изстрел и куршумът рикошира в настилката, само на няколко сантиметра от лявата ръка на Олсон. Той направи нечовешки опит да се изправи на крака. „Играят си с него — помисли си Гарати. — Сигурно им е ужасно скучно и сега използват случая да се позабавляват. Забавно ли ви е с Олсон? Смяете ли се момчета?“

Гарати внезапно се разплака. Той изтича при Олсон, падна на колене до него и притегли пламналото му в треска лице към гърдите си. После заридя в неговата сплъстена и вмирисана коса.

— Предупреждение! Предупреждение 47!

— Предупреждение! Предупреждение 61!

Макврайс го дърпаше. Отново Макврайс.

— Ставай, Рей, ставай, не можеш да му помогнеш, за Бога, ставай!

— Не е честно! — реवेशе Гарати. Кръвта на Олсон се бе размазала по бузите му. — Не е честно!

— Знаем. Тръгвай. Тръгвай.

Гарати се надигна. Двамата с Макврайс закрачиха бързо заднешком, без да изпускат от очи коленичилия Олсон. Олсон бавно се изправи на крака. Стоеше разкрячен точно над осевата линия. Той вдигна ръце към небето. Сред тълпата се разнесе сподавена въздишка.

— АЗ СГРЕШИХ! — извика с разтреперан глас Олсон и после се просна мъртъв.

Войниците му пуснаха още два куршума и после го извлачиха от пътя.

— Да, така е.

През следващите десет минути вървяха мълчаливо. Гарати се възползваше от спокойствието, което му внушаваше Макврайс.

— Знаеш ли, Пит, май започвам да съзирам нещо във всичко това — най-сетне проговори той. — Има някакъв сценарий. Не е толкова безсмислено, колкото изглежда на пръв поглед.

— Така ли? Не разчитай на това.

— Но той говореше с мен, Пит. Не беше мъртъв, докато не го застреляха. Беше жив — в този момент му се струваше, че това е по-важно от всичко друго, свързано с Олсон. За това повтори: — Жив.

— Мисля, че това няма никакво значение — кимна уморено Макврайс. — Той е само един номер. Един от многото. Номер петдесет и три. Това не означава нищо друго освен че сме малко по-близо до края.

— Не мислиш така.

— Не ми казвай какво мисля и какво не мисля! — ядоса се Макврайс. — Що не зарежем тая тема?

— Мисля, че сме на тринадесет мили от Олдтаун — рече Гарати.

— Голяма работа!

— Да знаеш какво става със Скрам?

— Не съм му домашния лекар! Що не се гръмнеш?

— Какво, по дяволите, става с теб?

Макврайс се разсмя неудържимо.

— Виж само докъде сме я докарали, а ти ме питаш какво става с мен! Ами притеснявам се за тазгодишния бюджетен дефицит, ето за какво се притеснявам! Тревожа се за цената на житото в Южна Дакота и тя не ми дава мира. Червата му направо изтекоха навън, Гарати, накрая вървеше с изтърбушени черва и това ме притеснява, това ме притеснява... — той млъкна и Гарати видя, че с мъка се сдържа да не повърне. После продължи: — Скрам е съвсем зле.

— Така ли?

— Коли Паркър пипна с ръка челото му и каза, че изгаря от треска. Говори несвързано. Разправя разни неща, за жена си, за Феникс, за обичаите на навахите по ония места, за някакви ритуални кукли... трудно му се разбира.

— И още колко ще издържи?

— Кой би могъл да каже? Шансовете му все още не са по-малки от нашите. Як е като бик и влага всичко от себе си. Божичко, колко съм уморен само!

— А Баркович?

— Прави се на хитрец. Знае, че много от нас жадуват да го видят как получава картон. Решил е на всяка цена да ме надживее, тази малка гадинка. Хич не му харесва начина, по който се държа с него. Ама и него си го бива, лайното му с лайно — Макврайс отново избухна в

смях. На Гарати това хич не му се понрави. — Ако знаеш колко го е шубе. Само гледа как да си пести силиците.

— Всички сме така.

— Вярно. Олдтаун е наблизно, значи. Тринадесет мили казваш?

— Точно така.

— Може ли да ти кажа нещо, Гарати?

— Давай. Ще го нося с мен до гроб.

— Мисля, че си прав.

Някой в тълпата изстреля сигнална ракета и двамата подскочиха от неочаквания звук. Чуха се женски писъци. Едър мъжага от първия ред изфъфли с пълна с пуканки уста: „По дяволите!“

— Причината всичко това да е толкова ужасно, — рече Макврайс — се крие в неговата тривиалност. Разбираш ли? Продадохме телата и заменихме душите си за една тривиалност. Олсон беше тривиален. Вярно, беше и великолепен, но тези неща не се изключват взаимно. Той беше едновременно великолепен и тривиален. Но така или иначе, той загина като микроб под микроскоп.

— Ти си по-лош дори от Стебинс.

— Бих искал Присила да ме беше заколила — рече Макврайс. — Тogaва поне нямаше да се налага да бъда...

— Тривиален — довърши вместо него Гарати.

— Да. Мисля, че...

— Виж какво, искам малко да подремна, ако мога. Имаш ли нещо против?

— Не разбира се. Съжалявам — гласът му прозвуча обидено.

— Аз съжалявам — отвърна Гарати. — Не го взимай навътре. В края на краищата...

— Всичко е тривиално — довърши Макврайс. Той се разсмя за трети път с безумния си смях и после се отдалечи. Не за първи път от началото на Дългата разходка Гарати съжали, че се е сприятелил с него. Хич нямаше да му е лесно. По-точно — хич не му беше лесно.

Червата му се размърдаха болезнено. Скоро ще се наложи да ги изпразни. При тази мисъл той стисна зъби на ум. Хората ще го сочат с пръст и ще се смеят. Той ще стовари лайното нейде по пътя като някакъв помияр и след това зяпачите ще се изтрепят да го стържат и да го прибират в бутилки за сувенири. В момента това му изглеждаше невероятно, но той знаеше, че такива неща се случват.

Олсон, с изтекли навън черва.
Макврайс и Присила и фабриката за пижами.
Скрам, горящ от треска.

Ейбръхъм... последно наддаване, публика?

Гарати склони глава. Той задряма. Но Разходката продължаваше.

През гори, хълмове, през полета и планини. По склонове и под мостове и покрай фонтана на любимата. Гарати се изкикоти мислено на тези странни словосъчетания. Краката му трополяха по паважа, скъсаната подметка шляпаше на всяка крачка като ръждясала капандура на някоя изоставена къща.

„Мисля, значи съм. Първа година латински. Мъртви звуци от един мъртъв език. Динг-донг-котка-в-кладенеца-гонг. Кой я бутна там? Малкият Джеки Флам.

Съществувам, следователно съм.“

Още една сигнална ракета. Чуха се одобрителни викове и ръкопляскания. Двигателят на камионетката тихичко потракваше, Гарати се заслуша в гласа, който го предупреждаваше нещо и после задряма.

„Тате, мъчно ми беше като си отиде, но след това не ми липсваше кой знае колко. Съжалявам. Но не това е причината да съм тук. Извинявай, Стебинс, но не съм завладян от подсъзнателното желание да се самоубия. Съжалявам, но...“

Отново изстрели, той се стресна, събуди се и веднага последва познатото тупване на трупа. Още едно момче на път да се срещне с Исус. Тълпата изкрещя ужасена и продължи с възторжени възгласи.

— Гарати! — извика някаква жена. — Рей Гарати! — гласът ѝ беше рязък, пронизителен. — Ние сме с теб, момче! Ние сме с теб, Рей!

Гласът и се понесе над тълпата и след него се извърнаха любопитни зрители, за да видят „Гордостта на Мейн“. Тук-там някои се опитаха да го освиркат, но бяха заглушени от аплодисментите.

Тълпата отново започна да скандира името му. Гарати слушаше, докато звукът се превърна в какофония от безсмислени шумове, които не значеха нищо за него.

Той помахва вяло с ръка и потъна в дрямка.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

„Напред, задници! Да не искате да живеете вечно?“

Неизвестен сержант
от Първата Световна
Война

В полунощ навлязоха в Олдтаун. Шосето на няколко пъти се присъединяваше към други пътища, накрая се сляха с шосе номер 2 и по него стигнаха до центъра на града.

За Рей Гарати, целият този пасаж беше като някакъв объркан, среднощен кошмар. Аплодисментите и възторжените възгласи нарастваха, докато накрая заглушиха всяка мисъл. Под яркото улично осветление, което ги къпеше в странна оранжева светлина, нощта се превърна в ослепителен, лишен от сянка ден. На тази светлина дори и най-приятелското лице изглеждаше като надигнало се от гробищата нещо. От прозорците на втория и третия етаж летяха конфети, вестници и дълги ленти тоалетна хартия. Приличаше на традиционния нюйоркски парад на телеграфо-пощенските работници.

Никой не умря в Олдтаун. Оранжевата светлина на лампите избледня, тълпата постепенно намаля и те навлязоха в коритото на река Стилуютър, където вече се раждаше новия ден. Настъпваше трети май. Откъм хартиената фабрика полъхна остра миризма. Миришеше на химикали, на дим, на замърсена вода и на злокобно дебнещ стомашен рак. Тук се издигаха хълмове от стърготини по-високи от сградите в центъра на града. Грамади от дървени трупи стърчаха в небето. Гарати отново потъна в своите объркани сънища за така жадуваната почивка и изкупление и след известен период от време, който му се стори цяла вечност, някой започна да го ръга в ребрата. Беше Макврайс.

— К'во има?

— Излизаме на магистралата — отвърна Макврайс. Имаше развълнуван вид. — Така предадоха отпред. Построили са край пътя

цяла една шибана представителна рота. Ще ни посрещнат със салют от четиристотин пушки!

— И ето, че в долината на смъртта навлязоха четиристотинте — промърмори Гарати като търкаше подпухналите си очи. — Тая нощ вече се наситих на салюти от три пушки. Не ме интересува. Остави ме да спя.

— В това е въпросът. След като те дадат салют и ние ще им дадем.

— И ние ли?

— Да. Четиридесет и шест човека ще изпърдим с уста.

Гарати се усмихна с мъка. Усмивката замръзна неуверено на устните му.

— Това ли сте намислили?

— Аха. Всъщност... може и да сме по-малко. Някои от момчетата са доста зле.

Гарати за миг си спомни Олсон, живото олицетворение на Летящия холандец.

— Добре, и аз съм в играта.

— Да се посъберем, тогава.

Гарати ускори крачка. Двамата с Макврайс се приближиха към групата на Пиърсън, Ейбръхам, Бейкър и Скрам. Момчетата с кожените якета от авангарда също бяха поизостанали.

— Баркович с нас ли е? — попита Гарати.

Макврайс изсумтя.

— Той смята че това е най-великата идея откакто са измислили платените кенефи.

Гарати загърна с ръце измръзналото си тяло и тихичко се изкикоти.

— Предполагам, че им е приготвил як пърдеж.

Вече се изравняваха с магистралата. Гарати ясно виждаше банкета отдясно и напред — високите улични лампи, които тук светеха в неоновобяло. Още по-нататък, може би на около половин миля пътят започваше да се издига нагоре.

— Ето че приближаваме — обяви Макврайс.

— Кати! — ненадейно извика Скрам и Гарати подскочи от изненада. — Още не съм се предал, Кати! — той обърна невиждащ

поглед към Гарати, очите му бяха зачервени и възпалени. Очевидно не го позна. Бузите му пламтяха, устните му бяха напукани.

— Хич не е добре — рече извинително Бейкър, сякаш той бе причината за болестта на Скрам. — От време на време му даваме да пие вода и му сипваме на главата. Но манерката му е почти празна и ако иска нова, трябва да го направи сам. Такова е правилото.

— Скрам — рече Гарати.

— Кой говори? — очите на Скрам се завъртяха бясно в орбитите.

— Аз. Гарати.

— Ох. Да си виждал Кати?

— Не — Гарати се сви от притеснение. — Аз...

— Започва се — каза Макврайс. Възгласите отново нараснаха и от мрака изскочи някакъв призрачнозелен надпис:

МЕЖДУЩАТСКО 95 ОУГЮСТА ПОРТЛЕНД ПОРТСМЪТ ПОСОКА НА ЮГ

— Ето го — прошепна Ейбръхам. — Господ да ни е на помощ и да ни води на юг.

Пътят започна да се издига под краката им. Постепенно навлязоха в ярко осветената от неоновите лампи магистрала. Настилката тук бе значително по-гладка и Гарати отново почувства познатото радостно вълнение.

От едната страна на разклона се бяха подредили войниците от представителната рота, а зад тях тълпата зрители. Гвардейците мълчаха, стиснали пушките „за почест“. Парадните им униформи бяха ослепителни, в сравнение с тях войниците от камионетката имаха съвсем жалък вид.

Като че ли се издигаха над някакво огромно и неспокойно море от безпорядъчен шум, нагоре към по-спокойни слоеве на атмосферата. Единствените звуци, които се чуваха, бяха шумът от стъпките им и задъхано дишане. Входната отсечка към магистралата сякаш беше безкрайна, по цялото протежение от двете страни бяха строени войници с алени униформи, стиснали пушките си „за почест“.

И след това, някъде от мрака се разнесе гласът на Майора, усилен от високоговорителите:

— На рее-мък!

Шум от стотици оръжия, които се удрят в плътта.

— За стреел-ба!

Прикладът е опрян в рамото, дулото сочи към небето, сякаш крачат под стоманена арка. Всички се присвиват при мисълта за предстоящите изстрели, които павловият рефлекс вече е превърнал за тях в символ на неизбежна смърт.

— Огън!

Четиристотин пушки в нощта, оглушително, раздиращо мозъка. Гарати едва се сдържа да не скрие лицето си в шепа.

— Огън!

Отново острата, дразнеща миризма на изгорял барут и сяр. В коя книга стреляха над водата, за да накарат телата на удавените да изплуват?

— Главата ми — изпъшка Скрам. — О Божичко, боли ме главата.

— Огън!

Четиристотин пушки изгърмяха за трети и последен път. Макврайс мигновено се обърна и закрачи заднешком. Лицето му бе зачервено от напрежение.

— За стреел-ба!

Четиридесет езика облизаха четиридесет изсъхнали устни.

Гарати пое дълбоко дъх и се помъчи да го задържи.

— Огън!

Наистина прозвуча жалко. Един немощен, слаб звук на безпомощност в големия мрак. Така и не повториха. Каменните лица на войниците от ротата не потрепнаха, но като че ли се долавяше някакъв слаб намек на неодобрение.

— О, майната му — рече Макврайс. Той се обърна и закрачи напред с наведена глава.

Пътят съвсем се изравни. Вече бяха на магистралата. За миг видяха джипът на Майора да се отдалечава на юг — кратко проблясване на неонов светлини в огледалните очила — и после тълпата се сгъсти, но сега беше значително по-далече, защото магистралата беше четири ленти широка, дори пет — ако се брои затревената ивица по средата.

Гарати побърза да свие натам и скоро стъпи на ниско подстриганата трева, чувствайки как тревичките гаят ходилата му

през изтърканите подметки и как лекичко гъделичкат прасците му. Някой получи предупреждение. Магистралата се простираше пред тях, равна и монотонна, зеленината по средата стегната в бетонен паваж и всичко това обляно в светлините на високите неоновы лампи. Сенките им бяха черни, дълги и с ясни контури, сякаш над тях грееше лятна луна.

Гарати вдигна манерката, пое дълбока глътка вода, после завъртя капачката и отново се унесе в дрямка. До Оугюста оставаха осемдесет, може би осемдесет и четири мили. Влажната трева под краката му действаше успокояващо...

Той се препъна, с мъка се задържа да не падне и отвори широко очи. Някакъв глупак беше посадил борчета по протежение на затревената ивица. Сигурно така е необходимо, но все пак не прекаляваха ли? В края на краищата, как ще се разхожда човек по тревичката, ако на всяка крачка...

Вероятно не са го имали предвид.

Гарати се премести в лявата лента, където вървяха повечето от Участниците. Още две камионетки се бяха присъединили към ескорта след отбивката за Ороно, за да могат да покрият останалите четиридесет и шест момчета. „Но изглежда, не са предполагали, че ще ходиш по тревата. Едно на нула за теб, Гарати, стари приятелю. Нищо особено, просто поредното малко разочарование. Вярно, тривиално. Само... не смей да се надяваш на нещо или да разчиташ на нещо. Вратите се затвориха. Една по една.“

— Тази нощ ще изпопадат — рече той. — Ще изпопадат като хлебарки от таван.

— Не съм толкова сигурен — отвърна с уморен глас Коли Паркър. Като че ли беше подтиснат.

— Защо не?

— Това е като да пресяваш пръст през сито. Малките парчета минават почти веднага. После се разпадат малко по-големите. Но едрите буци... — Паркър се усмихна, в устата му имаше засъхнала слюнка — те са тези, които имат значение.

— Но, толкова много вървахме... все пак...

— Аз все още искам да живея — прекъсна го грубо Паркър. — Така че, не ми говори глупости, Гарати. Ти и твоят шантав приятел Макврайс можете да си вървите и да си разправяте каквито искате

втели-некипели, за да ви минава по-леко времето. Но на мен тия не ми минават. Защото каквото и да става — аз все още искам да живея. Това важи и за другите. И те ще умрат бавно. Ще умрат един по един. Може и да получа картон, но точно в този миг се чувствам сякаш бих могъл да вървя чак до Ню Орлиънз, преди да падна на колене пред онези пикливи мижитурки с тяхната дебилна камионетка.

— Наистина ли? — той почувства, че го завладява вълна на отчаяние. — Наистина?

— Да, наистина. Така че, успокой се, Гарати. Има още много да вървим — той пое с широка крачка към момчетата с кожени якета — Майк и Джо, които все още вървяха най-отпред. Гарати наведе глава и отново се унесе в дрямка.

Умът му постепенно се отдели от тялото, огромна незряща камера, пълна с незаснет филм, която не пропускаше нищо наоколо, със своя беззвучен, гладко смазан и въртящ се до безкрайност механизъм. После си спомни баща си, крачещ с едри крачки, обут в зелени гумени ботуши. Замисли се за Джими Оуенс, дето го удари с приклад в ченето, защото това бе идея на Джими, да си съблекат дрехите и да се опипват беше идея на Джими, да, това беше идея на Джими. Прикладът описа дъга, насочен точно натам, после бликна кръв („Съжалявам, Джими, Божичко, трябва да те превържем!“), право в брадата, след това му помогна да се прибере вкъщи... Джими викаше от болка... викаше...

Гарати отвори очи и се огледа замаяно. Лицето му бе покрито с пот, независимо от студената нощ. Някой викаше. Дулата на карабините бяха насочени към една дребна фигура. Приличаше на Баркович. Прогърмяха изстрели, в перфектен синхрон и дребната фигура се праметна през две ленти като чувал с пране. Но лицето не беше на Баркович. В него имаше спокойствие, то почиваше в мир.

Гарати се замисли, дали за всички тях няма да е по-добре, ако умрат и после се стресна от тази мисъл. Но не беше ли вярно? Наистина безжалостна мисъл. Болката в краката ще се удвои, дори утрои преди да настъпи краят, а тя дори сега му се струваше непоносима. Но дори болката не беше най-лошото. Най-лошото беше този постоянен аромат на смърт, който не го оставяше нито за миг. Крясъците на тълпата се бяха превърнали в постоянен фон на мислите му. Този звук го унасяше. Той задряма отново и този път пред него се

появи изображението на Джен. За известно време съвсем я бе забравил. „По-добре е да дремеш, отколкото да спиш — помисли си Гарати“. Болката в краката и ходилата сякаш принадлежеше на някой друг, някой с който го свързваше далечна и неясна връзка и вече без особени усилия можеше да регулира мислите си.

Бавно започна да изгражда образа ѝ. Първо нейните малки крака. Нейните силни, но иначе женствени крака — стройни глезени, от които израстват здрави, селски бедра. Тънкият ѝ кръст, едрата и стегната гръд. Интелигентните, закръглени черти на лицето ѝ. Нейната руса коса. Кой знае защо, намираше нещо курвенско в тази коса. Веднъж дори ѝ го каза, просто се изпусна и после се уплаши, че ще я разгневи, но тя въобще не отговори. Гарати стигна до извода, че сравнението ѝ е доставило удоволствие...

Този път се събуди от все по-честите и по-болезнени спазми в червата си. Наложил се да стисне зъби и да върви пряко сили, докато болката понамалее. Светещият циферблат на часовника показваше един.

„О, Боже, моля те, нека не се наложи да сега пред толкова много хора! Моля те, Боже. Ще ти дам половината от онова, което получа за награда, само, моля те, дай ми запек. Моля те. Моля те. Мо...“

Червата му се свиха отново, силно и болезнено, може би за да го уверят, че тялото му все още функционира нормално, независимо от тежките изпитания, на които е подложена. Той с мъка издържа до края на поредния безмилостно ярко осветен участък от пътя. После с нервни движения си разкопча колана, поколеба се за миг и след това, с изкривено от мъка лице свали панталоните, прикри гениталиите си с ръка и клекна. Колената му изпукаха експлозивно. Забравили да вършат друго, освен онова, което вършеха непрестанно през последните часове, мускулите на бедрата и прасците нададоха протестен вой като че ли го заплашваха, че ще се стегнат на топка.

— Предупреждение! Предупреждение 47!

— Джон! Ей, Джони, погледни онова нещастно копеле там!

Пръсти, които сочат към него в мрака, донякъде скрити, донякъде въображаеми. Няколко джобни фенерчета блеснаха и Гарати отчаяно завъртя глава. Нищо не можеше да бъде по-лошо от това. Нищо.

Той залитна назад и се подпря с ръка за да не падне по гръб.

Тънък, момичешки глас:

— Виждам я! Виждам му онази работа!

Бейкър мина наблизко без да погледне към него.

В един ужасяващ миг Гарати си помисли, че всичко е било напразно — фалшива тревога — но после се успокои. Дори взе целия процес под контрол. После, с една последна въздишка на облекчение се надигна и се запрепъва напред, в нещо средно между бърз ход и подтичване, мъчейки се същевременно да си закопчае панталоните. Малка част от него бе останала там, на пътя, димяща в мрака, под втренчените погледи на хиляди зрители. „Да го бутилираме! Да го увием в салфетка! Лайното на човек, който е заложил живота си на карта! Ето виж, Бети, нали ти казах, че имам нещо специално да ти покажа... ей го там, поставила съм го над стереоуредбата. Двайсет минути по-късно го застреляха...“

Той настигна Макврайс и закрочи редом с него, с наведена глава.

— Трудно ли беше? — попита Макврайс. В гласа му се долавяше възхищение.

— Ужасно трудно — отвърна Гарати и въздъхна дълбоко. — Знаех си, че съм забравил нещо.

— Какво?

— Оставих си тоалетната хартия вкъщи.

Макврайс се изкиска.

— Както обичаше да казва старата ми баба, ако си нямаш кочан, поне ще ти е по-широко в панталоните.

Гарати избухна в искрен, чистосърдечен смях, в който не се долавяше и следа от истерия. Почувства се по-лек, по-свободен. Както и да се развият събитията, без съмнение ще му се наложи отново да мине през това.

— Поздравления за успеха — каза присъединилия се към тях Бейкър.

— Исусе — възкликна Гарати. — Абе, момчета, що не вземете да ми пратите и някоя картичка за празника, или нещо подобно?

— Страхотно забавление е, като се има предвид жадната за зрелище публика — продължи Бейкър. — Слушай, току-що научих нещо. Не знам дали да вярвам. Не знам дори дали искам да му вярвам.

— И какво е то? — попита Гарати.

— Джо и Майк, нали ги знаете? Момчетата с кожените якета, дето всички ги мислеха, че си падат един по друг. Те са хоупи. Мисля, че именно това се опитваше да ни каже Скрам, но ние така и не го разбрахме. Но... виждате ли... това, което чух, е че са братя.

Гарати зяпна от удивление.

— Отидох напред — продължи Бейкър — и ги огледах внимателно. Проклет да съм, ако те не си приличат!

— Това е забранено — рече с гневен глас Макврайс. — Това е абсолютно забранено! Родителите им заслужават да ги отведат Бригадите, задето са позволили такова нещо!

— Познаваш ли някои индианци? — попита с тих глас Бейкър.

— Не, освен ако не идват от Пасайк — рече Макврайс. Все още беше разгневен.

— В нашия край има резерват за семиноли, недалеч отвъд щатската граница — продължи Бейкър. — Странни хора са. Думи като „отговорност“ имат съвсем друго значение за тях. Това са горди хора. И бедни. Струва ми се, че всичко това важи с пълна сила както за семинолите, така и за хоупите. И те знаят как да умрат с чест.

— Това не ги извинява — завъртя глава Макврайс.

— Идват от Ню Мексико — рече Бейкър.

— Това е богохулство — отсече с категоричен глас Макврайс и Гарати беше готов да се съгласи с него.

Разговорите отново се пооживиха, донякъде благодарение на шумът на тълпата, но както подозираше Гарати, по-скоро като следствие от монотонността на магистралата. Хълмовете бяха полегати и толкова издължени, че почти не приличаха на хълмове. Участниците придремваха, някои дори похъркваха. Всички бяха затегнали здраво коланите, като че ли се готвеха за предстоящите трудности. Сформираните по-рано мънички клетки от съобщества постепенно се разтваряха на тройки, двойки и самотници.

Тълпата беше тази, която не знаеше умора. Ревеше непрестанно със своя дрезгав глас и размахваше противните си плакати. Най-често се чуваше името на Гарати, но отделни групички от другите щати от време на време успяваха да изразят подкрепата си за Баркович, Пиърсън или Уейман. Чуваха се и други имена, но те изчезваха със скоростта, с която се губеха електрическите смущения на телевизионния екран.

От време на време над главите им разцъфваха с пукот сигнални ракети. Някой запрати нагоре цветна димка и тълпата се разбяга с ужас, когато димката тупна на банкетата и с пронизително свистене започна да бълва облаци от розов дим в мрака. Имаше и други вълнуващи мигове. Един мъж с мегафон в ръка използва момента не само да обяви на всеослушание подкрепата си за Гарати, но и да предложи кандидатурата си за Областен представител. Не след дълго зърнаха в тълпата жена, която бе притиснала любовно към себе си желязна клетка с огромна черна врана. Момчетата от Университета в Ню Хемпшир бяха направили в тяхна чест жива пирамида, а недалеч от тях, беззъб мъж с хлътнали бузи и костюм тип „чичо Сам“, размахваше плакат, на който пишеше:

НИЕ ПРЕДАДОХМЕ ПАНАМСКИЯ КАНАЛ В ЛАПИТЕ НА КОМУНИСТИЧЕСКИТЕ НЕГРИ

Но през останалото време тълпата изглеждаше скучна и еднообразна като самата магистрала.

Гарати отново се унесе в дрямка и в главата му се завъртяха любовни и кошмарни видения. В един от многото сънища, някакъв нисък и кънтящ глас повтаряше отново и отново: „Имаш ли опит? Имаш ли опит? Имаш ли опит?“ и той не можеше да определи дали това беше гласът на Стебинс или на Майора.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

*„На пътя се подхлъзнах,
че пътя беше кален.
И лакътя превързах,
че беше той ударен.
Едно-две-три, отварям очи“.*

Детско
стихче при
игра на
криеница

Някак неусетно беше станало девет сутринта.

Рей Гарати изви главата си назад, докато му изпукаха вратните прешлени и си изля отгоре манерката. Въздухът се беше стоплил, колкото да не излиза пара от устата му и леденостудената вода малко го поразсъни.

Той потърси с очи другарите си по съдба и път. Брадата на Макврайс беше станала почти толкова гъста, колкото косата му. Лицето на Коли Паркър имаше изпит, но решителен вид. Скрам вече не беше толкова зачервен, но кашляше почти непрестанно — дълбока, раздираща кашлица, която напомняше на Гарати за отдавна отминали времена. Когато беше на пет прекара тежка пневмония.

Нощта премина в безкрайна поредица от странни имена, изписани на огрените от уличните лампи табели. Вези. Хермън. Бангор. Хампден. Уинтърпорт. Войниците застреляха само двама Участници и Гарати започна да разбира колко прав е бил Коли Паркър в своята теория.

Ето че отново настъпваше ден. Отново се образуваха групички, Участниците се шегуваха един с друг за брадите, но не и за краката... никога за краката. През нощта Гарати на няколко пъти почувства как се пукат пришки на дясното му ходило, но мекият чорап изглежда бе

послужил като предпазен буфер за раните от сурова плът. Току-що преминаха покрай табела с надпис:

ОУГЮСТА 48
ПОРТЛЕНД 117

— По-далече е отколкото казваш — укори го Пиърсът. Лицето му беше ужасно измършавяло, косата му се поклащаше безжизнено над челото.

— Да не съм ходеща пътна карта — рече Гарати.

— И все пак... това е твоят щат.

— Разкарай се.

— Добре де, извинявай — в уморения глас на Пиърсът нямаше и следа от обида. — Майчице, никога не бих се хванал на тази игра, дори и след сто хиляди години.

— Няма да живееш толкова дълго.

— Вярно — Пиърсът помръкна. — Но, знаеш ли, решил съм нещо. Ако се уморя толкова, че да не мога да вървя повече ще се затичам и ще се хвърля в тълпата. Няма да посмеят да стрелят. Може би така ще се измъкна.

— Все едно да скочиш в трамплин — отвърна Гарати. — Ще те хвърлят обратно на шосета само и само да не изпуснат момента, в който ще умреш. Не помниш ли какво стана с Пърси?

— Пърси не мислеше какво прави. Просто се мъчеше да се скрие в гората. И те го направиха на пихтия — той хвърли любопитен поглед на Гарати. — Не си ли уморен, Рей?

— Не, по дяволите — Гарати вдигна изтънелите си ръце с насмешливо изражение. — Не виждаш ли, че съм в цъфтящо здраве?

— А аз хич не съм във форма — рече Пиърсът като облиза устни. — Трудно ми е дори да мисля. Чувствам краката си, сякаш в тях са забити харпуни и...

Макврайс приближи отзад.

— Скрам умира — проряза ги като с нож гласът му.

— Какво? — Гарати и Пиърсът подскочиха едновременно.

— Има пневмония — рече им Макврайс.

— И аз се страхувах, че е нещо такава — кимна с разбиране Гарати.

— От пет крачки се чува как му свирят дробовете. Сякаш Гълфстрийм минава през тях при всяко пристъпване. Ако и днес е така топло направо ще изгори.

— Нещастното копеле — рече Пиърсън и в гласа му ясно и безпогрешно се долови облекчение. — Сигурен съм, че можеше да ни надвърви всичките. А и е женен на това отгоре. Какво ще прави жена му?

— Какво би могла да прави? — попита Гарати.

Вървяха доста близо до тълпата, без да забелязват протегнатите ръце, които се мъчеха да ги докоснат — след няколко болезнени одрасквания с нокти, почти подсъзнателно поддържаха необходимата дистанция. Едно мъничко момче проплака, че иска да се прибере вкъщи.

— Говорих с всички останали — рече Макврайс. — Е, почти всички. Мисля, че победителят трябва да направи нещо за нея.

— Какво например? — попита Гарати.

— Това ще трябва да решат победителят и жената на Скрам. И ако копелето ни измами, ще му се явим от оня свят.

— Окей — каза Пиърсън. — Какво толкова има да се губи?

— Рей?

— Съгласен. Говори ли с Гари Баркович?

— Тая увехнала пишка? Той и на родната си майка не би направил изкуствено дишане, пък дори и да се гърчи в агония.

— Аз ще говоря с него — обади се Гарати.

— Нищо няма да постигнеш.

— Въпреки това. Още сега отивам.

— Рей, защо не говориш и със Стебинс? Ти май си единственият, който е говорил с него.

Гарати поклати глава.

— Още сега мога да ти кажа какъв ще е отговорът.

— Не?

— Ще попита защо. И когато свърши с философските си обобщения, аз самият няма да знам вече.

— Пропусни го тогава.

— Не може — Гарати пое към дребната, прегърбена фигура на Баркович. — Той е единственият Участник, освен Баркович, който е напълно уверен че ще спечели.

Баркович беше задрямал. С полузатворени очи и бледи, покрити с мъх бузи той приличаше на износен от постоянна употреба плюшен мечок. Беше загубил шапката си някъде, или я бе захвърлил.

— Баркович.

Баркович се стресна и отвори очи.

— К'во има? Кой е тук? Гарати?

— Да. Слушай. Скрам умира.

— Кой? А, да. Оня там, дето и мозъка му е от мускули. Така му се пада.

— Има пневмония. Едва ли ще издържи до следобед.

Баркович бавно извъртя своите черни, лъскави като копчета на балтон очи и ги впери в Гарати. Да, тази сутрин наистина приличаше на окаяното плюшено мече на някое палаво, овладяно от разрушителни страсти дете.

— Я виж, каква грижа се е изписала на простодушното ти лице, Гарати. Какво си намислил?

— Ами, не знам дали знаеш, че той е женен...

Очите на Баркович се изцъклиха и сякаш всеки миг щяха да изскочат от орбитите си.

— Женен? ЖЕНЕН? ДА НЕ ИСКАШ ДА МИ КАЖЕШ, ЧЕ ТОЗИ ПРАЗНОТИКВЕНИК...

— Млъквай, говедо! Ще ни чуе!

— Хич не ми пука! Той е луд! — Баркович хвърли разгневен поглед на Скрам. — КАКВО СИ МИСЛИШ, ЧЕ ПРАВИШ БЕ ПРАЗНОТИКВЕНИК ТАКЪВ? ДА НЕ МИСЛИШ, ЧЕ СИ ИГРАЕШ НА КВАРТАЛЕН ПИЯНИЦА? — изрева той с всичка сила. Скрам извърна подпухналите си очи към него и после му помахва вяло с ръка. Очевидно бе сметнал Баркович за някой ентусиазиран зрител. Ейбръхам, който вървеше близо до Скрам, размаха към Баркович среден пръст. Баркович му отвърна със същото и после се обърна към Гарати. На лицето му цъфтеше усмивка.

— Ааах, каква доброта — рече той. — Направо се излъчва от тъпото ти, селяндурско лице. Какво, да не си тръгнал с шапката да събираш милостиня за болното другарче? Ама че хитро.

— Значи без теб, така ли? — попита остро Гарати. — Окей — той понечи да си тръгне.

Усмивката на Баркович заля цялото му лице. Той сграбчи Гарати за ръкава.

— Почакай. Почакай. Не съм казал не, нали? Да си ме чул да казвам не?

— Не...

— Не, разбира се, че не съм — Баркович отново се усмихна, но този път се долавяше някакво отчаяние. Нямах я предишната напереност. — Виж какво, май наистина сбърках в отношението си с вас. Не исках да стане така. Дявол да го вземе, аз не съм чак толкова лош, ако имаш възможност да ме опознаеш, но все обърквам нещата в началото и затова малко хора се завъртаха вкъщи. Приятели от училище, искам да кажа. Божичко, не знам защо става така. Ако само имахме възможност да се опознаем, щеше да видиш, че не съм по-лош от другите, но винаги, ама винаги, в началото обърквам нещата. Искам да кажа, че човек трябва да си има приятели, нали така? Никак не е приятно да си сам. Мили Боже, сигурен съм че ме разбираш! Този проклет Ранк. От него започна всичко, Гарати. Каза, че ще ми спуска задника. Не знам защо, но все някой наоколо гори от желание да ми спуска задника. Дори като ходих на училище винаги носех със себе си сгъваем нож, за да мога да се справя с тия, дето искат да ми спукат задника. Този проклет Ранк. Не исках да пукне, не, в никакъв случай. Искам да кажа, причината не беше в мен. Ами вие гледате само крайния резултат, а въобще не забелязвате, когато заплашват... да ми спукат задника... — Баркович потъна в мълчание.

— Да, струва ми се че си прав — рече Гарати, отвратен от собственото си лицемерие. Баркович със сигурност можеше да придава каквото си иска отгънък на случката, но Гарати помнеше съвсем ясно целия инцидент. — Е, какво ще кажеш по оня въпрос? Влизаш ли в сделката?

— Ама разбира се, разбира се — Баркович стисна конвулсивно ръкава на Гарати и го задърпа, сякаш дърпаше аварийната спирачка на някой автобус. — Ще й пращам хляб чак до края на живота й. Искан само да ти кажа... да те накарам да разбереш... човек трябва да има приятели... човек трябва да си има компания, нали така? Кой би искал

да умре заобиколен от омраза, ако разбира се трябва да умре, така гледам аз на нещата. Аз... аз...

— Добре, разбрах — Гарати започна да изостава, чувстваше се като последен страхливец, все още мразеше Баркович, но същевременно, по някакъв странен начин го съжаляваше. — Благодаря много — това, което най-много го уплаши, беше човешкото в Баркович. Един дявол знае защо именно това го плашеше.

Той съвсем забави крачка, получи предупреждение и прекара следващите десет минути в плавно изоставане към самотно крачещия най-отзад Стебинс.

— Рей Гарати — рече Стебинс. — Честит трети май, Гарати.

Гарати кимна предпазливо.

— Същото за теб.

— Тъкмо си броях пръстите на краката — заговори с приятелски тон Стебинс. — Прекрасна компания са, защото се допълват чудесно един друг. Какво си намислил този път?

И така, наложи се отново Гарати да разказва за Скрам и жена му и някъде по средата на разказа още едно момче получи картон (на гърба на изтърканото му дънково яке беше написано с химикалка: АНГЕЛИТЕ НА АДА) и всичко придоби някаква жалка и безсмислена окраска. След като свърши той зачака напрегнато Стебинс да започне да реже със скалпел идеята му.

— Защо не? — отвърна добродушно Стебинс. Той погледна към Гарати и се усмихна. Гарати за пръв път видя, че умората си пробиваше път дори тук, на лицето на Стебинс.

— Звучиш, сякаш няма какво да губиш — рече той.

— Това е вярно — отвърна приветливо Стебинс. — Никой от нас всъщност няма какво да губи. Толкова по-лесно ни е да даваме.

Гарати се почувства ужасно подтиснат. Прекалено много истина имаше в думите на Стебинс. От това жестът им към Скрам само изглеждаше по-малък.

— Не ме разбирай погрешно, стари мой приятелю Гарати. Може да си падам малко чудак, но не съм гадняр. Ако, въздържайки се от подобно обещание можех да ускоря гибелта на Скрам, то аз щях да го сторя. Но не мога. Не съм съвсем сигурен, но струва ми се, че всяка Дълга разходка си има по някое нещастно куче като Скрам и винаги настъпва един момент, в който обкръжаващата реалност и морал

започват да губят значение, отстъпвайки място на подобни жестове. Едно време, още преди Промяната и Бригадите е имало милионери, които покрай всичко останало са се занимавали и със създаване на благотворителни фондации и библиотеки и всякакви подобни лайнарски добрини. Моралът е доста странно нещо, Гарати. Всички родители смятат, че именно собствените им деца ще воюват за техните идеали. Но нито едно от тези нещастни, изгубени чеда — Стебинс направи широк жест с ръка за да посочи останалите Участници и се разсмя, но Гарати кой знае защо си помисли, че долавя в гласа му тъга — няма да остави след себе си дори някое копеле — той смигна на Гарати. — Шокирам ли те?

— Аз... мисля че не.

— Ти и твоят приятел Макврайс рязко се отличавате от тази на пръв поглед разноцветна тайфа, Гарати. Не мога да разбера как сте попаднали тук. Готов съм да се обзаложа, че причината е по-дълбока, отколкото мислиш. Снощи ме взе на сериозно, нали? За Олсон?

— Мисля, че да.

Стебинс се изсмя с наслаждение.

— Колко си простодушен, Рей. Олсон нямаше никаква тайна.

— Не можеш да ме убедиш, че снощи си се шегувал.

— О, да. Точно така беше.

Гарати се усмихна напрегнато.

— Знаеш ли какво мисля? Мисля, че снощи си имал прозрение, а сега се опитваш да го отречеш. Може би си се уплашил.

Очите на Стебинс потъмняха.

— Мисли каквото си искаш, Гарати. Камбаните бият за твоето погребение. Връщане назад няма. Получи си заслуженото.

— А ти искаш да опорочиш всичко. Може би точно това ти е проблемът. Успокояваш се като си мислиш, че играта е предрешена. Ами ако не е? Тази мисъл не те ли плаши, Стебинс?

— Отлитай.

— Хайде, признай си.

— Нищо няма да призная, освен че си абсолютен глупак. Изчезвай отук и живей в щастливата илюзия, че играта е честна — лека руменина бе избила по бузите на Стебинс. — Позволиш ли да те излъжат още в началото, всяка игра ще ти изглежда честна.

— Вече се подмокри — рече Гарати, но гласът му не бе достатъчно убедителен. Стебинс се усмихна с познатата си усмивка и наведе поглед към краката си.

Изкачваха се на отвъдния край на някаква просторна низина и Гарати почувства, че го облива гореща пот, докато бързаше напред към мястото, където Макврайс, Пиърсън, Бейкър и Скрам вървяха скупчени — или по-точно другите се бяха скупчили в плътна група около Скрам. Приличаха на разтревожени масажисти, край някой замаян от бой боксьор.

— Как е той? — попита Гарати.

— Защо питаш тях? — настоя Скрам. Звънливият му глас бе притихнал до едва доловим шепот. Треската бе отминала, оставяйки лицето му въсърчно бледо.

— Добре, ще питам теб.

— А, не е зле — рече Скрам. Той се изкашля. Звукът беше приглушен, бълбукащ, сякаш идваше изпод вода. — Никак не е зле. Това което правите за Кати, момчета, е просто чудесно. Всеки обича сам да се справя с проблемите си, но в случая няма да проявявам излишна гордост. Особено като се има предвид обстановката.

— Не говори толкова много — прекъсна го Пиърсън. — Ще се измориш.

— Какво значение? Сега или малко по-късно, какво значение има? — Скрам ги огледа с празен поглед и после бавно поклати глава. — Защо трябваше да се разболявам? Всичко вървеше много добре. Бях един от възможните фаворити. Обичам да вървя, дори когато съм изморен. Да гледам хората... да дишам чист въздух... защо? Божията воля? Нима Господ Бог е решил това?

— Не зная — рече Ейбрахам.

Гарати почувства с отвращение, че отново го завладява очарованието от неизбежно приближаващата смърт. Опита се да се отърси от него. Не беше честно. Не, когато ставаше дума за приятел.

— Колко е часът? — попита ненадейно Скрам и Гарати потрепера, спомняйки си за Олсон.

— Десет и десет — рече Бейкър.

— Близо двеста мили по пътя — допълни Макврайс.

— Краката ми не са уморени — каза Скрам. — Това поне е нещо.

Едно малко момче врецеше с пълна сила от първия ред на тълпата. Гласът му се чуваше ясно сред приглушения ропот на тълпата.

— Хей, мамо! Погледни го оня големия! Виж го само каква е маймуна, бе мамо! Погледни, мамо! Гледай!

Гарати плъзна поглед в тълпата и откри момчето в първия ред. Носеше фланелка с надпис „Ранди Роботът“ и се лигавеше с някакъв полуизяден сандвич. Скрам му помахаша.

— Какви невинни създания са децата — рече той. — Да, надявам се с Кати да си имаме момченце. И двамата искаме момче. Няма да имаме нищо против, ако е момиче, но все пак разбирате... момчето... то ти носи името и го предава по-нататък. Не че Скрам е някакво необикновено име — той се разсмя и Гарати се сети за разговора, който проведе със Стебинс преди малко — за морала и наследствеността.

Един участник с ярко зачервени бузи изостана до тяхната група и донесе поредния слух. Майк, от тандема Майк и Джо — момчетата с кожени якета, е получил страхотни чревни спазми.

Скрам прокара ръка през челото си. Гърдите му се разтърсиха от мъчителна кашлица, но той успя да запази темпото.

— Тия момчета са от друг сой. Идват от гората — рече той. — Ако знаех по-рано може би нямаше да се хвана на тая работа. Те са хоупи.

— Да — кимна Пиърсън. — Вече ни го каза.

Скрам го погледна изненадан.

— Така ли? Е, няма значение. Изглежда, че ще си имам другарче по пътя. Чудя се само...

На лицето на Скрам се изписа решително изражение. Той постепенно ускори крачка. Миг по-късно забави и се извърна към тях. Лицето му отново бе придобило спокойния си изглед. Гарати не можеше да откъсне очи от него, завладян от гледката.

— Момчета, не мисля че ще се срещнем повече — в гласа на Скрам нямаше нищо друго освен достойнство. — Сбогом.

Макврайс пръв се съвзе.

— Сбогом, човече — извика хрипливо той. — На добър път.

— Да, успех — обади се Пиърсън и после извърна поглед встрани.

Ейбръхам се опита да каже нещо, но не можа. Лицето му бе побледняло, устните — изкривени.

— Не го взимай навътре — извика Бейкър. Имаше унесен вид.

— Сбогом — с мъка изрече през стиснатите си устни Гарати. — Сбогом, Скрам, лек път и приятен отдих.

— Приятен отдих? — Скрам се усмихна. — Истинската Разходка може би тепърва предстои.

Той отново ускори крачка, докато се изравни с Майк и Джо, които продължаваха да вървят, скрити зад завесата на своите безстрастни лица и изтъркани кожени якета. Майк бе позволил на спазмите да го превият одве. Вървеше, притиснал с ръце долната част на корема си. Непрестанно забързваше.

Скрам заговори с тях.

Всички ги гледаха.

Тримата потънаха в продължителен разговор.

— Какво, по дяволите, са намислили тия? — прошепна с уплашен глас Пиърсън.

Неочаквано конференцията приключи. Скрам бавно се отдалечи от Майк и Джо. Дори от разстояние, Гарати ясно чуваше неговата дрезгава, лаеща кашлица. Войниците наблюдаваха внимателно тримата. Джо стисна брат си за рамото. Двамата се спогледаха. Гарати не можа да различи никаква емоция във вкаменените им лица. След това Майк ускори крачка и настигна Скрам.

След миг двамата рязко смениха посоката и се насочиха към тълпата, която осъзнала фаталността на предстоящото, започна да пици и да се отдръпва от пътя им, сякаш бяха прокажени.

Гарати погледна към Пиърсън, който бе прехапал устни.

Двете момчета получиха предупреждения и когато стигнаха перилата, които ограждаха пътя, те се извърнаха едновременно с лице към камионетката. Ръцете им подскочиха в съвършен синхрон, с вдигнат среден пръст на всяка десница.

— Чуках майка ти и нея наистина си я бива! — извика с цяло гърло Скрам.

Майк добави нещо на неговия роден език.

Възторжен вик се откъсна от устните на Участниците и Гарати почувства, че се задавя в сълзи. Тълпата беше потънала в мълчание. Пространството зад Майк и Скрам беше опустяло. Двамата получиха

второ предупреждение, тогава седнаха със скръстени крака на асфалта и потънаха в задушевен разговор. И това беше най-странното, помисли си Гарати докато минаваха край тях, защото Скрам и Майк не говореха на един и същ език.

Той не погледна назад. Никой от тях не погледна назад, дори след като всичко свърши.

— Който и да спечели, по-добре да си сдържи думата — обади се Макврайс. — По-добре да си я сдържи.

Никой не каза нищо.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

„Джоан Грийнблъм, слез веднага долу!“

Джони Олсън,
„Новата цена е правилна“

Два следобед.

— Мамиш ме, лайнар такъв! — извика Ейбръхам.

— Не те мамя — отвърна с кротък глас Бейкър. — Дължиш ми долар и четиридесет, глупако.

— На мошеници не плащам — Ейбръхам стисна с юмрук монетата, която си подхвърляше.

— Аз пък не играя с типове, които ме наричат с подобни имена — рече мрачно Бейкър и после се ухили. — Но в случая с теб, Ейб, ще направя едно изключение. Толкова начини познаваш за да спечелиш, че просто не мога да постъпя иначе.

— Млъквай и хвърляй — рече Ейбръхам.

— О, не ми дръж такъв тон — укори го Бейкър и завъртя очи. — Че току-виж съм припаднал.

Гарати се разсмя.

Ейбръхам смръкна възмутено, хвърли монетата, сграбчи я във въздуха и я плесна на опакото на ръката си.

— Твой ред е.

— Окей — Бейкър хвърли нагоре своята монета и я улови ловко, при което, Гарати беше сигурен, че я хвана за ръба.

— Ти показваш пръв — рече Бейкър.

— Не-е. Миналият път аз показвах пръв.

— О, млъквай, Ейб. Три пъти подред аз показвах пръв, но нищо не казах! Май наистина ме мамаш.

Ейбръхам измърмори нещо недоволено, помисли за миг и след това откри монетата. Беше „тура“, изобразяваше река „Потомак“ в рамка от лавров венец.

Бейкър повдигна лекичко ръка, надзърна отдолу и се ухили. И неговата монета беше „тура“.

— Дължиш ми долар и петдесет — рече той.

— Божичко, абе ти за идиот ли ме смяташ? — извика Ейбръхам.
— Признай си, че ме мислиш за идиот, нали е така? Хайде, признай си! Умният тарикат, който изпразва джоба на тъпия селянин.

Бейкър го гледаше замислен.

— Хайде, признай! — продължи да вика Ейбръхам. — Мога да го понеса.

— Е, след като настояваш, — каза най-накрая Бейкър — не бих казал, че си тъп селянин. Но че си будала, няма никакво съмнение. Що се отнася до изпразването на джоба — той постави ръка на рамото на Ейбръхам — тук, скъпи мой приятелю, си абсолютно прав.

— Добре — кимна с огорчен вид Ейбръхам. — Играем на двойно, или нищо. Но този път ти ще показваш пръв.

Бейкър погледна към Гарати.

— Рей, ти би ли?

— Какво? — Гарати се беше откъснал от темата на разговора. Определено чувстваше нещо странно да става с левия му крак.

— Би ли играл на двойно или нищо с този приятел?

— Защо не? В края на краищата той е прекалено тъп за да може да те излъже.

— Гарати, мислех че си ми приятел — Ейбръхам го гледаше хладно.

— Окей, долар и петдесет, двойно или нищо — съгласи се Бейкър и в този миг чудовищна болка проряза крака на Гарати, толкова силна, че в сравнение с нея всички останали болки от последните трийсет часа не бяха нищо повече от нежен шепот.

— Кракът ми, кракът ми, кракът ми! — изпищя Гарати, неспособен да се контролира.

— О, Божичко, Гарати — успя само да каже Бейкър. В гласа му не се долавяше нищо друго освен изненада. След това го подмина, имаше чувството че всички го подминаха, оставяйки го зад себе си, докато стоеше закован неподвижно, а левият му крак сякаш беше от грубо издялан мрамор.

— Предупреждение! Предупреждение 47!

„Без паника! Панираш ли се, загубен си!“

Той приседна на пътя, левият крак се изпъна безчувствено напред, сякаш бе от дърво. После започна да масажира мускулите. Стискаше здраво с ръце, все едно че месеше. Струваше му се, че по-скоро меси слонова кост.

— Гарати? — повика го Макврайс. Гласът му беше изплашен... или може би само така му се стори? — Какво има? Схващане ли получи?

— Да. Предполагам. Продължавай напред. Ще се оправя.

Време. Времето за него летеше, но за всички останали се беше забавило и сякаш пълзеше, със скоростта на незабавен отговор при близка игра на първа база^[1]. Макврайс мъчително бавно се връщаше на мястото си, първо повдигна единия си крак, после другия, мярнаха се износените му подметки, блесна излъскания метал на налчетата. Край него плавно се носеше Баркович, със застинала на лицето усмивка. От тълпата полъхна вълна на напрегнато очакване и също така бавно се разля в две противоположни посоки от мястото, където беше седнал, подобно на прехвърлящи крайбрежните рифове разпенени гребени. „Второто ми предупреждение — помисли си Гарати — ето, че идва и второто предупреждение, а проклетият ми крак не иска да помръдне. Хайде, мърдай! Не искам да получа картон, какво чакаш, размърдай се по дяволите!“

— Предупреждение! Предупреждение 47!

„Добре де, чувам, какво си мислите вие, че съм се изтегнал да се печя на слънцето, така ли?“

Предчувствието за идващата смърт, истинско и неоспоримо като фотография, бавно се промъкваше в него. Опитваше се да го задуши. Да го парализира. Гарати му захлопна вратата с отчаяно хладнокръвие. Мускулите на бедрото му се гърчеха в болезнена агония, но той беше толкова съсредоточен, че почти не усещаше болката. Оставаше една минута. Не, петдесет секунди, не, четиридесет и пет, изтича, моето време свършва.

Със застинало на лицето отнесено, дори дълбокомислено изражение, Гарати вкопчи пръсти във втвърдените като камък възли на схванатите си мускули. Започна да ги мачка. Да ги стиска. Крещеше на крака си мислено. Хайде, хайде, хайде, проклето нещо. Пръстите на ръката го боляха, но той и това не забелязваше. Покрай него премина Стебинс и промърмори нещо. Гарати не можа да чуе какво. Може би

му пожелаваше успех. И ето че остана сам, седнал на пресечената осева линия, между платното за тежки автомобили и скоростното платно.

Всички са си отишли. Опустял е градът на радостта, прибрал си е багажа и си е заминал, никой не е останал, освен този нещастник Гарати, за да срещне очи в очи задаващата се пустота от смачкани шоколадови обвивки, избледнели фасове от цигари и празни консервени кутии.

Всички са си отишли, с изключение на един-единствен войник, млад, рус и красив, по някакъв свой начин. В едната си ръка стиска сребристия хронометър, в другата държи карабина. Няма милост в лицето му.

— Предупреждение! Предупреждение 47! Трето предупреждение, 47!

Мускулът не даваше никакви признаци на отпускане. Гарати трябваше да умре. След всичко което се случи, след като си беше изповръщал червата, това бе простата истина, в края на историята.

Той пусна вдървения си крак и се вторачи с равнодушен поглед във войника. Питаше се кой ли ще победи. Чудеше се дали Макврайс ще издържи по-дълго от Баркович. Чудеше се какво ли ще почувства, когато куршумът се забие в черепа му, дали внезапно ще се спусне мрак, или ще усети как се разбиват на парченца мислите му.

Бавно се изнизваха и последните секунди.

Мускулът започна да се отпуска. Свежа кръв нахлу в кръвоносните съдове, сякаш го прободоха хиляди игли и заедно с тях дойде топлината. Русият войник с красивото лице прибра хронометъра в джоба си. Устните му помръдваха беззвучно докато отчиташе на ум последните няколко секунди.

„Но аз не мога да стана — помисли си Гарати. — Пък и толкова е приятно да си седиш. Просто си седиш ей така и оставяш телефона да звъни. По дяволите, защо трябва да вдигам телефона?“

Гарати отпусна глава. Войникът сякаш го гледаше от далечния край на тъмен тунел, или иззад ръба на някой дълбок кладенец. С невероятно забавени движения той пое карабината с две ръце, показалеца на дясната му ръка нежно погали спусъка, след това се изви около него и дулото започна да се вдига. С лявата си ръка войникът стискаше здраво подложката. Венчален пръстен проблесна

на слънцето. Всичко ставаше бавно. Толкова бавно. Само... дано да почакаат на телефона.

„Това е“ — помисли си Гарати.

„Ето това е то. Да умреш.“

Десният палец на войника се плъзна и вдигна предпазителя. Точно зад него се бяха изцъклили три странни на вид жени, три орисници, които чакат да се обади от другия край на линията. „Бихте ли ме почакали още малко на телефона, веднага щом умра ще ви обърна внимание“. Слънчева светлина, сянка, синьо небе. Облаци, които се носят над магистралата. И гърбът на Стебинс, който се стопяваше далеч напред, облечен в смачкана, покрита с едри петна от пот риза. Сбогом, Стебинс.

В ушите му нещо оглушително бучеше. Нямаше представа, дали е въображението му, или неговата изострена чувствителност, или пък смъртта вече посягаше към него. Предпазителят щракна като настъпена в гората съчка. Звукът от свистящия между зъбите му въздух беше свиренето на вятъра в тунела. Сърцето му блъскаше като барабан. Чуваше се и някакъв пронизителен звън, не в ушите му, а в пространството между тях, който се издигаше на спирали — нагоре и нагоре и му мина налудничавата мисъл, че всъщност това е грохотът на мозъчните вълни...

С едно мъчително, конвулсивно усилие той се изправи на крака и същевременно нададе писък. После се втурна напред. Краката му бяха направени от пера. Пръстът на войника замръзна, притиснал спусъка и побеля от напрежение. Той хвърли поглед на закачения на колана портативен компютър, който бе снабден с радарно устройство. Гарати бе попаднал веднъж на статия за тях в „Попюлър Механик“. Там се твърдеше, че компютрите били в състояние да изчисляват скоростта на всеки отделен Участник с точност до четвъртия десетичен знак.

Пръстът на войника се отпусна.

Гарати намали темпото до бърза крачка, имаше чувството, че устата му е пълна с памук, сърцето му блъскаше като парен чук в напрегнат ден. Ярки звезди подскачаха пред очите му и в първия момент той си помисли с ужас, че всеки миг ще изгуби съзнание. Но това усещане премина. Краката му крещяха болезнено, лишени от законното си право на почивка. Той стисна зъби за да се пребори с

болката. Големият мускул на левия крак все още тревожно потръпваше, но вече не му се налагаше да куца. Поне засега.

Той погледна часовника си. Беше 2:17 следобед. През следващия един час от смъртта ще го делят само две секунди.

— Добре дошъл отново в страната на живите — рече Стебинс, когато се изравни с него.

— Благодаря — отвърна вдървено Гарати. Почувства, че го залива вълна на негодувание. Щяха да продължат да вървят дори ако той бе получил картон. Никакво сълзи за него. Само едно име и номер, които ще влязат в официалния протокол — ГАРАТИ, РЕЙМЪНД, №47, ЕЛИМИНИРАН НА 218-ТАТА МИЛЯ. И няколко прочувствени статии в местните вестници. ГАРАТИ Е МЪРТЪВ, ГОРДОСТТА НА МЕЙН СТАВА 61-ВАТА ЖЕРТВА!

— Надявам се че ще спечеля — промърмори Гарати.

— Мислиш ли, че ще можеш?

Гарати си спомни за лицето на русокосия войник. В него имаше толкова чувство, колкото в чиния с картофи.

— Съмнявам се — рече той. — Над главата ми висят три предупреждения. А това значи, че съм вече вън от играта, не мислиш ли?

— Последното предупреждение можеш да го наречеш жълт картон — отвърна Стебинс без да откъсва замислен поглед от краката си.

Гарати отново ускори крачка, двете секунди тежаха в душата му като воденичен камък. Следващият път няма да има предупреждения. Нито пък ще има време някой да каже: „Стегни се, Гарати, че иначе лошо те чака“.

Той настигна Макврайс, който се оглеждаше тревожно.

— Вече мислех, че си вън от играта, друже — рече Макврайс.

— И аз така мислех.

— Толкова близо ли беше?

— На две секунди.

Макврайс подсвирна беззвучно.

— Точно сега за нищо на света не бих се сменил с тебе. Как ти е кракът?

— По-добре. Извинявай, сега не мога да говоря. Ще отида за малко напред.

— На Харкнес това не му помогна.

Гарати поклати глава.

— Трябва да съм сигурен, че се движа с по-голяма скорост.

— Добре. Искаш ли компания?

— Ако имаш излишна енергия.

Макврайс се разсмя.

— От мене времето, от теб парите, гълъбче.

— Да тръгваме тогава. Че иначе току-виж пак съм се отпуснал.

Гарати ускори крачка докато накрая краката му започнаха да се бунтуват и не след дълго двамата с Макврайс вече бяха в челните редици. Имаше празно пространство между втория подред — момче със злобно изражение на име Харолд Куинс и момчето с коженото яке, чийто брат наскоро бе загинал. Джо. Отблизо, лицето му имаше бронзов цвят. Очите му бяха вперени равнодушно в хоризонта. Множеството ципове по якето му подрънкваха, сякаш едва доловим звук от далечна музика.

— Здравей, Джо — кимна му Макврайс и едва се сдържа да не попита: „Как си сега?“

— Здравсти — отвърна кратко Джо.

Задминаха го и пътят напред беше техен, просторна двупосочна лента, изпръскана с петна от масло и пресечена по средата от затревен участък, а от двете страни се издигаше гъстата стена на тълпата.

— Напред и все напред — изрецитира Макврайс — Напред, христови войни, във свята война. Да си го чувал някога това, Рей?

— Колко е часът?

Макврайс си погледна часовника.

— 2:20. Виж какво, Рей, ако възнамеряваш да...

— Божичко, нима само толкова? Аз си мислех... — той почувства, че в гърлото му се надига паника. Нямахше да успее. Твърде близо бе до ръба.

— Виж какво, ако непрестанно си мислиш за времето, накрая просто ще изкукуригаш, ще се хвърлиш в тълпата и там ще те застрелят като куче. Ще те застрелят с изплезен език и бълваца от устата пяна. Опитай се да забравиш за времето.

— Не мога — вътре в него всичко се бушуваше, чувстваше, че му се гади, обливаха го горещи вълни. — Олсон... Скрам... всички те са

мъртви. И Дейвидсън е мъртъв. И аз мога да умра, Пит. Сега вече вярвам в това. Чувствам, че смъртта ми диша във врата!

— Мисли за твоето момиче. Джен, или как беше там. Или за майка ти. За проклетата ти котка. Или въобще не мисли за нищо. Просто ги вдигай и ги спускай. Просто продължавай да вървиш по пътя. Съсредоточи се върху това.

Гарати се бореше да не загуби контрол над себе си. Чувстваше, че макар и с мъка надделява. Но и силите му се изчерпваха. Краката му вече не се подчиняваха на командите от мозъка, изглеждаха стари и мъждукащи като полуизгорели крушки.

— Няма да изкара дълго — извика една жена от първия ред.

— И твоите цици няма да изкарат дълго! — сопна ѝ се Гарати и тълпата го подкрепи с шумни овации.

— Всички са мръсници — промърмори Гарати. — Мръсни гадове. Перверзни. Колко е часът, Макврайс?

— Какво беше първото нещо, което направи, когато получи писмо, че си утвърден? — попита с тих глас Макврайс. — Какво направи, когато разбра, че си в играта?

Гарати сбърчи вежди, изтри чело с опакото на ръката си и после направи опит да откъсне мислите си от потното, изпълнено със затаен ужас настояще и да се върне в оня кратък миг.

— Бях сам. Майка ми беше на работа. Беше петък следобед. Писмото лежеше в пощенската кутия, познах го по клеймото от Уимингтън, Деуеър. Кой знае защо бях сигурен, че не отговарям на физическите, или психически изисквания. Наложих се да го прочета два пъти. Не получих припадък от щастие, но все пак бях доволен. Наистина доволен. И уверен. Тогава краката още не ме боляха, нито пък чувствах гърба си, сякаш някой го е нашарил с бургия. Бях един от милиони. Въобще не си помислих, че същото важи за дебелианата, дето я показват в цирка.

Той млъкна за миг, замислен, вдъхващ с пълни гърди аромата на ранната пролет.

— Не можех да се откажа. Твърде много хора знаеха за мен. Мисля, че същото важи за всички останали. Знаеш, че връщане назад няма. Когато отмина 15 април — предпоследната дата за официален отказ, в моя чест направиха тържествена вечеря в залата на кметството — там бяха всичките ми приятели и след като се почерпихме,

завикаха: „Реч! Искаме реч!“ И тогава се изправих и започнах да дрънкам разни глупости за това как ще се постарая да дам най-доброто от себе си и всички ръкопляскаха като луди. Сякаш им бях поднесъл на тепсия златна жила или нещо подобно. Разбираш ли?

— Да, разбирам — отвърна Макврайс и се засмя, но очите му останаха сериозни.

Ненадейно зад тях прогърмяха изстрели. Гарати подскочи конвулсивно и едва не замръзна на място. С неимоверни усилия продължи напред. „Този път ми помогна слепият инстинкт“ — помисли си той. — „Но следващият?“

— Мама му стара — изруга Макврайс. — Това беше Джо.

— Колко е часът? — попита Гарати и преди Макврайс да успее да отвърне си спомни, че има часовник на ръката си. Беше 2:38. Божичко. Границата от две секунди беше като камбана на шията.

— И никой ли не се опита да те разубеди? — попита Макврайс. Бяха далеч пред другите, най-близкият — Харолд Куинс беше на не по-малко от сто ярда назад. Един от войниците се приближи за да ги държи под око. Гарати почувства облекчение, когато видя че не е русият. — Никой ли не те накара да се възползваш от правото си на отказ?

— В началото никой. Майка ми и Джен и доктор Патерсън — той е близък приятел на мама, през последните пет години двамата почти непрестанно са заедно — та всички те в началото бяха не по-малко горди от мен. Чувстваха се горди, защото макар не малко деца в страната навършили дванадесет да минават на тестовете, само едно на петдесет бива одобрено. А това означава няколко хиляди деца, от които само двеста стигат на старта — сто от тях стартират, другите сто са резерва. Сам знаеш, какъв е шансът да изберат именно теб.

— Разбира се — изтеглят ни имената от някакъв гаден контейнер. Страхотно телевизионно представление — гласът на Макврайс потрепера.

— Да. Майорът изтегля отвътре двеста имена, но нищо повече. Не знаеш дали си избран за Участник или си в резервите.

— И никакви допълнителни сведения докато не мине финалната дата, на която би могъл да се откажеш — кимна Макврайс, но по думите му някой би могъл да си помисли, че тази финална дата е била

преди много години, а не само преди няколко дни. — Така е. Искат те да разбъркват картите до края.

Някой в тълпата току-що бе пуснал цяла фротилия от разноцветни балони. Издигаха се в небето като дъга от жълти, червени и зелени цветове. Силният южен вятър бързо ги отнесе далеч от тях.

— Мисля, че си прав — рече Гарати. — Всички седяхме пред телевизора, когато Майорът изтегляше имената. Бях номер седемдесет и три. Направо паднах от стола. Просто не можех да повярвам.

— Мислеше си, че не става дума за теб, нали? — клатеше глава Макврайс. — Че тези неща винаги се случват с други.

— Да, точно такава чувство. После всички впериха погледи в мен. Съвсем различно бе от тържествената вечеря, с помпозните речи, тортата и какво ли не още. Джен...

Той млъкна. Защо да не го каже? Колко неща бе казал. Какво значение имаше. Не след дълго или той, или Макврайс ще е мъртъв. Най-вероятно и двамата.

— Джен каза, че ще направи всичко за мен, че ще изпълни всяко мое желание, винаги, каквото и да е то, само и само да се откажа на финалната дата — 31 април. Рекох й, че това ще ме накара да се почувствам като опортюнист, като жалък нещастник, а тя се разгневи и ми отвърна, че по-добре това, отколкото да съм мъртъв и после се разплака. Плачеше и ме молеше — Гарати вдигна очи към Макврайс. — Не зная. Бих направил за нея всичко. Но не и това... това не можех. Сякаш в гърлото ми беше заседнал камък. Не след дълго тя разбра, че няма да кажа: „Да. Добре. Ще се обадя на телефон 800.“ Или поне започна да разбира. Може би както и аз бях започнал да разбирам, което — Бога ми — никак не беше добре.

Той преглътна.

— После дойде ред на доктор Патерсън. Той е диагностик, има ужасно логичен ум. Рече ми: „Виж какво, Гарати. Ако се вземе пред вид основната група и резервите, шансовете ти за оцеляване са петдесет към едно. Не постъпвай така с майка си, Рей.“ Държах се вежливо с него доколкото можех, но накрая му казах да се омиа. Казах му, че неговите шансове да се ожени за мама също не са по-добри, но че не съм го видял да се отказва.

Гарати прекара ръка през сплъстената си коса. Вече беше забравил за границата от две секунди.

— Божичко, ако знаеш само как се ядоса. Пенеше се от гняв и крещеше, че щом съм решил да разбия сърцето на мама, това си е моя работа. Каза ми, че съм упорит като... пън, мисля че точно така ме нарече, сигурно така си нарича пациентите, или кой знае какво. Не зная. Попита ме, дали ми е хубаво като разбивам живота на мама и на едно толкова добро момиче като Дженис. Аз пък му отвърнах с най-неоспоримата логика.

— Така ли? — усмихна се Макврайс. — И каква е тя?

— Казах му, че ако не се разкара ще го прасна.

— А майка ти?

— Тя не каза нищо. Мисля, че не ми вярваше. А и мисълта за онова, което мога да получа, ако спечеля. Наградата — всичко, което си поискаш до края на живота си — може би това я бе заслепило по някакъв начин. Имах брат — Джеф. Той умря от пневмония на шест години — може и да ти прозвучи жестоко, но ако не беше умрял не знам как щяхме да свързваме двата края. И... все ми се струва, че тя си мислеше: „Ако той спечели, най-сетне ще се измъкнем от калта“. Майорът е чудесен човек. Само това повтаряше. „Сигурна съм, че ще ти позволи да напуснеш играта, ако му разкажеш за нас.“ Но ти сам знаеш — откажеш ли се, изходът е само един, както и ако говориш против Дългата разходка. А след това ми се обадиха по телефона и разбрах, че съм избран за Участник. Че съм в основната група.

— Аз не бях.

— Не беше?

— Не. Дванадесет от основаната група се възползваха от правото на отказ на 31 април. Аз бях резерва номер 12. Обадиха ми се в 11 вечерта, преди четири дена.

— Исусе! Така ли било?

— А-ха. Представи си.

— И сега... съжаляваш ли?

Макврайс сви рамене.

Гарати хвърли поглед на циферблата. Беше 3:02. Всичко беше наред. Сянката му, издължена от следобедното слънце, се движеше по-уверено. Един хубав, ведър пролетен ден. С краката му вече всичко бе наред.

— Все още ли мислиш, че можеш просто... да седнеш? — попита той Макврайс. — Вече надживя повечето от тях. По-точно

шейсет и един.

— Колко съм надживял аз, или ти, това няма никакво значение, мисля. Идва един момент, в който човек загубва желание. Тогава вече няма никакво значение какво мислиш, разбираш ли? На времето много обичах да мацам с маслени бои. Не бих казал, че не ме биваше. После един прекрасен ден — бинго. Не се уморих, просто спрях. Бинго. Нямах никакво желание да продължавам дори минута повече. Предишната вечер си легнах и желанието да рисувам беше в мен, а на следващата сутрин го нямаше.

— Изкуството да останеш жив едва ли може да се квалифицира като хоби.

— Трудно ми е да се съглася с теб. А какво ще кажеш за скачачите от високи скали? За ловците на хищници? За алпинистите? Ако искаш можем да вземем за пример и някой затъпял работник във фабрика, който си прекарва съботните вечери като търси с кой да се сбие в бара. Във всички тези примери няма не става дума за превръщане на изкуството да оцелееш в хоби? В забавна игра.

Гарати не отвърна.

— Трябва да ускорим крачка — продължи с тих глас Макврайс. — Губим скорост. Не можем да си го позволим.

Гарати ускори крачка.

— Баща ми е съдружник в едно автокино — рече Макврайс. — Заплаши ме, че ще ме върже и ще ме натика в мазето, ако не се откажа да участвам в Дългата разходка. Каза, че не му пука от никакви Бригади.

— И ти какво направи? Зае се да го убеждаваш ли?

— Нямах време за това. Когато ми съобщиха по телефона, че ще участвам, оставах не повече от десет часа. Осигуриха ми самолет и кола, да ме докара до летището на Прескю айл. Баща ми крещеше и заплашваше, а аз само си седях и кимах послушно. Не след дълго на вратата се почука и когато мама отвори, на прага стояха двама едри и страшни на вид войници. Човече мили, толкова страшни бяха, че сигурно можеха да спрат часовник с поглед. Тате ги погледна уплашено и после ми рече: „Пити, по-добре да се качиш горе и да си приготвиш скаутската раница.“ Макврайс нагласи раницата на гърба си и се разсмя при спомена за тази сцена. — Не след дълго вече летяхме със самолета, цялото семейство, дори малката ми сестричка Катрина.

Тя е само на четири. Кацнахме в три сутринта и веднага след това поехме към старта. Струва ми се, че Катрина беше единствената, която наистина разбираше какво става. Тя непрестанно повтаряше: „Пит отива на приключение“. Макврайс несръчно плесна с ръце. — Настаниха ги в хотел в Прескю айл. Не искаха да се прибират вкъщи, докато не приключи всичко. По какъвто и начин да приключи.

Гарати си погледна часовника. Беше 3:20.

— Благодаря — рече той.

— Задето отново ти спасих живота ли? — Макврайс се разсмя щастливо.

— Да, точно за това.

— Сигурен ли си, че това може да се нарече услуга?

— Не зная — Гарати се замисли за миг. — Ще ти призная едно нещо обаче. За мен вече нищо няма да е както преди. Става дума за микроскопичния резерв от време, с който разполагах. Дори когато над главата ти не висят никакви предупреждения, между теб и сенчестия гроб има само две минути. Това никак не е много.

Сякаш за потвърждение на казаното, екнаха няколко изстрела. Простреляният Участник се просна с тънък, дрезгав писък, като сгачена за врата пуйка, преди да я заколят. От тълпата долетя нисък, басов стон, който би могъл да бъде израз едновременно на уплаха, печал, или сексуално удоволствие.

— Ужасно малко е — съгласи се Макврайс.

Двамата вървяха рамо до рамо. Сенките им ставаха все по-дълги. Из тълпата вече се мяркаха жилетки, сякаш някой магьосник ги бе измъкнал от вълшебната си шапка. Веднъж Гарати мярна дори тъничкия синкав дим от лула и това му навя сладки, уютни спомени за баща му. Един мъничък пудел внезапно се отскубна от прегръдките на стопанина си и се понесе по пътя. Червената му найлонова каишка се влачеше по асфалта зад него, розовият му език се полюшваше, от устата му течеше пяна. Пуделът се спря, после започна бясно да преследва опашката си и беше застрелян, когато се хвърли със замаян поглед към Пиърсън, който изруга гневно войника. Ударът от тежкокалибрения куршум го преметна почти в краката на тълпата и кучето остана да лежи там, дишайки тежко, с широко отворени, невиждащи очи, насочени към небето. Никой не смееше да признае, че кучето е негово. Най-накрая едно малко момченце се прокрадна през

полицейския кордон, излезе на единия край на пътя, спря се край кучето и заплака. Към него се приближи един от войниците. Майката на момчето нададе уплашен писък в тълпата. За един ужасяващ миг Гарати си помисли, че войникът ще застреля детето, както бе застрелял кучето, но войникът просто избута с бездушно изражение момчето обратно в тълпата.

В 6:00 следобед слънцето докосна хоризонта и небето се обагри в оранжево. Захладня. Участниците започнаха да повдигат яки. Зрителите потропваха с крака и търкаха ръце.

Коли Паркър регистрира поредното си оплакване от проклетото време на щата Мейн.

„Към девет без четвърт ще стигнем Оугюста — помисли си Гарати, — а от там до Фрипорт е една крачка.“ При тази мисъл го налегна депресията. И после какво? Ще я видиш за две минути, ако разбира се не я пропуснеш в тълпата — Боже опази. И после какво? Да се откаже?

Изведнъж го завладя странната увереност, че Джен и майка му няма да са там. Само децата от училище ще го чакат, нетърпеливи да зърнат обладания от жажда за самоубийство чудак, който е отраснал в техните редици. И Женският кръжок. Те със сигурност ще присъстват. Членовете на Женския кръжок за взаимопомощ го поканиха на чай само два дни преди началото на Дългата разходка. В онези древни времена.

— Хайде внимателно да се върнем назад — предложи Макврайс. — Ще го направим бавно, докато ни настигне Бейкър. Искам в Оугюста да влезем заедно. Като тримата мускетари. Какво ще кажеш, Гарати?

— Съгласен — кимна Гарати. Предложението му се стори добро.

Започнаха неусетно да изостават и не след дълго злобарят Харолд Куинс отново се озова начело на парада. Разбраха, че са сред свои хора, когато Ейбръхам им подвижна с мрачен глас:

— Решихте значи най-сетне да се върнете на село при баба и дядо?

— Исусе, ама той наистина прилича на дядо — възкликна Макврайс облещил очи в изтерзаното, небръснато от три дена лице на Ейбръхам. — Особено на тази светлина.

— Преди много, много години — пое в същия тон Ейбръхам и за миг им се стори, че някакъв зъл дух го е обсебил и говори през устата му, — нашите прадеди стъпили на този континент... о, по дяволите. Забравих останалото. Трябваше да го научим наизуст в осми клас по история, за да получим шестица.

— Лицето на нашия храбър праотец и душевността на сифилистичната маймуна — тъжно поклати глава Макврайс. — Ейбръхам, откъде ти дойде наум да говориш подобни дивотии?

— И прокарах си път дотук — рече с приповдигнат глас Ейбръхам. Той понечи да продължи, но карабините го изпревариха. Не чуха познатото сгромолясане на трупа.

— Това беше Галант — рече Бейкър, като погледна назад. — Цял ден върви без да дойде в съзнание.

— Значи дотук си прокара път — подхвърли Гарати и сетне се разсмя.

— Да — кимна Ейбръхам, прокара ръка нагоре по бузата си и разтърка с юмрук едното око. — Сещате ли се за съчинението?

Всички кимнаха. Стандартна част от психологическия преглед беше написването на съчинение на тема: „Чувствате ли се подготвен да вземете участие в Дългата разходка?“ Гарати внезапно усети, че нещо топло се стича по дясното му ходило и се зачуди дали е гной, кръв, пот или смес от всичко това. Не чувстваше никаква болка, макар чорапът му да бе скъсан.

— Ами, — продължи Ейбръхам — аз например не се чувствах подготвен да участвам в каквото и да било. Решението да се явя на изпит беше съвсем моментно. Бях тръгнал на кино и случайно минавах покрай гимнастическия салон, където провеждаха изпита. Знаете, че за да ви пуснат вътре трябва да покажете на вратата Разрешителното за работа. Съвсем случайно носех моето в този ден. Ако не го бях взел, едва ли щях да се помъкна обратно към къщи заради него. Щях да си отида на кино и сега нямаше да съм тук, на крачка от смъртта и в такава веселяшка компания.

Всички го гледаха мълчаливо.

— Минах на прегледа, не срещнах никакви проблеми при събеседването и после ми дадоха тези прословути три бели листа със споменатия въпрос отгоре. „Моля отговорете на поставения въпрос максимално обективно и честно, като използвате не повече от 1500

думи“. Божичко мили, рекох си аз. Всичко преди това ми се стори ужасно забавно. Някои от въпросите дори ме накараха да се разсмея.

— Да — имате ли често запек? — рече със сух глас Бейкър. — Или пък — често ли ползвате очистително?

— Да, да, подобни дивотии — съгласи се Ейбръхам. — Тоя тъп въпрос за очистителното ми бе изхвърчал от главата. Та всичко това вече го бях минал без проблеми и ето че пред мен стоеше задачата да напиша съчинение за това, дали се чувствам подготвен за да участвам. Нищо не ми идваше на ум. И ето че не след дълго се появява някакъв тъпанар в армейска униформа и обявява на висок глас: „Остават пет минути. Ако обичайте, привършвайте вече!“ Грабнах химикалката и написах: „Чувствам се подготвен за да участвам в Дългата разходка защото аз съм един нещастен копелдак и този свят ще е много по-добър ако мене ме няма, освен ако разбира се не спечеля и стана богат и в такъв случай ще си купя Ван Го и ще си го окача във всяка стая на моя палат и ще си поръчам шейсет курви от екстра класа и за нищо няма да ми пука.“ Помислих малко върху написаното и после добавих в послеслов: „На всичките шейсет курви екстра класа ще им дам пенсии, когато остареят“. Сигурен бях, че моето съчинение направо ще им разгони фамилията. И ето че след близо месец — когато вече съвсем бях забравил за изпита — един ден получих съобщение, че съм одобрен. За малко да си осера дънките.

— Но после ти мина, нали? — попита го Коли Паркър.

— Да, трудно е да се обясни. Истината е, че всички го помислиха за шега. Гаджето настояваше да снима писмото и да си го изкара на фланелката, заливаше се от смях и непрестанно повтаряше, че това било майтапа на века. Така беше и с всички останали. Непрестанно ме тупаха по рамото и ми говореха разни тъпотии от рода на: „Хей, Ейб, абе вярно ли, че си стиснал Майора за ташаците?“ На всички ни беше толкова смешно, че не ми остана време да се страхувам. Ако искате вярвайте, момчета — Ейбръхам се усмихна тъжно при тези думи — направо щяхме да се попикаем от смях. И всички смятаха, че ще стискам Майора за ташаците до самия край. И аз така мислех. После, една сутрин се събудих и научих, че съм в играта. Получих съобщение, че съм в основната група, шестнадесети подред от контейнера, ако това въобще има някакво значение. Така че, в края на краищата излезе, че Майорът е хванал мен за ташаците.

Групата пред тях нададе радостен възглас и Гарати вдигна глава. Огромна светлоотразителна табела над тях гласеше: ОУГЮСТА 10 МИЛИ

— Направо да си умреш от смях, нали? — рече Коли.

Ейбръхам му хвърли дълъг поглед.

— Праотците ни едва ли щяха да се зарадват — рече с глух глас той.

---

[1] при бейзбол — бел.прев. ↑

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

*„И не забравяйте: Ако помръднете с ръка,
или се опитате да жестикулирате с тяло,
или да кажете нещо — в такъв случай ще
загубите*

*своя шанс да получите десет хиляди
долара.*

Не забавяйте това. Успех!“

Дик Кларк,
„Пирамида от десет
хиляди долара“

Почти всички бяха съгласни, че се намират на границата на емоционалното изчерпване. „Но изглежда — мислеше си Гарати, докато крачеха в мрака по шосе номер 202 на около една миля след Оугюста — не беше съвсем така.“ Подобно на неправилно съхранявана китара, захвърлена от някой безчувствен музикант, струните не бяха скъсани, а само разстроени, отпуснати, хаотични.

Оугюста не беше като Олдтаун. Олдтаун приличаше на някакъв изрязан от картон, фалшив Ню Йорк. Оугюста беше съвсем нов град, град на весели гуляйджии, на никога не свършващи купони, на пияници с изцъклени очи, на налудничави чудаци и умопобъркани манияци.

Чуха и видяха Оугюста много преди да стигнат в Оугюста. Пред очите на Гарати отново се връщаше картината на блъскащи се в брега вълни. Ревът на тълпата се чуваше на пет мили от града. Небето пред и над тях грееше в яркожълто сияние, едновременно плашещо и апокалиптично, и това по някакъв начин напомняше на Гарати за снимките, които бе виждал в учебника по история, снимки от германските въздушни нападения на източния бряг на щатите през последните дни на Втората световна война.

Всички се спогледаха уплашено и се притиснаха един към друг, като малки момчета зърнали блясъка на светкавица, или като стадо крави, застигнати от виелица. Оглушителният вой на Тълпата беше толкова интензивен, че сякаш бе оцветен в червено. Беше като раздиращ стомаха глад. Пред очите на Гарати за миг се мярна страховитото изображение на великия Бог Тълпа, който се надига от недрата на Оугюста на своите аленочервени пипала и разкъсва останалите живи Участници.

Самият град също беше потопен, задушен и изгорен. В известен смисъл Оугюста не съществуваше, нямаше охранени лелки, нито хубави момичета, нито помпозни мъжаги, нито подмокрени дечица, размахващи розови облаци от захарен памук. Нямаше гневни италианци, които да ги замерят с резани диня напук на всичко. Останала бе само Тълпата, създание без тяло, без глава, без ум. Тълпата не беше нищо друго освен Глас и Очи и нищо чудно нямаше в това, че Тълпата беше едновременно Бог и Антихрист. Гарати го почувства. Знаеше, че и другите го чувстват. Беше като да вървиш между огромни електрически стълбове, да усещаш прелитащите между тях заряди, от които косата ти да настръхва, езикът ти да замира в устата, а от очите ти да хвърчат искри, всеки път, щом мигнеш. Тълпата жадуваше за удоволствие. Тълпата жадуваше за почитание и страх. В края на краищата, Тълпата беше онази, заради която се извършваше жертвоприношението.

Краката им затъваха да глезените в конфети. Губеха се един друг и се намираха един друг през гъстия порой от разноцветни гирлянди, изрязани от най-различни списания. Гарати дръпна напосоки една гирлянда и се втренчи изненадан в рекламата за нашумелия метод на Чарлз Атлас за отслабване. Той сграбчи друга и се изправи лице в лице с Джон Траволта.

И във вихъра на забавата, тъкмо когато бяха изкачили първия хълм на шосе 202 и пред тях се разкри обградената от гъста тълпа магистрала и опустелия град зад нея, тъкмо в този исторически миг, два мощни прожектора разцепиха мрака и в светлината се появи Майорът, изправен в бавно отдалечаващия се джип, с вдигната за поздрав ръка, в която стискаше неизменния жезъл. Погледът му беше вперен нагоре, сякаш не виждаше и не чуваше връщаното море от титанични страсти, което бушуваше наоколо.

А Участниците — не, струните не бяха скъсани, само се бяха разстроили. Всички крещяха възторжено, с пресипнали, едва доловими гласове, всичките тридесет и седем, които бяха останали. Тълпата не би могла да чуе тези крясъци, но необяснимо как тя ги чу и разбра, че и тази година за пореден път се бе затворил кръгът между култът към смъртта и желанието да се срещнеш очи в очи с нея. И в този миг тълпата обезумя напълно и по редиците ѝ се понесоха спазми от конвулсивни напъни. Гарати внезапно почувства остра, пронизваща болка в лявата гръдна половина, но нищо не можеше да заглуши възторжения му вик, дори съзнанието, че е на края на силите си. От гибел ги спаси един Участник с трескав поглед на име Мълиган, който се отпусна на колене, със затворени очи и притиснати към слепоочията юмруци, сякаш се мъчеше да задържи с ръце мозъка си. Той се просна напред по лице, и върхът на носа му се обели като размекнат от вода тебешир по черната дъска. „Колко странно — помисли си в този момент Гарати — може да се каже, че направо си е изтъркал носа от ходене“. А само миг по-късно на Мълиган му бе оказана милостта да бъде застрелян. Но след този случай Участниците спряха да крещят. Гарати беше ужасно уплашен от болката в гърдите, която почти не бе намаляла. Обеща си това да е краят на лудостта.

— Близо ли сме вече до твоето момиче? — попита го Паркър. Гласът му не звучеше по-меко, но все пак сега в него се долавяше приятелско отношение. Гарати беше започнал да го харесва.

— На около петдесет мили. Може би шейсет. Горедолу.

— Ти си един щастлив копелдак, Гарати — рече със завист Паркър.

— Мислиш ли? — той беше изненадан от това определение. Обърна се да види дали Паркър не му се подиграва. Но Паркър го гледаше сериозно.

— Ще видиш своето момиче и майка си. А кой по дяволите ще видя аз отсега до края? Никой друг освен тези прасета — той размаха среден пръст към тълпата, която изглежда възприе жеста му за поздрав и нададе възторжен рев. — Мъчно ми е за дома — продължи Паркър. — И ме е страх — той се обърна ненадейно към тълпата и зарева: — Прасета! Вие сте прасета! — отвърнаха му с още по-възторжени крясъци.

— И мен ме е страх. И ми е мъчно за дома. Аз... искам да кажа ние... той преглътна развълнувано. — Всички ние сме твърде далеч от къщи. Пътят ни отдалечава. Може и да ги видя, но не ще мога да ги докосна.

— Според правилата...

— Знам какви са правилата. Мога да се докосвам до когото си искам, стига да не напускам очертанятията на пътя. Но не е същото. Сякаш между нас има преграда.

— Лесно ти е да ги разправяш тия врели-некипели. Нали при всички случаи ще ги видиш.

— Може би от това само ще се почувства по-зле — намеси се Макврайс. Беше се приближил безшумно зад тях. Тъкмо пресичаха ярко осветения железопътен прелез, откъдето се отбиваше пътя за Уинтроп. Дълго след като го пресякоха Гарати виждаше мигащото в тъмнината жълто око на предупредителните светлини, което ту се затваряше, ту се отваряше, хвърляйки отблясъци надалеч по пътя.

— Всички вие сте луди — обяви с ясен глас Паркър. — Махам се оттук — той ускори крачка и не след дълго се загуби в мрака пред тях.

— Той смята, че си падаме един по друг — обясни с развеселен глас Макврайс.

— Какво! — Гарати вдигна изненадано глава.

— Не е чак толкова лошо момче — обясни замислено Макврайс. Той хвърли насмешлив поглед на Гарати. — Може пък и да е прав — наполовина. Може би затова те спасих одеде. Може пък да си падам по теб.

— С лице като моето? Мислех, че перверзните типове си падат по нежничките момченца — той почувства известно безпокойство.

Изведнъж, колкото и шокиращо да бе това, Макврайс каза:

— А ти би ли ми позволил да те докосна?

Гарати се задави:

— Какво по дяволите...

— О, млъквай — прекъсна го Макврайс. — Докъде мислиш, че ще стигнеш с тези праведни лайнарщини? Дори нямам намерение да те успокоя, като ти намекна, че може би се шегувам. Какво ще кажеш?

Гарати почувства, че гърлото му е пресъхнало. В интерес на истината, дълбоко в себе си той желаше да го докоснат. Мръсно или не, това бе загубило значение сега, когато смъртта тропаше на прага.

Единственото, което имаше значение, беше Макврайс. Но не искаше Макврайс да е този, който го докосва.

— Ами, предполагам, след като ми спаси живота... — Гарати млъкна без да знае какво да каже.

Макврайс избухна в смях.

— И сега ме караш да се чувствам мръсник, защото си в дълг към мен и не можеш да ми откажеш, така ли?

— Прави каквото искаш — отрязва го Гарати. — Но стига си ме разигравал.

— Това дали значи?

— Както кажеш! — извика Гарати. Пиърсън, който от известно време гледеше като хипнотизиран краката си, се сепна и вдигна поглед към тях. — Каквото, по дяволите, искаш! — крещеше Гарати.

Макврайс продължаваше да се смее.

— С теб всичко е наред, Рей. Можеш да не се съмняваш — той го потупа по рамото и изостана назад.

Гарати объркан се втрещи след него.

— Изглежда, че не му стига — рече с уморен глас Пиърсън.

— Какво?

— Вървим приблизително двеста и петдесет мили — изпъшка той. — Краката ми сякаш са пропити с отрова. Гърбът ми гори. А на шибания нещастник Макврайс това не му е достатъчно. Той е като някой умиращ от глад, който се тъпче с очистително.

— Обича да изпитва болка, това ли искаш да кажеш?

— Исусе, а ти какво мислиш? На такива трябва да им окачват табела: БИЙ МЕ ЖЕСТОКО. Чудя се колко ли ще му трябва за да се задоволи.

— Не знам — отвърна Гарати. Мислеше да добави още нещо, но Пиърсън вече не го чуваше. Отново беше впил поглед в краката си, а на лицето му беше изписан ужас. Някъде си беше загубил обувките. Мръснобелите му спортни чорапи описваха белезникави дъги в мрака.

Минаха покрай табела с надпис ЛУИСТЪН 32 и само след миля — покрай друга, светеца с ярка електрическа светлина, на която пишеше ГАРАТИ 47.

Гарати искаше да подремне, но не можеше. Сети се за оплакването на Пиърсън, че му гори гърбът. Неговият собствен гръб беше като езеро от лава. Мускулите на задната страна на краката му

бяха като отворени, пламтящи рани. Предишната изтръпналост на краката се бе стопила в адските пламъци на болезнена агония, която по сила не можеше да се сравни с нищо досега. Не изпитваше глад, но въпреки това изяде няколко концентрата. Огледа се — другите Участници бяха като живи крачеци скелети — ужаси от времето на концентрационните лагери. Гарати не искаше да стига дотам... но, сигурно и той изглеждаше така. Плъзна ръка по ребрата си, които стърчаха като хребети.

— От известно време не съм чувал гласа на Баркович — обърна се към Пиърсън, с надежда да го извади от вцепенението, което ужасяващо напомняше за починалия Олсон.

— И аз. Някой каза, че му се схванал кракът докато сме минавали през Оугюста.

— Така ли?

— Така казаха.

Гарати внезапно почувства желание да забави ход и да си поговори с Баркович. Трудно бе да го открие в мрака и докато го направи получи едно предупреждение, но най-сетне го намери в дъното на последния ешелон. Баркович ситнеше със съсредоточено изражение на лицето. Беше притворил клепачи и очите му приличаха на погледнати откъм ръба монети. Якето му се бе загубило някъде. Говореше си нещо с тих, монотонен глас.

— Здравей, Баркович — каза Гарати.

Баркович подскочи от изненада, препъна се и получи предупреждение... трето предупреждение.

— Видя ли? — изкрещя той. — Видя ли какво направи? Доволни ли сте сега — ти и твоите посрани другарчета?

— Не изглеждаш добре — продължи Гарати.

Баркович се усмихна с хитро изражение.

— Всичко това е част от Плана. Спомняш ли си, когато ти казах за Плана? Тогава не ми повярва. И Олсон не ми повярва. Нито пък Дейвидсън и Грибъл — гласът на Баркович утихна до жлъчен шепот. — Гарати, нали ти казах, че ще танцувам на техните гробове!

— Боли ли те кракът? — попита загрижено Гарати. — Ужасно неприятно, нали?

— Останаха само още тридесет и пет. Тази нощ ще изпадат всичките. Ще видиш. Когато слънцето изгрее на пътя няма да има

повече от една дузина хора. Ще видиш. Ти и твоите пръдльовци. Всички ще сте мъртви на сутринта. Всички ще сте мъртви в полунощ.

Гарати внезапно се почувства силен. Знаеше, че скоро Баркович няма да го има. Искаше да се втурне напред, въпреки пронизващата болка в гърба, бъбреците и краката, да настигне Макврайс и да му каже, че не след дълго ще може да изпълни обещанието си.

— Ти какво ще поискаш? — попита гръмогласно Гарати. — Когато спечелиш?

Гарати разцъфна в усмивка, сякаш едва бе дочакал този въпрос. В бледата светлина на нощта, лицето му изглеждаше разтворено от някаква невидима и силна ръка. — Ще поискам протези за краката — прошепна той. — Ще поискам протези за краката, Гарати. Ще ги накарам да ми отрежат тези, майната им, ако не разбират от майтап. После ще ми сложат протезите, а тези ще ги пъхна в пералнята и ще гледам как се въртят и въртят и въртят...

— Мислех си, че ще поискаш да имаш приятели — прекъсна го с тъжен глас Гарати. Но вътре в него бушуваше неудържим, радостен триумф.

— Приятели ли?

— Защото каза че нямаш — Гарати го гледаше със съжаление. — Всички ние ще сме доволни като умреш. На никого няма да липсваш. Може би ще мина през трупа ти, като те застрелят и ще се изплюя върху пръснатия ти мозък. Може би ще го сторя. Може би всички ние ще го сторим — това беше лудост, лудост, главата му сякаш летеше в безтегловност, чувстваше се както тогава, когато замахна с приклада към Джими, кръвта... писъкът на Джими... главата му гореше от дивашкото, примитивно правосъдие, което бе приложил.

— Не искам да ме мразиш — хленчеше Баркович. — Защо толкова много ме мразиш? Просто и аз не искам да умра като теб. Защо ме мразиш? Искаш да ме накараш да съжалявам, така ли? Добре, съжалявам. Аз... аз...

— Всички ние ще ти плюем на мозъка — редеше с налудничав глас Гарати. — И ти ли искаш да ме докоснеш?

Баркович го погледна с преbledняло лице, очите му бяха разширени и празни.

— Аз... съжалявам — прошепна Гарати. Чувстваше краката си изранени и мръсни. Той побърза да се отдалечи от Баркович. „Проклет

да си, Макврайс. Защо го направи? Защо?“

Изведнъж нощта се разтърси от изстрели, този път едновременно паднаха две тела и единия от тях сигурно беше Баркович, сигурно бе той. И този път вината беше негова, той беше убиецът.

Но Баркович се смееше зад него. Баркович се задъхваше от смях, все по-висок и по-истеричен и по-силен дори от ревът на тълпата.

— Гарати! Гаарааатиини! Ще танцувам на твоя гроб, Гарати! Ще танцуууувааа...

— Млъквай! — изрева Ейбръхам. — Млъквай, нещастнико!

Баркович спря, после избухна в плач.

— Върви по дяволите — промърмори Ейбръхам.

— Ти си виновен — рече укорително Коли Паркър. — Ти го накара да се разплаче, Ейб, лошо момче. Сега ще се прибере вкъщи и ще разкаже на мама.

Баркович продължаваше да хленчи. Звукът беше изтерзан, лишен от живот и Гарати почувства, че кожата му настръхва. В него нямаше никаква надежда.

— Ще се оплаче ли на мама непослушното ми детенце? — извика отзад Куинс. — Ахх, Баркович, боли ли сега?

„Оставете го на мира — крещеше мислено Гарати — оставете го на мира, нямате на представа колко боли.“ Но що за лицемерни мисли бяха това? Той искаше Баркович да умре. Няма смисъл да го крие. Искаше Баркович да се побърка и да издъхне.

И Стебинс сигурно все така вървеше отзад и им се присмиваше в мрака.

Той ускори крачка и настигна Макврайс, който креташе по края на пътя и гледаше с празен поглед в тълпата. Тълпата на свой ред го следеше с жив интерес.

— Защо не ми помогнеш да реша? — попита Макврайс.

— Готово. Какво трябва да решиш?

— Кой е в клетката. Ние или те.

Гарати се разсмя с удоволствие.

— И ние и те. А клетката е собствения зверилник на Майора.

Макврайс не се присъедини към смеха на Гарати.

— Баркович скоро ще изкука, нали?

— Да, така мисля.

— Не искам повече да гледам. Всичко това е гадно. Всичко е лъжа. Строиш живота си на нещо... опираш се на нещо... и след това не го искаш. Не е ли отвратително, че всички велики истини, всъщност са гадни лъжи?

— Никога не съм се замислял по този въпрос. Можеш ли да си представиш, че вече е почти десет часа?

— Все едно цял живот да тренираш овчарски скок и когато най-сетне отидеш на олимпиада да си кажеш: „Защо, по дяволите, трябва да прескачам тая тъпа летва?“

— Аха.

— Става ти все едно, нали? — настояваше Макврайс.

— Има нещо вярно в думите ти — призна Гарати. Той млькна и се замисли. От известно време нещо го притесняваше. Към тях се приближи Бейкър. Гарати погледна към него, после към Макврайс и после отново към Бейкър. — Видяхте ли Олсон... видяхте ли косата му? Преди да си го получи?

— Е какво за косата му? — попита Бейкър.

— Беше посивяла.

— Не, това е невъзможно — поклати глава Макврайс, но имаше изплашен вид. — Сигурно е от прахта.

— Беше посивяла — повтори Гарати. — Сякаш от незапомнени времена сме на този път. Заради косата на Олсон си помислих... помислих си за това... но може би това е някакъв смахнат вид безсмъртие — тази мисъл му се стори ужасно подтискаща. Той вперил очи в мрака, чувствайки как топлия вятър полъхва в лицето му.

— Вървя, вървях, ще вървя, щях да вървя — изрецитира Макврайс. — Да го превода ли на латински?

„Застинали сме във времето — помисли си Гарати“.

Краката им се движеха, но те стояха неподвижно. В тълпата проблесна огънче от цигара, от време на време ги заслепяваше някой прожектор, или в небето се издигаха фойерверки, които можеха и да са звезди, странно близки съзвездия, които маркираха тяхното съществуване в миналото и бъдещето и превръщаха и двете в нищо.

— Бррр — потрепера Гарати. — Човек може да се побърка.

— Вярно — съгласи се Пиърсън и след това се изсмя нервно. Вървяха нагоре по склона на един дълъг, полегат хълм. Пътят тук беше с бетонна настилка, твърд под краката. Гарати имаше чувството, че

усеща всяко камъче отдолу, през изтънелите като хартия подметки. Вятърът търкаляше по шосето обвивки от шоколад, торбички от пуканки и други лъскави отпадъци. На някои места се налагаше да си пробиват път през тях.

„Не е честно — помисли си самосъжалително Гарати“.

— Какво ни чака напред? — опита се да завърже разговор Макврайс.

Гарати затвори очи и се помъчи да си представи картата на района.

— Не мога да си припомня всички малки градчета. Вървим към Луистън, това е втория по големина град в щата, по-голям е от Оугюста. Ще минем по главната улица. Преди се казваше „Лисбън стрийт“, но сега е „Котър мемориал авеню“. Реги Котър е единственото момче от Мейн, което някога е печелило Дълга разходка. Това е било преди много години.

— Той умря, нали? — попита Бейкър.

— Да. По време на Разходката получи кръвоизлив и ослепя с едното око. После се оказа, че имал тромб в мозъка. Почина една седмица след Разходката. Било е доста отдавна — допълни Гарати, сякаш да омаловажи факта.

Известно време никой не проговори. Под краката им пращяха хартиени опаковки с шума на далечен горски пожар. В тълпата избухна бомбичка. Гарати погледна към хоризонта, където се виждаше бледо сияние, вероятно от градовете-близнаци Луистън и Оубърн — това беше земята на Дюсе, Аубашон и Леваше, земята на *Nous parlons français ici*. Изведнъж Гарати бе завладян от неудържимото желание да пъхне в устата си освежаваща дъвка.

— А след Луистън?

— Излизаме на шосе 196, после по 126 стигаме Фрипорт, където ще видя мама и моето момиче. Също там ще излезем на Ю.С. номер 1. И на него ще си останем докато всичко свърши.

— Големият аутобан — промърмори Макврайс.

— Да.

Екнаха изстрели и всички подскочиха.

— Това беше Баркович, или Куинс — рече Пиърсън. — Не съм сигурен... единият от двамата продължава да върви... това е...

Смехът на Баркович разцепи мрака, остър, пронизителен звук, от който настръхваше кожата.

— Още не, курви такива! Още не съм си отишъл! Още нееее...

Гласът му продължаваше да се издига и да се издига. Беше като пощуряла сирена при пожар. Неочаквано Баркович вкопчи ръце в гръкляна си и започна да го дере.

— Исусе мили! — извика Пиърсън и повърна.

Всички се отдръпнаха ужасени, едни напред, други назад, а Баркович продължаваше да крещи и да дере и да върви, мъртвешки бледото му лице гледаше право в небето, а устата му бе като зинала бездна.

После пожарният сигнал започна да утихва и заедно с него утихна и Баркович. Той се строполи и войниците го застреляха, жив или може би вече умрял.

Гарати се обърна и отново закрочи с лице напред. Испитваше смътно облекчение, че не е получил предупреждение. Видя отпечатъка на собствения си ужас по лицата на околните. Ролята на Баркович беше приключила. Гарати си помисли, че тази сценка не предвещава нищо добро за останалите живи, за тяхното бъдеще на този мрачен и гаден път.

— Не се чувствам добре — рече Пиърсън с безстрастен глас. Той се напъна да повърне и известно време вървя превит. — Ох. Никак не съм добре. О, Боже. Не се. Чувствам. Добре. Ох.

Маквайс гледаше право пред себе си.

— Мисля си... че бих искал да съм побъркан — рече замислено той.

Само Бейкър мълчеше. И това беше странно, защото ненадейно Гарати долови аромата на луизиански орлов нокът. Чуваше ясно крякането на жабите откъм блатата. До ушите му достигаше нежното бръмчене на цикадите, които се готвеха да се сгушат в клоните на кипарисите, за да потънат в дълбок, седемнадесет годишен, лишен от всякакви съновидения сън. Пред очите му бавно се поклащаше в своя люлеещ стол на верандата лелята на Бейкър, склопила замечтано очи, усмихната, заслушана в едва доловимия роман на гласове от нейното старо радио „Филко“, облицовано в изтърган и обелен по края махагон. Люш-люш, люш-лююш, люш-люш. Задрямала, с усмивка на уста. Като изтегна се на слънцето котка.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

*„Пет пари не давам дали печелите или
губите,
стига да продължавате да печелите“.*

Винс Ломбарди,
Бивш треньор на „Грийн
Бей Пакърс“

Денят бавно се прокрадваше през белия, размътен свят на мъглата. Гарати отново вървеше сам. Нямаше никаква представа колко от тях са получили картон през тази нощ. Може би пет. Краката му страдаха от главоболие. От страхотна мигрена. Чувстваше как се подуват всеки път, когато пренесеше тежестта си върху тях. Болеше го задника. Гърбът му гореше в леден пламък. Но краката му имаха главоболие и кръвта се съсирваше в тях и те се подуваха, за да заприличат накрая на спагети al dente.

И въпреки всичко, в душата му се събуждаше приятно вълнение — намираха се само на тринадесет мили от Фрипорт. В момента пресичаха Портвил и тълпата едва се виждаше през гъстата мъгла, но въпреки това още от Луистън, зрителите непрестанно повтаряха името му. Сякаш пулсираше някакво гигантско сърце.

„Фрипорт и Джен“ — повтаряше си той.

— Гарати? — гласът беше познат, но променен от умората. Беше Макврайс. В лицето приличаше на череп с коса. Очите му гледаха трескаво. — Добро утро — изхриптя Макврайс. — Ето че доживяхме да се преборим и с този ден.

— Да. Колко отпаднаха тази нощ, Макврайс?

— Шест — Макврайс измъкна тубичка концентрат от колана си и започна да си маже на езика пастет. Ръцете му трепереха неудържимо. — Шест, след Баркович — той пъкна тубичката обратно, с мъчително-несигурните движения на старец. — И Пиърсън също.

— И той ли?

— Останахме съвсем малко, Гарати. Само двадесет и шест.

— Да, не сме много — да вървиш през мъглата беше като да се носиш в безтегловност през облаци от пух.

— И ние вече сме малко. Мускетарите. Аз, ти, Бейкър и Ейбръхам. Коли Паркър. И Стебинс. Ако можем да го броим. А и защо не? Защо не, по дяволите? Хайде да включим и Стебинс, Гарати. Шест мускетари и двадесет копиеносци.

— Все още ли мислиш, че аз ще спечеля?

— През пролетта често ли падат мъгли по тези места?

— Какво значи това?

— Не, не мисля, че ще спечелиш. Победителят ще е Стебинс, Рей. Нищо не може да го съкруши, твърд е като диамант. Говори се, че след като отпаднал Скрам, във Вегас залагат за него при девет срещу едно. Божичко, почти същия си е както беше на старта!

Гарати кимна, сякаш бе очаквал това. Той извади тубичката с концентрат от бифтек и бавно я засмука. Какво ли не би дал сега за един сандвич от тези на Макврайс.

Макврайс подсмръкна и си избърса носа с опакото на ръката.

— Не ти ли се струва някак странно? Да крачиш на родна земя, след като си преживял всичко това?

Гарати почувства как в него се пробужда приятно вълнение.

— Не — рече той. — Изглежда ми като най-естественото нещо на света.

Вървяха надолу по хълма и Гарати беше втренчил поглед в снежнобелия киноекран на нищото.

— Мъглата се сгъстява.

— Това не е мъгла — отвърна Гарати — Това е дъжд.

Дъждът се сипеше кротко, сякаш нямаше намерение да спира.

— Къде е Бейкър?

— Някъде отзад.

Без да каже нито дума — думите бяха станали излишни — Гарати започна да изостава назад. Пътят минаваше покрай едно бетонно островче на безопасността, покрай Портвилския гимнастически център, след това покрай мрачна на вид сграда, която се оказа правителствено учреждение по търговията, ако можеше да се вярва на надписа отпред.

В мъглата Гарати пропусна Бейкър и накрая се озова при Стебинс. Твърд като диамант, така го бе охарактеризирал Макврайс. „Но в този диамант започват да прозират мънички цепнатини — помисли си той.“ В момента вървяха успоредно на буйната, замърсена от промишлени отпадъци река Андроскогин. Подобно на средновековен замък се издигаше на отвъдния бряг в мъглата бетонният масив на текстилната фабрика на Портвилската Плетачна Компания.

Стебинс не вдигна поглед от краката си, но Гарати знаеше, че е усетил присъствието му. Мълчеше упорито, обхванат от глупавото детинско желание да накара Стебинс пръв да заговори. Пътят отново правеше завой. За няколко минути, докато пресичаха моста над река Андроскогин, тълпата от двете страни на пътя изчезна. Реката бучеше под тях, водата беше черна и покрито с мръсножълта пяна.

— Е, какво?

— Пази си дъха — рече Гарати. — Скоро ще ти трябва.

Стигнаха края на моста и тълпата отново ги обгърна, а те поеха нагоре по Брикярд хил. Хълмът беше дълъг, стръмен, покрит с насипи. Реката се изгуби някъде вляво под тях, а отдясно се издигаше почти отвесен скат. Зрителите се бяха покатерили по дърветата, други стояха вкопчени в храстите, или един в друг — и всички крещяха името на Гарати. Спомни си, че веднъж бе излизал с момиче, което живееше в Брикярд хил, казваше се Керълайн. Сега вече е омъжена. Има дете. Ако не беше толкова млад и неопитен, може би тогава щеше да му позволи да я има.

Недалеч пред него, Паркър повтаряше на всяка крачка: „по дяволите!“, но гласът му едва се долавяше сред шума на тълпата. Краката на Гарати трепереаха и заплашваха всеки миг да се превърнат в желе, но това беше последният голям хълм преди Фрипорт. А след това нищо нямаше да има значение. Ако иска да отиде в ада, може да отиде в ада. Най-накрая се изкачиха на върха (Керълайн имаше страхотни гърди, носеше тесни кашмирени пуловери) и Стебинс, леко задъхан от изкачването, повтори:

— Е, какво?

Карабините изтрещяха. Едно момче на име Чарли Фийлд отпадна от борбата.

— Е нищо — рече Гарати. — Търсех Бейкър, а вместо него намерих теб. Макврайс смята, че ти ще спечелиш.

— Макврайс е идиот — каза небрежно Стебинс. — Наистина ли вярваш, че ще видиш твоето момиче, Гарати? Сред всичките тези хора?

— Тя ще е най-отпред. Има пропуск.

— Ченгетата ще си имат достатъчно проблеми с тълпата, за да им е до твоето момиче.

— Не е вярно — поклати глава Гарати. Беше нервен, защото Стебинс бе изразил на глас собствените му опасения. — Защо го казваш?

— Всъщност, ти искаш да видиш майка си.

— Какво? — Гарати подскочи изненадан.

— Не смяташ ли да се ожениш за нея като порастеш, Гарати? За това мечтаят почти всички малки момчета.

— Ти си луд!

— Луд ли съм?

— Да!

— Какво те кара да мислиш, че заслужаваш победата, Гарати? Ти си един второразряден интелект, с второразрядни физически способности и вероятно второразрядно либидо. Гарати, готов съм да заложа кучето си, че никога не си пробвал с твоето момиче.

— Затваряй си мръсната уста!

— Девствен си, нали? А може би си падаш по момчета, а? Или и двете? Не се страхувай. Можеш да се изповядаш на папа Стебинс.

— Ще те надвървя, дори ако трябва да ходя чак до Вирджиния, копелдак смотан! — Гарати цял се тресеше от ярост. През целия си живот не бе изпитвал такъв унищожителен гняв.

— Всичко е наред — опита се да го успокои Стебинс. — Мога да те разбера.

— Начукай го на майка си. Ти си...

— А, ето едно интересно предложение. Какво те накара да произнесеш тези думи?

За миг Гарати си помисли, че ще се хвърли върху Стебинс, или ще припадне от ярост, но не направи нито едно от двете.

— Дори ако трябва да ходя чак до Вирджиния — повтори той. — Дори ако се наложи да измина с тези два крака целия шибан път, чак

до Вирджиния.

Стебинс се повдигна на пръсти и го погледна със сънлива усмивка.

— Аз пък съм готов да вървя чак до Флорида, Гарати.

Гарати рязко се отдръпна от него и се впусна да търси Бейкър, усещайки как гневът и омразата се превръщат в подтискащ срам. Уверен бе, че Стебинс не гледа на него като на сериозна пречка. А може би беше прав.

Бейкър вървеше до едно момче, което Гарати не познаваше. Главата му бе отпусната, устните му мърдаха беззвучно.

— Ей, Бейкър — извика Гарати.

Бейкър втренчи невиждащ поглед, после разтърси глава като куче, което се пробужда от сън.

— Гарати — рече той. — Ти ли си?

— Да, аз съм.

— Тъкмо сънувах някакъв ужасен сън — съвсем като истински беше. Колко е часът?

Гарати погледна циферблата.

— Почти седем без двацет.

— Как мислиш, дали през целия ден ще вали?

— Ами... ох! — Гарати политна напред и с мъка запази равновесие. — Проклетата подметка се откъсна цялата!

— Направо ги хвърли и двете обувки — посъветва го Бейкър. — Гвоздеите скоро ще се покажат от другата страна. И тогава ще ти е още по-трудно да пазиш равновесие.

Гарати ритна с крак и обувката тупна недалеч от тълпата и остана да лежи там като малка, скъсана кукла. Тълпата протегна алчни ръце към нея. Една от тях задраска по обувката, друга я сграбчи и веднага последва яростна борба за притежание. Другата обувка не искаше да изхвърчи, кракът му се бе подул. Той клекна, получи своето предупреждение, развърза връзката и изу обувката. Замисли се за миг дали да я запрати в тълпата, сетне реши да я остави да се въргаля на пътя. Изведнъж го заля неимоверна, ирационална вълна на отчаяние и той си помисли: „Загубих си обувките. Загубих си обувките“.

Настилката под краката му беше прохладна. Разкъсаните останки от чорапите му не след дълго се намокриха. И двете ходила имаха странен, подпухнал вид. Гарати почувства, че отчаянието преминава в

мъка за това, което е станало с краката му. Той побърза да настигне Бейкър, който също ходеше бос.

— На края съм на силите си — рече простичко Бейкър.

— Всички сме така.

— Мъчих се да си спомня всички хубави неща, които са се случвали някога с мен. Например първият път, когато заведох момиче на танци и някакъв дърт пръч там непрестанно се вреше в нас, докато накрая аз го изведох навън и му насиних задника от бой. Ако не беше толкова пиян едва ли щях да успея. Но после момичето ме гледаше с такива очи, сякаш съм най-великото нещо след откриването на двигателя с вътрешно горене. Първият ми велосипед. Първият път, когато прочетох „Жената в бяло“, на Уилки Колинз... това е любимата ми книга, Гарати, да знаеш, ако някой някога те попита за това. Обичах да си седя полузадрямал край някоя кална локва с въдица в ръка и да гледам как се нижат на кукичката рибките. Или да си лежа изтегнат в шезлонга захлупен с някое списание. Мисля си за всичките тези неща, Гарати. От известно време насам. Сякаш съм някой изкуфял старец.

Утринният дъжд се стелеше наоколо като сребърна пелена. Дори тълпата бе попритихнала, потънала в мисли. Вече се виждаха отделни лица, размътени, сякаш зад измокрен от дъжда прозорец. Лицата бяха бледи, със зачервени очи и разсеяни изражения под мокрите шапки, капещите чадъри и разпънатите вестници. Гарати почувства, че отвътре го раздира дълбока болка, струваше му се, че ще му олекне ако започне да вика, но не можеше, още повече че му предстоеше да успокои Бейкър и да го убеди, че няма нищо страшно в това да се умре. Кой знае, може би беше така, а може би не.

— Надявам се че там няма да е тъмно — рече Бейкър. — Това е всичко, на което се надявам. Че няма да е тъмно. Надявам се да мога да си спомням. Ужасно би било, ако вечно се нося из този мрак без да зная кой съм, или какво правя тук и дали въобще някъде има друг свят.

Гарати понечи да заговори, но го изпревариха карабините. Бизнесът се оживяваше. Празният период, който Паркър така точно бе предсказал беше към своя край. Устните на Бейкър се разтегнаха в мъчителна гримаса.

— Ето от това най-много ме е страх. От този звук. Защо се съгласихме на тази игра, Гарати? Трябва да сме били побъркани.

— Не мисля, че има някаква логична причина.

— Ние сме като мишки, хванати в капан.

Разходката продължаваше. Продължаваше и дъждът. Вървяха покрай познати за Гарати места — изтърбушени бордеи, в които отдавна никой не живееше, някакво изоставено едностайно училище, отдавна заместено от новата Консолидирана сграда, птицеферми, изгнили повдигнати на трупчета камиони, прясно разорани ниви. Гарати трепереше от вълнение. Пътят сякаш летеше. В краката му се появи някаква непозната досега сила. Но ако Стебинс се окажеше прав и нея я нямаше там? Не бива да забравя тази възможност, трябва да е готов да понесе удара.

През изтънелите редици се разнесе слухът, че едно момче от авангарда се опасявало, че има апендисит.

Ден или два по-рано, Гарати вероятно щеше да е потресен при тази новина, но сега не го интересуваше нищо друго освен Джен и Фрипорт. Стрелките на часовника се носеха в някакъв безумен, подивял бяг. Оставаха само пет мили. Вече бяха навлезли в крайградската зона на Фрипорт. Някъде далеч напред, Джен и майка му вече го очакваха пред Търговския център, както се бяха уговорили предварително.

Небето малко просветля, но все пак си остана мрачно. Дъждът премина в упорит ръмеж. Пътят беше като тъмно огледало, черен лед, в който Гарати почти би могъл да разгледа разкривеното отражение на своето лице. Той прекара ръка през челото си. Беше горещо, като при треска. Джен, о Джен. Трябва да знаеш, че аз...

Момчето с болки в корема беше номер 59, Клингерман. Той започна да крещи. Крясъците му не след дълго станаха монотонни. Гарати си спомни за единствената Дълга разходка, която бе виждал — също във Фрипорт — и за момчето, което крещеше на всяка крачка по същия монотонен начин — „Не мога. Не мога. Не мога“.

„Клингерман — помисли си той — затваряй си устата“.

Но Клингерман продължаваше да върви и продължаваше да крещи, притиснал корема си с ръце, а стрелките на часовника на Гарати продължаваха да се носят в безумен бяг. Беше осем и четвърт. „Нали ще си там, Джен? Добре. Чудесно. Не зная какво си мислиш сега, но знам, че все още съм жив и че имам нужда да си там, да ми дадеш знак, може би. Моля те само, бъди там. Бъди там.“

Осем и половина.

— Най-сетне приближаваме този проклет град, нали, Гарати? — изпъшка Паркър.

— Какво те интересува? — заяде го Макврайс. — Теб там със сигурност не те чака момиче.

— Мене навсякъде ме чакат момичета, тъпако — отвърна Паркър. — Зърнат ли веднъж лицето ми и веднага си подмокрят гащичките.

Лицето, за което говореше беше изпито и мършаво, нищо повече от сянка на предишното величие.

Осем и четиридесет и пет.

— Забави малко, приятелче — подвикна Макврайс на Гарати, който тъкмо го бе застигнал и се готвеше да продължи напред. — Пази си силите за довечера.

— Не мога. Стебинс каза, че тя няма да е там. Каза, че нямало да могат да й осигурят място в първия ред. Трябва да разбере. Трябва да...

— Само се успокой, това искам от тебе. Стебинс би накарал и родната си майка да изпие чаша „Лизол“, стига това да му осигури победата. Не го слушай. Тя ще е там. Ако не друго, това ви създава връзки в обществото.

— Но...

— Не ми нокай, Рей. Забави темпото, за да живееш.

— Разкарай се оттук, с твоите тъпотии — изрева му Гарати. Той облиза устни и вдигна разтреперана ръка към лицето си. — Аз... аз съжалявам. Стана без да искам. Освен това, Стебинс каза, че всъщност съм искал да видя само майка си.

— А ти не искаш ли да я видиш?

— Разбира се, че искам да я видя! Какво, по дяволите, си мислиш, че аз... не... да... не знам. Имах приятел. Той и аз... ние... ние веднъж си свалихме дрехите... и тя... тя...

— Гарати — каза Макврайс и постави ръка на рамото му. Клингерман крещеше ужасно силно. Някой от водещата група го попита дали иска един „Аспирин“. Останалите избухнаха в смях. — Губиш контрол върху себе си, Гарати. Успокой се. Не преминавай чертата.

— Разкарай ми се от главата! — кресна му Гарати. Той ухапа здраво стиснатия си юмрук. След известно време промърмори: —

Просто ме остави на мира.

— Добре. Разбрано.

Макврайс пое встрани. Гарати искаше да го повика обратно, но не можеше.

После, за четвърти пореден път, настъпи девет сутринта. Завиха наляво и тълпата отново остана под тях, докато пресичаха надлеза на шосе 295, преди да влязат във Фрипорт. Далеч напред се мярна барът на Дайъри Джой, където с Джен понякога се отбиваха след кино. Завиха надясно и излязоха на шосе номер 1, което някой наричаха Големия аутобан. Голям, или малък, това беше последния аутобан. Стрелките на часовника сякаш се готвеха да излетят при следващия кръг. Точно пред тях беше центъра. Отдясно магазин „Улман“. Виждаше го съвсем ясно — масивна, грозна сграда, скрита зад огромната реклама. Отново върху тях валяха гирлянди. Мокри от сипещия се дъжд, те имаха безжизнен, нерадостен вид. Тълпата се увеличаваше. Някой наду градската пожарна сирена и нейният вой се сля с воя на Клингерман. Клингерман и сирената на фрипортската пожарна пееха кошмарен дует.

Гарати почувства, че вените му се изпълват с напрежение, сякаш по тях течеше нагорещена мед. Сърцето му блъскаше лудо и като че ли се местеше — в стомаха, в гърлото, накрая дори между очите. Двеста ярда. Отново тълпата ревеше неговото име (РЕЙ, РЕЙ, РЕЙ, ДОКРАЙЩЕ ЖИВЕЙ!), но все още никъде не се виждаше познатото лице.

Той се приближи до лявата страна на пътя, докато закривените пръсти се оказаха само на сантиметри от него — една дълга, мургава ръка дори успя да откъсне парче от ризата му и той отскочи ужасен, сякаш се мъчеха да го напъхат в месомелачка, а войниците насочиха пушките си към него, готови да го прострелят при най-малкия опит да се скрие в развълнуваното множество. Оставаха само сто ярда. Виждаше ясно кафявата табела на „Улман“, но нямаше и следа от майка му, или Джен.

„Божичко, о, Боже, Стебинс сигурно е прав... и дори да са там, как ще ги забележа в тази обезумяла,меняща лицето си маса?“

От устните му се отрони стон, като че ли се бе откъснало парче месо. Той се спъна и за малко да се строполи, краката му трепереха. Стебинс сигурно беше прав. Искаше му се да спре и повече да не продължава нито крачка. Разочарованието, чувството за невъзвратима

загуба, всичко това бе прекалено за изтерзаната му душа. Какъв смисъл имаше да върви? Какъв смисъл имаше вече?

Пожарната сирена не спираше своя вой, Тълпата ревеше неистово, Клингерман пищеше диво, дъждът продължаваше да се сипе, а вътре в него мислите се блъскаха като обезумели в твърдата черепна стена.

„Не мога да продължа. Не мога, не мога, не мога. — Краката му се препънаха отново. — Къде съм? Джен? Джен?... ДЖЕН!“

И тогава я видя. Махаше му със синия шал, който ѝ бе подарил за рождения ден, а капките дъжд блестяха в косите ѝ като скъпоценни камъни. До нея беше майка му, облечена в неизменното черно палто. И двете бяха притиснати от тълпата и безпомощно се полюшваха напред-назад. Над рамото на Джен надзърташе идиотското око на телевизионната камера.

Сякаш нещо се скъса някъде дълбоко в него. Като зелен потоп плъзна навън от тялото му натрупаната зараза. Той се хвърли напред в мъчителен, накуцващ бяг. Разкъсаните му чорапи шляпаха по мокрия асфалт.

— Джен! Джен!

Чуваше мислите в главата си, но не и думите. Телевизионната камера се впи алчно в него. Врявата беше оглушителна. Видя как устните ѝ изговарят името му, трябва да стигне до нея, трябва да...

Нечия ръка го спря. Беше Макврайс. Един войник отправяше и към двамата предупреждение през безполовия мегафон.

— Не в тълпата! — Макврайс бе приближил устни до ухото на Гарати и крещеше с всичка сила. Гарати почувства, че главата му се цепи от болка.

— Пусни ме!

— Няма да ти позволя да се самоубиеш, Рей!

— Пусни ме, проклет да си!

— Искаш да умреш в ръцете ѝ? Нали така?

Времето летеше. Джен плачеше. Виждаше как се стичат сълзите по лицето ѝ. Той се изтръгна от хватката на Макврайс. И отново се хвърли към нея. Чувстваше как в него се надига неудържимата вълна, вълна от гняв и плач. Искаше да заспи. Искаше да заспи в нейните прегръдки. Защото я обичаше.

Рей, обичам те.

Виждаше го, изписано на лицето ѝ.

Макврайс все още бе до него. Телевизионната камера не ги изпускаше. Някъде встрани се мярнаха учениците от неговия клас, бяха развели над главите си огромно знаме, знаме с неговия лик, увеличен до размерите на Годзила, неговият собствен лик, който му се усмихваше, докато той самия плачеше и се провираше към нея.

Второ предупреждение — проехтя от мегафона, сякаш беше Божият глас.

Джен...

Тя протягаше ръце към него. Ръцете им се докоснаха. Нейните бяха студени. Сълзи в очите ѝ...

Той сграбчи ръцете. Едната принадлежеше на Джен, другата — на майка му. Докосна ги. Свърши се.

Не беше се свършило, защото в този миг Макврайс го дръпна отзад, жестокият Макврайс.

— Пусни ме! Пусни ме!

— Човече, ти наистина я мразиш! — извика в ухото му Макврайс. — Какво искаш? Да умреш, опръсквайки ги в собствената си кръв ли? Това ли искаш? За Бога, тръгвай!

Той се дърпаше, но Макврайс беше по-силният. Може би правото беше на негова страна. Гарати погледна към Джен — очите ѝ бяха разширени от уплаха. Майка му го побутваше с ръце. На устните на Джен този път се четеше: „Тръгвай! Тръгвай! Тръгвай!“

„Разбира се, че ще тръгна — помисли си той. — Нали съм «Гордостта на Мейн.» И в този момент почувства омраза към нея, макар че всичко което беше направил, бе да я докосне, нея и майка му — само това си бе позволил.“

Третото предупреждение за него и Макврайс се стовари като гръмотевица, тълпата се отдръпна встрани и зачака с нетърпение продължението. По лицата на Джен и майка му се четеше паника. Майка му вдигна треперещите си ръце и той си спомни за Баркович, чийто ръце със същия уплашен жест се бяха вдигнали към шията, миг преди да си разкъса гръкляна.

— Ако ще го правиш, направи го зад следващия ъгъл, лайно смачкано! — извика Макврайс.

Гарати започна да трепери неудържимо. Макврайс отново го бе победил. Макврайс беше много силен.

— Добре — съгласи се той, без да знае дали Макврайс го чува. След това пое напред. — Добре, добре, пусни ме, че ще ми счупиш ключицата — той изхлипа, закашля се и си избърса носа.

Макврайс отпусна изнурените си ръце, но остана наблизно, готов да го сграбчи при първата необходимост. Едва сега Гарати се обърна и ги затърси, но познатите лица се бяха изгубили в тълпата. Помисли си, че никога не ще забрави зараждащата се в очите им предсмъртна паника, чувството за увереност, за спокойствие, което изведнъж бе потъпкано от неумолимата и страшна действителност. Всичко, което му остана от тази среща бе мъничко парче син, копринен плат.

Обърна се и закрачи напред без да поглежда вървящия до него Макврайс, а предателски треперещите му крака го отнасяха все по-далеч от града.

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

„От устата му шуерна кръв! Листън се залюля! Клей го обсипва с удари!... Пробива защитата му! Клей го довършва! Ще го убие! Дами и господата, Листън падна! Съни Листън падна! Клей танцува... маха с ръце... вика към тълпата! О, дами и господата, просто не зная как да опиша тази сцена!“

Радиокоментатор,
Втората среща между
Клей и Листън

Тюбинс беше полудял.

Тюбинс беше нисичко момче с очила, и лице покрито с лунички. Не беше кой знае колко общителен, но беше приятно момче, преди да се побърка.

— КУРВА! — извика той към сипеция се дъжд. Вдигнал бе лице нагоре и дъждът се стичаше по лицето, по очилата, по бузите, свиваше покрай устата и капеше от брадичката му. — КУРВАТА НА ВАВИЛОН Е ДОШЛА СРЕД НАС! ТЯ СЕЕ ЛЪЖИ ПО УЛИЦИТЕ И ПОВДИГА КРАК ДО НАДГРОБНИТЕ КАМЪНИ! ПОКВАРА! ПОКВАРА! ПАЗЕТЕ СЕ ОТ ВАВИЛОНСКАТА КУРВА! ОТ УСТНИТЕ Й КАПЕ МЕД, НО СЪРЦЕТО Й Е ПЪЛНО С ЖЛЪЧ И ГОРЧИЛКА...

— И освен това има трипер — довърши с уморен глас Коли Паркър. — Божичко, той е по-зле от Клингерман! — той повиши глас. — Да пукнеш дано, Тюби!

— БЕЗБОЖНИЦИ И РАЗВРАТНИЦИ! — дереше се Тюбинс. — ПОКВАРА! БЕЗЧЕСТИЕ!

— Да му пикая в устата — промърмори Паркър. — Ако не млъкне ще го удуша с голи ръце — той докосна с измършавели пръсти попуканите си устни, после свали ръка към колана и загуби трийсет

секунди да откопчае манерката. Едва не я изпусна, докато я вдигаше към устата си и след това разсипа почти половината. От очите му закапаха сълзи.

Часът беше три следобед. Зад тях бяха останали Портленд и Южен Портленд. Преди около петнадесет минути минаха под един подгизнал от дъжда плакат, който обявяваше, че до границата с Ню Хемпшир остават само 44 мили.

„Само — мислеше си Гарати. Само, каква глупава дума. Кой идиот е решил, че на този свят има нужда от подобни глупави думи?“

Вървяха рамо до рамо с Макврайс, но след Фрипорт Макврайс не беше проговарял. Гарати също не смееше да го заговори. Отново беше в дълг към него и това го подтискаше. Подтискаше го, защото знаеше, че няма да има сили да помогне на Макврайс ако се наложи. Сега вече Джен и майка му бяха останали назад. Невъзвратно и завинаги. Освен ако не победи. А той ужасно много искаше да победи.

Колко странно. За първи път в живота си беше завладян от желание да победи. Дори на старта (във времена когато динозаври са крачели по земята), когато все още беше свеж и изпълнен със сили, не си спомняше да е имал такова силно желание. Тогава единственото, което го движеше беше зовът на предизвикателството. Но от дулата на пушките не излизаха малки червени знаменца с надпис „БУМ!“ Това не беше бейзбол, нито рали, всичко тук беше съвсем реално.

Но дали го е разбирал в началото?

От мига в който реши, че трябва да победи краката сякаш го заболяха два пъти по-силно, а при всяко по-дълбоко поемане на въздух го пронизваше остра болка в гърдите. Усещането, че го тресе нарастваше с всеки изминат миг — може би се бе заразил от Скрам.

Искаше да победи, но дори и Макврайс не би могъл да го пренесе през въображаемата финална линия. Не вярваше, че ще успее. Спомни си как в шести клас бе спечелил на училищната викторина по граматика и го изпратиха да се яви на областната викторина, но там председател на комисията не беше мис Петри, която великодушно му позволяваше да се поправи всеки път, когато сгреши. Мекушавата мис Петри. Спомни си как стоеше обиден, невярващ, дълбоко уверен, че трябва да е станала грешка, но нямаше грешка. Просто не беше достатъчно добър за да успее, както и сега. Не беше достатъчно добър за да издържи повече от останалите, макар че бе надвървял не малко от

тях. Краката му постепенно бяха преминали през стадиите на пълна безчувственост и гневно недоволство и сякаш от истинския бунт го делеше само една крачка.

Само трима Участници бяха отпаднали след като напуснаха Фрипорт. Единият беше нещастникът Клингерман. Гарати знаеше добре какво си мислят останалите. Твърде много картони бяха показани от началото на Разходката за да се откажат така лесно, всеки един от тях. До края ги делиха само двадесетина съперници. Сега вече всички ще вървят докато телата и умовете им се разпаднат.

Минаха по мост над широка, спокойна река, чиято повърхност беше набраздена от сипеция се дъжд. Екнаха изстрели, тълпата изрева възторжено и Гарати почувства, как лъчът надежда в главата му се разширява още малко.

— Как ти се стори твоето момиче?

Говореше Ейбръхам, който приличаше на последния оцелял от Батановия марш. По някаква необяснима причина той бе захвърлил якето и ризата си и остриите му ребра стърчаха изпод измършавялото му, голо тяло.

— Добре — рече Гарати. — Надявам се, че пак ще се видим.

Ейбръхам се усмихна.

— Надяваш се? Ха, и аз си припомних как се произнася тази дума — това прозвуча почти като заплаха. — Последният Тюбинс ли беше?

Гарати напрегна слух. Не чуваше нищо, освен непрестанния рев на тълпата.

— Да, изглежда Бог го е прибрал. Сигурно Паркър го е урочасал.

— Непрестанно си повтарям, — продължи Ейбръхам — че всичко, което се иска от мене е да поставям единия крак пред другия.

— Аха.

Ейбръхам имаше притеснен вид.

— Виждаш ли, Гарати, има нещо... може би ще ти прозвучи цинично, но трябва да го кажа...

— Какво е то?

Известно време Ейбръхам мълча. Беше обут с масивни оксфордски обувки, които отстрани изглеждаха тежки и тромави (неговите собствени крака бяха боси, премръзнали и изранени). Обувките на Ейбръхам тропаха и се провлачваха ритмично по гладката

настилка на пътя, който се бе разширил с още една лента. Тълпата тук не беше нито толкова шумна и неудържима, нито толкова близо, колкото в Оугюста.

Ейбръхам изглеждаше по-потиснат от всякога.

— Цинично е, знам. Просто не зная как да го кажа.

Гарати вдигна рамене и го загледа объркан.

— Мисля, че просто трябва да го кажеш.

— Добре, виж. Договорихме се за нещо. Всички, които сме останали.

— И какво е то?

— Ами... нещо като... обещание.

— О, така ли?

— Да не си помагаме един на друг. Отсега нататък всеки да се оправя сам.

Гарати сведе поглед към краката си. Зачуди се от колко ли време вече е гладен, и колко ли време остава до мига, в който ще припадне от слабост. Помисли си, че оксфордките на Ейбръхам са като обувките на Стебинс — такива сигурно биха издържали отгук чак до моста „Златни врата“ и най-много да им се скъса някоя връзка... поне така изглеждаха.

— Това звучи доста безсърдечно — рече най-накрая той.

— Това което ни предстои не е по-малко безсърдечно — Ейбръхам не смееше да го погледне.

— Говори ли с всички останали?

— Не с всички. С половината.

— Да, наистина е цинично. Виждам колко ти е трудно да говориш за това.

— И с всеки изминат миг ще става още по-трудно.

— А другите какво казаха? — безсмислен въпрос, какво биха могли да кажат?

— Съгласни са.

Гарати понечи да каже нещо, после се отказа. Погледна към вървящия пред тях Бейкър. Бейкър се бе наметнал с подгизналото си от дъжда яке. Главата му беше сведена. На всяка крачка накуцваше и се мъчеше да щади левия крак, който изглежда се бе схванал лошо.

— Защо си свали ризата? — обърна се той към Ейбръхам.

— Сърбеше ме кожата. Може би щях да получа обрив, или нещо подобно. Ризата беше изкуствена, а аз изглежда съм алергичен към синтетичните тъкани, или дявол знае какво. Та какво ще кажеш, Рей?

— Приличаш ми на някой каещ се грешник.

— Какво ще кажеш? Да или не?

— Имам дълг към Макврайс — Макврайс беше наблизил, но по лицето му не можеше да се прочете дали е чул казаното, или не. „Хайде, Макврайс — помисли си той. — Кажеш му, че не ти дължа нищо. Хайде, копеле такова“. Но Макврайс мълчеше.

— Добре, с вас съм — каза Гарати.

— Прието.

„Аз съм животно, нищо друго освен едно мръсно, уморено и затъпяло животно. Ти го направи. Ти го продаде“.

— Запазваме си правото, ако се опиташ да помогнеш на някой да ти попречим. Това е в противоречие с правилата. Но въпреки това ще го сторим. А ти ще си нарушил обещанието си.

— Няма да се опитвам.

— Същото се отнася и за този, който се опитва да ти помогне.

— Да.

— Не влагаме нищо лично. Надявам се, че го разбираш, Гарати.

Но краят вече е близо.

— Цялото царство или смърт.

— Точно така.

— Нищо лично. Просто отново сме в джунглата.

За миг си помисли, че Ейбръхам ще избухне, но той пое дълбоко въздух и след това въздъхна миролюбиво. Може би беше прекалено уморен, за да се ядоса.

— Съгласен си значи. Разчитам на думата ти, Рей.

— Може би сега му е времето да ти отвърна високопарно, че ще съдържа обещанието, защото дадената дума за мен е закон — рече Гарати. — Но предпочитам да бъда откровен с теб. Искам да те видя как получаваш своя картон, Ейбръхам. И колкото по-скоро, толкова по-добре.

— Добре — Ейбръхам облиза устни.

— Имаш хубави обувки, Ейб.

— Да, но са дяволски тежки. Издържат на дълъг път, но пък са добавъчно тегло.

— Значи не стават за блус, а?

Ейбръхам се разсмя. Гарати погледна към Макврайс. Нищо не се четеше по лицето му. Може би ги беше чул. Може би не. Дъждът валеше на едри капки, по-силен от преди и по-студен. Кожата на Ейбръхам беше мъртвешки бледа. Без риза, той приличаше на избягал затворник. Гарати се зачуди, дали някой се е сетил да каже на Ейбръхам, че без риза на себе си, няма никакъв шанс да преживее идващата нощ. А вече се спускаше здрач. Макврайс? Чу ли ни? Продадох те, Макврайс. Мускетари завинаги.

— Ах, не искам да умра по този начин — рече Ейбръхам. Той плачеше. — Не пред всичките тези хора, които ти крещат да станеш, само за да провървиш още няколко мили. Всичко е толкова безсмислено. Гадно и безсмислено. В цялата тази работа има толкова достойнство, колкото в някой монголец, който сам си отрязва езика и после се насира от болка.

Гарати даде своето обещание да не оказва никому помощ в три и петнадесет. Само едно момче получи картон до шест вечерта. Никой не говореше. Сякаш между тях беше сключено някакво безмълвно споразумение, да се преструват че нищо не се е случило. Групичките — или по-точно жалките остатъци от групи — се разпаднаха напълно. Всички бяха подкрепили предложението на Ейбръхам. Макврайс. И Бейкър. Стебинс дори се разсмя и попита Ейбръхам дали трябва да си среже пръста, за да подпише с кръв.

Времето рязко застудя. Гарати започна да се чуди, дали наистина съществува такова нещо като слънцето или онова горе е рожба на неговото въображение. Дори Джен се бе превърнала в сън — летен сън, от едно лято, което никога не е било.

Но колкото и да бе странно, образът на баща му беше по-ярък отвсякога. Баща му, с буйният перчем, който той самият бе наследил, и масивните, шофьорски рамене. Имаше телосложение на централен защитник. Спомняше си ясно как баща му го вдигаше на ръце, люлееше го, целуваше го, или рошеше косите му. Как го гледаше с обич.

Едва сега осъзна с тъга, че във Фрипорт почти не бе забелязал майка си, но тя също беше там — облечена в изтърганото си, черно палто, „за официални случаи“, чиято яка винаги беше покрита с пърхот, колкото и внимателно да си миеше майка му косата. Сигурно я

бе наранил жестоко, с това че бе предпочел Джен пред нея. Може би го бе направил нарочно. Но сега това нямаше никакво значение. Защото беше минало. А пред него се разплиташе бъдещето, още преди да бъде заплетено.

„Навлизах все по-надълбоко — помисли си той. — Навътре не е по-плитко, навътре е дълбоко, и накрая току-виж си излязъл от залива, за да заплуваш в океана.“ А преди всичко изглеждаше толкова просто. Дори малко смешно, но какво от това. Нали разговаря с Макврайс, и Макврайс му призна, че първият път му е спасил живота съвсем без да се замисля. После, във Фрипорт го е направил, за да не стане пред очите на хубавичко момиче, което никога преди това не е виждал. Точно както не е виждал бременната жена на Скрам. Болезнено мъчно му стана от тези мисли. Отдавна не бе се сещал за Скрам. Гледаше на Макврайс като на по-възрастен и зрял от него. Зачуди се защо той не е успял да порасте.

А Разходката продължаваше. Край тях се нижеха градове.

Гарати потъна в уютното спокойствие на меланхолията, от което ненадейно го извадиха изстрелите на карабините и пресипналите писъци на тълпата. Той се огледа и с изненада установи, че Коли Паркър се е изправил на платформата, стиснал пушка в ръка.

Един от войниците лежеше проснат по гръб на пътя, вперил безжизнен поглед в небето. На челото му се виждаше мъничка черна дупка, с ореол от барутно изгаряне наоколо.

— Гадни копелета! — крещеше Паркър. Останалите войници бяха наскачали от камионетката. Паркър погледна към изумените Участници. — Хайде момчета! Насам! Можем да ги...

Участниците, включително и Гарати се бяха вторачили в Паркър, сякаш им говореше на чужд език. В този момент, един от войниците, който бе скочил откъм задната страна на платформата, простреля Коли Паркър в гърба.

— Паркър! — изпищя Макврайс. Изглежда той единствен осъзнаваше станалото, осъзнаваше вече изплъзващия се шанс. — О, не! Паркър!

Паркър изхърка болезнено, сякаш го бяха ударили в гърба с томаховка. Куршумът разкъса предната коремна стена и Паркър се залюля на платформата, а от разцъфналата на корема му рана бликнаха окървавени черва и потекоха надолу по джинсите. Ръката му замръзна

в гневен жест напред въздуха, сякаш се готвеше да произнесе обвинителна реч.

— Боже.

— По дяволите — изруга Паркър.

Той изстреля два куршума в пътя с пушката, която бе отнел от един от войниците. Куршумите рикошираха и Гарати чу, как един от тях прелетя съвсем близо до него. Някой в тълпата нададе болезнен писък. Паркър разтвори ръце и изпусна пушката. Той се завъртя на токове, почти по военному и след това се просна на пътя, където остана да лежи, дишайки учестено, като куче, премазано до смърт от минаваща кола. Очите му яростно горяха. Той отвори уста и се помъчи да заговори през бликащата кръв.

— Вие. Ко. Копе. Копел. Ко — така и умря, вперил унищожителен поглед в тях, докато минаваха край него.

— Какво стана? — извика Гарати, без да се обръща към някой конкретно. — Какво стана с него?

— Издебна ги — рече Макврайс. — Ето какво стана. Сигурно е знаел, че няма да издържи до края. — Издебна ги и ги хвана по бели гащи — гласът на Макврайс беше пресипнал. — Искаше да го последваме всички, Гарати. Мисля, че можехме да го направим.

— За какво говориш? — попита уплашено Гарати.

— Не знаеш ли? — погледна го въпросително Макврайс. — Наистина ли не знаеш?

— Да го последваме?... Но за какво?...

— О, забрави. По-добре забрави всичко.

Макврайс се отдалечи от него. Изведнъж Гарати почувства, че се разтреперва. Не можеше да спре треперенето. Не разбираше за какво говори Макврайс. Не искаше да разбере, за какво говори Макврайс. Дори не искаше да си помисли за него.

А Разходката продължаваше.

Към девет вечерта дъждът спря, но на небето не се виждаха звезди. Никой не бе отпаднал след Паркър, но малко по-късно Ейбръхам започна да стене мъчително. Беше много студено, но никой не му предложи да му услужи с топла дреха. Гарати се помъчи да мисли за това като за поетична справедливост, но само се почувства по-зле. Вътре в него болката бе прераснала в болест, която се надигаше от изгнилите кухни на изтерзаното му тяло като отровна гъба.

Коланът с припасите бе почти пълен и той с мъка се насили да погълне тубичка пастет, без да повърне.

Бейкър, Ейбръхам и Макврайс. Кръгът от приятели се беше стеснил до тези тримата. И Стебинс — ако той можеше да бъде смятан за приятел. По-скоро колега по съдба. Или божество. Или дявол. Или каквото и да е. Зачуди се, дали някой от тях ще доживее заранта и дали той самият ще е жив, за да го установи.

Замислен за тези и други неща той почти се сблъска с Бейкър в мрака. В ръката на Бейкър нещо звънна.

— Какво правиш? — попита Гарати.

— А? — отвърна замаяно Бейкър.

— Какво правиш? — повтори с търпелив глас Гарати.

— Броя си дребните.

— И колко имаш?

Бейкър стисна в юмрук монетите и се усмихна.

— Долар и двадесет и два цента — рече той.

— Цяло богатство — ухили се Гарати. — И какво ще правиш с него?

Но Бейкър не се усмихваше. Очите му гледаха замечтано в студената нощ.

— Ша си поръчам един от големите — рече той. Южняшкото му произношение се чуваше по-ясно от всякога. — Ще си поръчам един с оловни стени, отвътре облицован с розова коприна и с бяла сатенена възглавничка — той премигна с черните си като ключалки очи. — И никога не ще изгния, така ще си лежа чак докато свирнат тръбите за Второто пришествие. Облечен в незагниваща плът.

Гарати почувства, че го завладява ужас.

— Бейкър? Да не си се побъркал, бе човек?

— Няма друг начин да се спасиш. Глупаво е да се опитваш дори. Не можеш да се справиш сгниенето. Не и в този свят. С лайстни по края и оловни стени — ето това е рецептата...

— Ако веднага не се овладееш до сутринта ще си мъртъв.

Бейкър кимна. Кожата му се бе изпънала на скулите и му придаваше вид на оголен череп. — Това е рецептата. Искях да умра. А ти не искаше ли? Не беше ли това причината?

— Млъквай! — кресна му Гарати. Отново бе започнал да трепери.

Пътят пое рязко по стръмнината и прекъсна разговора им. Гарати се наклони напред, едновременно разгорещен и премръзнал, гърбът го болеше, боляха го гърдите. Уверен бе, че не след дълго мускулите просто ще откажат да му служат. Замисли се за бейкърския ковчег с оловни стени, запечатан в навечерието на поредното мрачно хилядолетие, после изведнъж се зачуди дали това не ще е последната му разумна мисъл. Уплаши се и трескаво затърси някоя друга тема за размисъл.

Отново започнаха да ваят предупреждения. Войниците от камионетката ги следяха внимателно, онзи, който Паркър застреля вече бе заменен от друг. Тълпата ги аплодираше монотонно. Гарати се зачуди какво ли ще е да си лежиш в най-голямата, най-прашната библиотечна тишина от всички възможни, потънал във вечен сън под вкочанените клепащи, облечен в единствения си официален костюм. Без тревоги за пари, успех, страх, радост, болка, мъка, секс или любов. Абсолютна нула. Без баща, майка, приятелка или любовница. Мъртвите са сираци. В компанията на вечната и абсолютно тишина. Край на агонията на движението, край на безсмисленото влачене по пътя. Покой за тялото, неподвижност и ред. Абсолютния мрак на смъртта.

Какво ли ще е това? Какво ли ще е, по дяволите?

И изведнъж разкъсаните от болка, агонизиращи мускули, потта, която се стичаше по лицето му, дори сама по себе си болката — всичко това му се стори ужасно сладко и реално. Гарати напъна сили. Стиснал зъби изкачи върха на хълма и после, задъхан от изтощение, започна да се спуска по отвъдната страна.

В 22:40 Марти Уейман получи дупка в черепа. Гарати беше забравил напълно Уейман, който не бе проговарял през последните двадесет и четири часа. Смъртта на Уейман не се отличаваше с нищо особено. Строполи се и го застреляха. После някой прошепна, че убитият бил Уейман. А някой друг допълни: „Това е осемдесет и третият, нали?“ И това беше всичко.

В полунощ от границата с Ню Хемпшир ги дележа само осем мили. Минаха покрай едно автокино, огромна, бяла овална сграда, която изплува от мрака. На екрана блестеше надпис: УПРАВАТА НА КИНОТЕАТЪРА ПРИВЕТСТВА УЧАСТНИЦИТЕ В ТАЗГОДИШНАТА ДЪЛГА РАЗХОДКА! Двайсетина минути по-късно

отново заваля и Ейбръхам избухна в кашлица — същата влажна, лаеща кашлица, която бе довършила Скрам малко преди да си получи картоната. В един часа дъждът прерасна в порой, който шибаше Гарати в очите и караше тялото му да се гърчи от студена вътрешна треска. Вятърът ги блъскаше в гърба.

В един и петнадесет Боби Следж направи опит да се промъкне в тълпата, под прикритието на тъмнината и поройния дъжд. Отстраниха го бързо и ефективно. Гарати се зачуди дали тази работа не беше свършена от русия войник, който вчера за малко да изпрати и него. Знаеше, че русият е на смяна, зърнал бе лицето му на светлината от автокиното. Ужасно съжаляваше, че Паркър не бе застрелял него, когато сграбчи пушката.

В два без двадесет Бейкър падна и си удари главата в бордюра. Без да се замисли Гарати понечи да му се притече на помощ. Но една не загубила все още силата си ръка го сграбчи за рамото. Отново Макврайс. Разбира се, че ще е Макврайс.

— Не — поклати глава той. — Никакви мускетари повече. Сега вече играем наистина.

Продължиха без да поглеждат назад.

Бейкър получи три предупреждения и след това сякаш настъпи безкрайна тишина. Гарати чакаше да се обадят карабините и когато това не стана той си погледна часовника. Изминали бяха повече от четири минути. Малко след това Бейкър ги задмина и продължи напред без да се оглежда. Челото му беше сцепено и от раната капеше кръв, но очите му гледаха съвсем разумно. Изчезнал бе празният, почти безумен поглед.

Малко преди два през нощта навлязоха в територията на Ню Хемпшир сред възможно най-голямото стълпотворение от началото. Посрещнаха ги с оръдейна канонада. В дъждовното небе разцъфнаха фойерверки и осветиха с призрачно сияние тълпящото се докъдето ти стига окото множество. Няколко военни оркестъра свиреха най-различни маршове. Аплодисментите бяха като гръмотевици. Над главите им пламнаха огньовете на разноцветна илюминация, която изобразяваше лицето на Майора и на Гарати му се стори, че това е Божието лице. Последва го огненото изображение на нюхемпширския почетен губернатор, човек прославил се с това, че е един от малкото

участвали в атаката на атомната база в Сантяго през 1953. Загубил бе единия си крак от радиационно поражение.

Гарати отново потъна в дрямка. Мислите му ставаха все по-разбъркани. Фрики Д'Алесио се беше свил в малък ковчег зад люлеещия се стол на бейкървата леля. Тялото му беше като на охранена чеширска котка. Хилеше се с беззъбата си уста. Точно между рунтавите му вежди, които надвисваха над зелените му, малко кривоогледи очи се виждаше стара, отдавна зараснала рана от бухалка за бейзбол. Очите му проследиха черния фургон, в който откарваха бащата на Гарати. Един от войниците, които го охраняваха беше русият. Бащата на Гарати не носеше нищо друго освен слипове. Другият войник погледна назад през рамо и за миг Гарати си помисли, че това е Майора. Но после видя, че е Стебинс. Гарати погледна към ковчега, но чеширската котка с глава на Фрики беше изчезнала — останала бе само ухилената уста, която висеше във въздуха, като литнал резан от диня...

Отново гърмяха пушки, Божичко, сигурно стрелят по него, почувства как куршумите свирят край главата му, всичко свърши, свърши...

Той се сепна, събуди се и притича няколко крачки напред, режеща болка го прониза от ходилата чак до слабините. Едва тогава осъзна, че стрелят по някой друг и че този друг вече е мъртъв и лежи проснат по очи на пътя.

— Аве Мария — промърмори Макврайс.

— Пълна с благодат — обади се зад тях Стебинс. Беше се приближил съвсем до тях, за да е по-близо до убийството и усмивката му беше като усмивката на чеширската котка от съня на Гарати. — Помогни ми да спечеля това състезание.

— Стига — прекъсна го Макврайс. — Не се прави на мъдър задник.

— Задникът ми не е по-мъдър от твоя — отвърна с полузаспал глас Стебинс.

Макврайс и Стебинс се разсмяха — малко напрегнато.

— Добре де — рече Стебинс. — До известна степен.

— Вдигай ги, спускай ги и си затваряй устата — пропя напевно Макврайс. Той прекара разтреперана ръка през лицето си и се отдалечи с поглед вперен право напред, а раменете му бяха като прекършен лък.

Още някой получи картон преди да стане три часа — застреляха го под дъжда, паднал на колене в мрака, недалеч от Портсмут. Ейбръхам, който не спираше да кашля, продължаваше да върви в безнадеждния плам на треската, като някакво мъртвешко сияние, като падащ в небето метеор. Кратък и ярък блясък, преди да настъпи пълният мрак — ето какво го чакаше.

Бейкър крачеше с несломима и мрачна упоритост, мъчейки се да се отърве от предупрежденията, преди да получи нови. Гарати едва го различаваше през поройния дъжд. Бейкър накуцваше и беше стиснал юмруци.

А Макврайс почти се беше предал. Гарати не беше съвсем сигурен кога е станало това, може би само преди секунда, докато е гледал на другата страна. В един миг той беше пълен с енергия (Гарати си спомни с каква сила го стисна за рамото, когато падна Бейкър), а в следващия се беше прегърбил като немощен старец. Тази гледка едва не накара Гарати да загуби присъствие на духа.

Стебинс си беше Стебинс. Той вървеше и вървеше, неуморен като обувките на Ейбръхам. Може би понакуцваше леко с единия крак, но Гарати не беше съвсем сигурен.

От останалите десет, петима сякаш бяха потънали в онзи свят на нищото, който пръв бе открил Олсон — една крачка отвъд болката и съзнанието за това, което идва. Вървяха през тъмнината и дъжда като мрачни духове и Гарати не смееше да погледне към тях. Това бяха ходещи мъртъвци.

Малко преди да се зазори, трима от тях паднаха почти едновременно. Тълпата поде нов ентузиазиран рев, когато телата им се затъркаляха под куршумите като трески от отсечено дърво. На Гарати му се струваше, че това е само началото на някаква ужасна верижна реакция, която може би ще покоси всички и ще доведе до дългоочаквания край. Но не позна. Последен от тази група беше Ейбръхам, който се свлече и продължи напред на колене, а очите му се взираха невиждащо към камионетката и тълпата зад нея, безумни и изпълнени с болка. Това бяха очи на овца, която се е заклецила в телената ограда. След това Ейбръхам се строполи по лице. Тежките му оксфордски обувки тупнаха на асфалта и замряха.

Не след дълго се появиха размитите от водата очертания на зората. Започна последния ден на Разходката — мокър и навъсен.

Вятърът се носеше по опустелия път пред тях, като заблудено куче, подгонено през непознати и страшни места.

ТРЕТА ЧАСТ

ЗАЕКЪТ

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

„Майчице! Майчице! Майчице! Майчице!“

Преподобния Джим
Джоунс в момента на
своето ренегатство.

Концентрираните храни бяха раздадени за пети и последен път. Необходим бе само един войник, за да се извърши тази манипулация. Само деветима Участници бяха останали. Някой от тях погледнаха с празен поглед коланите с припаси, които им подаваха, сякаш през живота си не бяха виждали нищо подобно и после разтвориха пръсти, за да ги хвърлят на земята, като че ли са гърчещи се змии. Гарати имаше чувството, че са изминали часове, докато ръцете му успеят да се справят със сложния ритуал по закопчаването на колана около кръста. Мисълта за ядене накара стомаха му да се свие в болезнено отвращение.

Вървяха рамо до рамо двамата със Стебинс. „Моят ангел-хранител“ — така го наричаше в мислите си Гарати. Той наблюдаваше със завист как Стебинс поглъща с доволна усмивка няколко бисквити намазани с фъстъчено масло. Дъвчеше шумно. Гарати почувства, че му се повдига.

— К’во има? — попита го с пълна уста Стебинс. — Не можеш ли да ядеш?

— Тебе какво те интересува?

Стебинс преглътна с видимо затруднение.

— Не ме интересува. Ако припаднеш от недохранване, толкова по-добре за мен.

— Мисля, че ще успеем да стигнем до Масачузетс — обади се с немощен глас Макврайс.

Стебинс кимна.

— Първата Разходка, успяла да го направи от седемнадесет години насам. Направо ще пощурят.

— Откъде знаеш толкова много за Дългата разходка? — попита внезапно Гарати.

Стебинс сви рамене.

— Има го в архивите. Нищо срамно не е станало, че да го крият. Не съм ли прав?

— Какво ще направиш ако спечелиш, Стебинс? — попита Макврайс.

Стебинс се изсмя. В дъжда, слабото му, покрито с мъх лице грееше от царственост и сила.

— Какво мислиш, че ще направя? Ще си купя голям жълт „Кадилак“ с розов покрив, и цветни телевизори със стереоколони за всяка стая на къщата?

— Ами предполагам — рече Макврайс, — че ще спонсорираш с някоя и друга хилядарка Дружеството за Усъвършенстване на Жестокостта към Животните.

— Ейбръхам гледа като овца — прекъсна ги Гарати. — Като овца, която се е оплела в телена ограда. Ето какво си мисля.

Минаха под поредния увиснал над пътя плакат, който обявяваше, че до границата с Масачузетс остават петнадесет мили — от тази страна, по протежението на шосе номер 1 участъкът от Ню Хемпшир беше доста къс — като тесен ръкав, който разделяше Мейн от Масачузетс.

— Гарати, — поде вежливо Стебинс — защо не си правил секс с майка ти?

— Съжалявам, но не натискаш правилния бутон — Гарати внимателно измъкна един шоколад от колана и го напъха целия в устата си. Стомахът му се сви яростно, но той се насили да го погълне. И след кратка, но напрегната борба със своите вътрешности разбра, че ще успее да го задържи. — Сигурен съм, че ако се наложи мога да вървя поне още един ден — рече той с безгрижен глас, — дори два, ако се стигне до там, разбира се. Набий си го в главата, Стебинс. Зарежи жалките си опити за психологическа война. Няма да ти мине номера. По-добре си хапни още една бисквитка с фъстъчено масло.

Лицето на Стебинс се напрегна — за един кратък миг, но Гарати успя да го види. Беше ударил право в целта. Почувства, че го завладява въодушевление. Най-сетне бе напипал правилния курс.

— Хайде, Стебинс — каза той. — Разкажи ни защо си тук. Така и така дълго няма да сме заедно. Разкажи ни. Ще си остане между нас тримата, и без това те разкрихме, че не си супермен.

Стебинс отвори уста и внезапно отвътре бликнаха бисквитите с фъстъчено масло, които току-що беше погълнал, съвсем запазени, сякаш недокоснати от стомашните сокове. Той се залюля и за първи път от началото на Разходката получи предупреждение.

Гарати усети, че кръвта му блъска в слепоочията.

— Хайде, Стебинс. Облекчи се вече. Време е да ни разкажеш. Дължиш ни го.

Лицето на Стебинс беше придобило цвета на старо сирене, но той съумя да запази самообладание.

— Защо съм тук ли? Това ли искате да узнаете?

Маквайс го гледаше с любопитство. Никой нямаше наблизил, на няколко метра от тях Бейкър вървеше по края на пътя вперил безсмислен поглед в тълпата.

— Защо съм тук, или защо вървя? Кое от двете искате да знаете?

— Искам да знам всичко — рече Гарати. И това беше самата истина.

— Аз съм заекът — рече Стебинс. Дъждът продължаваше да вали, едри капки се стичаха от носовете им, или се поклащаха на ушите като бисерни обици. Недалеч пред тях едно босоного момче, с крака осеяни от разцъфнали и подпухнали вени, се свлече на колене, продължи да пълзи напред, поклащайки като обезумял глава нагоре-надолу, помъчи се да стане, падна и най-сетне успя да се изправи. След това се понесе в нервен тръс. Гарати забеляза с известна изненада, че това е Пастър. Все още сред тях.

— Аз съм заекът — повтори Стебинс. — Виждал си ги, Гарати. Онези мънички, сиви, металически зайци, които хрътките преследват на кучешките надбягвания. Колкото и бързо да тичат хрътките, никога не успяват да настигнат заека. Защото заекът не е от плът и кръв, а те са. Заекът не е нищо повече от парче метал, закрепено на пръчка, което на свой ред е свързано със сложна система от зъбчати колела и предавки. На времето в Англия са използвали за тази цел истински зайци, но нерядко кучетата са успявали да ги хванат. Новият начин е по-сигурен.

— Той ме надхитри.

Светлосините очи на Стебинс се втренчиха в дъжда.

— Би могъл да кажеш... той ме омагьоса. Той ме превърна в заек. Спомняш ли си заека от „Алиса в страната на чудесата“? Но може и да си прав, Гарати. Време е да престанем да бъдем зайци и грухтящи прасета и овце и да се превърнем в хора... дори ако с нищо не се отличаваме от перверзните типове и отпадъците, които си настъпват краката на театралния балкон на 42 улица — очите на Стебинс блестяха диво, той впери поглед в Гарати и Макврайс и двамата се отдръпнаха от този поглед. Стебинс беше полудял. В този миг никой от тях не изпитваше и най-малко съмнение. Стебинс беше напълно побъркан.

Ниският му глас постепенно прерасна в болезнен крясък.

— Откъде знам толкова много за Дългата разходка ли? Знам всичко за Дългата разходка! Трябва да знам! Защото Майора ми е баща, Гарати! Той е мой баща!

Тълпата ги заливаше със своя оглушителен, безумен рев, който тежеше като планина на изнурените им плещи. Може би аплодираха така възторжено думите на Стебинс, но едва ли го бяха чули. Екнаха изстрели. Ето защо беше крещяла тълпата. Карабините изтрещяха и Пастър се просна мъртъв.

Гарати почувства, че нещо се размърдва в корема и слабините му.

— О, Божичко — възкликна Макврайс. — Истина ли е това? — той облиза с език напуканите си устни.

— Самата истина — усмихна се топло Стебинс. — Аз съм негово копеле. Виждате ли... мисля че той не знае. Не знае, че съм негов син. Ето къде сбърках. Майорът е един похотлив мръсник, ето какъв е той. Доколкото знам, оставил е поне дузина копелета зад себе си. Това, което исках бе, да му го извикам — и то пред целия свят. Изненада. Изненада. И когато спечеля Наградата, възнамерявах да поискам да ме заведат в къщата на баща ми.

— Но той знае всичко, така ли? — прошепна Макврайс.

— Той ме превърна в своя заек. Мъничкия сив заек, който кара кучетата да тичат все по-бързо и по-бързо и... по-далече. И доколкото ми се струва успя. Вече съм сигурен, че ще стигнем до Масачузетс.

— А сега? — попита Гарати.

Стебинс сви рамене.

— В края на краищата, заекът се оказа от плът и кръв. Аз вървя. Аз говоря. И предполагам, ако всичко това не свърши скоро, ще започна да пълзя като земноводно.

Минаха под тежките кабели на далекопровод. Няколко мъже с катерачески обувки се бяха покачили на стълбовете и се поклащаха над тълпата като гигантски прилепи.

— Колко е часът? — попита Стебинс. Лицето му сякаш се бе размекнало от дъжда. То се превърна в лицето на Олсон, на Ейбръхам, на Баркович... после, Божичко, в лицето на Гарати, безнадеждно, изтерзано, навъсено и озъбено само на себе си, лице на отдавна изгнила в някоя забравена нива врана.

— Десет без двайсет — отвърна Макврайс. Той се ухили — призрачна имитация на неговата добре позната, цинична усмивка. — Честит пети ден, на всички вас, глупаци.

Стебинс кимна.

— Ще вали ли през целия ден, Гарати?

— Да, струва ми се. Поне така изглежда.

Стебинс кимна повторно.

— И аз така мисля.

— Ами, тогава да излезем да се поразходим в дъжда — предложи ненадейно Макврайс.

— Добре. Благодаря за поканата.

Продължиха да вървят напред, почти в крачка, макар всеки от тях да бе превит от болката, която го разкъсваше отвътре.

Когато най-сетне стигнаха Масачузетс, бяха останали седем: Гарати, Бейкър, Макврайс, един олюляващ се скелет на име Джордж Фийлдър, Бил Хоуг („произнася се Хъф“ — доста по-рано бе казал на Гарати), едър, мускулест Участник на име Мълиган, който сякаш тепърва загряваше, и Стебинс.

Пищното, шумно празненство по пресичане на границата беше останало далеч зад тях. Дъждът продължаваше да вали все така монотонно. Вятърът ги блъскаше в лицата с неудържимата сила на идващата пролет. Той помиташе шапки в тълпата и ги отнасяше като летящи чинии към размитото в бяло небе.

Съвсем скоро — почти веднага след неочакваното признание на Стебинс Гарати изпита някакво странно олекване на цялото си съществуване. Краката му си припомниха за едновременната си сила.

Притъпиха се болките в гърба и врата. Сякаш катереше последните метри от стръмната скала преди да се изкачи на върха — високо над гъстата мъгла и сивите облаци, под ярките, студени лъчи на слънцето и остро щипещият, разреден въздух... където единствения път е надолу и то със скоростта на полет.

Камионетката беше недалеч пред тях. Гарати погледна към русия войник, който бе седнал под широкия, брезентов чадър. Помъчи се да съсредоточи цялата си болка и мъка в омразното лице. Русият го гледаше с безразличие.

Гарати премести поглед към Бейкър и видя, че носът му кърви доста лошо. Лицето му беше омазано с кръв, която се стичаше надолу по брадичката.

— Ще умре, нали? — попита Стебинс.

— Сигурно — отвърна Макврайс. — Много хора умряха, ти не разбра ли?

Вятърът шибаше дъжда право в лицата им и Макврайс се залюля. Веднага получи предупреждение. Тълпата нададе възторжен вик, безчувствена и глуха за техните мъки. Днес поне фойерверките бяха по-малко. Дъждът беше попречил на тези лайнарски веселия.

Пътят правеше широк, стръмен завой и Гарати усети, че сърцето му прескача.

— Мили Боже! — възкликна с отпаднал глас Мълиган.

Пътят се спускаше между два стръмни хълма. Приличаше на клисурата между две женски гърди. Хълмовете бяха почернели от народ. Живи стени от хора се издигаха над и около тях, сякаш вървяха през огромен мравуняк.

Джордж Фийлдър внезапно дойде на себе си. Оголената му като череп глава бавно се завъртя на измършавелия врат.

— Искат да ни изядат — промърмори той. — Ей сегичка ще се нахвърлят върху нас и ще ни изядат.

— Не съм на същото мнение — отвърна Стебинс. — Досега няма описан случай на...

— Ще ни изядат! Ще ни изядат! Щениизядат! Ядат! Ядат! Щениизядатщениизядат... — Джордж Фийлдър се завъртя в кръг с разперени ръце. В очите му гореше неописуем ужас. Гарати си помисли, че прилича на побъркан персонаж от видеоигра.

— Щениизядатщениизядатщениизядат...

Крещеше с цяло гърло, но Гарати едва го чуваше. Оглушителния ропот на тълпата по хълмовете ги блъскаше като чук. Гарати дори не можа да чуе изстрелите, когато най-накрая Фийлдър падна, само дивия рев, който излетя от гърлото на Тълпата. Тялото на Фийлдър изигра няколко стъпки от румба в средата на пътя, краката му подскачаха, тялото се гърчеше, ръцете се извиваха. След това, очевидно уморен от танца, той седна с широко разтворени крака и така умря, подпрял брада на гърдите си, като някое уморено, малко момче, на което му се е dospало по време на игра.

— Гарати — повика го Бейкър. — Гарати, кръвта ми изтича — многолюдните хълмове бяха останали зад тях и Гарати го чуваше — макар не съвсем ясно.

— Да — отвърна той. С мъка се сдържа да говори спокойно. Нещо вътре в Арт Бейкър се беше скъсало и кървеше. От носа му шуртеше алено мастило. Бузите и шията му бяха тъмночервени от съсирената по тях кръв. С кръв беше пропита и ризата му.

— Не е опасно, нали? — попита го Бейкър. Плачеше от страх. Разбираше добре, че е опасно.

— Не, не е опасно — рече Гарати.

— Дъждът е така приятно топъл — рече Бейкър. — Зная, че това е само дъжд. Нали е само дъжд, Гарати?

— Да — кимна със свито сърце Гарати.

— Бих искал да е размесен с лед — довърши Бейкър и се отдалечи. Гарати го проследи с поглед.

Бил Хоуг („произнася се Хъф“) получи картон в единадесет без четвърт, а Мълиган в единадесет и половина, минута след като елитния летателен тим на „Крилатите дяволи“ разцепи небето над тях със своите шест електрическосини Ф-111. Гарати очакваше Бейкър да изпревари и двамата. Но Бейкър продължаваше да върви, макар почти цялата горна част на ризата му да бе пропита с кръв.

Гарати имаше чувството, че в главата му свири джаз. Дейв Брубек, Телониъс Монк, Кенънбол Адерли, — Забранените Шумотворци, които всеки пазеше скътани на сигурно място и ги пускаше, когато купонът се развихри и се вдигне пиянска врява.

Имаше чувството, че са минали много години откакто е бил обичан, откакто е обичал. Но сега бе останал само джазът и нарастващото думкане в главата, майка му беше само едно сламено

чучело напъхано в кожено палто, а Джен — кукла от универсалния магазин. Всичко беше минало. Дори и да спечели, дори и да надживее Макврайс, Стебинс и Бейкър, миналото си е минало. Никога вече няма да се върне вкъщи.

От очите му потекоха сълзи. Погледът му се замъгли, той загуби ориентация, препъна се и падна. Пътната настилка беше твърда и неприятно студена, но същевременно сякаш създадена за отмора. Гарати получи две предупреждения, преди да успее да се изправи, с помощта на серия от неуверени, паякоподобни движения. Но все пак успя да накара краката си да заработят отново. От силния напън изпусна газове — дълъг и стерилен повей, който със сигурност нямаше нищо общо с която и да е сваятна пръдня.

Бейкър се носеше на зиг-заг напред-назад по пътя като пияница. Макврайс и Стебинс вървяха подпряли глави. Гарати внезапно бе завладян от увереността, че заговорничат против него с цел да го убият, както много отдавна някой на име Баркович уби друг, без лице, но с номер и име Ранк.

Той с мъка ускори крачка и се изравни с тях. Без да промълвят нито дума, двамата му направиха място. (Току-що спряхте да говорите за мен, нали? Но говорехте. Да не мислите, че не зная? За глупак ли ме вземате?). Въпреки това се почувства по-спокоен. Искаше да е с тях, да остане с тях, докато умре.

* * *

Минаха покрай един надпис, който като че ли събираше пред изцъклените очи на Гарати цялото крещящо безумие на вселената, всичкият видиотен смях на космическите сфери, и на него пишеше:

49 МИЛИ ДО БОСТЪН! УЧАСТНИЦИ — ЩЕ
УСПЕЕТЕ!

Ако имаше сили, би изкрещял от смях. Бостън! Самият звук на тази дума беше митичен, невероятен, по своята същност.

— Гарати? — до него вървеше Бейкър.

— Да?

— Вътре ли сме?

— Какво?

— Вътре ли сме? Гарати, моля те.

— Да. Вътре сме. Вътре сме, Арт — нямаше и най-малка представа за какво говори Бейкър.

— Сега ще умра, Гарати.

— Добре.

— Ако спечелиш, ще направиш ли нещо за мен? Страх ме е да питам другите — Бейкър махна с ръка към опустелия път, сякаш Разходката все още бе населена от десетки Участници. За един ужасен миг Гарати си помисли, че може би Бейкър е прав и всички останали продължават да крачат редом с тях, духове, които Бейкър вижда ясно в този предсмъртен миг.

— Каквото пожелаеш.

Бейкър постави ръка на рамото на Гарати и той заплака неудържимо. Имаше чувството че сърцето му ще изхвъркне от гърдите и ще си изтрие сълзите.

— С оловни стени — рече Бейкър.

— Да повървим още малко — отвърна през сълзи Гарати. — Да повървим още малко, Арт.

— Не... не мога.

— Добре.

— Може би пак ще се видим, човече — рече Бейкър и избърса кръвта от носа си.

Гарати наведе глава и продължи да плаче.

— Не гледай към тях, като го правят — рече Бейкър. — Обещай ми това.

Гарати кимна, неспособен да проговори.

— Благодаря. Ти беше добър приятел, Гарати — Бейкър направи опит да се усмихне. Той протегна слепешката десница и Гарати я разтърси с две ръце.

— В друго време и на друго място — рече Бейкър.

Гарати скри лицето си в шепи и продължи напред, превит одве. Тялото му се разкъсваше от ридания, по-болезнени от всичко, което бе изпитал досега на Дългата разходка.

Надяваше се да не чуе изстрелите. Но ги чу.

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

„Обявявам тазгодишната Дълга разходка за закрыта. Дами и господа — имам честта да ви представя победителя!“

Майорът

До Бостън оставаха четиридесет мили.

— Разкажи ни някоя история, Гарати — обади се ненадейно Стебинс. — Разкажи ни нещо интересно, за да забравим грижите.

Имаше невероятно състарен вид — Стебинс се беше превърнал в старец.

— Да — поклати глава Макврайс. Той също изглеждаше стар и помъдрял. — Разкажи нещо, Гарати.

Гарати премести поглед от единия на другия, по нищо не си приличаха тези две лица, освен по смъртната умора, изписана на тях. Той самият вече падаше от своя връх — тялото му се разяждаше от мъчещите го ужасни болки.

Гарати затвори за миг очи. Когато ги отвори, светът беше раздвоен и той с мъка го задържа на фокус.

— Добре — кимна им.

Макврайс плесна три пъти с разтрепераните си от слабост ръце. От известно време вървеше с три предупреждения, Гарати имаше едно, а Стебинс нямаше.

— Имало едно време...

— О, кой, по дяволите, иска да чуе някаква шибана приказка? — попита го Стебинс.

Макврайс тихичко се изкикоти.

— Ще слушате това, което ви разкажа! — озъби се Гарати. — Искате ли да слушате, или не?

Стебинс се препъна в Гарати. И двамата получиха предупреждения.

— Е, предполагам, че приказка ще е по-добре от нищо — рече Стебинс.

— Това въобще не е приказка. Само защото действието се развива в един несъществуващ свят, съвсем не значи, че ви разказвам приказка. Това не значи...

— Ще разказваш, или няма да разказваш? — прекъсна го заядливо Макврайс.

— Та имало едно време — поде отново Гарати — един Бял рицар, който тръгнал по широкия свят с тайна мисия. Зарязал замъка си и закрачил през Омагьосаната гора...

— Рицарите не ходят, а яздят на кон — възрази Стебинс.

— Добре де, яздил през Омагьосаната гора. Яздил. После му се случили много и най-различни приключения. Наложило се да се бие с купища трол и таласъми и да преследва глутници с вълци. Харесва ли ви? И най-накрая се изправил пред кралските палати и поискал разрешение, да изведе на разходка Гуендълайн, известната Русокоса хубавица.

Макврайс се изкиска.

— Но кралят не бил навит, защото смятал, че няма на света достоен годеник за неговата дъщеря Гуен, световноизвестната Русокоса хубавица, ала Русокосата хубавица била влюбена в Белия рицар и заплашила, че ще избяга в Дивата гора, ако... ако... — Гарати почувства, че главата му се замайва, пред очите му се спусна черна пелена, стори му се, че полита. Ревът на тълпата го заля като морски прибор, който сякаш идеше през някакъв дълъг, конусовиден тунел. После всичко премина, но много бавно.

Огледа се. Макврайс вървеше право към тълпата, заспал, отпуснал глава на гърди.

— Ей! — извика Гарати. — Ей, Пит! Пит!

— Остави го на мира — каза Стебинс. — Нали даде обещание, като всички нас.

— Майната ти — отвърна Гарати и се втурна към Макврайс. Той го сграбчи за раменете и го обърна в правилна посока. Макврайс вдигна сънено клепачи и се усмихна.

— Не, Рей. Време е да седна.

— Не! В никакъв случай! — извика ужасено Гарати.

Макврайс го погледна за миг, усмихна се повторно и поклати глава. След това седна на пътя с кръстосани крака. Приличаше на монах, току-що приключил с обиколката на света. Белегът на бузата му беше като бяло сияние в дъждовния сумрак.

— НЕ! — изкрещя Гарати.

Той се опита да вдигне Макврайс, но тялото му съвсем бе загубило сили, а Макврайс беше ужасно тежък. Макврайс дори не го погледна. Очите му бяха склопени. И изведнъж двама войници го издърпаха от ръцете му. След това опряха дулата на карабините в челото на Макврайс.

— НЕ! — изкрещя повторно Гарати. — МЕН! МЕН! МЕН ЗАСТРЕЛЯЙТЕ!

Но вместо това получи трето предупреждение.

Макврайс отвори очи и се усмихна за последен път. В следващия миг си отиде.

Неизвестно как Гарати беше поел отново напред. Гледаше с невиждащ поглед към Стебинс, който на свой ред го разглеждаше с любопитство. Гарати беше изпълнен със странна, кънтяща празнина.

— Довърши си приказката — рече Стебинс. — Довърши си приказката, Гарати.

— Не — отвърна Гарати. — Няма да го направя.

— Остави тогава — усмихна му се победоносна Стебинс. — Ако наистина има такива неща като душа, тогава той със сигурност е някъде наблизо. Ще успееш да го настигнеш.

Гарати погледна към Стебинс и каза:

— Смятам да вървя докато тупнеш на земята.

„О, Пит!“ — помисли си. Дори не му бяха останали сълзи, за да заплаче.

— Така ли? — попита Стебинс. — Ще видим.

В осем вечерта достигнаха Денвърс и Гарати най-сетне разбра. Краят беше близо — Стебинс наистина беше непобедим.

„Прекалено много време отделих да мисля за това. Макврайс, Бейкър, Ейбръхам... те не мислеха, те просто го правеха. Сякаш беше нещо естествено. И то е нещо естествено. В известен смисъл това е най-естественото нещо на света.“

Той продължаваше да се влачи, с изпъкнали очи и широко отворена уста, преглъщайки едрите капки дъжд. В един миг му се

стори, че мярна познато лице, някой, който познаваше толкова добре, колкото самия себе си, някой, който плачеше и го зовеше в тъмнината отпред, безсмислено, защото той не можеше да го стигне.

Трябва да каже на Стебинс. Стебинс беше малко по-напред, той накуцваше и изглеждаше измършавял. Гарати беше много уморен, но вече не изпитваше страх. Беше спокоен. Чувстваше се чудесно. Той ускори крачка и сложи ръка на рамото на Стебинс.

— Стебинс — повика го Гарати.

Стебинс извърна глава и впери в Гарати чифт замъглени очи, в които в първия миг не се виждаше нищо. Сетне го позна, вдигна ръка и се вкопчи в ризата му. Тълпата нададе яростен рев при този агресивен жест, но единствено Гарати беше достатъчно близо, за да види ужаса в очите на Стебинс, ужаса и мрака, и само Гарати знаеше, че Стебинс се беше вкопчил в него с последна, отчаяна молба за спасение.

— Ох, Гарати — извика той и падна.

И сега ревят на тълпата беше апокалиптичен. Това беше ревят на падащи и разцепващи се планини, на земни трусове. Този рев притисна Гарати. Би могъл и да го убие, но Гарати не можеше да го чуе. Гарати чуваше само собствения си глас.

— Стебинс? — повика той. Наведе се и по някакъв начин успя да го преобърне. Стебинс продължаваше да се вира в него, но отчаянието беше изчезнало. Главата му се поклащаше безжизнено.

Той постави ръка пред устата на Стебинс.

— Стебинс? — повтори Гарати.

Но Стебинс беше мъртъв.

Гарати загуби интерес. Той се изправи на крака и отново пое напред. Аплодисментите сякаш извираха от недрата на земята, а небето беше изпълнено с разноцветни фойерверки. Далеч напред, към него се носеше джип.

„Никакви коли на пътя, проклет глупако. Това е престъпление, могат да те застрелят.“

Майорът стоеше изправен в джипа и отдаваше чест. Готов да изпълни първото желание, всяко желание, каквото и да е желание, дори предсмъртно желание. Наградата.

Зад гърба му, войниците застреляха умрелия Стебинс и сега на пътя беше останал само той, крачещ напред към мястото, където джипът на Майора бе спрял напреко на осевата линия и Майорът

слизаше, за да се отпрати към него, с вежливо и непроницаемо лице, зад големите огледални очила.

Гарати пристъпи встрани. Не беше сам. Отпред, съвсем наблизо, отново се бе появила черната фигура, тя му махаше с ръка и го зовеше да я последва. Той познаваше тази фигура. Ако се приближи още малко, ще успее да зърне чертите на лицето. Кой ли бе другият противник? Дали не беше Баркович? Коли Паркър? Пърси как-му-беше-името? Кой беше това?

— ГАРАТИ! — ревеше неистово тълпата. — ГАРАТИ, ГАРАТИ, ГАРАТИ!

Дали не беше Скрам? Грибъл? Дейвидсън?

Една ръка се отпусна на рамото му. Гарати я отблъсна нетърпеливо. Черната фигура го зовеше, зовеше го в дъжда, зовеше го да продължи да върви, да продължи да играе. Време беше да започнат. Още толкова много път ги чакаше.

Гарати вдигна ръце напред, сякаш просеше подаяние, и с невиждащ взор се отпрати към черната фигура.

И когато ръката отново го докосна по рамото, той намери неизвестно откъде сили и се затича.

Източник: <http://sfbg.us>

Издание:

ДЪЛГАТА РАЗХОДКА. 1992. Изд. Бард, София. Роман. Превод: Юлиан СТОЙНОВ [The Long Walk, by Stephen King (1979)]. Художник: Ивайло НАНОВ, Лъчезар РУСИНОВ. Формат: 60×84/16. Страници: 384. Тираж: 15 000 бр. Цена: 26.00 лв.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.